

BUDAPEST XV. KERÜLET
RÁKOSPALOTA – PESTÚJHELY – ÚJPALOTA

ITS

INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

2016. február

Urban-Lis Stúdió Kft.
Cím: 1031 Budapest, Kadosa utca 19-21.
Tel: +36 1 242-2257
Fax: +36 1 242-2257
E-mail: urbanlis@urbanlis.hu
Honlap: www.urbanlis.hu

PRO REGIO Nonprofit Közhasznú Kft.
Cím: 1146 BUDAPEST, Hermina út 17.
Tel: +36 1 471-8959
Fax: +36 1 471 8975
E-mail: proregio@proregio.hu
Honlap: www.proregio.hu

Liszkay Krisztina	Urban-Lis Stúdió Kft – vezető településtervező, okl. építészmérnök TT/1 01-1455
Vásárhelyi Kinga	Urban-Lis Stúdió Kft – okleveles építészmérnök TT 01-3723
Szczuka Levente	Urban-Lis Stúdió Kft. – okl. településmérnök, okl. építészmérnök TT01-6111
Tarr-Sipos Zsuzsa	Urban-Lis Stúdió Kft. – okleveles településmérnök
Petróczi Nárcisz	Urban-Lis Stúdió Kft. – okleveles településmérnök
Krébesz András	Urban-Lis Stúdió Kft. – GIS
Szczuka Borbála	Urban-Lis Stúdió Kft. – szociológus egyetemi hallgató
Soóki-Tóth Gábor Csaba	MRICS – okleveles építészmérnök, ingatlan gazdálkodási szakértő
Sólyom Rudolf	Persol 2000 Bt. – okleveles kert és tájépítészmérnök TK 01-50653
Szálka Miklós	Pro Urbe Kft. – okleveles építőmérnök Tkö 01-1012
Bachratyné Imecs Anikó	Pro Urbe Kft. – okl építőmérnök – közlekedésmérnöki szak Tkö 01-1018
Hanczár Zsoltné	KÉSZ Közmű Kft. – okl. gépészmérnök, okl. városrendező mérnök TV, TE, TH 01-2418
Bíró Attila	KÉSZ Közmű Kft. – okleveles építőmérnök
Csima-Takács Judit	KÉSZ Közmű Kft. – okleveles tájépítészmérnök TV, TE, TH 01-2456
Hanczár Gábor	KÉSZ Közmű Kft. – okleveles építőmérnök
Herczik Eszter	KÉSZ Közmű Kft. – okleveles tájépítészmérnök
Szolóczki Bálint	KÉSZ Közmű Kft. – műszaki menedzser
Gutai Berta	Pro Regio Nonprofit Közhasznú Kft. – településmérnök TT-01-4858, szociológus
Bóta-Bachraty Zsófia	Pro Regio Nonprofit Közhasznú Kft. – okleveles építészmérnök
Dr. Uzzoli Annamária	Pro Regio Nonprofit Közhasznú Kft. – geográfus
Tóth Csaba	Pro Regio Nonprofit Közhasznú Kft. – közigazgász

Tartalomjegyzék

1. HELYZETFELTÁRÓ, HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZEK	8
1.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A XV. KERÜLET HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK	8
1.1.1. BUDAPEST NEMZETKÖZI ÉS ORSZÁGOS SZEREPE	8
1.1.2. A KERÜLET SZEREPE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN	8
1.1.3. A KERÜLET FUNKCIONÁLIS ÉS TERÜLETI KAPCSOLATAI	11
1.2. FEJLESZTÉSI ÉS RENDEZÉSI KÖRNYEZET	12
1.2.1. TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA	12
1.2.2. FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA	17
1.2.3. HATÁLYOS KERÜLETFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK BEMUTATÁSA	22
1.2.4. A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA.....	33
1.2.5. A SZOMSZÉDOS KERÜLETEK ÉS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK – A XV. KERÜLET FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ – VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI.....	36
1.2.6. A KERÜLET TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEINEK VIZSGÁLATA	41
1.3. A KERÜLET TÁRSADALMA	48
1.3.1. DEMOGRÁFIA, NÉPESSÉG, NEMZETISÉGI ÖSSZETÉTEL, KÉPZETTSÉG, FOGLALKOZTATOTTSÁG, JÖVEDELMI VISZONYOK, ÉLETMINŐSÉG.....	48
1.3.2. TÉRBELI-TÁRSADALMI RÉTEGZŐDÉS, KONFLIKTUSOK, ÉRDEKVISZONYOK.....	59
1.3.3. HELYI IDENTITÁST ERŐSÍTŐ TÉNYEZŐK.....	62
1.4. A KERÜLET HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA.....	65
1.4.1. HUMÁN KÖZSZOLGÁLTATÁSOK (OKTATÁS, EGÉSZSÉGÜGY STB.).....	67
1.4.2. ESÉLYEGYENLŐSÉG BIZTOSÍTÁSA.....	80
1.5. A KERÜLET GAZDASÁGA	83
1.5.1. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGI SÚLYA, SZEREPKÖRE	83
1.5.2. A TELEPÜLÉS FŐBB GAZDASÁGI ÁGAZATAI, JELLEMZŐI	86
1.5.3. A GAZDASÁGI SZERVEZETEK JELLEMZŐI, FONTOSABB BERUHÁZÁSAI TELEPÜLÉST ÉRINTŐ FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉSE	89
1.5.4. A GAZDASÁGI VERSENYKÉPESSÉGET BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK (ELÉRHETŐSÉG, MUNKAERŐ KÉPZETTSÉGE, K+F STB.)	89
1.5.5. INGATLANPIACI VISZONYOK (KERESLET-KÍNÁLAT)	92
1.6. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE.....	94
1.6.1. KÖLTSÉGVETÉS, VAGYONGAZDÁLKODÁS, GAZDASÁGI PROGRAM	94
1.6.2. AZ ÖNKORMÁNYZAT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TEVÉKENYSÉGE, INTÉZMÉNYRENDSZERE.....	95
1.6.3. GAZDASÁGFEJLESZTÉSI TEVÉKENYSÉG	97
1.6.4. FOGLALKOZTATÁSPOLITIKA	97
1.6.5. LAKÁS- ÉS HELYISÉGGAZDÁLKODÁS.....	98
1.6.6. INTÉZMÉNYFENNTARTÁS.....	101
1.6.7. ENERGIAGAZDÁLKODÁS.....	103
1.7. A TÁJ ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA	104
1.7.1. TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK, TÁJHASZNÁLAT, TÁJSZERKEZET	104

1.7.2. VÉDETT, VÉDENDŐ TÁJI, TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TERÜLETEK	105
1.8. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA	106
1.8.1. SZERKEZETI, KONDICIONÁLÓ SZEMPONTBÓL LÉNYEGES, VALAMINT A ZÖLDFELÜLETI KARAKTERT MEGHATÁROZÓ ELEMELK	106
1.9. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA	108
1.9.1. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET ÉRTÉKEI.....	108
1.9.2. TERÜLETFELHASZNÁLÁS VIZSGÁLATA.....	112
1.9.3. TELEKSTRUKTÚRA	112
1.9.4. AZ ÉPÍTMÉNYEK VIZSGÁLATA.....	115
1.10. KÖZLEKEDÉS.....	127
1.10.1. HÁLÓZATOK ÉS HÁLÓZATI KAPCSOLATOK	127
1.10.2. KÖZÚTI KÖZLEKEDÉS	128
1.10.3. KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS.....	129
1.10.4. KERÉKPÁROS ÉS GYALOGOS KÖZLEKEDÉS	131
1.10.5. PARKOLÁS	132
1.11. KÖZMŰVESÍTÉS.....	133
1.11.1. VÍZI KÖZMŰVEK.....	133
1.11.2. ENERGIAELLÁTÁS, ENERGIAGAZDÁLKODÁS.....	135
1.11.3. ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLÉS	138
1.12. KÖRNYEZETVÉDELEM	140
1.12.1. TALAJ	140
1.12.2. FELSZÍNI ÉS A FELSZÍN ALATTI VIZEK	140
1.12.3. LEVEGŐTISZTASÁG ÉS VÉDELME.....	140
1.12.4. ZAJTERHELÉS	142
1.12.5. SUGÁRZÁSVÉDELEM	144
1.12.6. HULLADÉKKEZELÉS	144
1.12.7. VIZUÁLIS KÖRNYEZETTERHELÉS	144
1.13. KATASZTRÓFAVÉDELEM, TERÜLETFELHASZNÁLÁST KORLÁTOZÓ, BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK.....	145
1.14. VÁROSI KLÍMA.....	146
2. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ	147
2.1. A HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE, SZINTÉZIS.....	147
2.1.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK	147
2.1.2. FEJLESZTÉSI ÉS RENDEZÉSI KÖRNYEZET, ILLESZKEDÉS	147
2.1.3. TÁRSADALOM	148
2.1.4. HUMÁN INFRASTRUKTÚRA.....	148
2.1.5. GAZDASÁG	149
2.1.6. TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK, ZÖLDFELÜLETI RENDSZER.....	149
2.1.7. ÉPÍTETT KÖRNYEZET	150
2.1.8. KÖZLEKEDÉS	151
2.1.9. KÖZMŰVEK ÉS ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLÉS	152
2.1.10. KÖRNYEZETVÉDELEM, KATASZTRÓFAVÉDELEM	152
2.1.11. VÁROSI KLÍMA	153
2.2. A TELEPÜLÉS ADOTTSÁGAINAK, LEHETŐSÉGEINEK ÉS A FEJLESZTÉSI KORLÁTAINAK ÖSSZEFOGLALÁSA	153

2.2.1. FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEK A TELEPÜLÉSRENDEZÉS TÜKRÉBEN	153
2.2.2. SWOT ANALÍZIS	155
2.3. PROBLÉMATERKÉP	161
2.4. ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRESZEK	162
2.4.1. TELEPÜLÉSRESZEK KIJELÖLÉSE, RÖVID BEMUTATÁSA	162
2.4.2. SZEGREGÁLT VAGY SZEGREGÁCIÓVAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA, TÉRKÉPI ÁBRÁZOLÁSA ÉS HELYZETELEMZÉSE (POTENCIÁLIS AKCIÓTERÜLETEK)	163
2.4.3. EGYÉB SZEMPONTBÓL BEAVATKOZÁST IGÉNYLŐ TERÜLETEK (POTENCIÁLIS AKCIÓTERÜLETEK).....	166
MELLÉKLETEK.....	169

Ábrajegyzék

V1. ÁBRA: A KÖZPONTRENDSZER KÖZLEKEDÉSI ÉS FUNKCIONÁLIS ÖSSZETETTSÉGE	9
V2. ÁBRA: A XV. KERÜLET KÖZPONTJAINAK LEHATÁROLÁSA	10
V3. ÁBRA: A KÖZLEKEDÉSI ESZKÖZVÁLTÁS FELTÉTEL RENDSZERÉNEK BIZTOSÍTÁSA ÉS A VÁROSI INTERMODÁLIS ÉS AZ ÁTSZÁLLÓ CSOMÓPONTOK KIEMELT FEJLESZTÉSE	10
V4. ÁBRA: A SIKERES VÁROS STRATÉGIÁJÁNAK ALAPELEMEI	13
V5. ÁBRA: BTFK	15
V6. ÁBRA: BUDAPEST 2030	18
V7. ÁBRA: BP ITS 2020	20
V8. ÁBRA: KERÜLETRÉSZEK	25
V9. ÁBRA: AKCIÓTERÜLETEK LEHATÁROLÁSA	27
V10. ÁBRA: OTRT SZERKEZETI TERVLAP KIVONATA	34
V11. ÁBRA: BATRT SZERKEZETI TERVÉNEK KIVONATA	35
V12. ÁBRA: TSZT 2015 KIVONAT	37
V13. ÁBRA: DUNAKESZI KERESKEDELMI SZOLGÁLTATÓ GAZDASÁGI TERÜLET TSZT KIVÁGAT	39
V14. ÁBRA: DUNAKESZI TSZT KIVÁGAT	39
V15. ÁBRA: FÓT TSZT KIVÁGAT	40
V16. ÁBRA: FÓT TSZT KIVÁGAT	40
V17. ÁBRA: A XV. KERÜLET BUDAPEST ZÓNARENDSZERÉBEN	42
V18. ÁBRA: TERÜLETFELHASZNÁLÁSI EGYSÉGEK A XV. KERÜLETBEN	43
V19. ÁBRA: A TSZT SZERINTI LAKÓTERÜLETEK A KERÜLETBEN	44
V20. ÁBRA: A TSZT SZERINTI VEGYES TERÜLETEK A KERÜLETBEN	44
V21. ÁBRA: A TSZT SZERINTI GAZDASÁGI TERÜLETEK A KERÜLETBEN	44
T1. ÁBRA LAKÓNÉPESSÉG SZÁMA AZ ÉV VÉGÉN (2000-2013) (FŐ)	49
T2. ÁBRA ÁLLANDÓ NÉPESSÉGEN BELÜL A 0-14 ÉVESEK ARÁNYA	49
T3. ÁBRA ÁLLANDÓ NÉPESSÉGEN BELÜL A 60-X ÉVESEK ARÁNYA (%)	50
T4. ÁBRA ÖREGSÉGI MUTATÓ (SZÁZ 0-14 ÉVESRE JUTÓ 60-X ÉVES) (%).....	50
T5. ÁBRA ÖREGSÉGI MUTATÓ A BUDAPESTI KERÜLETEKBEN (SZÁZ 0-14 ÉVESRE JUTÓ 60-X ÉVES) (%).....	51
T6. ÁBRA TERMÉSZETES FOGYÁS, SZAPORODÁS	52
T7. ÁBRA VÁNDORLÁSI EGYENLEG ALAKULÁSA (EZRELÉK).....	52
T8. ÁBRA A CIGÁNY (ROMANI, BEÁS) ETNIKAI KISEBBSÉGHEZ TARTOZÓ NÉPESSÉG ARÁNYA (%) (2011)	54

T9. ÁBRA LEGFELJEBB ÁLTALÁNOS ISKOLAI VÉGZETTSÉGGEL RENDELKEZŐK A 7 ÉVES ÉS IDŐSEBBEK ARÁNYÁBAN (%) (2011).....	55
T10. ÁBRA FOGLALKOZTATOTTAK ARÁNYA A 15-64 ÉVES NÉPESSÉGEN BELÜL A BUDAPESTI KERÜLETEKBEN (%) (2011).....	56
T11. ÁBRA EGY LAKOSRA JUTÓ NETTÓ BELFÖLDI JÖVEDELEM A BUDAPESTI KERÜLETEKBEN (FT) (2013).....	57
T12. ÁBRA LAKÁSÁLLOMÁNY (DB).....	58
T13. ÁBRA ÉPÍTETT LAKÁSOK ARÁNYA (ÉVES LAKÁSÁLLOMÁNY SZÁZALÉKÁBAN).....	58
T14. ÁBRA XV. KERÜLET VESZÉLYEZTETETT TERÜLET ÁTTEKINTŐ (2011).....	60
T15. ÁBRA A TÖMBÖK LEGROSSZABB 10%-ÁNAK LEHATÁROLÁSÁVAL KIJELELT KRÍZISTÖMBÖK A XV. KERÜLETBEN (2011).....	61
T16. ÁBRA A TÖMBÖK LEGROSSZABB 20%-ÁNAK LEHATÁROLÁSÁVAL KIJELELT KRÍZISTÖMBÖK A XV. KERÜLETBEN (2011).....	61
T17. ÁBRA EGY HÁZI- ÉS HÁZI GYERMEKORVOSRA JUTÓ LAKOSOK SZÁMA (FŐ).....	68
T18. ÁBRA IDŐSEK NAPPALI INTÉZMÉNYEINEK KAPACITÁS KIHASZNÁLTSÁGA (EZRELÉK).....	75
T19. ÁBRA ÖNKORMÁNYZATI KEZELÉSBEN LÉVŐ TARTÓS BENTLAKÁSOS ÉS ÁTMENETI ELHELYEZÉST NYÚJTÓ INTÉZMÉNYEK KAPACITÁS KIHASZNÁLTSÁGA (EZRELÉK).....	75
T20. ÁBRA ÓVODAI FÉRŐHELYEK SZÁMA (GYÓGYPEDAGÓGIAI NEVELÉSSSEL EGYÜTT) (DB).....	77
T21. ÁBRA ÁLTALÁNOS ISKOLAI TANULÓK SZÁMA (GYÓGYPEDAGÓGIAI OKTATÁSSAL EGYÜTT) (FŐ) (FŐ).....	78
T22. ÁBRA NAPPALI TAGOZATOS KÖZÉPISKOLAI TANULÓK SZÁMA (A HAT-, NYOLCÉVFOLYAMOS GIMNÁZIUMOK MEGFELELŐ ÉVFOLYAMAIVAL EGYÜTT) (FŐ).....	78
G1. ÁBRA A KÖZÉP-MAGYARORSZÁGI RÉGIÓ GAZDASÁGI FEJLETTSÉGE KELET-KÖZÉP-EURÓPAI ÖSSZEHASONLÍTÁSBAN.....	83
G1. ÁBRA AZ EGY FŐRE JUTÓ HELYI IPARÚZÉSI ADÓ BUDAPEST KERÜLETEIBEN.....	85
G2. TÁBLÁZAT: FOGLALKOZTATÁSI KAPACITÁS ALAKULÁSA, 2001-2011.....	86
MEGJEGYZÉS: FOGLALKOZTATÁSI KAPACITÁS ~ A FOGLALKOZTATOTT LAKOSOK A HELYBEN LÉVŐ MUNKAHELYEK ARÁNYÁBAN, %.....	86
G3. ÁBRA REGISZTRÁLT TÁRSAS VÁLLALKOZÁSOK SZÁMA LÉTSZÁMKATEGÓRIÁK SZERINT (2013), AZ ÖSSZES SZÁZALÉKÁBAN.....	88
G4. ÁBRA EGYETEMI, FŐISKOLAI VÉGZETTSÉGŰ, 25 ÉVES ÉS IDŐSEBB NÉPESSÉG, A MEGFELELŐ KORÚAK SZÁZALÉKÁBAN.....	90
G5. ÁBRA A HÁROM EURÓPAI TÖRZSHÁLÓZATI FOLYOSÓ METSZÉSPONTJÁBAN.....	91
G6. ÁBRA A LAKOTT LAKÁSOK MEGOSZLÁSA A LAKÁSÁLLOMÁNYON BELÜL AZ ÉPÍTÉS ÉVE SZERINT.....	92
G7. ÁBRA A LAKOTT LAKÁSOK MEGOSZLÁSA A LAKÁSÁLLOMÁNYON BELÜL KOMFORTFOKOZAT SZERINT.....	93
G8. ÁBRA: ÖNKORMÁNYZATI BEVÉTELEK, KIADÁSOK ALAKULÁSA (MRD FT).....	95
G9. ÁBRA: ÖNKORMÁNYZATI LAKÁSOK BÉRBEADÁSA.....	99
G10. ÁBRA: ÖNKORMÁNYZATI BÉRLAKÁS-ÁLLOMÁNY ALAKULÁSA 2011-2014.....	100
G11. ÁBRA: ÖNKORMÁNYZATI HELYSÉGGAZDÁLKODÁS BEVÉTELEI ÉS KIADÁSAI (MILLIÓ FORINT).....	100
G12. ÁBRA: ÖNKORMÁNYZATI HELYSÉGEK HASZNOSÍTÁSA (DB).....	101
G13. ÁBRA: GMK FEJLESZTÉSI TERV 2016-19. (EFT).....	102
G14. ÁBRA: A XV. ÉS A KÖRNYEZŐ KERÜLETEK LAKÁSÁLLOMÁNYÁNAK MEGOSZLÁSA FŰTÉSI MÓD SZERINT (%).....	103
Z1. ÁBRA: TÁJHASZNÁLAT.....	104
Z2. ÁBRA: ZÖLDFELÜLETEK.....	106
É1. ÁBRA: ELSŐ KATONAI FELMÉRÉS (1763-1787).....	108
É2. ÁBRA: HARMADIK KATONAI FELMÉRÉS (1869-1887).....	108
É3. ÁBRA: RÁKOSPALOTA LEGÚJABB TÉRKÉPE 1927-BŐL.....	109
É4. ÁBRA: A LAKÓTELEP MAKETTJE: A MEG NEM VALÓSULT III. ÜTEMET ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEKET IS BEMUTATJA.....	109
É5. ÁBRA: NYILVÁNTARTOTT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK A XV. KERÜLETBEN.....	110
É6. ÁBRA: XV. KERÜLET –VÉDETT ELEMELK.....	110

É7. ÁBRA: JELLEMZŐ TERÜLETFELHASZNÁLÁS	112
É8. ÁBRA: TELEKMÉRET	113
É9. ÁBRA: ÖNKORMÁNYZATI TULAJDONÚ INGATLANOK A TULAJDONI HÁNYAD ALAPJÁN	114
É10. ÁBRA: ÖNKORMÁNYZATI TULAJDONI ARÁNYOK	114
É11. ÁBRA: ÖNKORMÁNYZATI TULAJDONI ARÁNYOK TELEKINGATLANOKBAN	114
É12. ÁBRA: TELEKFUNKCIÓ VIZSGÁLAT.....	115
É13. ÁBRA: INTÉZMÉNYEK VIZSGÁLATA	116
É14. ÁBRA: BÖLCSŐDÉK ELLÁTÁSI LEFEDETTSSÉGGEL	117
É15. ÁBRA: ÓVODÁK ELLÁTÁSI LEFEDETTSSÉGGEL.....	117
É16. ÁBRA: ÁLTALÁNOS ISKOLÁK ELLÁTÁSI LEFEDETTSSÉGGEL	118
É17. ÁBRA: KÖZÉPISKOLÁK	118
É18. ÁBRA: EGÉSZSÉGÜGYI INTÉZMÉNYEK ELLÁTÁSI LEFEDETTSSÉGGEL.....	118
É19. ÁBRA: SZOCIÁLIS INTÉZMÉNYEK ELLÁTÁSI LEFEDETTSSÉGGEL.....	119
É20. ÁBRA: KULTURÁLIS INTÉZMÉNYEK.....	119
É21. ÁBRA: KERESKEDELEM	120
É22. ÁBRA: BEÉPÍTÉSI MÉRTÉK	120
É23. ÁBRA: JELLEMZŐ SZINTSZÁMOK.....	121
É24. ÁBRA: EGYSÉGNYI TERÜLETRE VETÍTETT TEREPSZINT FELETTI BEÉPÍTÉS JELLEMZŐ SÚRÚSÖDÉSEI.....	122
É25. ÁBRA: BEÉPÍTÉSI MÓDOK TERÜLETI MEGOSZLÁSA	123
U1. ÁBRA: KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS	129
U2. ÁBRA: AZ ÚJPALOTAI LAKÓTELEPEN RENDELKEZÉSRE ÁLLÓ PARKOLÓHELYEK TERÜLETI ELOSZLÁSA.....	132
KÖ1. ÁBRA: KÖZMŰ INFRASTRUKTÚRA –VÍZELLÁTÁS ÖSSZEFÜGGÉSEI	133
KÖ2. ÁBRA: KÖZMŰ INFRASTRUKTÚRA –CSATORNÁZÁS ÖSSZEFÜGGÉSEI	134
KÖ3. ÁBRA: KÖZMŰ INFRASTRUKTÚRA – FELSZÍNI VÍZRENDEZÉS ÖSSZEFÜGGÉSEI.....	135
KÖ4. ÁBRA: KÖZMŰ INFRASTRUKTÚRA –GÁZHÁLÓZATOK ÖSSZEFÜGGÉSEI	136
KÖ5. ÁBRA: TÁVHŐHÁLÓZATOK ÉS MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOK HASZNOSÍTÁSÁNAK ÖSSZEFÜGGÉSEI.....	137
KÖR1. ÁBRA: KÖZÚTI KÖZLEKEDÉSI EREDETŰ ZAJTERHELÉS NAPPAL	142
KÖR2. ÁBRA: KÖZÚTI KÖZLEKEDÉSI EREDETŰ ZAJTERHELÉS ÉJJEL	142
KÖR3. ÁBRA: VASÚTI KÖZLEKEDÉSI EREDETŰ ZAJTERHELÉS NAPPAL.....	143
KÖR4. ÁBRA: VASÚTI KÖZLEKEDÉSI EREDETŰ ZAJTERHELÉS ÉJJEL	143
KÖR5. ÁBRA: ÜZEMI EREDETŰ ZAJTERHELÉS NAPPAL	143
KÖR6. ÁBRA: ÜZEMI EREDETŰ ZAJTERHELÉS ÉJJEL.....	143
KL1. ÁBRA: BUDAPEST FELSZÍNHŐMÉRSÉKLETI ANOMÁLIÁJÁNAK ÁTLAGOS JÚNIUSI SZERKEZETE DÉLUTÁNI IDŐSZAKBAN 2013-BAN (MŰHOLD FELVÉTELEK ALAPJÁN).....	146

1. HELYZETFELTÁRÓ, HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZEK

1.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A XV. KERÜLET HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

1.1.1. Budapest nemzetközi és országos szerepe

Budapest az európai városhálózat tagjaként 1,7 millió fős lakosságával a jelentősebb európai városok közé tartozik. Nemzetközi, ezen belül is makroregionális szerepköre jelentős, de a főváros és várostérsége együttes fejlesztésével, fejlődésével ezt a pozíciót tovább kell erősíteni az ország egészének versenyképessége érdekében. A KSH adatai alapján, Magyarországon belül Budapesten termelődött meg a GDP 38%-a 2011-ben (míg lakossági súlya csak 17,6%), a beruházások 38%-a szintén itt valósult meg (2013). Az egyetemi és kutatási központok kiemelkedő koncentrációja hozzájárult ahhoz, hogy a versenyképesség egyik legfontosabb jellemzője, az országban kutatás-fejlesztésre fordított éves ráfordítás közel 60%-a itt realizálódjon. Budapest a szolgáltatási szektor dominanciája mellett olyan ágazatok kiemelkedő központja, mint a kreatívipar, az IKT szektor, a gyógyszeripar.

Budapest az ország első számú turisztikai célterülete, kulturális kínálata és épített öröksége nemzetközi viszonylatban is jelentős. Budapest-központú az ország légi forgalma, és a közlekedési hálózatok történeti kialakulása nyomán ez a legfontosabb közúti és vasúti csomópont. A forgalom magas koncentrációját a lakosság száma és a város gazdasági jelentősége eredményezi. Budapest logisztikai pozícióját az itt metsződő három európai közlekedési folyosó is erősíti, melyek egyik eleme maga a Duna, mint vízi út. A főváros vonzereje, népszerűsége erősödik, mely mind a lakosságszámban, mind a turisztikai adatokban jól tükröződik. Az elmúlt 10 évben Budapest népessége növekedni tudott, a Budapestről történő elvándorlás 2007-től megfordult, így a főváros migrációs egyenlege pozitív tendenciát mutat.

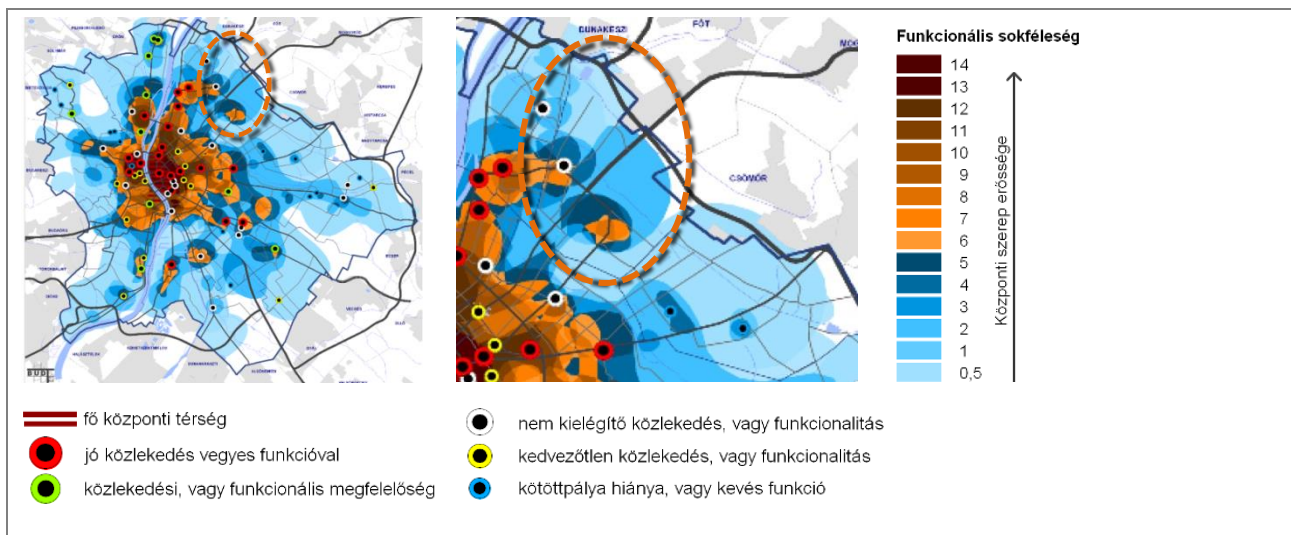
A főváros és agglomerációja (közel 3 millió fő, az ország lakosságának mintegy 30%-a) együtt alkotja a budapesti funkcionális várostérséget, a budapesti gazdasági tér még ennél is nagyobb kiterjedésű és jelentőségű. Budapest és várostérsége a népesség, a jövedelem és a tőkekoncentráció tekintetében kiemelkedő az ország más térségeihez viszonyítva és ezzel arányosak a közlekedés terén jelentkező terhelések, igények. A térségen belüli intézményesített együttműködés alacsony hatékonyságú, az együttműködés szintje jelenleg nem megfelelő, a térségi pozíció megerősítése érdekében szorosabb kapcsolat szükséges.

A budapesti várostérség nemzetközi, országos és regionális szerepkörének alakításában a XV. kerület is szerepet játszik sajátos adottságaival, ez idáig megvalósított fejlesztéseivel, ugyanakkor e szerepkörök önálló értelmezése a kerület szintjén csak korlátozottan tehető meg. A kerületek mindegyike hozzájárult ennek a kivételes fővárosi pozíciónak a kialakításához, melyben előrelépés a jövőben a komparatív előnyökre építve és egymással együttműködve érhető el szinte minden fontos területen.

1.1.2. A kerület szerepe a településhálózatban

A XV. kerület szerepkörét mind nemzetközi, mint térségi kitekintésben meghatározza a kerület Budapesten belüli elhelyezkedése. Teljes területe az elővárosi zóna része, a főváros északi részén, a Duna bal partján elhelyezkedő kerület az elővárosi zónát alkotó peremkerületek egyike. Fekvéséből adódóan az északi agglomerációval közvetlen kapcsolatban van. A Budapest „észak-keleti kapujaként” nevesített kerület helyzetét közlekedési kapcsolatrendszere alapvetően határozza meg. Térségi közlekedési kapcsolatai az M3 autópálya, az M0 és a 2/A autótút, illetve a Budapest-Szob vasútvonal révén kedvezők, a meglévő

közlekedési kapcsolatokat tovább erősítette az M0 körgyűrű kerületet is érintő szakaszának kiépítése, mely a Duna híd megépülésével még tágabbra nyitotta a kerület kapcsolati potenciálját. A kerület közúti megközelíthetősége, illetve területéről a főváros központi térségének elérhetősége szintén kedvező. A kerület földrajzi elhelyezkedésének és közlekedési kapcsolatrendszerének köszönhető, hogy a térség a gazdasági élet egyik célterületévé vált. Ugyanakkor a XV. kerület fekvése nem ad kiemelt regionális-agglomerációs és fővárosi szerepkört a kerületnek, mivel a rajta áthaladó forgalom jelentős részének jellemzően nem a kerület a célpontja. Egyedül a határterületein létesült kereskedelmi területek vonzáskörzete nyúlik túl a kerület illetve a főváros határain. A kerület autópályák csomóponti területe, a fő közlekedési vonalak kapcsolatokat és határvonalakat egyaránt képeznek. A külső kapcsolatokat biztosító útvonalak a kerületen belül - részben - a belső közlekedést akadályozó, elválasztó elemként jelennek meg. Városszerkezetiileg mind a mai napig kezeletlen és idegen test az M3 nyomvonala, amely kettévágja a kerületet. A vasútvonal a kerület nyugati és dél-nyugati határán, a főváros területén belül megjelenő, elválasztó hatású elem, amely a térségi közösségi közlekedést biztosítja, ugyanakkor a kerületközi kapcsolatokat megnehezíti. Egyedül a kerület délkeleti határán, a főváros peremén nem jelenik meg olyan elválasztó hatású elem, amely a szomszédos kerülettel a közvetlen kapcsolatot akadályozná.

V1. ábra: A központrendszer közlekedési és funkcionális összetettsége

Forrás: Budapest 2030

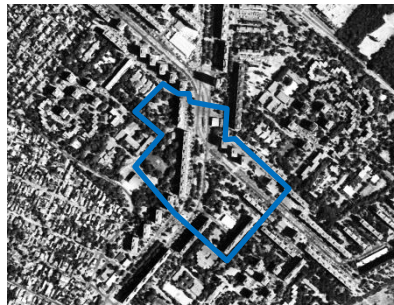
A kerület fővároson belüli pozíciójának másik meghatározója történeti múltja. A Rákospalota – Pestújhely – Újpalota városrészeket egységbe olvasztó XV. kerület csak 1950. óta része Budapestnek. A főváros ereje segítette a település fejlődését, előmozdította iparának, gazdaságának kialakulását, kikényszerítette agrárkultúrájának folyamatos megújulását. A 19. század végéig a város egyik jelentős mezőgazdasági területeként funkcionáló területen Újpest és Angyalföld gyáripari fejlődése szorította vissza az eredeti funkciót. A kerület mai területének központi részén elhelyezkedő történeti Palota község a vasút megjelenésével alakult át, köszönhetően annak, hogy a vasút menti terület a fővárosiak egyik kedvelt nyaralóhelyévé vált. Az egykori mezőgazdasági területen megindult egy speciális kertvárosias fejlődés, aminek eredményeképp a mai központtól délre kialakuló Rákospalota Újfalú és a főváros területe összenőtt. Pestújhely község létrehozása szintén a fővárosi telekigények kielégítését szolgálta. A 19. századtól fokozatosan városiassá váló, 1950-ig önálló települések alig több, mint fél évszázada részei a fővárosnak. A kerület a városhierarchiában így önálló szerepet nem töltött be, Budapest részeként mindig is a főváros szerepének erősítésében vett részt. A XV. kerület fővároson belüli pozícióját elsősorban a külső közlekedési kapcsolati tényezők teszik vonzóvá és erősítik meg.

Mivel XV. kerület a városfejlődés egy későbbi szakaszától kezdve része a fővárosnak, így kívül esik Budapest fő központi térségén, a fővárosi központrendszer elemei közül a XV. kerületben csak a hierarchia alsóbb szintjein elhelyezkedő elemek találhatóak meg. A főváros központrendszerében Rákospalota központi területe kiemelt jelentőségű helyi központként, Újpalota Fő tere jelentős helyi központként jelenik meg. A Rákospalotán kijelölt kerületközpont kevésbé játszik meghatározó szerepet a fővárosi központok rendszerében, elsősorban lokális kerületközpontként működik - hasonlóan az újpalotai központhoz - a kerület, illetve a kerületrész belső igényeinek kielégítését szolgálja. Rákospalota központi területe a funkciók hiányossága miatt nem tekinthető – klasszikus értelemben vett - városközpontnak. Pestújhely szintén funkcióhiányos központi területe a fővárosi központrendszerben külön nem került jelölésre. Ugyanakkor a kerület fekvésének, közlekedési kapcsolatainak köszönhetően jött létre a főváros központrendszerében Pólus Center névvel jelölt kereskedelmi központ a kerületben.

Rákospalota

Újpalota Fő tér

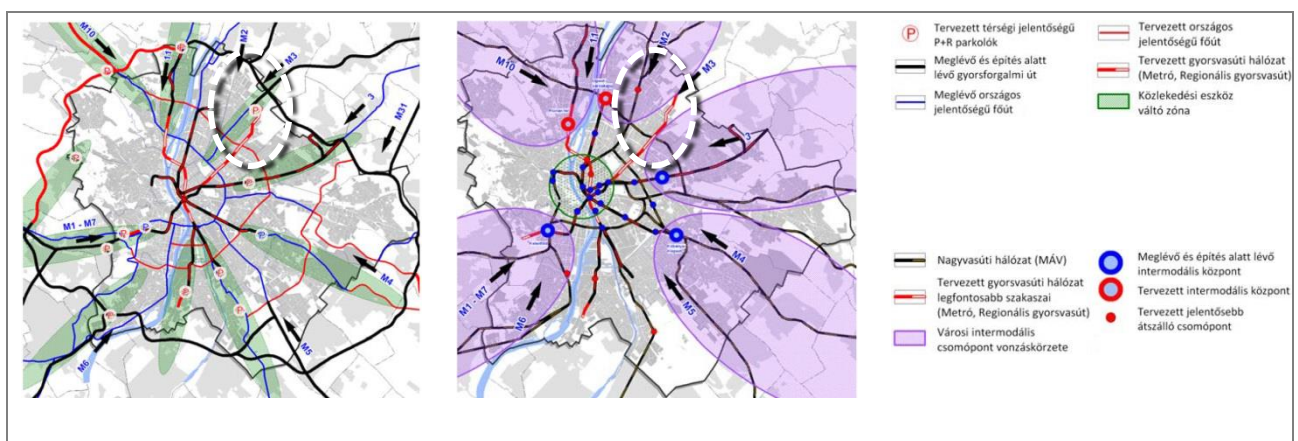

Pólus Center

V2. ábra: A XV. kerület központjainak lehatárolása

A kerület földrajzi elhelyezkedésének köszönhetően és történeti múltjából fakadóan jelentős fejlesztési területekkel rendelkezik, melyek a főváros és a kerület számára mind a gazdasági, logisztikai és munkahelyi, mind a lakóterületi fejlesztések lehetőségét biztosítják, illetve a jövőben az összvárosi jelentőségű közlekedésfejlesztési célokat szolgálhatják.

V3. ábra: A közlekedési eszközváltás feltétel rendszerének biztosítása és a városi intermodális és az átszálló csomópontok kiemelt fejlesztése

Forrás: Budapest 2030

1.1.3. A kerület funkcionális és területi kapcsolatai

A XV. kerület közigazgatási szempontból szomszédos agglomerációs települései a kerületet északról és észak-keletről határoló Dunakeszi, Fót és Csömör, ugyanakkor a Megyeri híd megépülésével a kerület kapcsolata a Szentendrei járás térségével is biztosítottá vált.

A kerületet észak-keletről és keletről határoló Fót gazdasági területe közvetlenül határos a kerület területével, az M3-M0 csomópontban működő, az autópálya, a körgyűrű és a Külső Fóti út által határolt kereskedelmi központ funkcionális kapcsolatot biztosít a kerület és az agglomerációs település között. Az észak-déli kapcsolatot biztosító M3 autópálya mellett ilyen módon még a Régi és Külső Fóti út jelenti a hasonló irányú kapcsolatot a kerület és az agglomeráció között. Az északról határos Dunakeszi és a kerületet keletről határoló Csömör közvetlenül határos területei mezőgazdasági és erdőterületek. Kisebb jelentőségű a Dunakeszi területén, de a IV. kerület határán létesült kereskedelmi központ, melynek vonzáskörzete a XV. kerület területét is érintheti. Ilyen módon a kerület kereskedelmi központja az agglomeráció északi szektorában létrejött hasonló központok rendszeréhez kapcsolódhat. Ugyanakkor gazdasági területeinek aktivizálását a szomszédos agglomerációs települések kedvezőbb árú terület kínálata nehezítheti.

Dél-keleten a XVI. kerülettől a Rákospalotai határút, dél-nyugaton a XIV. kerülettől a Körvasútsor, nyugaton a IV. kerülettől a Budapest-Szob vasútvonal választja el a XV. kerületet. Hasonlóan a kerülethez, Újpest és Rákosszentmihály is az elővárosi zóna részei, a kerület kapcsolatát az átmeneti zónával a XIV. kerület jelenti.

A kerületközi és a kerületen belüli kapcsolatok szempontjából is kiemelkedik a Szentmihályi út, mely biztosítja a IV., a XV. és a XVI. kerület közötti haránt irányú kapcsolatot. Szerkezetileg meghatározó a Szentmihályi úthoz merőlegesen csatlakozó Drégelyvár és Nyírpalotai út vonala, amely Zuglói területét is a Szentmihályi úthoz, így a XV. kerülethez kapcsolja. A hiányzó – északi - kerületközi kapcsolatot a IV. kerülettel a tervezett káposztásmegyeri intermodális csomópont kiépítése biztosíthatja. A XV. és XIV. kerület határán tervezett a Körvasút menti körút I. szakaszának kiépítése, többek közt a két kerület közvetlen kötőpályás közlekedési kapcsolatát is biztosítja a jövőben az M4 metró kiépítése. Ennek megfelelően a kerületi úthálózat fejlesztések a fővárosi és a szomszédos kerületi projektekkel összefüggésben történhetnek, illetve a XV. kerület hozzájárulhat a közösségi közlekedés fejlesztését célzó fővárosi projektek helybiztosításához. Tartalékterületeinek köszönhetően - hasonlóan a szintén peremkerületi helyzetben lévő XVI. kerülethez - a lakóterületi fejlesztések lehetőségét is biztosíthatja. Funkcionális kapcsolat lehetőségét adják a két kerület határán tervezett lakóterületi fejlesztések, amelyek egymással közvetlenül határosak.

A fővárosi és agglomerációs vonzáskörzettel bíró kereskedelmi területek mellett a kerület egészségügyi, szociális és középfokú oktatási intézményhálózata - egyes intézményeket tekintve - szintén fővárosi és térségi vonzáskörzettel bír, illetve az intézményhálózatban rejlő potenciálra építve a XV. kerület mikro-regionális ellátó szerepe a jövőben teljesebbé válhat.

1.2. FEJLESZTÉSI ÉS RENDEZÉSI KÖRNYEZET

1.2.1. Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló – módosított – 1996. évi XXI. törvény (Tftv.) szerint a területfejlesztés: „az országra, valamint térségeire kiterjedő társadalmi, gazdasági és környezeti területi folyamatok figyelése, értékelése, a szükséges tervszerű beavatkozási irányok meghatározása, rövid, közép- és hosszú távú átfogó fejlesztési célok, koncepciók és intézkedések meghatározása, összehangolása és megvalósítása a fejlesztési programok keretében, érvényesítése az egyéb ágazati döntésekben.” A területfejlesztést megalapozó egyik fejlesztési dokumentum a területfejlesztési koncepció, amely „az ország, illetve egy térség átfogó távlati fejlesztését megalapozó és befolyásoló tervdokumentum, ami meghatározza a térség hosszú távú, átfogó fejlesztési céljait, továbbá a fejlesztési programok kidolgozásához szükséges irányelveket, információkat biztosít az ágazati és a kapcsolódó területi tervezés és a területfejlesztés szereplői számára”.

Az országos, illetve térségi tervek a fővárost értelemszerűen érintik, javaslatot tesznek a fejlesztési irányokra. Az országos és a térségre vonatkozó valamennyi hatályos dokumentum egybehangzóan rögzíti a térség kiemelkedő jelentőségét, a közép-európai és a magyarországi térszerkezetben betöltött meghatározó szerepét.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény a Fővárosi Önkormányzat számára az ellátandó feladatok terén számos változást hozott, megjelent a megyei önkormányzatok feladatát képező területfejlesztés és -rendezés is. Bár Budapest nehezen illeszthető a megyék tervrendszerébe, hiszen a településfejlesztési és területfejlesztési koncepció is ugyanazon közigazgatási területre vonatkozóan készült, a fővárost – ennek következtében a XV. kerületet is – a következő területfejlesztési dokumentumok érintik:

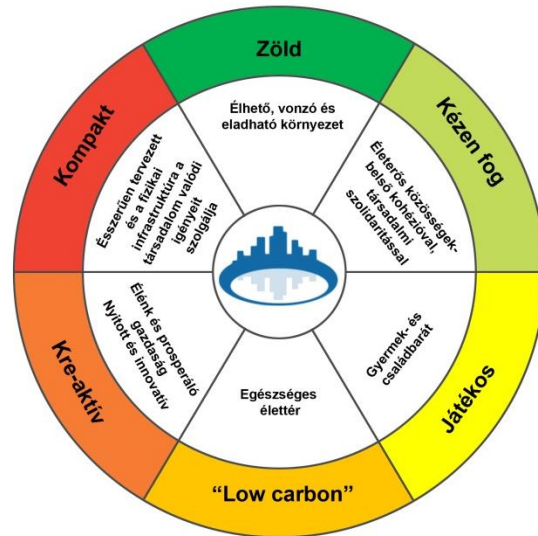
- Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (továbbiakban: OFTK), ami a 1/2014. (I.3.) OGY határozat mellékleteként került elfogadásra,
- a 2014. június 30-i közgyűlésén elfogadott Budapest Területfejlesztési Koncepciója (továbbiakban: BTFK), valamint
- Fővárosi Területfejlesztési Program (továbbiakban: FŐTEP) a Fővárosi Közgyűlés 215/2015. (11.25.) határozatával került elfogadásra

A szomszédos Pest megye területfejlesztési dokumentuma, a Pest Megyei Területfejlesztési koncepció (továbbiakban: PMTFK) megállapításai is érintik közvetetten a fővárost, így a XV. kerületet is.

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció (OFTK)

Az Országgyűlés a nemzeti jövőkép elérése érdekében négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt jelölt ki. A négy cél a társadalom és a gazdaság egészének szól, beleértve a társadalmi és a gazdasági környezethez való viszonyulást és a környezeti szempontokat is. Az átfogó célok a gazdasági és társadalmi fordulatot célozzák meg, az alábbiak szerint:

- értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés,
- népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom,
- természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme,
- térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet.

V4. ábra: A sikeres város stratégiájának alapelemei
(Forrás: OFTK)

Az átfogó célok megvalósulása érdekében az Országgyűlés megerősítette az OFTK tizenhárom specifikus célkitűzését, köztük hét szakpolitikai jellegű célt és hat területi célt. A célok a társadalom és a gazdaság egészének, valamint minden ágazatnak, térségi és helyi szereplőknek szólnak, továbbá kirajzolják azokat a fejlesztési súlypontokat is, amelyekre a középtávú – fókuszált – fejlesztési feladatok épülhetnek:

Szakpolitikában érvényesítendő specifikus célok

- Versenyképes, innovatív gazdaság
- Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság
- Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése
- Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I
- Értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom
- Jó állam, szolgáltató állam és biztonság
- Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme

Területi specifikus célok

- Az ország makroregionális szerepének erősítése
- A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat
- Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése / az egyes nagytérségek megújulását biztosító fejlesztések
- Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése
- Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése
- Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása

Az OFTK **térszerkezeti és térhasználati elveket** is megfogalmaz, a térségi fejlesztésekben, fejlesztési beavatkozások során mind a tervezésben, mind a végrehajtás során tekintettel kell lenni a természeti erőforrásokat védő térszerkezetre és a fenntarthatóságot biztosító területhasználatra, „zöldmezős

fejlesztések helyett barnamezős fejlesztések szükségesek”. „A takarékos és átgondolt területhasználat a legfontosabb térhasználati elvek egyike, a takarékos helyhasználatot érvényesíteni kell a településfejlesztésben is. A városok szétterülésének elkerülése, a tagolt és kompakt városszerkezet kialakítása az agglomerációs településeket is erősen érinti, valódi térségi szintű térszervezési feladat. A vidékies területhasználatnál is kerülni kell a talajpusztulást, visszafordíthatatlan talajvízcsökkenést okozó tevékenységeket. Az infrastruktúra-fejlesztések tervezésénél az ezt figyelembe vevő megoldásokat kell támogatni.”

Az OFTK **Budapest területfejlesztési igényei és feladatai** című fejezetében a főváros pozicionálása mellett a következő fejlesztési irányok kerültek kijelölésre:

- A térségi pozíció erősítése a földrajzi, geopolitikai adottságok kihasználásával.
- Az összmagyarság identitásának erősítése a Kárpát-medence kulturális központjaként.
- Összehangolt fejlesztések a várostérségben – feladatmegosztás megszervezése.
- Egységes Budapest – hatékony közigazgatási rendszerrel.
- A népesség megtartása vonzó, egészséges életkörülmények biztosításával, az esélyegyenlőség megerősítésével és a rugalmas lakásstruktúra kialakításával.
- Kezdeményező város- és térségfejlesztés, tudás- és készség alapú gazdaságfejlesztés, zöld gazdasági kultúra meggyökereztetése, valamint a turizmusban rejlő gazdasági lehetőségek kihasználása.
- A gazdasági fejlődést lehetővé tevő differenciált területi kínálat biztosítása.
- A város és a Duna együttélésének megteremtése.
- Kiegyensúlyozott városi térszerkezet kialakítása differenciált központrendszerrel, a kompakt város elvének megvalósítása.
- A területhasználat és a közlekedés integrált fejlesztése, a városi közösségi közlekedés súlyának növelése.

Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció (PMTFK)

Pest megye és Budapest egy fejlesztési térség, a fejlesztési és rendezési irányok összehangolása fontos feladat. Pest megye jövőképe alapja a diverzitás megtartása és erősítése a gazdaság, a kultúra, a média, a köz- és a szakoktatás, a felsőoktatás és a tudomány területein egyaránt. Ez jelenti egy olyan növekedés alapját, amely munkahelyeket teremt, nagyobb jövedelmet, kezelhető kockázatokat és a környezetet, az erőforrások megkímélését - azaz fenntartható növekedést eredményez.

A megye területfejlesztési koncepciója és a BTFK szoros együttműködésben készült, így az összhang biztosított. A két terv számos azonos elemet tartalmaz a térségre vonatkozóan.

Pest megye specifikus céljai

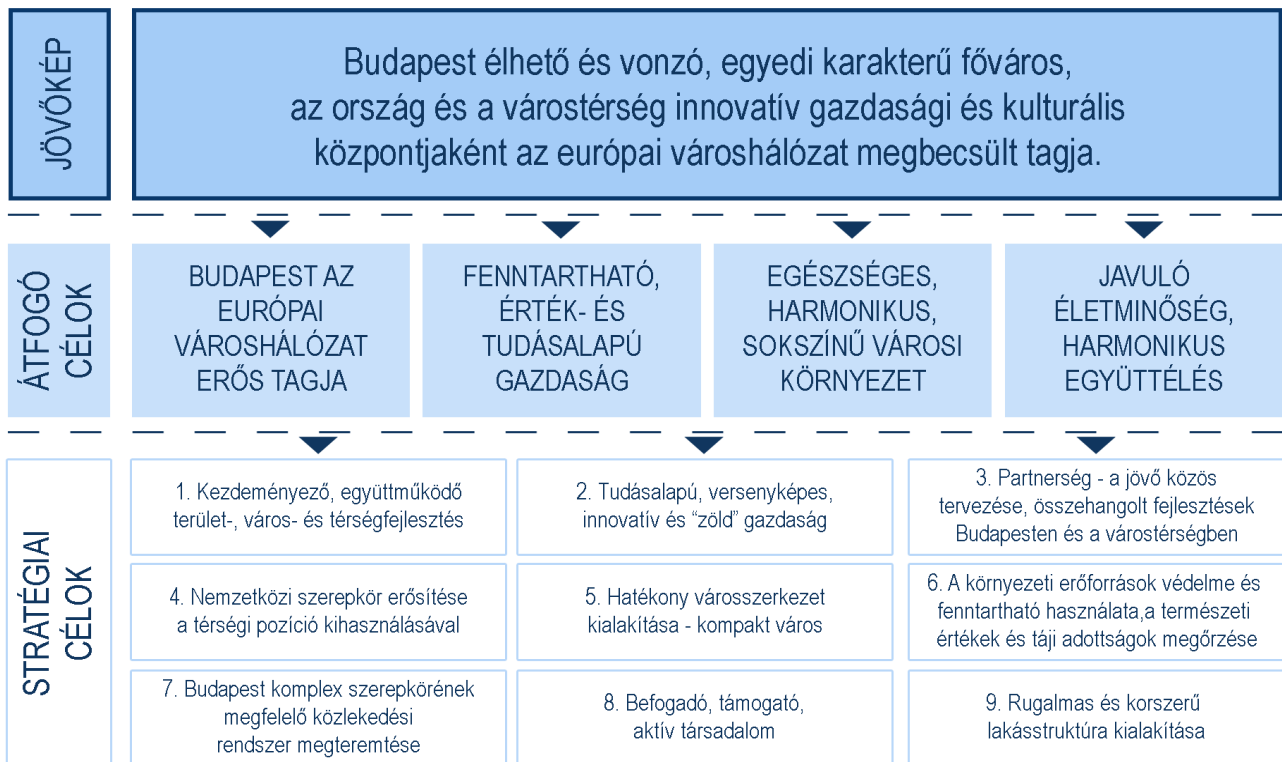
- Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső intézményfejlesztése, menedzsment szervezetének felállítása.
- A fejlődésben lemaradó Szobi, Aszódi, Nagykátai, Ceglédi, Ráckevei térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása.
- Társadalmi megújulás: Testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek.
- Makroregionális logisztikai funkciók és a részervezhető értékteremtő képesség erősítése kiemelten az MO mentén a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér térségében.
- Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térstruktúra kialakulása érdekében.
- A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést.

- Adottságokra épülő munkamegosztásban együttműködő policentrikus települési struktúra kialakítása.
- A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábon álló gazdaság; a technológia és tudásintenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése.
- Gazdasági húzóterseink innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése.
- Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi- és helyi identitás erősítése.
- Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra.
- A közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát” megye, a társadalmi bizalom erősítése.
- Tervezett, koordinált térségfejlesztés, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése.

Budapest Területfejlesztési Konceptiója (BTFK)

A területfejlesztési koncepció megfogalmazza a térség 2030-ra elérni kívánt jövőképét, térstruktúráját, valamint a 2020-ra szóló átfogó és stratégiai célokban előirányzott célállapotot. A koncepció célrendszerében a fejlesztési alapelvek – egyben mint horizontális célok – olyan szemléleti alapvetések, amelyeket a célrendszer minden egyes elemére vonatkozóan következetesen alkalmazni kell: az elérhetőséget, a fenntarthatóságot, az esélyegyenlőséget.

Az átfogó célok Budapest meglévő értékeire és sokszínűségére alapoznak, meghatározva azokat az irányokat, melyek az integrált fejlesztési elvek érvényesülése mellett Budapest jövőjének fejlesztési alapjait képezik. Az átfogó célok elérését kilenc stratégiai (specifikus) cél segíti.

V5. ábra: BTFK

Fővárosi Területfejlesztési Program (FŐTEP)

A 2014-2020-as tervezés tekintetében a megyék elsődlegesen a területi operatív programokhoz készíthetik el fejlesztési javaslatukat. A Közép-magyarországi régióban a Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP) biztosíthatja részben a finanszírozás alapját. A Tftv. 5.§ n) pontja szerint a **területfejlesztési program** „a területfejlesztési koncepció alapján kidolgozott középtávú cselekvési terv”. A területfejlesztési program stratégiai, valamint operatív programrészből áll.

BTFK stratégiai céljai közül, várhatóan 6 célhoz rendelhető uniós társfinanszírozás

- Tudásalapú, versenyképes, innovatív és „zöld” gazdaság
- Hatékony városszerkezet kialakítása – kompakt város
- A környezeti erőforrások védelme és fenntartható használata, a természeti értékek és táji adottságok megőrzése
- Budapest komplex szerepkörének megfelelő közlekedési rendszer megteremtése
- Befogadó, támogató, aktív társadalom
- Rugalmas és korszerű lakásstruktúra kialakítása

A stratégiai célok nem minden elemükben támogathatók, viszont egyes támogatási területeik összekapcsolhatók, ezért tartalmukat a FŐTEP 5 prioritás-tengely alá rendezi.

Prioritástengely

I. Gazdaságfejlesztés a versenyképes, innovatív és „zöld” Budapestért

II. Településfejlesztési beavatkozások a hatékony városszerkezetért

III. Környezeti fejlesztések Budapest fenntartható fejlődéséért

IV. Közlekedésfejlesztés Budapest komplex szerepkörének szolgálatában

V. Társadalmi beavatkozások a befogadó, támogató és aktív Budapestért

Intézkedések

1.1 Technológiai innováció és tudástranszfer hatékonyságának javítása

1.2. Felhasználóbarát városkormányzás kialakítása

1.3. Turizmus, mint gazdasági húzóágazat

1.4. Városterületi együttműködés

2.1. Vegyes területhasználat kialakítása - a Dunával együtt élő város

2.2. Barnamezős területek funkcióváltása

2.3. Differenciált központrendszer létrehozása

2.4. Értékvédelem – értékteremtés

2.5. A lakásállomány optimalizálása

3.1 Zöld- és egyéb biológiailag aktív felületek megőrzése, növelése, természetvédelem

3.2 Zaj- és légszennyezés csökkentése

3.3 Korszerű hulladékgyűjtés és talajvédelem

3.4 Korszerű vízgazdálkodás

3.5 Energiahatékonyság és klímavédelem

4.1. Nemzetközi és országos közlekedési kapcsolatok fejlesztése

4.2. Térségi közlekedés fejlesztése

4.3. A fővárosi közösségi közlekedés fejlesztése

4.4. A fővárosi egyéni közlekedés fejlesztése

5.1. Befogadó és támogató társadalom

5.2. A társadalmi, gazdasági környezet változásaihoz való alkalmazkodás segítése

5.3. A humán szolgáltatások optimalizálása

5.4. A kulturális kínálat bővítése

A dokumentum elfogadás előtt áll, minisztériumi hozzájárulással ugyan rendelkezik, de amíg az operatív programok országos szinten nem kerülnek elfogadásra, és a pontos források nem ismertek, nem véglegesíthető.

1.2.2. Fővárosi településfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban: Étv.) szerint a „településfejlesztés feladata a településen élők számára a települési élet- és környezetminőség javítása, a környezetbiztonság erősítése, a települési erőforrásokra építő, az erőforrások fenntarthatóságát biztosító, hosszú és rövid távú fejlesztési irányok, célok és az azok elérését biztosító programok és eszközök meghatározása.”

„A **településfejlesztési koncepció** hosszú távra rendszerbe foglalja az önkormányzat településfejlesztési szándékait, ennek keretében a területi adottságok és összefüggések figyelembevételével meghatározza a település jövőképét, javaslatot tesz a helyi környezet, társadalom, gazdaság és az infrastruktúra átfogó fejlesztésére, a műszaki, az intézményi, valamint a táji, természeti és ökológiai adottságok fenntartható hasznosítására. A településfejlesztési koncepcióban foglaltakat a települési önkormányzat döntéseiben érvényesíti.

Az **integrált településfejlesztési stratégia** a rendelkezésre álló és bevonható források ismeretében meghatározza a településfejlesztési koncepcióban meghatározott célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló beavatkozásokat, programokat, továbbá a megvalósítás eszközeit és nyomon követését.”

A XV. kerület területét a többszintű önkormányzati rendszer, valamint a fejlesztési tervek egymásra épülése (tervhierarchia és az időtávok különbözősége) miatt több fővárosi és kerületi településfejlesztési dokumentum is érinti. A hatályos fővárosi településfejlesztési dokumentumok a következők:

- Budapest 2030 Hosszú távú fejlesztési koncepció (továbbiakban: Budapest 2030),
- ITS Budapest stratégia 2020 (továbbiakban: BP ITS 2020).

A kerületi településfejlesztési döntéseket a 2.3. fejezet tárgyalja.

A Főváros hatályos hosszú távú településfejlesztési koncepciója Budapest teljes közigazgatási területére kijelöli a településfejlesztés irányait. A Budapest 2030 a 767/2013. (IV.24.) Főv. Kgy. határozattal került jóváhagyásra, előírányozza a 2030-ig elérendő hosszú távú célokat. Ezt követően a törvénynek megfelelően új középtávú program vált szükségessé. Ennek megfelelően született meg a fővárosi új stratégiája, az BP ITS 2020, ami mára elfogadásra került a 923/2014. (VI.30.) Főv. Kgy. határozattal.

Budapest 2030

A városfejlesztési koncepció az Étv. szerint a Fővárosi Közgyűlés által elfogadott olyan várospolitikai dokumentum, amely Budapest jövőbeni kialakítására vonatkozik.

A meglévő értékekre építve a következő jövőképet fogalmazza meg a koncepció:

Budapest élhető és vonzó, egyedi karakterű főváros, az ország és a várostérség innovatív gazdasági és kulturális központjaként az európai városhálózat megbecsült tagja.

A koncepció négy átfogó célt határoz meg, amely Budapest meglévő értékeire és sokszínűségére alapoz, meghatározva azokat az irányokat, melyek az integrált fejlesztési elvek érvényesülése mellett Budapest jövőjének fejlesztési alapjait képezik:

- Budapest az európai városhálózat erős tagja,
- Fenntartható, érték- és tudásalapú gazdaság,
- Egészséges, harmonikus, sokszínű városi környezet,
- Javuló életminőség, harmonikus együttélés.

A célok meghatározása a szemléleti alapvetések (élhetőség, fenntarthatóság, esélyegyenlőség) és az átfogó célok alapján történt. A kitűzött tizenhét cél és az átfogó célok viszonyát az alábbi táblázat mutatja be: egy-egy cél, ugyan eltérő mértékben, de egyszerre több átfogó célt is szolgál.

C É L O K		ÉLHETŐSÉG, FENNTARTHATÓSÁG, ESÉLYEGYENLŐSÉG ERŐSÍTÉSE A NÉPESSÉGMEGTARTÁS ÉRDEKÉBEN			
		BUDAPEST AZ EURÓPAI VÁROS- HÁLÓZAT ERŐS TAGJA	ÉRTÉK- ÉS TUDÁSALAPÚ, FENN- TARTHATÓ GAZDASÁG	HARMONIKUS, SOKSZÍNŰ VÁROSI KÖRNYEZET	JAVULÓ ÉLETMINŐSÉG, HARMONIKUS EGYÜTTÉLÉS
1.	Kezdeményező városfejlesztés	■	■	■	■
2.	Partnerség – a jövő közös tervezése a térségben és országosan	■	■	■	■
3.	Egységes Budapest	■	■	■	■
4.	Budapest nemzetközi és európai szerepkörének erősítése	■	■	■	■
5.	Egészséges környezeti feltételek megteremtése	■	■	■	■
6.	Klímavédelem és hatékony energiafelhasználás	■	■	■	■
7.	Egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése	■	■	■	■
8.	A Dunával együtt élő város	■	■	■	■
9.	Hatékony és kiegyensúlyozott városszerkezet - kompakt város	■	■	■	■
10.	A barnamezős területek a városfejlesztési célterületei	■	■	■	■
11.	Intelligens mobilitás	■	■	■	■
12.	Tudás-, készség- és zöldalapú gazdaságfejlesztés	■	■	■	■
13.	Önfenntartó városgazdálkodási rendszer	■	■	■	■
14.	A kulturális sokszínűség megőrzése és fejlesztése	■	■	■	■
15.	Humán szolgáltatások optimalizálása	■	■	■	■
16.	Igényekhez igazodó, rugalmas lakásstruktúra megteremtése	■	■	■	■
17.	Befogadó, támogató és aktív társadalom	■	■	■	■

V6. ábra: Budapest 2030

BP ITS 2020

Az ITS szerepe, hogy bemutassa azokat a konkrétabb ágazati és területi fejlesztési irányokat, projekteket, melyeket Budapest Főváros Önkormányzata középtávon kíván megvalósítani a Budapest 2030 hosszú távú céljainak elérése érdekében.

Miközben a FŐTEP elsősorban a gazdaságfejlesztést helyezi fókuszba, a főváros integrált településfejlesztési stratégiája a Fővárosi Önkormányzat által előkészítendő, koordinálandó, megvalósítandó fejlesztéseket, projekteket helyezi a középpontba – természetesen összehangolva és illeszkedve a Főváros egész területére elfogadott, illetve párhuzamosan készülő területfejlesztési dokumentummal. A stratégia időtávjá illeszkedik az EU programozási ciklusához, tehát a 2014 és 2023 (2020-at követően a projektek megvalósítására további három év áll rendelkezésre) között megvalósítani tervezett fejlesztéseket és fejlesztési irányokat foglalja magában.

A Budapest 2030-ban meghatározott átfogó célok elérését középtávon két specifikus cél szolgálja:

- Gazdasági teljesítmény növelése (gazdasági teljesítményét nemzetközi szinten erősítő budapesti várostérség);
- Életminőség feltételeinek javítása (minőségi nagyvárosi életfeltételek).

A specifikus célok elérését középtávon öt tematikus és egy kiemelt területi cél mentén kívánja Budapest Főváros Önkormányzata megvalósítani.

Tematikus célok

1. Kezdeményező, együttműködő városfejlesztés

A városfejlesztés kezdeményező, együttműködő jellegét erősítő intézmény- és eszközrendszer, valamint koordinációs mechanizmusok kialakítása.

2. Vállalkozás- és beruházásbarát gazdasági környezet

A foglalkoztatást bővítő és a hozzáadott értéket előállító gazdasági szereplők működésének, együttműködésének, piacszerzésének támogatása.

3. Intelligens városműködés

A városi, várostérségi közszolgáltatások hatékonyságának javítása a kooperáció, valamint a környezettudatos és innovatív megoldások alkalmazásával.

4. Sokszínű, értékőrző, zöld nagyvárosi környezet

Élhetőbb, a társadalmi igényeknek megfelelő városi környezet feltételeinek kialakítása, a gazdasági prosperitást, társadalmi kohéziót és régió túlmutató szerepkört egyaránt szolgáló infrastruktúrák fejlesztésével.

5. Nyitott, szolidáris és aktív budapestiek

Az egyéni és közösségi öngondoskodás, felelősségvállalás, az esélyegyenlőség, valamint Budapest befogadó jellegének erősítése.

Területi cél

6. Dunával együtt élő város

A Duna, a Duna-partok és a dunai szigetek közösségi és gazdasági adottságainak integrált fejlesztése.

Annak ellenére, hogy a XV. kerület területére vonatkozóan a stratégia nem jelöl ki fővárosi szintű városfejlesztési akcióterületet, az ITS-ben meghatározott célokkal kapcsolatosan olyan eszközök és konkrét projektszintű beavatkozások kerültek megfogalmazásra, amelyek Rákospalota, Pestújhely és Újpalota fejlesztési szándékait közvetett módon pozitívan támogatják. Ezek az alábbiak:

➤ 1. Kezdeményező, együttműködő városfejlesztés:

- 1.1. Városfejlesztési Alap
- 1.2. Városfejlesztési operatív menedzsmentfeladatok ellátása
- 1.3. Városmárka kialakítása, városfejlesztési kommunikációt biztosító intézményi feltételek
- 1.5. Befektetésösztönző feladatok ellátásához intézményi feltételek biztosítása

➤ 2. Vállalkozás- és beruházásbarát gazdasági környezet:

- 2.1.1. Barnamezős területmenedzsment
- 2.1.6. Üres ingatlanok hasznosításának programja
- 2.3. KKV-fejlesztési és innovációs program

➤ 3. cél Intelligens városműködés:

- 3.1.2. Hulladékkezeléshez kapcsolódó telephelyek komplex fejlesztése
- 3.1.4. Távfelügyeleti rendszer kiépítése II. szakasz
- 3.1.6. HUHA I. komplex: távhő mennyiségének növelése, kázanrekonstrukció és bővítés
- 3.1.8. A Fővárosi Vízművek Zrt. ivóvíz-ellátási üzembiztonságát, valamint a működési hatékonyságot növelő programja
- 3.1.8.4. PVC anyagú csővezetékek rekonstrukciója
- 3.1.9. Fővárosi Vízgazdálkodási Stratégia
- 3.1.11. BKISZ II.
- 3.1.13. Budapest Főváros Integrált Energetikai Stratégiája

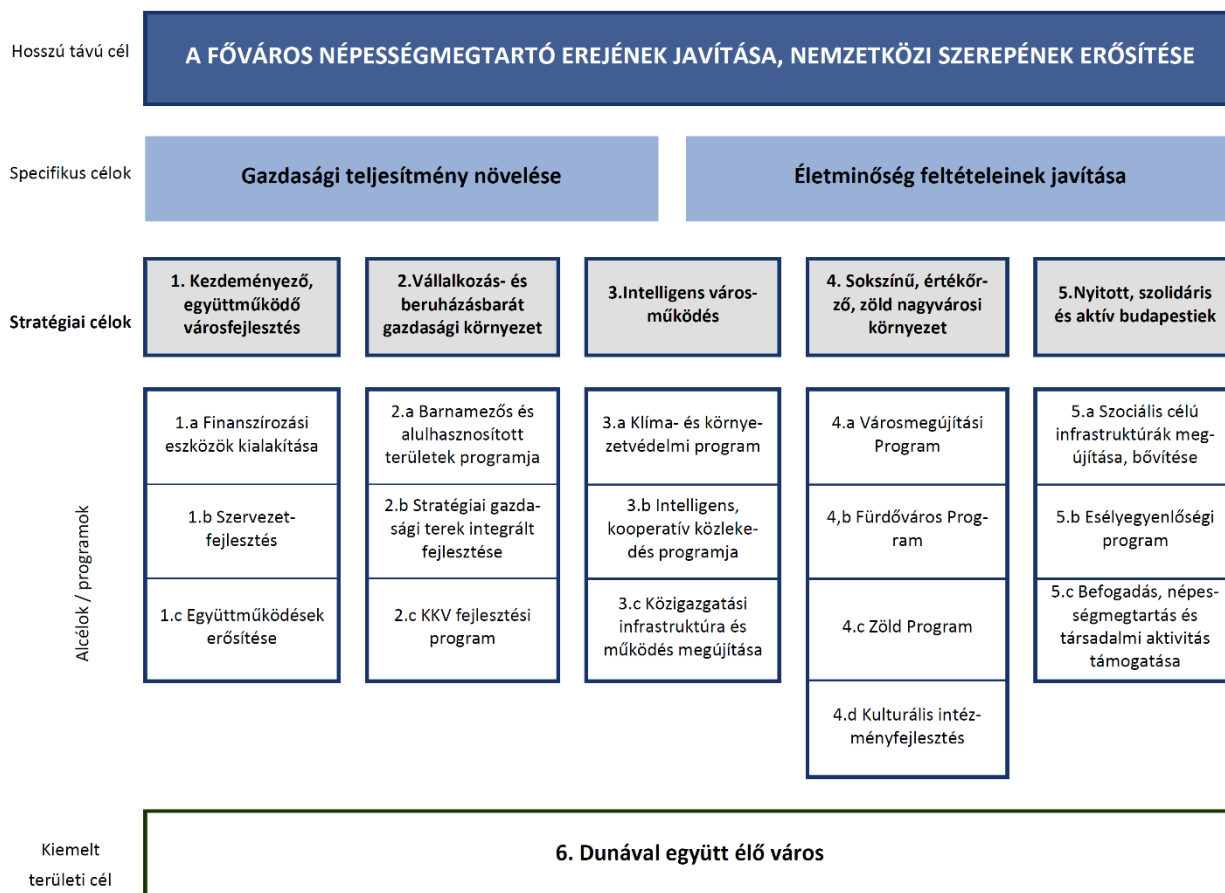
- 3.2.1. Fővárosi személyforgalmi behajtásdíj-rendszer bevezetése és a hozzá kapcsolódó beruházások
- 3.2.3.b M3-as metró északi meghosszabbítása
- 3.2.5. Budapesti villamos és trolibusz járműprojekt II. ütem
- 3.2.7. Astoria-Thököly út – Újpalota villamos vonal, a Rákóczi út humanizálása
- 3.2.25. Budapesti és regionális kerékpáros közlekedés fejlesztése és kerékpáros szolgáltatásfejlesztés
- 3.2.26. B+R rendszerű kerékpártárolók létesítése

➤ **4. Sokszínű, értékőrző, zöld nagyvárosi környezet:**

- 4.1.1. Közösségi terek és integrált közterületi megújítások (Tér-Köz Plusz)
- 4.1.5. Civil városfejlesztési program
- 4.3.3. Rákos-patak integrált fejlesztése
- 4.3.10. Zöldterület-fejlesztési keret

➤ **5. Nyitott, szolidáris és aktív budapestiek:**

- 5.1. Szociális célú infrastruktúra fejlesztése
- 5.2. Antiszegregációs programokat támogató szolgáltatások (kulcsprojekt)
- 5.3. Esélyegyenlőségi program
- 5.4. Szemléletformáló és aktív életmódot támogató programok
- 5.5. Színes Budapest
- 5.6. XYZ – Fiatalok Programja (kulcsprojekt)

V7. ábra: BP ITS 2020

Tematikus Fejlesztési Programok (TFP)

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény hatályos rendelkezései alapján Budapest Főváros Önkormányzatának feladata a Budapest területére eső fejlesztési elképzelések összehangolása; a fejlesztési tervezés koordinációja. E feladatkörből adódóan, egyben egy új tervműfajt létrehozva, zajlott le a Tematikus Fejlesztési Programok (TFP) tervezési folyamata a budapesti területi szereplők (elsősorban a kerületi önkormányzatok és a Fővárosi Önkormányzat) részvételével. Intenzív közös munka során, 2014 tavaszán kerültek lefektetésre a 2014-2020-as időszakra vonatkozó fejlesztési elképzelések három, majd 2015 tavaszától egy, összvárosi koordinációt igénylő témakörben, a kapcsolódó gazdasági, civil és szakmai szervezetek bevonásával:

- Duna menti területek összehangolt fejlesztése;
- Barnamezős területek fejlesztése;
- Szociális városrehabilitációs programok;
- Gazdaságélénkítés és munkahelyteremtés tematikus fejlesztési program.
- A TFP-k kitűzött céljai az első három témakör esetében:
- a hosszú távú fejlesztési együttműködés kialakítása a fővárosban;
- a fejlesztések közötti szinergiák lehetőségének megteremtése;
- a főváros területére érkező uniós fejlesztési források felhasználásának koordinálása;
- e témák vonatkozásában Integrált Területi Beruházás megvalósításának előkészítése.
- Gazdaságélénkítés és munkahelyteremtés tematikus fejlesztési programban kitűzött célok:
- a Főváros és kerületei valamint a magánszféra szereplői közötti együttműködés és párbeszéd megerősítése a vállalkozásbarát üzleti környezet megteremtése céljából;
- az önkormányzat(ok) által birtokolt, és a gazdaságélénkítést, munkahelyteremtést közvetlenül szolgáló, vagy azt közvetlenül befolyásoló eszközök felmérése és javaslatok megfogalmazása azok hatékony felhasználására;
- összvárosi projektekre, intézményfejlesztésre, intézményi együttműködésre, pályázati konstrukciókra vonatkozó javaslatok meghatározása;
- a kormányzati partnerek által Budapesten gazdaságélénkítésre és munkahelyteremtésre fordított erőforrások hatékonyabb felhasználására, és a szabályozói környezetnek a TFP céljait támogató változásaira vonatkozó javaslatok megfogalmazása.

A XV. kerület területén a barnamezős területek fejlesztésével kapcsolatban fővárosi, illetve kerületi projekt nem került nevesítésre.

Rákospalota területét a kerülethatáron érinti egy, a XIV. kerület területén nevesített fővárosi projekt: „FŐV-05: Rákosrendező területének fejlesztése”.

A Duna menti területek összehangolt fejlesztése TFP a **XV. kerület területét nem érinti.**

1.2.3. Hatályos kerületfejlesztési döntések bemutatása

A XV. kerületben az elmúlt közel egy évtized folyamán több koncepcionális elképzelés, program is született. Ezek vagy átfogó koncepciók voltak, vagy egyes ágazatokra koncentráltak. A legfontosabbak ezek közül az alábbiak:

- Kerületfejlesztési Koncepció (2010)
- Integrált Városfejlesztési Stratégia (2008; 2009; 2012)
- Középtávú Közterület-fejlesztési Koncepció (2012)
- Közlekedésfejlesztési Koncepció (2011, 2014)
- Környezetvédelmi Program (2014)
- Gazdasági- és Társadalom, Környezet- és Területfejlesztési Program (2015)
- Közbiztonsági Koncepció (2015-2020)

Kerületfejlesztési Koncepció (2010)

A XV. kerület hosszú távú fejlesztési koncepciója 2009-ben készült el. A Koncepciót a 16/2010. (I.27.) sz. határozattal fogadta el Rákospalota, Pestújhely és Újpalota önkormányzata. A Koncepció a 2013. január 1. előtti jogszabályi környezetnek felel meg, mely a városfejlesztési koncepció részletes tartalmára vonatkozóan kötöttségeket nem írt elő.

A Koncepció szerkezeti felépítése

Orientációs beszámoló
Szakértői diagnózis
Jövőkép és koncepció megalkotása
Intézkedési terv

A Koncepció a kerület társadalmát állítja a középpontba, ennek megfelelően a jövőkép és az intézkedési terv meghatározása a városlakók igényeinek feltérképezésére alapszik, életminőségük javítása érdekében került meghatározásra. A Koncepció alapvetése szerint az intézkedési terv végrehajtásához szükséges a kerület „szellemi koncentrációjának” megteremtése, a közösség bevonása, egy együttműködő légkör kialakítása. Ezért a Koncepció kidolgozására a széleskörű nyilvánosság bevonásával került sor. Ennek megfelelően a hosszú távú fejlesztési koncepció egyben egy, az operatív cselekvést segítő intézkedési tervet is tartalmaz. A tervezés időtávlatáa hosszú távban, 15-20 évre szóló intervallumban került rögzítésre.

A Koncepció a hagyományos gazdaság, társadalom, környezet, térségi szerepkör témaköröket a kerületfejlesztésre ható külső és belső tényezők szerint csoportosítja.

Orientációs beszámoló		A Konceptió megállapításai
KÜLSŐ TÉNYEZŐK	FEKVÉS, TÉRSÉGI SZEREPKÖR	A XV. kerület fekvése, peremkerület volta nem ad jelentős regionális-agglomerációs és fővárosi szerepkört területnek. Egyedül a határterületein létesült kereskedelmi területek vonzáskörzete nyúlik túl a kerület illetve a főváros határain.
	GAZDASÁG	A meghatározó ágazat a szolgáltatási szektor. A meglévő négy ipartelep, hét szolgáltató központ és két kereskedelmi központ mellett további fejlesztési területek állnak rendelkezésre.
BELSŐ TÉNYEZŐK	KÖZLEKEDÉSI HÁLÓZAT	A kerület a főváros északkeleti kapuja, autópályák csomóponti területe, melyet jelentős átmenő tranzitforgalom terhel.
	TÁRSADALOM, HUMÁN INFRASTRUKTÚRA	Fővárosi összevetésben kedvezőtlen mutatókkal jellemezhető az elvándorlás mértéke, a gazdaságilag aktív népesség számának csökkenése, az átlagkeresetek és az iskolázottság szintje, ugyanakkor kedvező mutatókkal jellemezhető a munkanélküliségi ráta. Rámutat az ázsiai származású népesség növekvő arányára, az alvóvárosi lét és az identitástudat hiányára.
	INTÉZMÉNYHÁLÓZAT	Kiemeli az oktatási-szociális és egészségügyi intézményhálózatában rejlő potenciált.
	ÉPÍTETT ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZET	Rávilágít a kerület szerkezetének mozaikosságára, a központok-alközpontok rendszerének hiányos voltára. Kiemeli a rendelkezésre álló szabad területeken a lakóterületi fejlesztés lehetőségét. A kerület határán, illetve a vízfolyások mentén húzódó nagyobb kiterjedésű zöldfelületek mellett jelentős területű közparkkal, közparkkal nem rendelkezik.

A Konceptió a nemzetközi, fővárosi és kerületi keresleti trendek figyelembevételével fogalmazta meg kínálati lehetőségeit, és ezek alapján jövőképét.

Szakértői diagnózis	A kerület kínálati lehetőségei
A GAZDASÁGI,	a szabad gazdasági területek tudatos fejlesztése a közlekedési infrastrukturális adottságok kihasználása
KÖZLEKEDÉSI,	a kötöttpályás tömegközlekedési hálózat, kerékpárút hálózat fejlesztése az átmenő forgalomból származó terhelés csökkentése
TÁRSADALMI,	a bevásárlóközpontok terjedésének tudatos kezelése az oktatási és szociális intézményhálózat adta lehetőségek kihasználása a kerületi identitás erősítése
KÖRNYEZETI VÁLTOZÁSOK FIGYELEMBEVÉTELÉVEL.	a zöldfelületek megőrzése, fejlesztése, rekreációs területek kialakítása, a természeti értékek piaci értékesítése

A Koncepció jövőképe

- a kerület fekvésére, közlekedési kapcsolataira alapozva az északkeleti pólus pozíció, ezzel együtt a kerület gazdasági szerepének erősítése
- az intézményrendszer vonzáskörzetének kiterjesztése a fővárosra és az agglomeráció északi szektorára
- a külső kapcsolatrendszer kiépítésére alapozva a belső komfort megteremtése; kisvárosias jellegű, karakterét és identitását megőrző differenciált lakókörnyezet biztosítása

Célrendszer

Stratégiai célok

BUDAPEST ÉSZAKKELETI PÓLUS KIÉPÍTÉSE

KISVÁROSIAS KARAKTER ERŐSÍTÉSE

A célok alapelemei

gazdaságfejlesztés, piacépítés

társadalmi innováció, a mikro-regionális együttműködés erősítése
a térszerkezet kiegyensúlyozása, kerületi alközpontok létrehozása

A GAZDASÁGFEJLESZTÉS CÉLKITŰZÉSEI

- a kerület befektetési helyszínné válása; a termelő beruházásokból kivonható értéktöbblettel a lakosság magasabb életminőségének biztosítása
- az M0-M3 autópálya csomóponti terület gazdasági területté történő átsorolása, a nagyobb kereskedelmi és logisztikai központoknak a közlekedési folyosók melletti elhelyezése

A TÁRSADALMI INNOVÁCIÓ CÉLKITŰZÉSEI

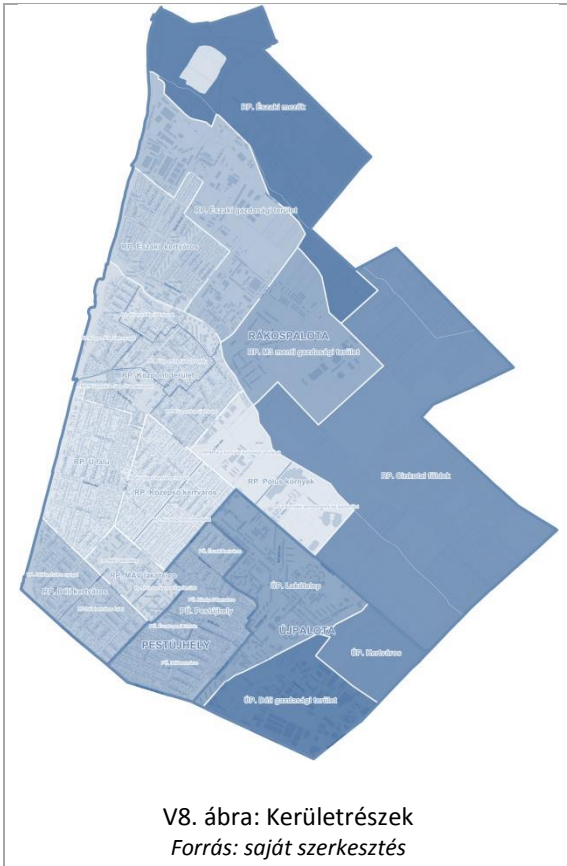
- a kerület szolgáltatási helyszínné válása az oktatási- szociális és egészségügyi intézményhálózatának továbbfejlesztésével; a kerület mikro-regionális szerepkörének erősítése
- az egykori Észak-Pesti Kórház egészségiparra alapozott ingatlanfejlesztése
- a három kerületrész karakterének megőrzése, a helyi identitás erősítése

A TÉRSZERKEZET KIEGYENSÚLYOZÁSÁRA VONATKOZÓ CÉLKITŰZÉSEK

- a kerületközpont és az alközpontok fizikai és funkcionális megújítása, a karaktert nélkülöző központok szimbolikájának megteremtésével a helyi identitás további erősítése
- megfelelő ellátást biztosító, differenciált lakókörnyezet létrehozása
- intelligens terek rendszerének létrehozása, ahol a terek karterrel, saját funkcióval bírnak; az oktatás, a szórakozás, a kultúra, az iroda és intézmény tereinek kialakítása

Az intézkedési terv a célrendszer stratégiai alapelemeivel összhangban a gazdaság – társadalom - térszerkezet problémakörökben csoportosítja javaslatait, a javaslatokhoz meghatározott intézkedéseket kapcsol.

Integrált Városfejlesztési Stratégia (2008; 2009; 2012)

A kerület integrált városfejlesztési stratégiáját 2008-ban fogadta el Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzat Képviselő-testülete. Felülvizsgálatára 2009-ben, aktualizálására 2012-ben került sor. Az alábbiakban az 2008-ban meghatározott elemek a 2012-es aktualizálás alapján szerepelnek.

Az IVS a Konceptióval összhangban fogalmazza meg jövőképét.

A kerület jövőképét a városrész fekvésére, versenyképességét kapcsolatrendszerére alapozza.

A „Budapest keleti kapuja” jövőképen kibontakozó dinamikus fejlődés biztosítja azt az értéktöbbletet, amely a kerület lakói számára magas színvonalú ellátást, és teljes körű esélyegyenlőséget biztosító lakókörnyezet hozhat létre.

A célrendszer összehangolja a külső kapcsolatrendszerre alapozott gazdasági fejlesztést saját humántőkéjének, civil szférájának erősítésével.

Három stratégiai célkitűzés mentén fogalmazható meg a kerület jövőképének középtávú lebontása:

- Városfejlesztés a központfejlesztésre, a lakóterületek fejlesztésére és rehabilitációjára koncentrálna a környezeti szempontok érvényre juttatásával.
- Gazdaság- és közlekedési infrastruktúra fejlesztés a közlekedési adottságokból fakadó gazdasági előnyök kihasználásával.
- A szociális kiegyensúlyozottság megteremtése az egészségügyi és közoktatási intézményhálózat fejlesztésével, a helyi identitás erősítésével.

Kerületrészek céljai

A kerületen belül az egyes városrészekre külön célokat határozott meg az IVS, ezek a következők:

Rákospalota

A kerület igazgatási, szolgáltatási és közösségi központjának, valódi városközpontjának kialakítása, ezzel együtt a kerületi identitás, és a közszolgáltatások színvonalának emelése.

a MÁV telep értékőrző, funkcióbővítő rehabilitációja

a kerület mikro-regionális ellátó szerepének erősítése az Észak-Pesti Kórház rekonstrukciójára alapozott egészség-ipari fejlesztéssel

a kerület határterületeinek, funkcióváltó területeinek hasznosítása a gazdaság- és közlekedésfejlesztés eszközeivel, illetve új lakóterületek kialakításával.

Pestújhely

A kisvárosias lakóterület megtartásával mikro-regionális ellátói rendszer kiépítése a kórház és piac rehabilitációra alapozva.

mikro-regionális jelentőségű gazdaságfejlesztés a Kolozsvár utcai piac rekonstrukciója

az Észak-Pesti Kórház és a Mézeskalács tér fejlesztése a városrész területén, de a MÁV telep rehabilitációjának keretében történik

Újpalota

Szociális városrehabilitáció a társadalmi szegregáció megelőzése érdekében, a megkezdett rehabilitációs program folytatása.

Újpalota lakótelep rehabilitációja (a 2009-ben megkezdett sikeres rehabilitációs program folytatásaként)

a Késmárk utcai logisztikai terület fejlesztése

Újpalota-Parkváros 3000 lakásos lakópark építése

A Cinkotai úti földek és Páskomliget kerületrész lehatárolására a Koncepción túlmutatóan az Integrált Városfejlesztési Stratégia megfogalmazásakor került sor.

Cinkotai úti földek és Páskomliget

A kerületrész beépítetlen területei szolgálhatják ki a jövőbeni nagy területigényű fejlesztéseket.

a Városkapu térség kereskedelmi-szolgáltató célú fejlesztése

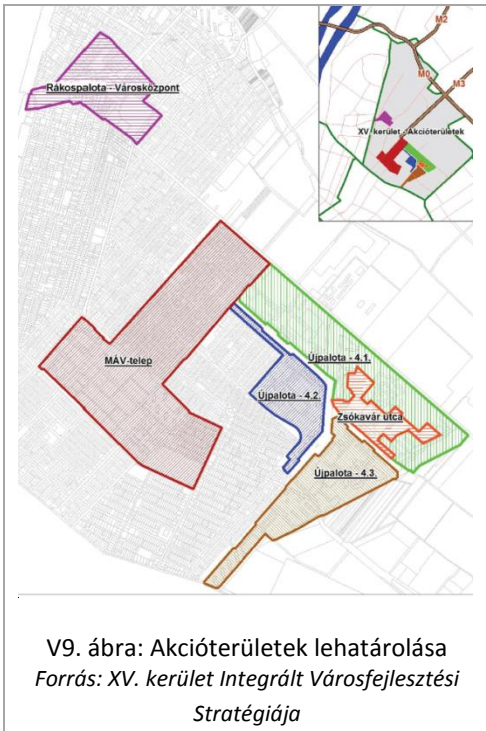
az M3 és M0 gyorsforgalmi utak mentén kereskedelmi-szolgáltató-logisztikai tartalmú beruházások megvalósítása

a 4 Metró végállomás szolgáltató-karbantartó területének kialakítása

A kerületrészek jövőjére kiható fővárosi fejlesztések

RÁKOSPALOTA	A 4. számú Metró IV. szakaszának kiépülése a Körvasút menti körút kiépítése a pesti külső kerületeket összekötő út megvalósulása a Nyírpalota út északi meghosszabbítása
ÚJPALOTA	a Rákospalotai határút kiépítése a Körvasút és a Szentmihályi út között

Akcióterületi programok

Az IVS hat olyan területet határolt le, melyek a szükséges beavatkozások nagyobb koncentrátsága miatt kiemelt figyelmet érdemelnek. A Rákospalota kerületrészben kijelölt két akcióterület egyike, a MÁV – telep sajátossága, hogy területe részben átnyúlik Pestújhely városrészbe. Az Újpalotán lehatárolt négy akcióterület a lakótelep teljes területét lefedi, a kijelölt akcióterületek egymással közvetlenül határosak. Az akcióterületek jellemzően városrész-elemek dinamizálására irányultak, beavatkozásai elsősorban rehabilitációs és funkcióbővítő jelleggel történnek.

Az IVS leszögezi, hogy az akcióterületek beavatkozásai a kerület más pontjain végrehajtott fejlesztésekkel együtt járulnak hozzá a stratégiai célrendszer megvalósításához. Rákospalota határterületeinek, funkcióváltó területeinek hasznosítása a gazdaság- és közlekedésfejlesztés eszközeivel, illetve új lakóterületek kialakításával történik. Pestújhely kerületrészre az IVS akcióterületet nem jelöl ki, ugyanakkor a településfejlesztés tekintetében három meghatározó akcióterületen kívüli projekt megfogalmazására is sor került. Újpalota akcióterületi célkitűzése meghatározóan a lakóteleprehabilitáció, a jelenlegi lakóterületen kívül két, meghatározó projekt nevesítésére került sor.

Rákospalota – Városcsopont akcióterület célkitűzései

közösségi terek létrehozása a Karácsony Benő park és a Hubay tér rendezésével, a játszóterek rehabilitálásával

a központ gazdasági jelentőségének növelése a piac területének rendezésével, vonzó üzleti környezet kialakításával

a kerületi identitás erősítése a Széchenyi téri templom és a tér felújításával, a közterületek rehabilitációjával

a közszolgáltatások színvonalának emelése a Polgármesteri Hivatal és a Rendőrkapitányság épületének bővítésével

a lakosság rekreációs igényeinek kielégítése a Budai II. László Stadion rekonstrukciójával

MÁV - telep akcióterület célkitűzései

az ingatlanállomány egységes szemléletű rekonstrukciója (a telep 1906-tól illetve 1914-től épült fővárosi védettséggű épületegyüttesét panel technológiával épült lakótelepi rész egészíti ki)

a telep alközpontjaként működő Mézeskalács tér funkcionális megújítása

az elhagyott Észak-Pesti Kórház részben védelem alatt álló épületállományának funkcionális és fizikai megújítása

a kerületi identitás erősítése a lakóterület és közösségi terek megújításával

Zsókvár utca akcióterület célkitűzései

a lakóépületeknek, azok épületgépészeti rendszerének, és az alapfokú egészségügyi és oktatási intézmények épületeinek korszerűsítése, az

Megvalósulás

az akcióterület lehatárolására 2008-ban, az akcióterületi terv elfogadására 2009-ben került sor

Megvalósulás

az akcióterület 2009-ben került kijelölésre, a Régi MÁV telepre vonatkozóan 2009. decemberében rekonstrukciós terv készült

Megvalósulás

Az akcióterületi terv alapján beadott szociális városrehabilitációs célú

épületek hőszigetelése
a nyugdíjasház műszaki felújítása, akadálymentesítése
a közterületek rendezése, a zöldfelületek megújítása
a helyi kkv-k számára vonzó üzleti környezet kialakítása

Újpalota 1. akcióterület célkitűzései

helyi központ kialakítása, a közösségi és szolgáltató intézmények fejlesztése
a sporttelep fejlesztése, sportpark és játszótér kialakítása
az alapfokú oktatási és szociális intézmények megújítása, a Kontyfa utcai óvoda, általános iskola fejlesztése, az Idősek Napközije felújítása
a vásárcsarnok felújítása

Újpalota 2. akcióterület célkitűzései

a lakóépületek és a közösségi háttérintézmények fizikai és funkcionális megújítása, a közterületek rekonstrukciója

a Pattogós utcai általános iskola, óvoda, bölcsőde, játszótér és tenispálya felújítása
a vásárcsarnok felújítása

Újpalota 3. akcióterület célkitűzései

a Drégelyvár utcai lakótelep épületállományának műszaki-energetikai felújítása, komplex lakótelep rekonstrukció, a közterületek rehabilitációja és a közösségi intézmények megújítása
a Neptun utcai általános iskola és a FENO (Fejlesztő Napközi Otthon) műszaki felújítása
az újpalotai Közösségi Ház fejlesztése
a gyermekhiány miatt funkciót váltott bölcsőde fejlesztése a funkció visszaállításával

pályázat a KMOP 2007-2008-as akciótervi időszakában támogatásban részesült. A szerződés kötésre és a beavatkozások megkezdésére 2009-ben került sor.

Megvalósulás

részbeni megújítása 2012-re megtörtént

Megvalósulás

az akcióterület 2008-ban került kijelölésre, 2012-ig akcióterületi terv nem készült

Megvalósulás

az akcióterület 2008-ban került kijelölésre, 2012-ig akcióterületi terv nem készült

Akcióterületen kívüli célkitűzések, projektek

RÁKOSPALOTA	az egykori Növényolajgyár területén lakópark és intézményfejlesztés, Szilas park fejlesztése, Pólus II. fejlesztés lakófunkcióval
	az M4 metró termináljához kapcsolódóan P+R parkoló létesítése
	zöldfelületi fejlesztés a határterületeken a Bányató rekreációs célú fejlesztése
PESTÚJHELY	közterület-fejlesztés a kerület rész meghatározó városszerkezeti eleme, a Pestújhelyi útra felfűzött térrendszer mentén
	zöldfelület-fejlesztés, rekreációs terület fejlesztés az Őrjáró téri pihenőpark kialakításával
	a Kolozsvár utcai piac rekonstrukciója, nagybani piac kialakítása
ÚJPALOTA	Újpalota Park 3000 lakásos lakópark építése
	a Késmárk utcai logisztikai terület fejlesztése

Budapest XV. kerület aktualizált antiszegregációs terve – Helyzetértékelés és Program – külön dokumentumban található.

Budapest XV. kerület, Közlekedésfejlesztési Konceptió (2011, 2014)

A 2011-ben készült Közlekedésfejlesztési Konceptió 15 év távlatában vizsgálja a szükséges beavatkozásokat. Felülvizsgálatára 2014-ben került sor. Az alábbiakban az 2011-ben meghatározott elemek a 2014-es felülvizsgálat alapján szerepelnek.

A Közlekedésfejlesztési Konceptió által kiemelt célok

Az agglomerációval kapcsolatos átmenő forgalom megállítása a városhatáron, melyhez P+R parkolók, eszközváltó csomópontok, kapacitív közösségi közlekedési hálózatok kiépítése szükséges.

A közösségi közlekedési rendszer minőségi fejlesztése, alternatíva biztosítása az egyéni közlekedéssel szemben, a város működésképesége érdekében az egyes területek közötti hiányzó közúti kapcsolatok pótlása.

Hangsúlyosan szerepel - a lakossági igény jelentkezése miatt is - a kerékpáros infrastruktúra fejlesztése.

A kerületet érintő fővárosi fejlesztések

ÚTHÁLÓZAT FEJLESZTÉSEK A FŐVÁROSI ÉS A SZOMSZÉDOS KERÜLETI PROJEKTEKEL ÖSSZEFÜGGÉSBEN

a Körvasút menti körút I. szakaszának kiépítése, a körút - M3-as autópálya csomópontjának kialakítása

a pesti külső kerületeket összekötő út megvalósítása

a káposztásmegyeri intermodális csomóponthoz kapcsolódó úthálózat fejlesztés

A KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS FEJLESZTÉSÉT CÉLZÓ, A KERÜLETET ÉRINTŐ FŐVÁROSI PROJEKTEK

a 4. sz. metróvonal a Bosnyák tértől a Pólus Centerig tartó IV. szakaszának kiépítése, a Pólus Center mellett P+R parkoló építése

az S-Bahn közlekedés bevezetése esetén a korábban elbontott Pestújhely vasúti megállóhely újbóli kiépítése

az M1 Millenniumi Földalatti Vasút korszerűsítése és meghosszabbítása a Rákospalotai körvasút sor és az M3 bevezető szakaszának csomópontjáig - a kerület dél-nyugati határáig

Fejlesztési javaslatok

A KERÜLET BELSŐ KÖZLEKEDÉSÉT ÉRINTŐ CSOMÓPONT (ÁT)ÉPÍTÉSEK

a kerületközpont fejlesztésének keretében Rákospalota városközpontban a Hubay Jenő tér és környékének forgalmi rendezése

a központhoz délkeletről kapcsolódó Rákospalotai temető környékének forgalmi rendezése

a városközpontban északra kapcsolódó Töltés utcai aluljáró kiépítése, egyben a 70. és 71. sz. vasútvonal korszerűsítéséhez kapcsolódó fejlesztés

KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS FEJLESZTÉSE

autóbuszsávok kialakítása

a kötőpályás közlekedési hálózat bővítése Pestújhely városrész határán, a Drégelyvár utcában

a kerület határvonalait adó vasútvonalakon új állomások és megállóhelyek kialakítása

GYALOGOS, KERÉKPÁROS KÖZLEKEDÉS FEJLESZTÉSE

az M3 autópálya bevezető szakaszát, és a kerületet határoló vasútvonalakat keresztező új gyalogos-kerékpáros aluljárók kiépítése

összefüggő kerékpáros úthálózat kialakítása, turisztikai jellegű kerékpárút kiépítése a Szilas-patak mentén

A kerületközpont és az alközpontok gyalogos tereinek rendezése Rákospalota városközpontban a Széchenyi tér forgalomcsillapítása, kisebb gyalogos zóna kialakítása

Újpalota lakótelep gyalogos tereinek korszerűsítése, a Fő tér rendezése

PARKOLÁS

a kerületi szinten meglévő, de Újpalota lakótelepen koncentrálódó parkoló hiány felszámolása

a Csobogós utcai lakótelep parkolás rendezése

P+R parkoló építése az Árpád úti felüljáró alatt, kapcsolódóan a Rákospalota-Újpest vasútállomás átépítéséhez

FORGALOMCSILLAPÍTÁS

a ma is jelentős forgalomcsillapított övezetek nagyságának további növelése

A Közlekedés-fejlesztési Koncepció rögzíti a lakóterületi fejlesztés esetén új közúthálózat kiépítésének szükségességét Újpalota-Parkvárosban.

Budapest Főváros XV. kerületi önkormányzat Gazdasági- és Társadalom, Környezet- és Területfejlesztési Programja 2015-2025.

A Programot a 244/2015. (IV.22.) sz. határozattal fogadta el a XV. kerület Önkormányzata. A Program összefoglalóan tárgyalja a kerületi fejlesztési dokumentumokban megfogalmazott célokat. Középtávú, tíz éves időtartamra készült, több ágazat fejlesztési irányait átfogóan mutatja be. A korábban megfogalmazott fejlesztési célokat aktualizálja, a projekteket azok aktualitása és fontossága szerint emeli ki.

A készülő ITS szempontjából kiemelkedő fontosságú, hogy a Program a térségi gazdaságfejlesztés fő elemeként határozza meg az alábbiakat: „A 2015. januárjában megváltozott Fővárosi Településrendezési Tervrendszer lehetőséget ad számunkra, hogy új alapokon nyugvó helyi városrendezési szabályokkal aktiválni tudjuk a fejlesztési területeinket, így az északi területeken közel 1200 ha nagyságú területen egymásfél millió négyzetméter méretű fejlesztés indulhatna meg az elkövetkező években.” A gazdaságfejlesztés településrendezési eszközeivel fejezet kifejtésére a városüzemeltetési feladatokon belül kerül sor a Programban. Tekintettel arra, hogy jelen vizsgálat fókuszában a településrendezéshez kapcsolódó fejlesztési összefüggések állnak, a fejezetrészt külön kiemelve kerül ismertetésre a Program általános bemutatását követően.

A Program célként fogalmazza meg a fenntartható városfejlesztés tudatos összehangolását a gazdaságfejlesztéssel.

A gazdaságfejlesztés fő iránya A gazdaságfejlesztés fő eleme

**BUDAPEST ÉSZAKKELETI PÓLUS
KIÉPÍTÉSE**

Az adottságoknak megfelelően az északi fejlesztési területek aktiválása, ahol 1200 ha területen indulhatna meg a fejlesztés az elkövetkező években (a tervezett fejlesztés a fővárosi TSZT-vel összhangban, a jelentős változással érintett és gazdasági területeként kijelölt részeken történne).

A Program alapvetése szerint az egyes ágazatok fejlesztési céljainak együttes tárgyalásával, átfogó rendszerbe állításával rögzíteni tudja azokat a legfontosabb kerületüzemeltetési feladatokat, amelyekkel a kerület lakosságának életminőségét lehetőleg minden téren javítani tudja. Az egyes ágazatok fejlesztési projektjeinek áttekintése után megfogalmazza az önkormányzat aktuális feladatait.

Kerületüzemeltetési célok

KÖZLEKEDÉS-FEJLESZTÉS

- az M3 bevezető szakaszának keleti oldala mentén zajvédő fal megépítése
- a forgalomcsillapított, un. Tempo 30 övezetek kialakításának folytatása
- a Rákospalotai határút – Szilaspatak utca, illetve a Szerencs utca környékének közlekedésfejlesztése
- a kerékpáros infrastruktúra fejlesztése
- lakossági őrzött parkoló mezők kialakítása

	<ul style="list-style-type: none"> • a Széchenyi telep részben helyi védelem alatt álló területén, és a MÁV-telep védett épületegyüttesének területén az úthálózat rekonstrukciója
ZÖLDFELÜLET-FEJLESZTÉS	<ul style="list-style-type: none"> • közösségi kertek kialakítása a lakótelepeken • az „Életfa program”, a 2012-ben indított fásítási akció folytatása • a lakótelep rehabilitáció keretében játszóterek, sportpályák felújítása • a „Miénk a grund!” program keretében felnőtt fitnesz parkok kialakítása • kamaszparkok kialakítása • Páskomligeti parkerdő rekreációs fejlesztése
KÖZTERÜLET-FEJLESZTÉS	<ul style="list-style-type: none"> • a „Miénk a ...tér!” pályázati program folytatása (a program keretében történik a kerület tereinek, teresedéseinek közösségi alapú tervezése, felújítása és fenntartása) • a Drégelyvár utca – Molnár Viktor utca keresztezésében, a kerület nyugati határán lévő közterület megújítása, a városkapu jelleg erősítése a közterületen • a hagyományos kisvárosi főutcák revitalizációja (Fő út, Rákos út, Pestújhelyi út)
HULLADÉKGAZDÁLKODÁS FEJLESZTÉSE	<ul style="list-style-type: none"> • új hulladékudvar kialakítása a Lőcsevár utcában, Újpalota Déli gazdálkodási területen
PANELÉPÜLETEK ENERGETIKAI FELÚJÍTÁSA	<ul style="list-style-type: none"> • A panelkorszerűsítési, energiatakarékosági program folytatása ESCO-rendszerben
ÉPÍTETT ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK VÉDELME	<ul style="list-style-type: none"> • a műemléki védelem alatt álló Liva-Malom helyreállítása, a Szilas-patak revitalizációja • a MÁV-telep védett épületegyüttesére és a részben védelem alatt álló Széchenyi telepre vonatkozóan rehabilitációs tervek készítése • Rákospalota városközpont kiépítése (A központ kialakítása a „Vasúttól a sport célú városközpontig” városépítészeti ötletpályázat eredményeinek felhasználásával folyhat.)

Gazdaságfejlesztési célok, amelyek megvalósulása a településrendezés eszközeivel segíthető

A nem szennyező ipar és kutatás-fejlesztés betelepítése a kerület gazdasági területeire.

Az M3 bevezető szakasza mentén kialakítható Északkeleti Városkapu térség fejlesztésének előkészítése, (Rákospalota M3 ap. menti gazdasági terület).

A Szilas-pataktól északra eső beépítésre szánt területek csapadékvíz elvezetésének megoldása.

A kis- és középvállalkozások megtelepedésének ösztönzése Rákospalota Északi és M3 ap. menti gazdasági területen.

A meglévő munkahelyi övezetek, gazdasági területek fejlesztése a városrendezés eszközeivel Rákospalota Északi gazdasági és Újpalota Déli gazdasági területen, valamint a volt Börgyár területén.

Pólus Center II. ütem, Asia Center III. ütem megépülésének támogatása.

A volt Növényolajgyár hasznosításának támogatása.

A kiemelt sport célú fejlesztés, a Budai II. László Stadion rekonstrukciójának elősegítése.

A volt Észak-Pesti kórház területének hasznosítására vonatkozóan új koncepció kidolgozása.

Az Újpalotai Közösségi Ház megépítése.

A Programban Rákospalota-Újfalun néven jelölt terület beépítésének támogatása. (A fővárosi TSZT-ben jelentős változással érintett, kertvárosias lakóterületként kijelölt terület a Külső Fóti út- Mogyoród útja - M3 bevezető szakasza - Szilas-patak által

határolt jelenleg beépítetlen terület rész Rákospalota M3 ap. menti gazdasági területen.)
Újpalota-Parkváros megvalósulásának támogatása.

Budapest Főváros XV. kerület Középtávú Közterület-fejlesztési Konceptiója (2012)

A 2012-ben készült Közterület-fejlesztési Konceptió két nagyobb fejlesztési irányt érint. A dokumentumban azok a helyzetelemző adatok és vonatkozó célok kerülnek meghatározásra, melyek a kerület átfogó közlekedési fejlesztése mellett, a zöldfelületek és közösségi létesítményeik fejlesztését alapozzák meg.

A közterületek, mint közösségi terek használatának további visszaszorulását megakadályozandó az önkormányzat vissza kívánja állítani a köztulajdonnal szemben az egyén tulajdonosi szemléletét. A Konceptió célja, hogy a lakosság saját tulajdonának érezze szűkebb és tágabb lakókörnyezetét, és tulajdonosi szemléletet gyakorolva használja azt. A Közterület-fejlesztési Konceptió hat kiemelt fejlesztési irány mentén halad:

Fejlesztési irányok

KÖZLEKEDÉS-FEJLESZTÉS	<ul style="list-style-type: none"> • a gyaloglás és kerékpározás előtérbe helyezése érdekében összefüggő kerékpárút hálózat kiépítése • a közösségi közlekedési hálózat megfelelő lefedettségének biztosítása Pestújhely és Rákospalota-kertváros kevésbé ellátott területein • a kerületi szintű parkoló hiány leküzdése érdekében lakossági őrzött parkoló mezők kialakítása (elsőként Újpalota városrészben 2011-ben kialakított mezők mintájára).
ZÖLDFELÜLET-FEJLESZTÉS	<ul style="list-style-type: none"> • „Miénk a ...tér!” közterület-fejlesztési pályázat folytatása (2011-ben került meghirdetésre, 2012-ig összesen kilenc pályázat nyert és az év folyamán meg is valósult). • közösségi kertek kialakítása a lakótelepeken, a jogszabályi háttér megteremtése
KULTURÁLIS ÉS REKREÁCIÓS TERÜLETFEJLESZTÉS	<ul style="list-style-type: none"> • a kerületi vendéglátással foglalkozó kis- és középvállalkozások aktivizálása a „Jöjjön ki Palotára! avagy Tizenöt kerthelyiség” pályázat keretében • állandó rendezvényhelyszínek kialakítása • a kerületrészekben egy-egy extrém sportpark, illetve kamaszpark kialakítása • A Szilas patak mentén erdei tornapályák, séta utak kialakítása
KÖRNYEZETVÉDELEM ÉS KÖZBIZTONSÁG	<ul style="list-style-type: none"> • az illegális hulladéklerakók bejutásának megakadályozása a veszélyeztetett területekre, ahol lehetséges, a gépkocsiforgalom lezárásával. • a lakótelepeken a szelektív hulladékgyűjtés áthelyezése közterületről a társas illetve szövetkezeti épületekbe • közterületi kamerarendszer kiépítése
KÖZTERÜLETEK GAZDASÁGI HASZNOSÍTÁSA	<ul style="list-style-type: none"> • az elavult, magántulajdonban lévő kereskedelmi-szolgáltató felépítmények kiváltása, korszerű, önkormányzati tulajdonban lévő felépítmények elhelyezése, melyek megfelelő teret biztosítanak a kisvállalkozásoknak. (A Zsókavár utcában 2012-ben indult mintaprojekt.)

Budapest XV. kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzata Környezetvédelmi Program 2015-2020

A program 2014-ben készült, 5 éves időtávval számol. Intézkedési javaslatait ágazatonkénti bontásban tárgyalja. A közlekedéssel, a zöldfelületek védelmével, az épületek energiahatékonyságának javításával illetve a hulladékgazdálkodással összefüggésben a Program konkrét, területileg beágyazott intézkedési javaslatokat fogalmaz meg:

Intézkedési javaslatok rendszerezése ágazatonként

LEVEGŐMINŐSÉG JAVÍTÁSA	<ul style="list-style-type: none"> a közlekedésből származó légszennyezők csökkentésére kerékpárutak további kialakítása (kiemelten a Szilaspatak mentén); utcafásítások a legnagyobb ipari jellegű légszennyezők kötelezése az emisszió csökkentésére
ZAJTERHELÉS CSÖKKENTÉSE	<ul style="list-style-type: none"> a közlekedési zajterhelés csökkentésére zajvédő falak építése, elsősorban az M3 autópálya bevezető szakasza mentén a zajt kibocsátó üzemek kötelezése a technológiai váltásra
ZÖLDFELÜLETEK VÉDELME	<ul style="list-style-type: none"> a zöldterületek felmérése, növénykataszter és kataszter térkép készítése, további közparkok kialakítási lehetőségeinek vizsgálata a védett területek komplex ökológiai felmérése a szomszédos kerületekkel való együttműködésben
ENERGIATAKARÉKOSSÁG ÉS –HATÉKONYSÁG JAVÍTÁSA	<ul style="list-style-type: none"> középületek, közintézmények műszaki és energetikai felújítása, megújuló energia alkalmazásával
HULLADÉKGAZDÁLKODÁS	<ul style="list-style-type: none"> a legnagyobb hulladék kibocsátó üzemek kötelezése a technológiai váltásra az illegális hulladéklerakók felszámolása, a területek és az oda vezető útvonalak kamerarendszerrel történő ellenőrzése
KÖZLEKEDÉS ÉS KÖRNYEZET	<ul style="list-style-type: none"> a Közlekedés-fejlesztési Koncepció egyeztetése a Balázs Mór-tervvel a MOL-BUBI kerékpár kölcsönző rendszer bevezetése a kerületben összefüggő kerékpárút hálózat kialakítása súlykorlátozások bevezetése a kötöttpályás közlekedési hálózat fejlesztése (a Vác-Veresegyházi - Körvasútsori vasúti közlekedés bekapcsolása a kerület tömegközlekedésébe, a 69-es villamos meghosszabbítása a tervezett Újpalota-Parkváros irányában)

1.2.4. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

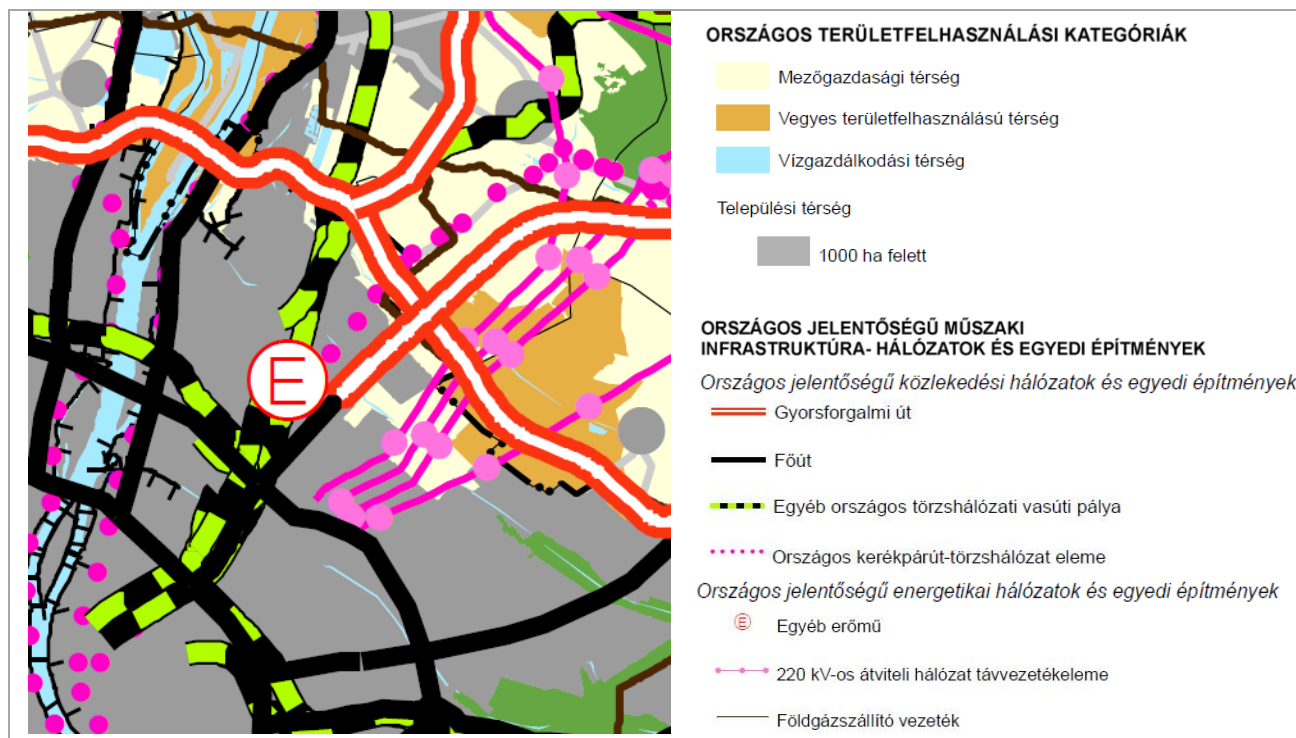
A területfejlesztésről és területrendezésről szóló – módosított – 1996. évi XXI. törvény szerint a területrendezés feladata különösen „a környezeti adottságok feltárása és értékelése; a környezet terhelését, terhelhetőségét és a fejlesztési célokat figyelembe vevő területfelhasználásnak, az infrastrukturális hálózatok területi szerkezetének, illetve elhelyezésének – az ágazati koncepciókkal összhangban történő – megállapítása, az országos és térségi, továbbá a területrendezéssel kapcsolatos településrendezési célok összehangolása.”

Budapestet – ennek megfelelően a XV. kerület területét is – érintő területrendezési tervek:

az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény (OTRT),

a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéről szóló 2005. évi LXIV. törvény (BATRT).

Országos Területrendezési Terv – OTRT

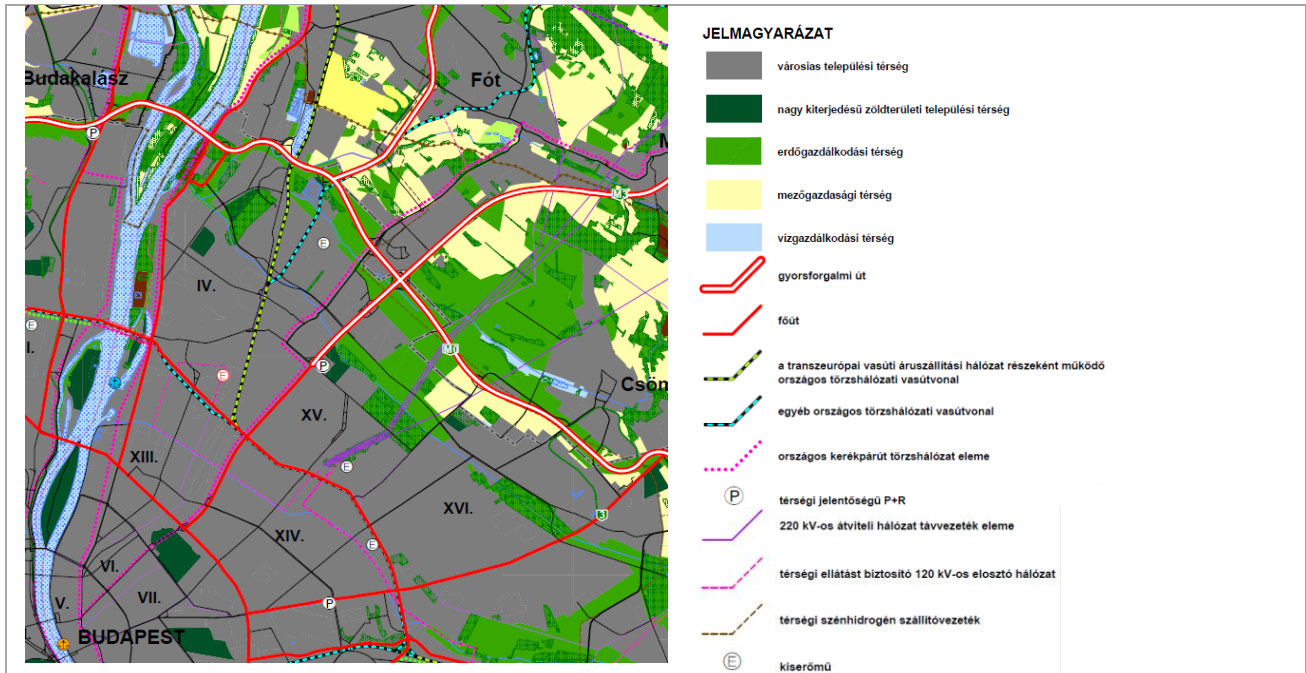
V10. ábra: OTRT Szerkezeti Tervlap kivonata
Forrás: http://gis.teir.hu/rendezes_otrt_tr_2013/

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény 2. sz. mellékletét képező „Ország Szerkezeti Terve” c. tervlapja 1000 ha feletti települési térség, mezőgazdasági térség területfelhasználási kategóriában rögzíti a XV. kerület közigazgatási területének döntő részét. A kerület keleti sarkában kisebb vegyes területfelhasználású térség is rögzítésre került. A műszaki infrastruktúra-hálózatok kerületet érintő országos jelentőségű elemei az M0 és M3 gyorsforgalmi utak, az M3 bevezető szakasza és a Rákospalotai körvasútsor főutak, a Budapest-Szob és a Budapest – Vácraút-Vác vasútvonal pályája, illetve az országos kerékpárút-törzshálózat. Országos jelentőségű energetikai hálózat a kerületet érintő nagyfeszültségű távvezeték és földgázszállító vezeték, országos jelentőségű energetikai építmény a XV. kerületi kiserőmű.

A törvény további, a XV. kerület területét érintő mellékletei:

- 3/1. sz. melléklet - Országos ökológiai hálózat övezete (a vízfolyások mentén)
- 3/2. sz. melléklet - Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete (a kerület keleti részén)
- 3/3. sz. melléklet - Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete (a kerület délkeleti részén)
- 3/4. sz. melléklet - Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete (a kerület délkeleti részén)
- 3/6. sz. melléklet – Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete (a főváros egésze)
- 3/7. sz. melléklet – Országos vízminőség-védelmi terület övezete (a kerület délnyugati részén)
- 3/9. sz. melléklete – Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete (a kerület egésze)

Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terv – (BATRT)

V11. ábra: BATRT Szerkezeti Tervének kivonata
Forrás: http://gis.teir.hu/rendezes_bp_agglo/

A BATrT városias települési területfelhasználási kategóriában rögzíti a már beépült és a fejlesztési területeket. A fennmaradó területek, részben a főváros közigazgatási határa menti összefüggő erdőgazdálkodási térség részei, részben nagy kiterjedésű zöldfelületi települési térség a Rákospalotai temető, illetve a Bányató területe. A kerület OTrT-ben vegyes területfelhasználású térségként jelölt keleti sarka a BATrT-ben mezőgazdasági térség besorolást kapott. Az Országos

A BATrT 1/2. számú melléklet szerint

A műszaki infrastruktúra hálózatok kerületet érintő elemei:

Gyorsforgalmi utak és 1.2. főutak

az M0 és M3 gyorsforgalmi utak,
az M3 bevezető szakasza és a körvasúti körút főút

Vasútvonalak

Budapest – Szob vasútvonal, mint a transzeurópai vasúti áruszállítási hálózat részeként működő országos törzshálózati vasútvonal

A Budapest – Vácraót – Vác vasútvonal, mint egyéb országos törzshálózati vasútvonal

Kerékpárút hálózat

Kelet – magyarországi kerékpárút : Budapest – Fót – Mogyoród – Szada – Gödöllő – (Zagyvaszántó – OTrT szerint) – az országos kerékpárút törzshálózat

Az energetikai hálózat kerületet érintő elemei:

Egyéb erőművek és kiserőművek
kiserőmű XV. kerület

A villamosenergia-átviteli és elosztóhálózat távvezeték elemei
220 kV-os átviteli hálózat távvezeték elemei

Szénhidrogén szállítóvezeték
térégi szénhidrogén szállítóvezeték

BATRT Övezeti tervének XV. kerületet érintő mellékletei:

3.1.sz. melléklet – Magterület övezete, 3.2.sz. melléklet – Ökológiai folyosó övezete, 3.3.sz. melléklet – Puffer terület övezete (a vízfolyások mentén)

3.5.sz. melléklet – Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete (Páskomligeti parkerdő), 3.6.sz. melléklet – Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete (Rákospalota - Cinkotai földek területén)

3.9. sz. melléklet – Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület térégi övezete (Bányató és környéke, Páskomligeti parkerdő)

3.11. sz. melléklet – Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete (főváros egésze)

3.14. sz. melléklet – Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területi övezete (főváros egésze)

3.15. sz. melléklet – Ásványnyersanyag-vagyon terület térégi övezete (főváros egésze)

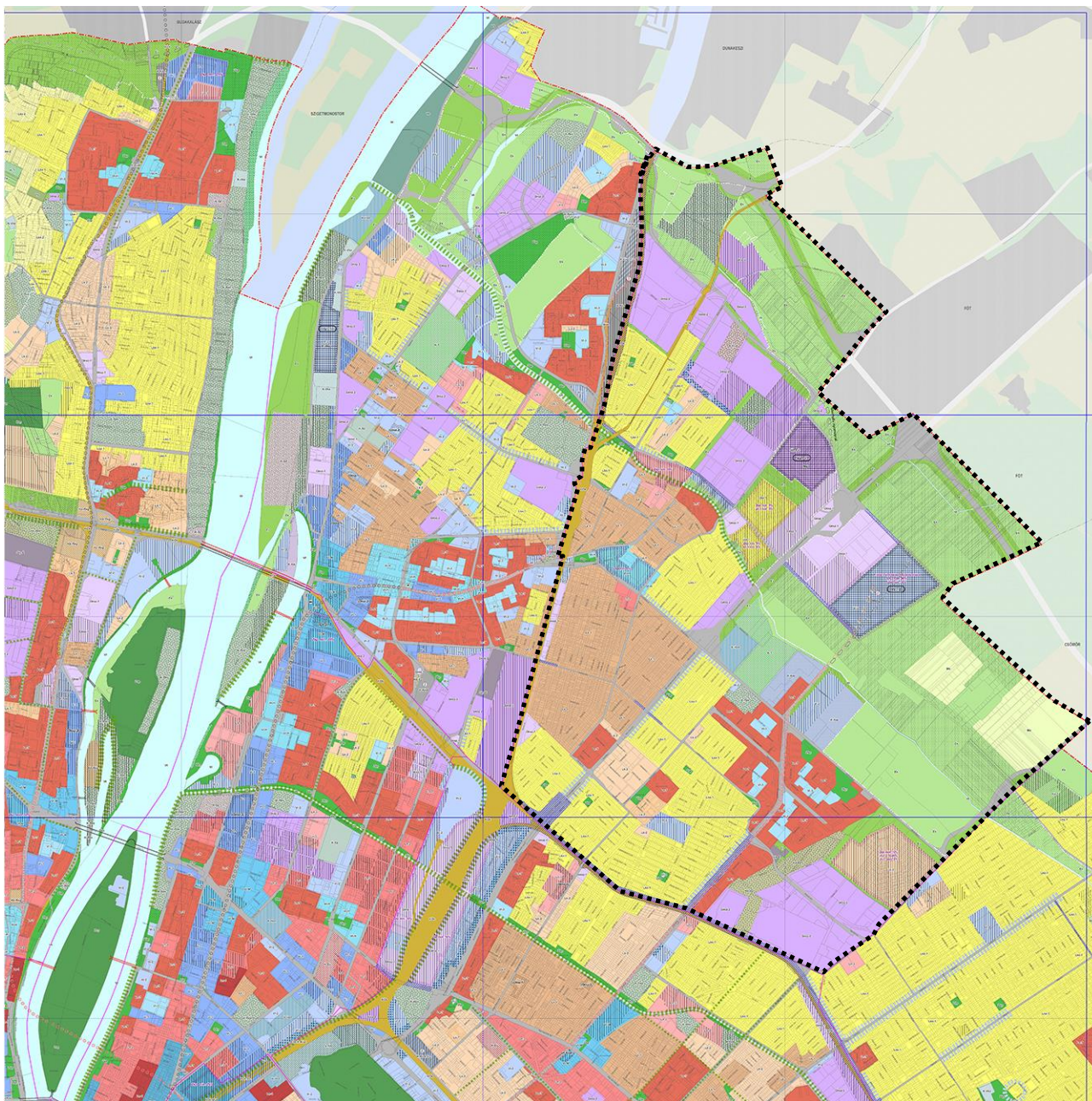
3.21.-3.22. sz. melléklet – Honvédelmi terület övezete (M3 bevezető – Szentmihályi út csomópontja)

megjegyzés: (3.11. melléklet szerinti világörökség várományos terület, valamint a 3.14., 3.15. sz. melléklet kijelölései teljes Budapestre vonatkoznak)

1.2.5. A szomszédos kerületek és települések hatályos településszerkezeti terveinek – a XV. kerület fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai

Rákospalota, Pestújhely, Újpalota területe az Elővárosi zónában helyezkedik el, közigazgatási szempontból szomszédos a IV., XIV., és XVI. kerületekkel. Budapest teljes közigazgatási területére a 2005-ben elfogadott településszerkezeti tervet felváltó, a Fővárosi Közgyűlés 5/2015. (II.16.) Kgy. határozatával elfogadott Budapest főváros településszerkezeti terve (továbbiakban: TSZT 2015) hatályos.

„Budapest főváros kétszintű önkormányzata (a főváros önkormányzati rendszere) a fővárosi és a kerületi szintű önkormányzatokból áll.” (Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény)
Minden fővárosi kerületben települési önkormányzat működik, melynek feladata a helyi településrendezési szabályok megalkotása a *Fővárosi Településrendezési Terv* alapján.

V12. ábra: TSZT 2015 kivonat

A TSZT 2015 által meghatározott közlekedési infrastruktúra nem tartalmaz olyan elemeket, amelyek csak a szomszédos kerületek közigazgatási területét érintik, de hatásuk befolyásolná a XV. kerület fejlődését. A XV. kerületet és egy vagy több szomszédos kerületét is érintő közlekedési elemeket az 1.2.6. *A kerület településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata* fejezet ismerteti.

A szomszédos agglomerációs települések esetében azok településszerkezeti tervei rögzítik a kerületet érintő legfontosabb fejlesztési elképzeléseket. A Rákospalota, Pestújhely, Újpalota területével határos települések Dunakeszi, Fót és Csömör.

IV. kerület – Újpest

A IV. kerület nyugatról határolja a XV. kerület területét, a Káposztásmegyerrrel és Újpesttel közvetlenül határos XV. kerületi kerületrész Rákospalota. A határvonalat jelentő Budapest – Vác - Szob vasútvonalon két különszintű és két szintbeni keresztezés biztosítja a két kerület közötti közúti kapcsolatot.

Az Elem utcai terület a IV. kerület kerülethatáron elhelyezkedő, jelentős változással érintett területe, amely a Rákosrendező térségéhez közvetlenül kapcsolódó barnamezős terület. Itt a TSZT gazdasági területet jelöl ki. A terület északról kapcsolódik Rákosrendezőhöz, funkcióváltása az összvárosi jelentőségű projekthez kapcsolódóan történik, várhatóan hatással lesz a XV. kerület területére.

A Szilas-pataktól északra, a külső kerületrészek összeköttetését a jövőben a káposztásmegyeri intermodális csomóponthoz kapcsolódó úthálózat fejlesztés biztosíthatja. A TSZT tartalmazza az M3 metró gyorsvasúti vonal tervezett meghosszabbítását Káposztásmegyerig, a két kerület határán húzódó nyomvonallal.

A zöldfelületi rendszer elemei közötti kapcsolat biztosítása érdekében jelöli a Főváros Településszerkezeti Terve a Szilas-patak mentén a zöldfelületi kapcsolatot, mely a IV. kerület irányába elemként került rögzítésre. A Szilas-patak parti sávjában közcélú rekreációs zöldfelületek létesítése szükséges azokon a szakaszokon, ahol ehhez az adottságok biztosítottak.

XIV. kerület – Zugló

A XIV. kerület délnyugatról határolja a XV. kerület területét. Rákospalota-Déli kertváros, Pestújhely – Déli kertváros és Újpalota-Lakótelep, illetve Újpalota-Déli gazdasági terület kerületrészek közvetlenül határosak a XIV. kerület Alsórákos városrészével. Alsórákos kertvárosias és kisvárosias lakóterületei kapcsolódnak Rákospalota és Pestújhely kertvárosias lakóterületeihez, illetve Újpalota gazdasági területéhez. A kerületek határát a Rákospalotai körvasútsor jelenti. Az ezt keresztező közúti vonalak az M3 autópálya bevezető szakasza, az Erzsébet királyné útja - Kolozsvár utca, a Csömöri út - Nyírpalota utca és a Mogyoródi úti nyomvonal.

A Körvasút menti körút I. szakaszának kiépítése, illetve a körút - M3-as autópálya csomópontjának kialakítása a kerületek határvonalán történő, országos jelentőségű úthálózat fejlesztés. Az M3 - Körvasút menti körút csomópontban külön szintű vasúti keresztezés és új vasúti megállóhely tervezett.

A XIV. kerület területén lehatárolt fővárosi projekt, Rákosrendező térségének fejlesztése összvárosi jelentőségű. A projekt helyszínének északi határvonala a Rákospalotai körvasút. A közlekedési infrastruktúra kiépülésével Rákosrendező térsége megfelelő helyszíne lehet Budapest északkeleti intermodális csomópontjának, valamint a csomóponthoz kapcsolódó ingatlanfejlesztések helyszínének. A funkcióváltó térség XV. kerülettel közvetlenül határos részei gazdasági és intézményi területként kerültek kijelölésre.

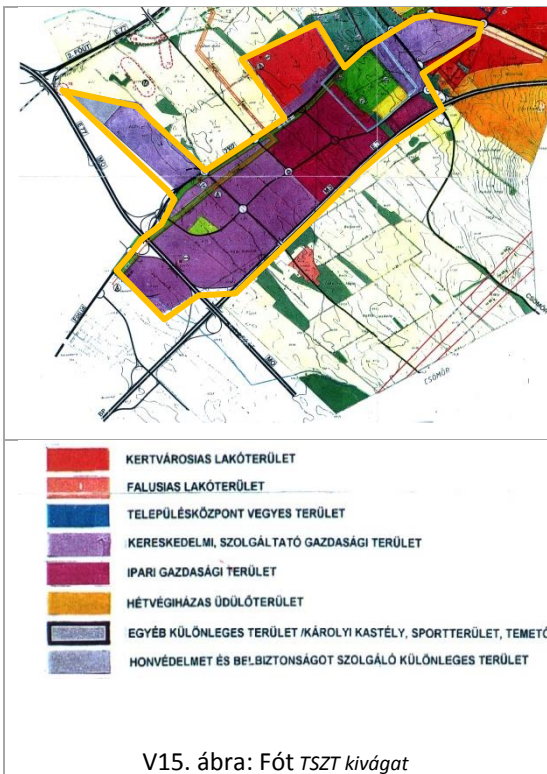
A főváros hosszú távú tervei szerint kiépül az M4 metró gyorsvasúti vonal Pólus Centerig tartó IV. szakasza. A tervezett szakasz a Bosnyák tértől indul. A Csömöri út - Nyírpalota utca és a Rákospalotai körvasútsor kereszteződésben, a kerületek határán gyorsvasúti megálló és vasúti megállóhely tervezett. Szintén a XIV. kerület központi teréről indulóan a TSZT tervezett felszíni villamos vonalat jelöl, mely a metróvonallal megegyező nyomvonalon köti össze a Bosnyák tér és Újpalota-Lakótelep területét.

XVI. kerület

A XVI. kerület délkeletről határolja a kerület területét. A Rákosszentmihályal közvetlenül határos kerületrészek Újpalota-Déli gazdasági területe, Újpalota-Parkváros, valamint Rákospalota - Cinkotai földek.

A kerületek határán a Rákospalotai határutat nem keresztezi a két kerületet összekötő, jelentős észak-déli irányú közúti kapcsolat. Egyedül az Újpalota-ipari park területéről induló Késmárk utca kapcsolódik a XVI. kerület kertvárosias lakóterületein futó Rákóczi úthoz, illetve a Szilas-patakkal párhuzamosan futó Szlovák út torkollik a Rákospalotai határútba. A Szlovák út a Cinkotai úti földek és Páskomliget erdőterületein nem folytatódik. Harántirányú közúti kapcsolatokra vonatkozóan a TSZT nem tartalmaz tervezett elemeket. A két kerület között összeköttetést jelentő közlekedési kapcsolat a tervezett településszerkezeti jelentőségű kerékpáros infrastruktúra, amelynek nyomvonala a Szilas-patak mentén húzódik.

Fót

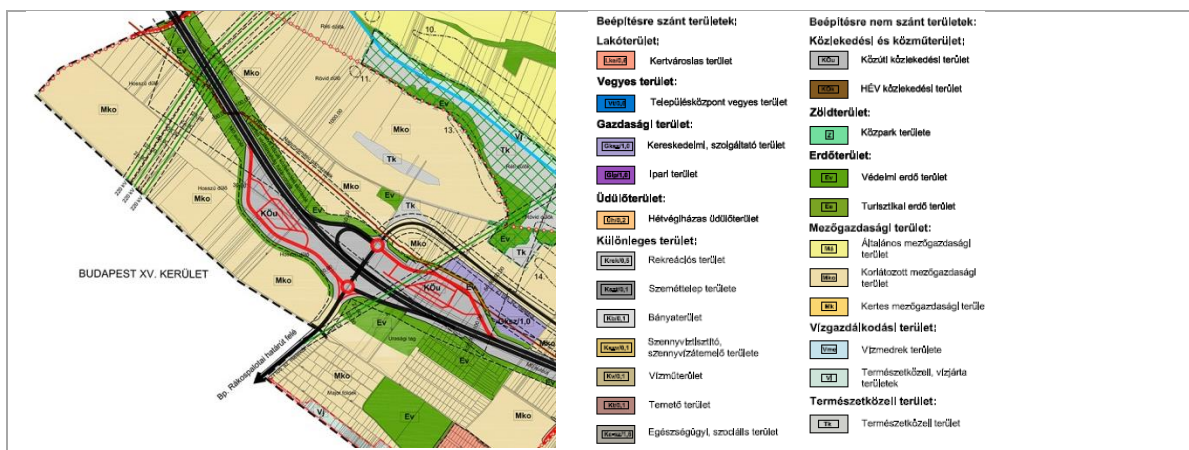

Fót észak-keletről, keletről határos a XV. kerülettel, az agglomerációs település és a kerület közvetlenül határos városrészei Rákospalota – Északi mezők és a Cinkotai földek kerületterészek, valamint Fót Déli vállalkozási terület és Sikátorpuszta városrészei. A két település közötti kapcsolatát az M2, M3 autópályák, a Külső Fóti út, valamint az M0-M3 csomópont teremti meg. Vasúton a Nyugati pályaudvarról a Veregyház-Vác vonalon közlekedő vonatokkal közelíthető meg a település.

Fót Déli vállalkozási terület városrésze a Külső Fóti út, az M3 autópálya és az M0 körgyűrű által határolt terület, amely a városmag területéig nyúlik. Az M3-M0 csomópontban már működik az itt létesült kereskedelmi központ. A BP2030 a főváros tervezett központrendszerében a csomóponti területet kereskedelmi központként jelöli. A csomópont és a városmag között további, gazdasági területként kijelölt fejlesztési területek állnak rendelkezésre. A városrészhez tartozik a Külső Fóti úttól északra található két terület, az M2 autópályáig húzódó honvédelmi, illetve gazdasági terület (East Gate Business Park logisztikai- és irodapark), és a Fótliget lakópark területe.

Sikátorpuszta városrész az M3 autópályától délre, a település határán elhelyezkedő mezőgazdasági és gazdasági erdőterületeket foglalja magába.

Csömör

V16. ábra: Fót TSZT kivágat

Csömör keletről határos a XV. kerülettel, az agglomerációs településsel közvetlenül határos kerületterészek Rákospalota - Cinkotai földek. A két település között a Rákospalotai határút létesít kapcsolatot, mely különszintű csomópontban a keresztezi az M0 körgyűrűt. A 266/2013.(XII.19.) sz. KT. határozattal elfogadott településszerkezeti terv alapján Csömör nagyközség XV. kerülettel szomszédos területei korlátozott mezőgazdasági területek illetve védelmi erdőterületek.

Bár az Mko területfelhasználáson belüli Korlátozott használatú mezőgazdasági terület övezetbe a távlati településfejlesztési, településszerkezeti, ökológiai és tájvédelmi érdekeket szolgáló területek tartoznak,

távlati fejlesztési javaslat a XV. kerülettel határos Mko területekre vonatkozóan nincs. Egyébként a BATrT ezt a területsávot mezőgazdasági térség besorolásban rögzíti, mely távlatban szintén a területek beépítésre nem szánt területként való megőrzést rögzíti.

A TSZT javasolt elemei között szerepel a csömöri lehajtónál, az M0 körgyűrű 65. km szelvényében komplex pihenőhely kialakítása körforgalmú csomópontokkal, védő erdősávval. A TSZT-ben itt kijelölt gazdasági területek nem határosak közvetlenül a XV. kerület területével, és a településfejlesztési koncepció a területekre vonatkozóan nem tartalmaz kereskedelmi központ létrehozására irányuló fejlesztési célt.

1.2.6. A kerület településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

A közelmúltban lezajlott jogszabályi változások a településrendezésben is változásokat okoztak. Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) 14/A. § (2) bekezdés határozza meg a **fővárosi településrendezési új eszközöket**.

A korábbi kétszintű szabályozás rendszere megváltozott, a Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályzat és a Fővárosi Szabályozási Keretterv rendeletein alapuló, a Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota – Pestújhely - Újpalota Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzatáról (KVSZ) szóló 11/2008. (V.15.) rendelet 2018. év végéig alkalmazható. Ezt követően a TSZT 2015. és a Fővárosi rendezési szabályzat előírásait kell majd alkalmazni.

A XV. kerületet az új jogszabályok alapján érinti:

- a fővárosi településszerkezeti terv – Budapest főváros településszerkezeti terve (TSZT 2015),
- a fővárosi rendezési szabályzat (FRSZ), valamint
- a fővárosi kerületi önkormányzat által a fővárosi településszerkezeti tervvel, a fővárosi rendezési szabályzattal összhangban a kerület területére megállapításra kerülő kerületi építési szabályzat (KÉSZ).

Az Étv. 2. § alapján a településszerkezeti terv „a településfejlesztési koncepcióban foglalt célok megvalósítását biztosító, a település szerkezetét, a területfelhasználást és a műszaki infrastruktúra-hálózatok elrendezését meghatározó terv”.

A Fővárosi Rendezési Szabályzat „a fővárosban a településrendezés és az építés összehangolt rendjének biztosítása érdekében az országos településrendezési és építési követelményeknek, valamint a főváros településszerkezeti tervének megfelelően a területfelhasználási egységek beépítési sűrűségét, meghatározott területek beépítési magasságát, a fővárosi infrastruktúra területbiztosítását megállapító fővárosi önkormányzati rendelet, amely telekalakítási és építésjogi szabályozási elemeket nem tartalmaz”.

A kerületi építési szabályzat (KÉSZ) a „fővárosi kerületben az építés rendjét a helyi sajátosságoknak megfelelően megállapító és biztosító önkormányzati rendelet”, a Főváros Településszerkezeti Terv és a Fővárosi Rendezési Szabályzat alapján készül. Jelenleg (2015. február) a megalapozó vizsgálat készült el.

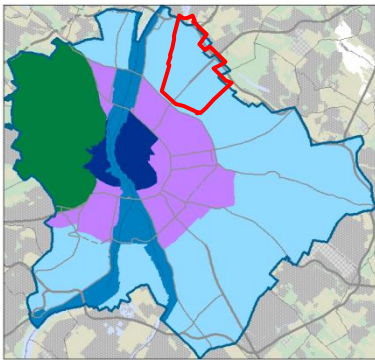
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete által a **11/2008. (V.15.) önkormányzati rendeletével** elfogadott, többszörösen módosított Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota – Pestújhely - Újpalota Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzata (KVSZ) még a korábbi fővárosi tervi környezetben, korábbi jogszabályi háttér alapján készült.

Budapest Főváros Településszerkezeti Terve (TSZT 2015) és a Fővárosi Rendezési Szabályzat (FRSZ)

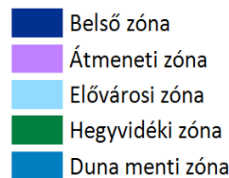
Budapest új településszerkezeti terve (a rendezési szabályzattal együtt) a főváros teljes közigazgatási területére készült, 2015. január 28-án fogadta el a Fővárosi Közgyűlés. A településszerkezeti terv hosszú távra szóló terv, 10 évet meghaladó időtávra készült.

Budapest településszerkezeti tervének biztosítani kell a települést alkotó kerületek közös értékeinek megőrzését, a kerületi önkormányzatok érdekeinek összehangolását, a város egységes szemléletű, de területileg differenciált fejlesztését annak érdekében, hogy Budapest ne 23 kerület halmaza, hanem egy város legyen.

A TSZT által megfogalmazottakat általános, jellemzően szerkezeti típusú, és a területfelhasználással összefüggő témakörökben a TSZT leírása, az Étv. szerint meghatározandó paramétereket a Fővárosi Rendezési Szabályzat közvetíti a kerületi szabályozás felé a kerületi szintű előírások kidolgozásához.

A XV. kerület Budapest zónarendszerében az elővárosi zónában helyezkedik el. A kerület 26,95 négyzetkilométer területű.

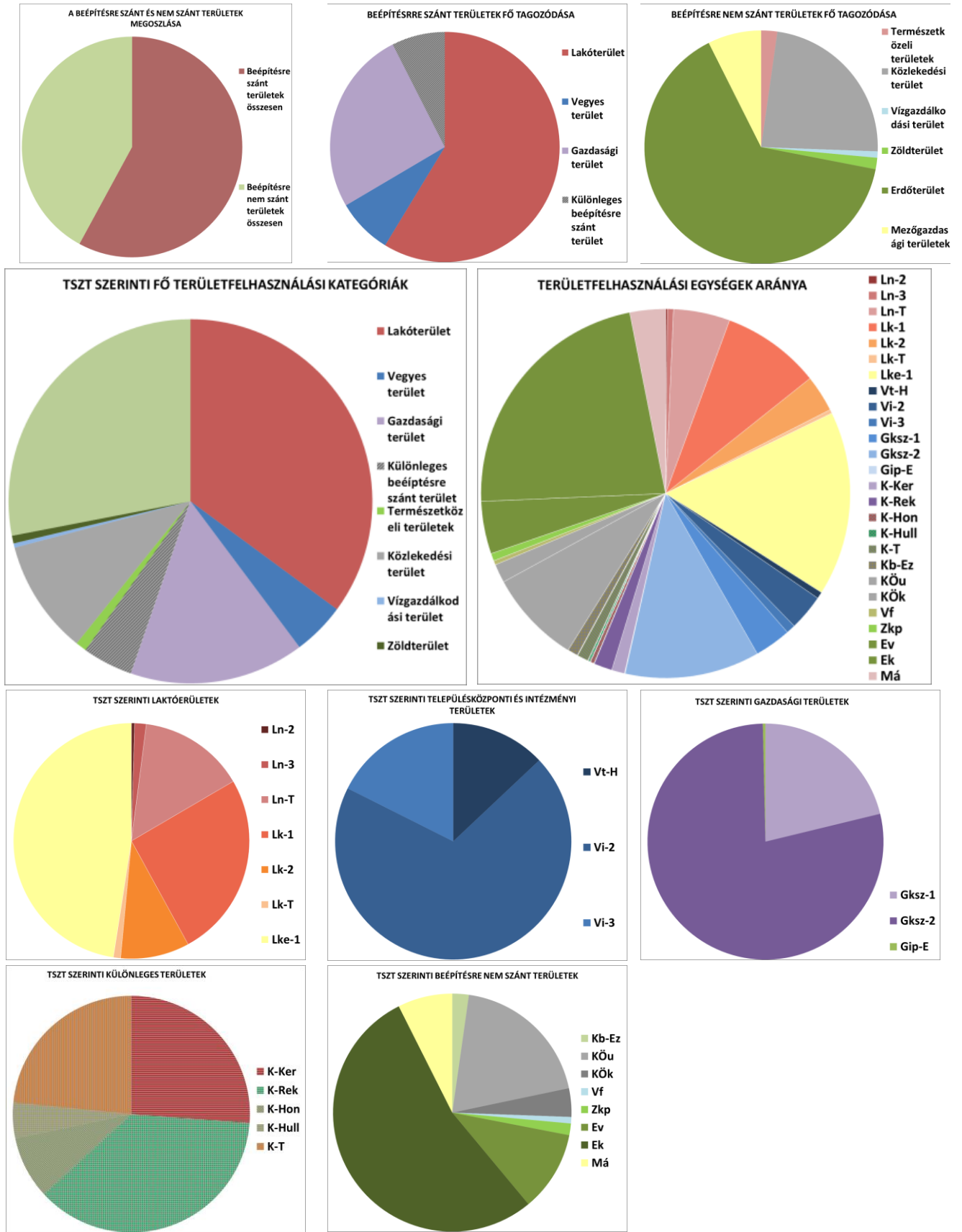
V17. ábra: A XV. kerület Budapest zónarendszerében
Forrás: TSZT 2015

A TSZT a kerület területén meghatározta a (tervezett) területfelhasználási egységeket, a beépítésre szánt és a beépítésre nem szánt területeken egyaránt. Az alábbi grafikonok mutatják, hogy a kerület területén a beépítésre szánt és nem szánt területek milyen arányt képviselnek, mi a fő területfelhasználási tagozódásuk, a részletes, illetve az egyes fő kategóriákon belül a részletes területfelhasználás miként oszlik meg.

A beépítésre szánt terület majdnem eléri a közigazgatási terület 2/3-át.

A beépítésre szánt területek több mint a fele lakóterület, ezt a gazdasági területek követik, mivel azok terjedelme is jelentős a kerület 25%-át teszik ki. Számottevő a különleges beépítésre szánt területek nagysága is, amellyel szinte azonos a vegyes területek mérete.

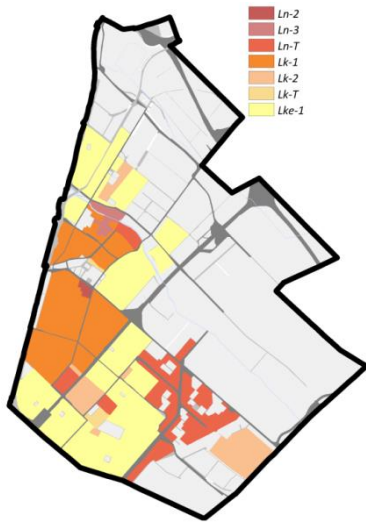
A beépítésre nem szánt területeken belül a legnagyobb arányt az erdőterületek és a közlekedési területek képviselik. Előbbi kevesebb, mint a beépítésre nem szánt terület háromnegyede, utóbbi alig negyede. A kettő közötti részt a mezőgazdasági, és az egyéb természeti területek, vízfolyás tölti ki.

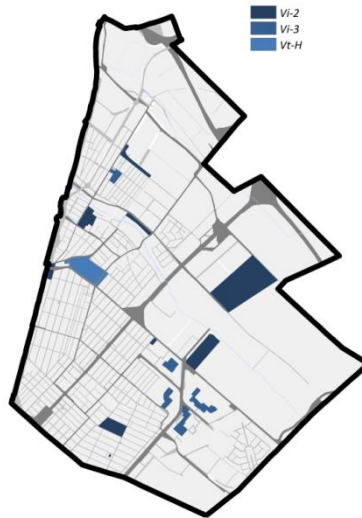
V18. ábra: Területfelhasználási egységek a XV. kerületben

Forrás: TSZT 2015

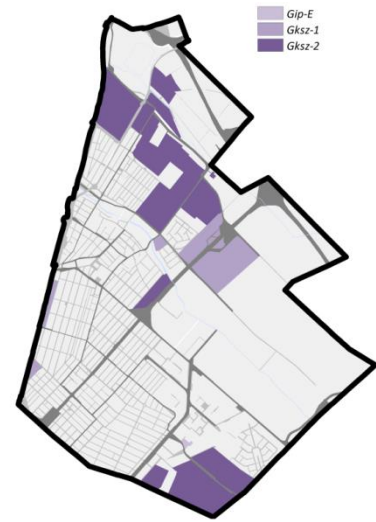
A XV. kerületben az alábbi beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek találhatóak az OTÉK által meghatározott területfelhasználási egységek kategóriái közül. A területek térbeli elhelyezkedését a térkép, a területi megoszlásukat a kerületen belül a grafikon szemlélteti.

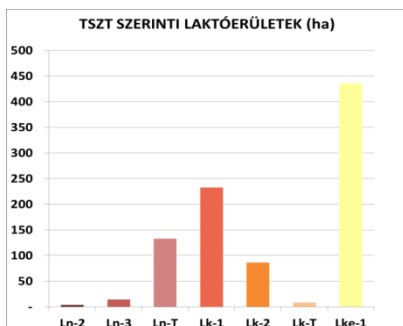
V19. ábra: A TSZT szerinti lakóterületek a kerületben
Forrás: saját szerkesztés

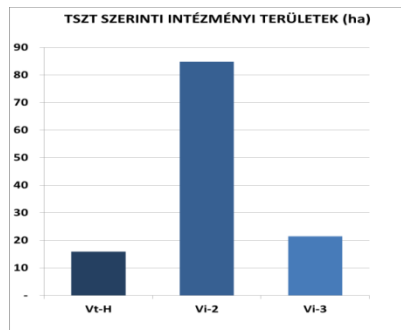
V20. ábra: A TSZT szerinti vegyes területek a kerületben
Forrás: saját szerkesztés

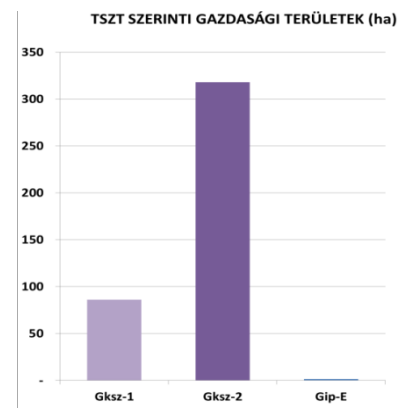
V21. ábra: A TSZT szerinti gazdasági területek a kerületben
Forrás: saját szerkesztés

V22. ábra: A lakóterületek területfelhasználási egységeinek megoszlása
Forrás: saját szerkesztés

V23. ábra: Vegyes területeken a területfelhasználási egységek megoszlása
Forrás: saját szerkesztés

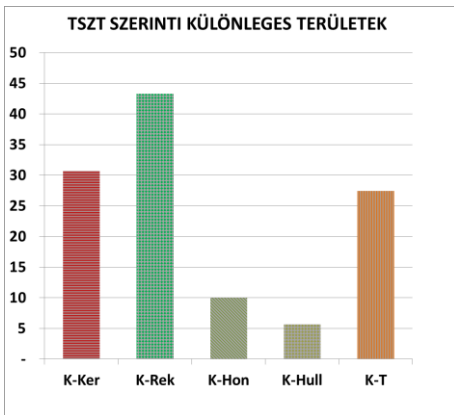

V24. ábra: Gazdasági területeken a területfelhasználási egységek megoszlása
Forrás: saját szerkesztés

A lakóterületek legnagyobb arányát az Lke-1 területfelhasználási kategóriába sorolt terület teszi ki. Ezt követik a kisvárosias lakóterületek jellemzően zárt sorú beépítésű területei. A következő nagy területi kiterjedéssel a lakótelepi kategória rendelkezik, majd a kisvárosias, jellemzően szabadonálló területek. Néhány helyen került meghatározása nagyvárosias terület, melynek egy része zárt sorú, egy része szabadonálló.

A TSZT a településközponti területeket városközpont, mellékközpont és kiemelt jelentőségű helyi központ területeként differenciálja. A XV. kerület esetében csak a kiemelt jelentőségű helyi központ jelenik meg. A TSZT az intézményi területeken lehetővé teszi a lakófunkciót a Vi-3 alapfokú ellátási célú területek kivételével. A területek egyaránt lehetnek zárt sorú és szabadonálló jelleggel beépítettek.

A gazdasági terület az OTÉK rendelkezései alapján kereskedelmi, szolgáltató terület vagy ipari terület lehet. Elsősorban környezetre jelentős hatást nem gyakorló gazdasági tevékenységi célú épületek elhelyezésére szolgál.

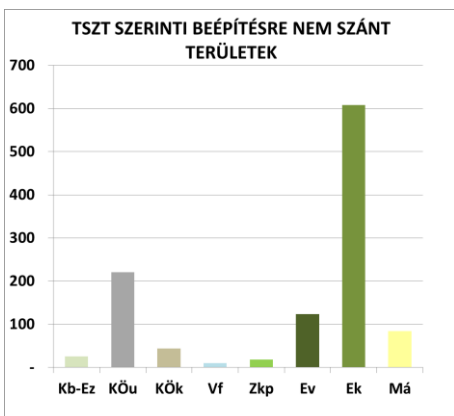
V25. ábra: Különleges beépítésre szánt területeken a területfelhasználási egységek megoszlása
Forrás: saját szerkesztés

A különleges beépítésre szánt területfelhasználási egységbe azok a területek tartoznak, amelyeken az elhelyezhető építmények rendeltetésük miatt jelentős hatást gyakorolnak a környezetükre vagy a környezetük megengedett külső hatásaitól is védelmet igényelnek.

KÜLÖNLEGES BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK

Bevásárlóközpont területe	K-Ker
Nagyterjedésű rekreációs és szabadidős terület	K-Rek
Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület	K-Hon
Hulladékkezelő, -lerakó területe	K-Hull
Temető területe	K-T

A beépítésre nem szánt területek közül az alábbiak találhatóak a kerületben:

V26. ábra: Beépítésre nem szánt területeken a területfelhasználási egységek megoszlása
Forrás: saját szerkesztés

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

KÖZLEKEDÉSI- ÉS KÖZMŰ ELHELYEZÉSI, HÍRKÖZLÉSI TERÜLETEK	Közüti közlekedési terület	KÖu
	Kötőpályás közlekedési területek	KÖk
ZÖLDTERÜLETEK	Közkert, közpark	Z-Kp
ERDŐTERÜLETEK	Védelmi erdő	Ev
	Közzjéleti erdő	Ek
MEZŐGAZDASÁGI TERÜLETEK	Általános mezőgazdasági terület	Má
VÍZGAZDÁLKODÁSI TERÜLETEK	Folyóvizek medre és partja	Vf
KÜLÖNLEGES BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK	Kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület	Kb-Ez

A TSZT számos, a kerületi terveszközben rugalmasan kezelhető elemet is tartalmaz, melyek a Szerkezeti terv tervlapjain és leírásában érvényesülnek, részben maga az FRSZ tartalmaz ezekre vonatkozó rendelkezéseket, paramétereket. Jelentős változással érintett terület Rákospalota, Pestújhely és Újpalota területén is található. Rákospalotán két, az M3 autópálya bevezető szakasza mentén infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető, változással érintett területet jelölt ki a TSZT. E területeken az átmeneti hasznosítást biztosítja a TSZT. A kerületben nagyobb kiterjedésű tervezett erdőterületek kerültek kijelölésre. Egyes területeken a TSZT nem rögzít pontos területfelhasználást, csak azok arányát, melyet a kerület határozhat meg a KÉSZ-ben.

Egyes funkcionális megkötések, pl. környezeti ártalom miatt lakófunkció kizárása, vagy intézményi funkció irányadó meghatározása szintén érinti a kerület egyes részeit. A zöldfelületek szempontjából fontos elemként Szilas-patak mentén szerkezeti jelentőségű zöldfelületi kapcsolat meghatározására került sor, a Budapest-Vác vasútvonal egy szakaszának mentén jelentős kondicionáló közterületi zöldfelület került jelölésre.

A kerülethatáron a Körvasút menti körút helybiztosítása érinti a XV. kerület területét, valamint a Budapest-Vác vasútvonal nyomvonalán rögzített közlekedési célú helybiztosítás a TSZT-ben. A belső kerületrészeken a Szilas-patak menti területeken, illetve Rákospalota - Újfaluban a Szerencs utca nyomvonalán, valamint a Cinkotai úti földek területén - a kötöttpályás kapcsolat üzembe helyezésének feltételével kijelölt intézményterülethez kapcsolódóan történt a közlekedési infrastruktúra számára területbiztosítás.

A TSZT a XV. kerületben a közúti és kötöttpályás közlekedéssel kapcsolatban több szerkezetfejlesztő beavatkozást tervez, ezek egy része összvárosi, illetve térségi jelentőségű, más részük a kerületközi kapcsolatokat erősítését szolgálja.

TSZT SZERKEZETI TERVLAP 2. KÖZLEKEDÉSI INFRASTRUKTÚRA

a káposztásmegyeri intermodális csomóponthoz kapcsolódó úthálózat fejlesztés

tervezett felszíni vasútvonal a Budapest-Veresegyház vasútvonal nyomvonalán

tervezett gyorsvasúti vonal a kerület nyugati határán

a településszerkezeti jelentőségű kerékpáros infrastruktúra tervezett nyomvonala

a Pólus Center bevásárlóközpont területétől induló főúthálózati fejlesztés a Külső Fóti útig, ahol a Külső Fóti úthoz való csatlakozás alternatív nyomvonalként jelölt

M4 metró gyorsvasúti vonal IV. szakaszának tervezett nyomvonala é a Rákospalota – Cinkotai földeken kialakításra kerülő P+R rendszerű parkolási létesítmény

tervezett felszíni villamos vonal a Drégelyvár utca és a Nyírpalota utca vonalán

a tervezett Körvasúti körút, illetve az M3 autópálya bevezető szakasza és a Körvasút tervezett külön szintű közúti csomópontja

Fővárosi Rendezési Szabályzat

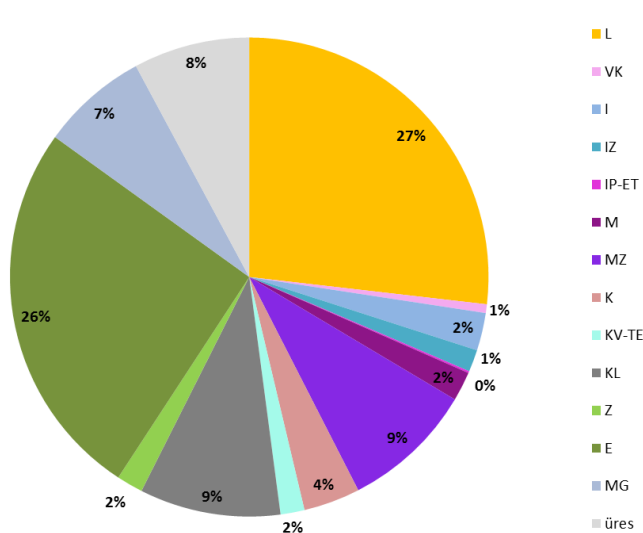
Az Étv. szerint az FRSZ egyik kiemelt feladata a területfelhasználási egységek beépítési sűrűségének meghatározása. A legnagyobb beépítési sűrűség jellemzően a kerület fejlesztési területeire, az M3 autópálya mentén kijelölt gazdasági területre, a Pólus center kereskedelmi központ területére és környékére, illetve Újpalota meglévő déli gazdasági területére lett meghatározva. Megfelelően a Budapest 2030-ban kitűzött irányvonalnak, amely célként tűzi ki a jó közlekedési ellátottsággal rendelkező területeken, hogy a zöldmezős beruházásként itt megvalósuló területfejlesztések ne az extenzív területhasználatot szaporítsák, hanem területükön kompaktabb beépítés jöjjön létre.

Ezen túlmenően az FRSZ egyes kertvárosias lakóterületeken, így a Déli kertváros nyugati részén biztosít magasabb sűrűséget.

Az FRSZ magassági szabályozásának megfelelően a XV. kerületben Rákospalota Újfalú, a Középső kertváros, a központi terület nyugati és északi területe, valamint az Öregfalú is 7,5 méteres beépítési magassági korlátozással érintett. Magassági korlátozással érintett védett terület a MÁV lakótelep, ennek megfelelően ott az eredeti magasságot kell megtartani az épületek felújítása esetén, magassági bővítésük nem lehetséges. A kerület egyes változással érintett, jellemzően új beépítésű területei a III. párkánymagassági kategóriába tartoznak. Bár Újpalotán jelentős számban vannak jelen 30 métert meghaladó építmények, az FRSZ nem tartalmaz a kerületben magasépítmények számára kijelölt területet.

A Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzat (KVSZ) és a szabályozási tervek (SZT) és a helyi építészeti örökség védelmét biztosító rendelet

Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete a **11/2008. (V.15.) számú önkormányzati rendeletével** fogadta el a Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota – Pestújhely - Újpalota Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzatát (továbbiakban KVSZ). A jóváhagyását követő több mint 7 évben a szabályzatot többször is módosították. A jelenleg hatályos KVSZ övezeti tervlapja a kerület teljes közigazgatási területére vonatkozóan rögzíti az övezeti besorolásokat. A KVSZ eredetileg 86 övezetet határozott meg a kerületben, azóta több övezetet hatályon kívül helyeztek, illetve újakat hoztak létre a részterületekre készült szabályozási tervekben létrehozott további övezetekkel. Jelenleg 110 övezet van a kerületben.

V27. ábra: Területi mérleg a KVSZ Övezeti tervlap alapján
Forrás: saját szerkesztés

A KVSZ övezeti tervlapja alapján készült területi mérleg szerint a beépítésre szánt területek a kerület közigazgatási területének közel 48 %-át teszik ki. Ezen belül a lakóterületek dominanciája mutatható ki, mely a teljes közigazgatási terület 27 %-a. A településközponti és intézményterületek a kerület területének hozzávetőlegesen 5%-át foglalják el. A gazdasági, munkahelyi és jelentős zöldfelületet igénylő munkahelyi területek aránya 11%. A különleges és a különleges városüzemeltetési területek együttesen teszik ki a közigazgatási terület 6%-át. A beépítésre nem szánt területek a közigazgatási terület több, mint felét, 52%-át fedik le. Az erdőterületek 26%-os dominanciája mellett a közlekedési területek is meghatározó 10%-ot kitevő kiterjedésűek. A mezőgazdasági területek 7%-ost, a zöldterületek 2%-ot foglalnak el a közigazgatási területből. 8% az övezeten kívüli közterületek aránya.

A Védelmi tervlap és a korlátozási tervlap alapvetően az örökségvédelmi és természetvédelmi elemeket rögzíti, ezeken túlmenően a mélyfekvésű területeket. A tervlapot kiegészíti a 2. melléklet szöveges része, mely egyes védettségi listákat rögzít.

A KSZT kötelezett területek lehatárolása városrészenként rögzíti a településszerkezeti egységeket, azokon belül a KSZT kötelezett területegységeket. 2008-ban a KVSZ az akkor hatályban lévő külön szabályozási terveket (a 2008 májusa előtt készült, ma is hatályos 19 szabályozás tervet) integrálta a 3. számú mellékletébe. A KVSZ jóváhagyását követően készült szabályozási tervek esetenkénti KVSZ módosítással kerültek jóváhagyásra. Jelenleg 10 db, a KVSZ jóváhagyását követően készült szabályozási terv van hatályban. A KVSZ és a KSZT alapján a megalapozó vizsgálat részeként készült el a jelenleg hatályos övezeti tervlap, mely a KVSZ 1. sz. mellékletét, az Övezeti tervlapot, és annak módosításait is együttesen rögzíti.

Az építészeti és városszerkezeti értékek helyi védelméről a KVSZ mellett a **36/2012. (IX.28.) önkormányzati rendelet** gondoskodik. A rendelet célja meghatározóan a helyi, egyedi arculattal bíró kisebb városrészek még meglévő karakterének megőrzése.

A kerület 2015-ben megkezdte az új, a TSZT-n és FRSZ-en alapuló Kerületi Építési Szabályzat (KÉSZ) megalkotását.

1.3. A KERÜLET TÁRSADALMA

Budapest XV. kerület társadalmának bemutatása elsősorban a demográfiai (pl. iskolázottság, nemzetiségi összetétel) és népesedési (pl. vándorlás, természetes szaporodás) folyamatok, a foglalkoztatás, a jövedelmi viszonyok, valamint az életminőség fontosabb jellemzőin keresztül történik meg. Elsődleges cél áttekinteni a helyi lakosság társadalmi helyzetében és életkörülményeiben az elmúlt években bekövetkező változásokat, esetlegesen újszerű trendeket. A statisztikai vizsgálatok főként a 2000-2013 közötti időszak adataira épülnek. A területi szempontú összehasonlítások alapja legtöbb esetben a budapesti és az országos szint, de ahol szükséges, az elemzés kitér a XV. kerület többi pesti, illetve budai kerülethez viszonyított helyzetének értékelésére is.

1.3.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

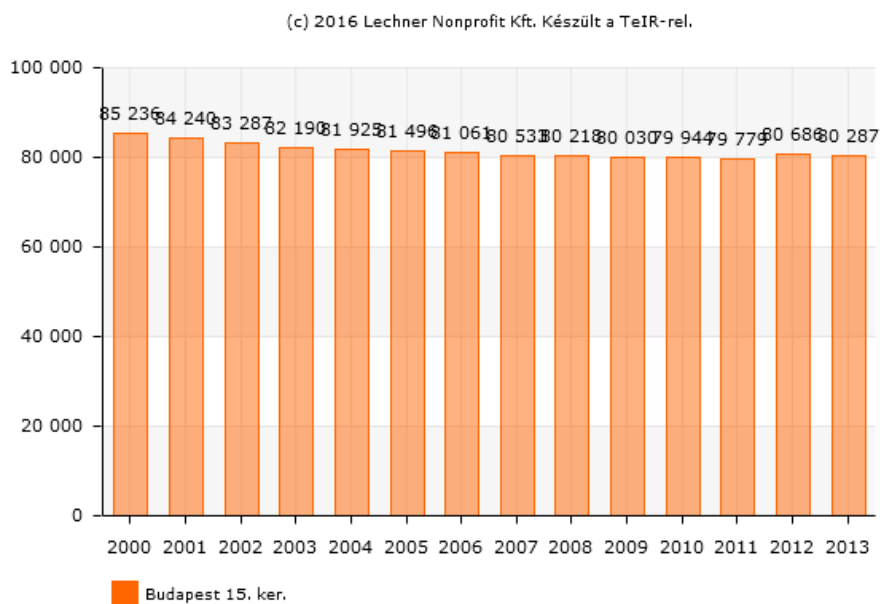
Lakónépesség

A XV. kerület területe 26,95 km², amellyel a közepes méretű pesti kerületek közé tartozik. Lakónépessége 80.287 fő volt 2013-ban, amely alapján szintén a közepes nagyságú kerületnek tekinthető. Népsűrűsége 2.956,4 fő/km² (2011), amely a budapesti átlag alatt van (3292,6 fő/km², 2011). A kerület népességszámának változását 1970 óta elsősorban a lakótelepek építése és a kiköltözések határozták meg. Az 1980-as évekre közel a duplájára nőtt a lakosságszám, azonban az évtized végétől megindult kiköltözések eredményeképpen fokozatosan 100.000, majd 90.000 ezer fő alá csökkent a kerületi népesség. A kerület lakónépessége 2000-2013 között 4.949 fővel csökkent: 2002 óta 84.000 fő, 2007 óta 81.000 fő alatti a népességszám. Az elmúlt években lelassult a népességfogyás, 2007-2013 között inkább stagnált. Ez jórészt kedvező demográfiai jelenséggént értékelhető.

Terület	1970	1980	1990	2001	2011
XV. kerület (fő)	62662	112810	95593	85232	79779
Előző időpont arányában (%)	-	180,0	84,7	89,2	93,6
Budapest	-	102,9	97,9	88,2	97,3
Magyarország	-	104,0	96,9	98,3	97,4

A kerület lakónépességének hosszabb távú trendjének vizsgálata (fő) (%)

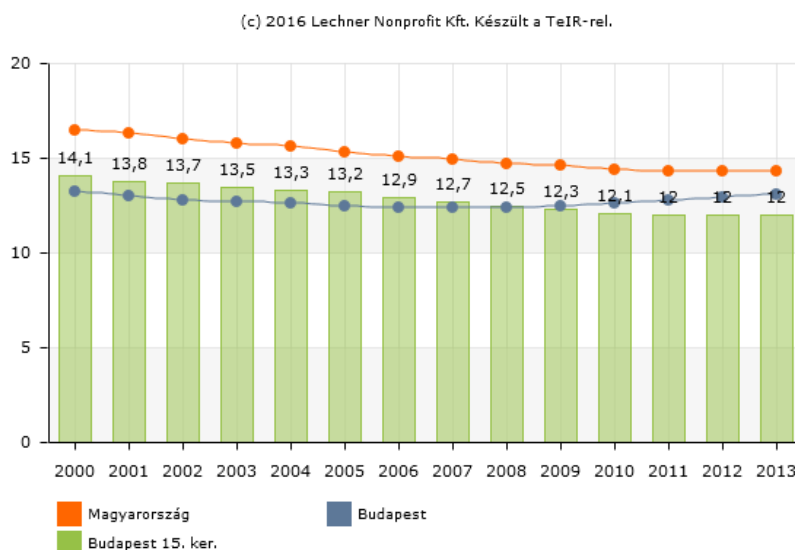
Forrás: KSH Népszámlálás (2011)

T1. ábra Lakónépesség száma az év végén (2000-2013) (fő)
Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

Korösszetétel

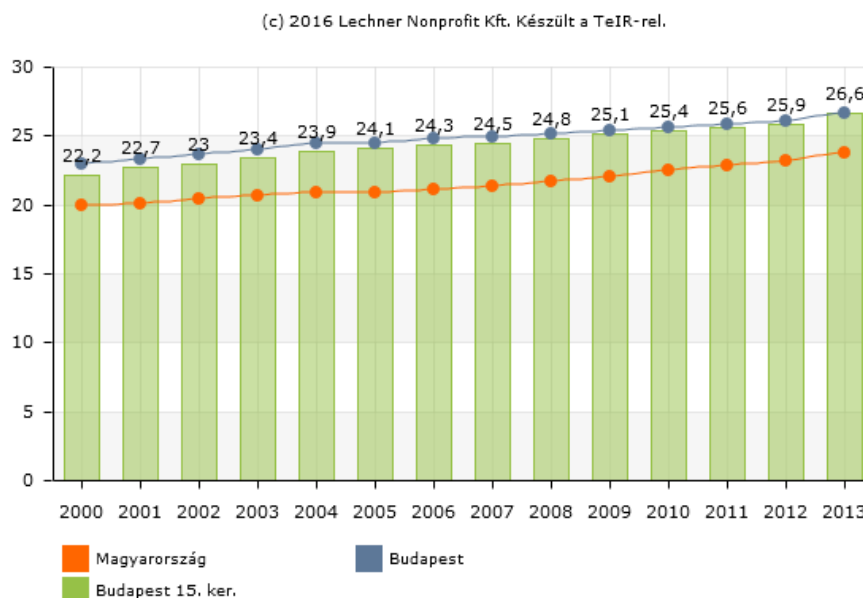
A XV. kerület lakónépességének csökkenése egyúttal a korösszetétel változásával járt együtt az elmúlt közel másfél évtizedben. 2000 óta két százalékponttal csökkent a 14 év alatti népesség aránya: 2013-ban 12% volt a fiatalkorú népesség részaránya a teljes lakosságon belül, amely elmarad a budapesti és az országos átlagtól.

T2. ábra Állandó népességben belül a 0-14 évesek aránya
Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

A kerületi népesség több mint kétharmadát a 15-59 év közötti korcsoport teszi ki. A fiatalkorú népesség csökkenése mellett ennek a korcsoportnak a részaránya is folyamatosan csökkent a kerületben: 63,7%-ról

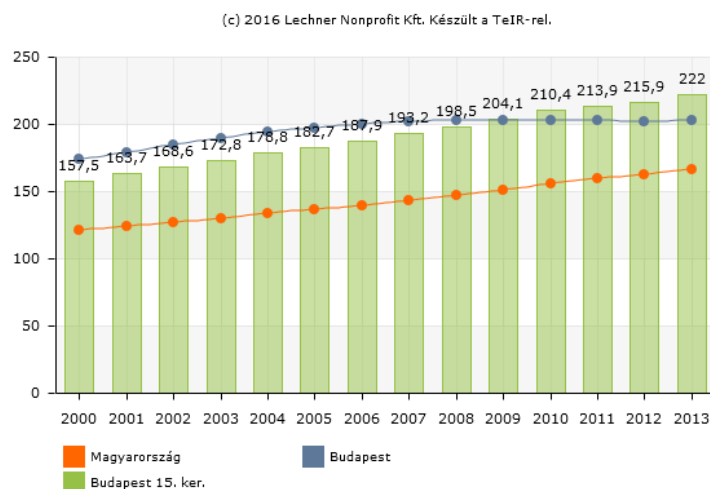
61,4%-ra 2000-2013 között. (Adatok forrása: Lechner Nonprofit Kft.) A 2,3 százalékpontos csökkenés elsősorban az aktív korú népességet érinti. Mindezek mellett az idősödés folyamatának kibontakozása figyelhető meg a kerületben. A 60 év feletti népesség aránya 2000-2013 között 22,2%-ról 26,6%-ra növekedett, amely a kerületi állandó népesség jelentős mértékű elöregedésére hívja fel a figyelmet. Az időskorú népesség XV. kerületi aránya lényegében megfelel a budapesti átlagnak.

T3. ábra Állandó népességben belül a 60-x évesek aránya (%)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft

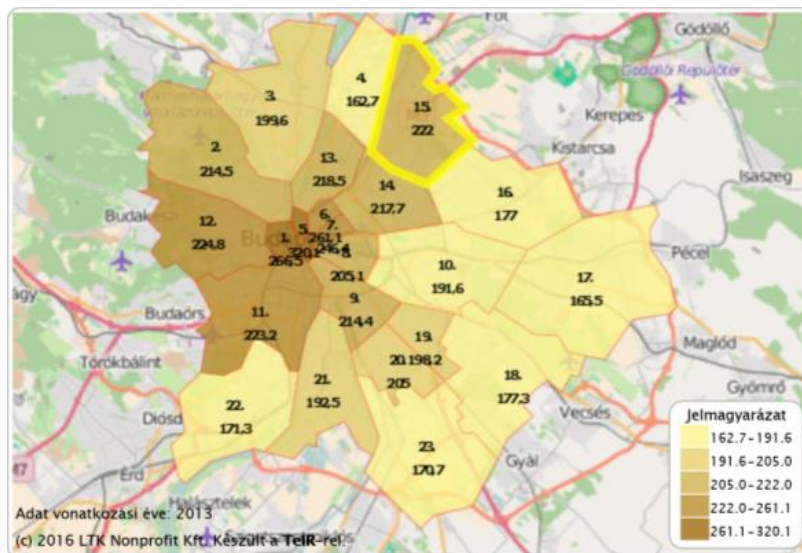
Az öregségi mutató – száz 0-14 évesre jutó 60-x éves aránya – értéke meghaladja a 200%-ot, vagyis az időskorú népesség részaránya a teljes népességen belül több mint a kétszerese a fiatalok részarányának. Az elöregedés folyamata a 2000-es évek eleje óta megfigyelhető a kerületben, már akkor jelentős mértékben többek voltak a 60 év felettek, mint a 14 év alattiak. Azóta ez a demográfiai jelenség folyamatosan kibontakozott, amelynek következtében a kerületre jellemző öregségi mutató nagymértékben meghaladja a budapesti és az országos átlagokat.

T4. ábra Öregségi mutató (száz 0-14 évesre jutó 60-x éves) (%)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

A XV. kerület népességének korösszetételében legmeghatározóbb jelenség az elöregedés, bár annak mértéke a fővárosi kerületek között átlagosnak tekinthető. Ugyanakkor a külső pesti kerületek között a legöregebb társadalommal éppen a XV. kerület rendelkezik.

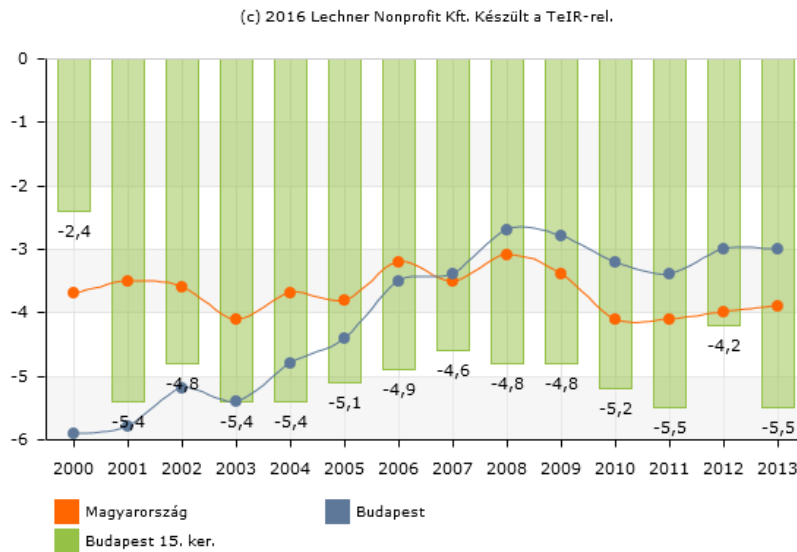
T5. ábra Öregségi mutató a budapesti kerületekben (száz 0-14 évesre jutó 60-x éves) (%)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

Népesedés

A XV. kerület népesedési helyzete megfelel a budapesti és az országos tendenciáknak. A természetes népmozgalom mutatószámai alapján a természetes fogyás a legjellemzőbb demográfiai jelenség. A születések és a halálozások negatív egyenlege 2000 óta jellemző, ingadozó tendencia mellett, de a természetes fogyás értéke mindig 4 ezrelék felett volt az elmúlt több mint 10 évben. Azonban a népességfogyás már az 1980-as évek végétől megkezdődött a kerületben, és azóta állandósult demográfiai jelenség. A természetes fogyás értéke 2013-ban 5,5 ezrelék volt, ami a budapesti kerületek között egyike a legmagasabb értékeknek: ennél rosszabb érték csak az I. kerületben regisztrálható (-7,6 ezrelék). A természetes fogyás XV. kerületi mértéke jelentősen meghaladja a fővárosi és az országos átlagértékeket. A külső pesti kerületek között a XV. kerület népességfogyása a legnagyobb mértékű.

Az alacsony gyermekvállalási kedv adódik abból, hogy a 15-59 év közötti népesség aránya is folyamatosan csökken a kerületben. Korábban fiatal, kisgyerekes családok költöztek el a kerületből. A negatív egyenlegű természetes szaporodás következményei a népesség korösszetételében is nyomon követhetők: évről évre csökken a 14 év alattiak aránya, míg az elöregedés folyamata erősen előrehaladott a XV. kerületben. Mindezek hatása, hogy az időskori magasabb halálozási arányok miatt számottevő mértékű a természetes fogyás.

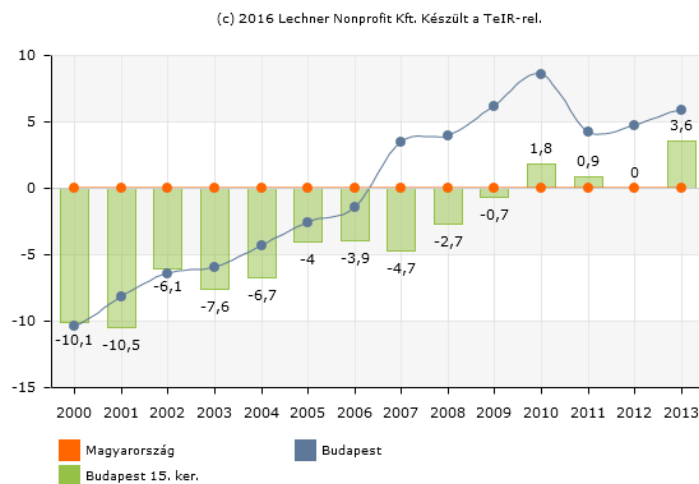

T6. ábra Természetes fogyás, szaporodás

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

Vándorlás

A természetes fogyás gyorsuló mértéke negatív vándorlási egyenleggel párosult a XV. kerületben 2000-2009 között. Összességében mindkét demográfiai jelenség hangsúlyos volt a kerületre jellemző folyamatos népességsökkenésben. Azonban a vándorlást befolyásoló be- és kiköltözések alakulásában 2000 óta kedvező változások történtek. Egyrészt, a 2000-es évek elején volt a legnagyobb mértékű a vándorlási különbözet negatív egyenlege, azóta ez fokozatosan mérséklődött. Azaz, egyre kisebb mértékben költöztek el a lakosok a kerületből a 2000-es években. Másrészt, 2010-től bekövetkezett a kedvező fordulat, a vándorlási egyenleg pozitív értékűvé vált, vagyis többen költöznek be a kerületbe, mint ahányan kiköltöznek onnan. Igaz, a pozitív vándorlási egyenleg kismértékű, amely az elmúlt években ingadozott: értéke így is jelentősebb mértékben elmarad a budapesti átlagszinttől. Figyelemre méltó, hogy a beköltözések számának növekedése, ezzel a vándorlási különbözet pozitív átalakulása egybeesett a gazdasági válság hazai időszakával. A vándorlási egyenleg XV. kerületi jellemzői hasonlóan alakulnak a külső pesti kerületekéhez.

T7. ábra Vándorlási egyenleg alakulása (ezrelék)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

Családszerkezet

A 2011. évi népszámlálási adatok szerint 21.854 család él a XV. kerületben. A családok 67%-a gyermekes, de a gyermekes családok közel fele egyszülő típusú, azaz a szülő egyedül neveli gyermekét/gyermekét. A gyermekkel rendelkező családok aránya néhány százalékponttal meghaladja a budapesti és az országos átlagot, amely kedvező helyzetnek tekinthető. Ugyanakkor több mint 10 százalékponttal magasabb az egyszülő típusú családok aránya a kerületben, mint a fővárosban és Magyarországon. Ez viszont inkább kedvezőtlen családszerkezetre utal.

Terület	Egy szülő + gyermek(ek) típusú családok száma összesen	Gyermekes családok száma	Gyermek nélküli családok száma	Családok száma összesen
XV. kerület	5722	14647	7207	21854
Budapest	109764	284131	168774	452905
Magyarország	536614	1777740	935640	2713380

Családszerkezet alakulása (fő) (2011)

Forrás: KSH Népszámlálás (2011)

Nemzetiségek

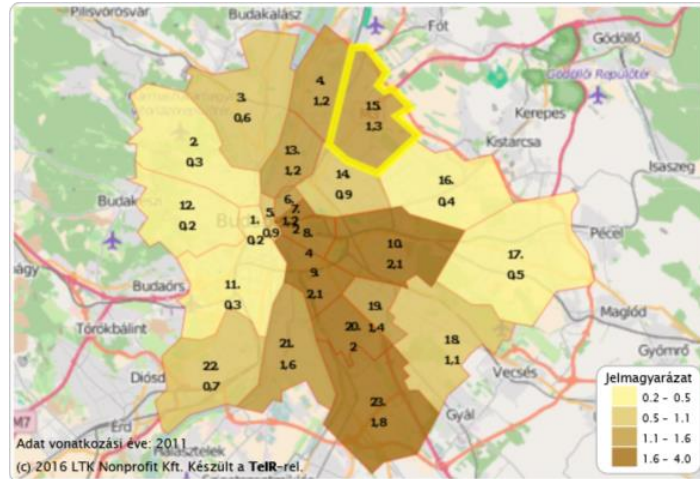
A 2011. évi népszámlálás alapján a népesség 3,5%-a vallotta magát valamilyen hazai nemzetiséghez tartozónak a XV. kerületben. A nemzetiségek közül legnagyobb számban a cigány, német, román, szlovák, lengyel van jelen a kerületben. A XV. kerületben Bolgár, Cigány, Görög, Horvát, Német, Örmény, Román és Szerb Nemzetiségi Önkormányzat működik. *(Forrás: http://www.bpxv.hu/nemzeti_onkormanyzat)* A Cigány Nemzetiségi Önkormányzat becslése szerint a kerületben élő romák száma kb. 3-4000 fő. *(Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program 2013-2018)*

Terület	Cigány	Német	Román	Szlovák	Lengyel
XV. kerület	1063	666	440	109	105
Budapest	42	678	85	75	2758
Magyarország	315583	185696	35641	35208	6505

Nemzetiség, anyanyelv, vagy családban használt nyelv (fő) (2011)

Forrás: KSH Népszámlálás (2011)

A Budapesten élő cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya 1,3% a XV. kerületben, amely a külső pesti kerületek között a XXIII. kerület után a második legmagasabb érték. **(Hiba! Aivatkozási forrás nem található.** Hasonló a cigány népesség aránya a XVIII. kerületben (1,1%).

T8. ábra A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya (%) (2011)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

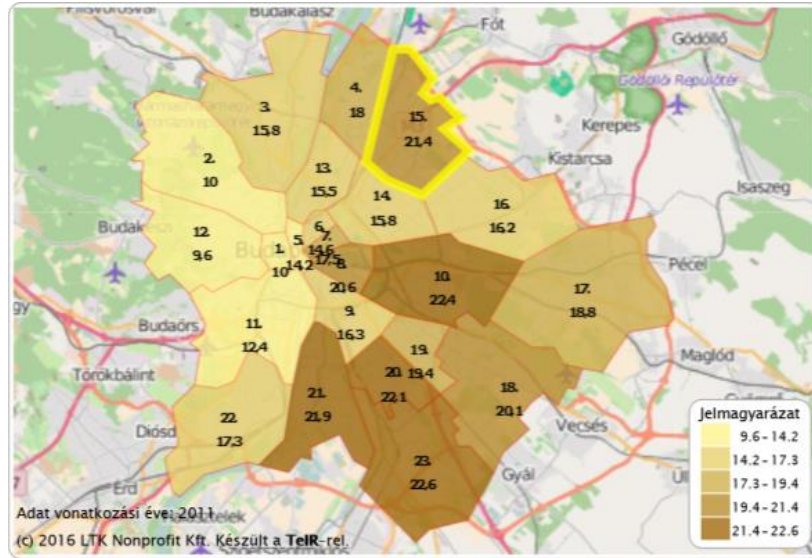
Iskolázottság

A lakónépesség iskolai végzettség szerinti korcsoportos megoszlásáról 2011. évi adatok tájékoztatók. A XV. kerület 18 év feletti népességének 60,3%-a legalább érettségivel, míg 25 év feletti népességének 21,4%-a felsőfokú végzettséggel rendelkezik. A kerületi lakónépesség iskolai végzettségének összetétele kedvezőbb az országos átlagokhoz képest, különösen a középfokú végzettségűek esetében. Azonban az érettségizett népesség aránya közel 10 százalékponttal, a diplomázottak aránya pedig több mint 13 százalékponttal elmarad a budapesti átlagértékekhez képest. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők XV. kerületi aránya kimagasló a fővárosi kerületek között (21,4%): ez több mint a kétszerese a budai kerületek értékeinek, míg Pesten ennél magasabb arányt csak a X., XX., XXI. XXIII. kerületekben regisztráltak.

Terület	Legalább érettségizett a 18-x népesség arányában	Egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezik a 25-x népesség arányában
XV. kerület	60,3	21,4
Budapest	69,9	34,1
Magyarország	49,0	19,0

Iskolai végzettség alakulása (%) (2011)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

T9. ábra Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők a 7 éves és idősebbek arányában (%) (2011)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

Foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok

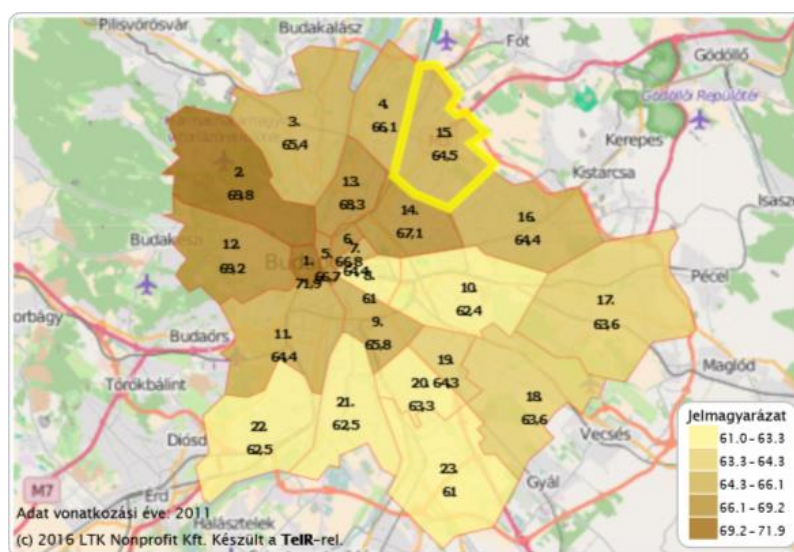
A foglalkoztatottság – a gazdasági aktivitás 2011. évi adatai alapján – a XV. kerületben kismértékben kedvezőbben alakult az országos átlaghoz képest, míg nagyjából hasonlóan, mint a budapesti átlag. A foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népesség között 2001-ben 97,1%, 2011-ben 64,5% volt a kerületben, ami több mint 30 százalékos csökkenést jelent. (Adatok forrása: Lechner Nonprofit Kft.) Ez részben összefügg a kerületi népesség korösszetételének változásával – aktív korúak részaránya fokozatosan csökken –, részben pedig a 2008/2009-es válság társadalmi-gazdasági következményeivel (munkanélküliség növekedése). A foglalkoztatottak 2011. évi aránya átlagosnak tekinthető XV. kerületben a fővárosi kerületek között: magasabb értékek a budai kerületek többségében figyelhető meg, míg a külső pesti kerületek között ehhez hasonlóak a mutató értékei. Számottevő a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (35,5%), amely felhívja a figyelmet a hátrányos helyzetű családok kerületi jelenlétére. A munkanélküliség mutatói már kedvezőtlenebben alakulnak a XV. kerületben, mint a budapesti értékek. Ugyan a nyilvántartott álláskeresők aránya a munkaképes korúak között fele az országos átlagnak, de ez kismértékben meghaladja a budapesti átlagot. A tartós, tehát 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek (az összes munkanélküli százalékában) a XV. kerületben aránya kismértékben magasabb az országosnál, míg alacsonyabb a budapestinél. Mindenféleképpen információhordozó, hogy a kerületi munkanélküliek legalább fele minimum fél évig nem talál magának munkalehetőséget.

Összességében a kerületi népesség gazdasági aktivitása elsődlegesen a foglalkoztatottak aránya szerint tekinthető átlagosnak Budapesten, de a munkanélküliség alapján már kismértékben kedvezőtlenebb a helyzet.

Terület	Foglalkoztatottak a 15-64 éves népesség arányában	Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	Nyilvántartott álláskeresők aránya a munkaképes korú népesség százalékában	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (az összes munkanélküli százalékában)
XV. kerület	64,5	35,5	4,4	51,2
Budapest	65,1	35,2	3,9	54,1
Magyarország	56,6	38,3	8,2	48,9

Gazdasági aktivitás alakulása (%) (2011)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

T10. ábra Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népéségen belül a budapesti kerületekben (%) (2011)

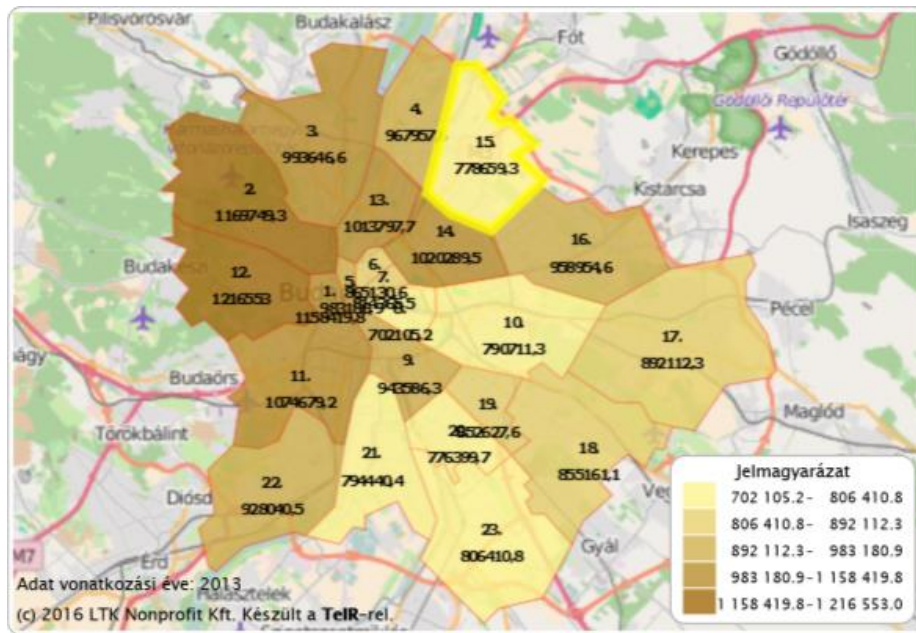
Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

A gazdasági aktivitás jellemzői meghatározzák a jövedelmi viszonyokat. Ez alapján a XV. kerület a kedvezőtlenebb helyzetű kerületek közé tartozik Budapesten. Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem nagymértékben elmarad a budapesti átlagtól, a 778.659 forintos összeg a pesti kerületek között is az alacsonyabb jövedelmi kategóriához tartozik. Ennél kevesebb egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem a VIII. és a XXI. kerületben regisztrálható a fővárosban. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek átlagos száma 2006-2010 között folyamatosan növekedett: azóta ez 1.885 főről 1.591 főre mérséklődött. Azonban ennek alapján a XV. kerület továbbra is a rosszabb helyzetű kerületek közé tartozik Budapesten.

Terület	Száz lakosra jutó adófizetők száma (fő)	Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek átlagos száma (fő)
XV. kerület	43,0	778659	1591
Budapest	-	937411	-
Magyarország	217,7	719086	-

Jövedelmi viszonyok (2013)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

T11. ábra Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem a budapesti kerületekben (Ft) (2013)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

Összegzésként megállapítható, hogy a XV. kerület kedvezőtlen demográfiai folyamatai (népességfogyás, elöregedés, alacsonyabb iskolai végzettség) hatásai megfigyelhetők a munkaerő-piacon és a jövedelmi viszonyokban. Ezek okozzák, hogy a XV. kerület a budapesti kerületek között a kedvezőtlenebb társadalmi mutatókkal rendelkezők közé tartozik.

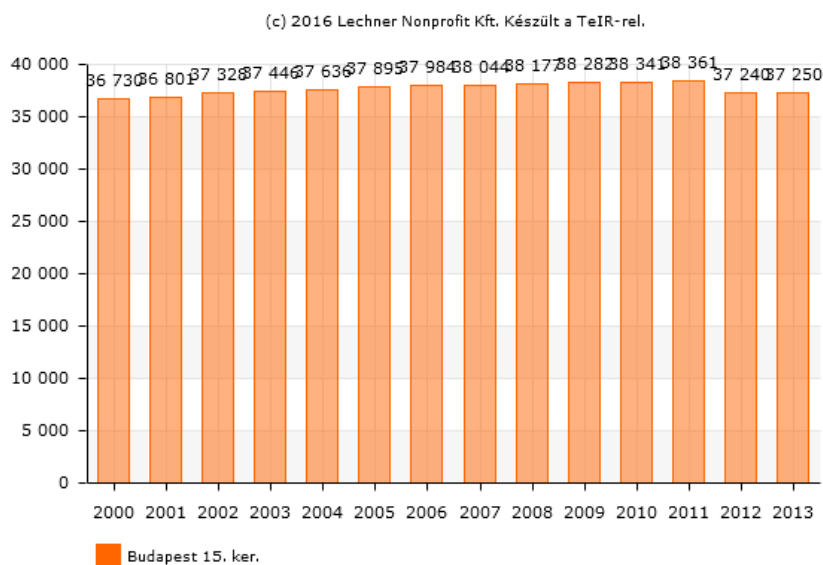
Életminőség

A XV. kerület népességének életminőségéről releváns információkat szolgáltat egyrészt a kerületi lakásállomány mennyiségi és minőségi összetétele, másrészt a zöldfelületek aránya és kihasználtsága.

Lakásállomány

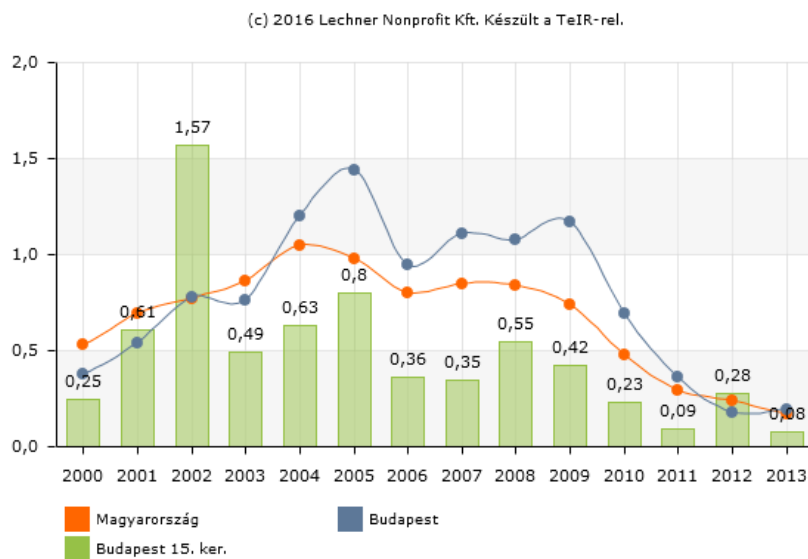
A helyi lakosság életminőségét alapvetően meghatározza a kerületi lakásállomány összetétele és a lakóingatlanok állapota, minősége. 37.250 db lakás volt a XV. kerületben 2013-ban. A kerületi lakások kb. 5,7%-a önkormányzati tulajdonban van. A kerületi lakásállomány lényegesen nem változott 2000 óta: akkor 36.730 db lakás volt a kerületben, ami 13 év alatt 520 lakással gyarapodott. Ez idő alatt igen alacsony arányú volt a lakásépítések mértéke a kerületben (1% alatt). Ez alól kivétel a 2002. év, amikor az épített lakások aránya éves lakásállomány százalékában 1,6% volt, és ez okozta a lakásszám növekedés túlnyomó részét az elmúlt időszakban. Jelenleg elenyésző a kerületi új lakások építése, amely jelenség viszont nem egyedülálló a budapesti kerületek között az elmúlt évek ingatlanpiaci válságát tekintve. Valószínűsíthető, hogy az elkövetkezendő években inkább kismértékben, de növekedni fog majd a lakásépítések aránya a kerületben.

Az alacsony komfort fokozatú lakások aránya (félkomfortos, komfort nélküli, szükséglakás) 3,2% volt a kerületben 2011-ben. Ez mind a fővárosi, mind pedig az országos átlag alatt van. Ugyanakkor a külső pesti kerületek között viszonylag magasnak tekinthető ez az érték.

T12. ábra Lakásállomány (db)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

T13. ábra Épített lakások aránya (éves lakásállomány százalékában)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

A kerületben élők életminőségét, a kellemes életfeltételeket, ezáltal a lakóhelyhez való kötődést befolyásolják a meglévő zöldfelületek is. Az egy lakosra jutó zöldterület nagysága 12,9 m², amely ugyan kevesebb, mint a budapesti és az országos átlag, de ezzel az értékkel a XV. kerület a jobb helyzetű kerületek között van a fővárosban. A kerület zöldfelületeit a közparkok (pl. Széchenyi tér), a közterek (pl. lakótelepi játszóterek), a telepített fasorok, az Önkormányzati erdők (pl. Kosd utcai erdősáv), és a természeti környezet (pl. Szilas-patak) elemei alkotják. A kerületben igen magas a gondozott zöldterületek aránya, mert 90%-uk közpark. A kerület összterületéből 9,85 km² külterület, amelynek egy részén mezőgazdasági tevékenység folyik. (Forrás: IVS 2008)

1.3.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Szegregált lakóterületnek minősül, ha az egyes védett tulajdonságokkal rendelkező csoportok (főleg etnikai csoportok tagjai) egy adott településrészen belül elkülönülnek.

Szegregátumnak azon területeket nevezzük, ahol az aktív korú népességen belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya mindkét mutató esetében magasabb, mint 50% (szegregációs mutató). (Forrás: Városfejlesztési Kézikönyv) A KSH a két mérőszám alapján határolja le a szegregátum és veszélyeztetett területeket. A KSH módszertanában az érintett területen kiszámításra kerül a szegregációs mutató 20% és 25% feletti értéke. Míg az előbbi a veszélyeztetett területeket, addig az utóbbi a szegregátumokat jelöli.

A KSH módszertana alapján a 2011. évi népszámlálási adatokon alapulva megállapítható, hogy a XV. kerületben egy veszélyeztetett terület (lakótömb) körülhatárolható, ahol a szegregációs mutató értéke 20% feletti. Ez a Székely Elek utca – Acsa utca – Tarpai tér – Alag utca által határolt terület.

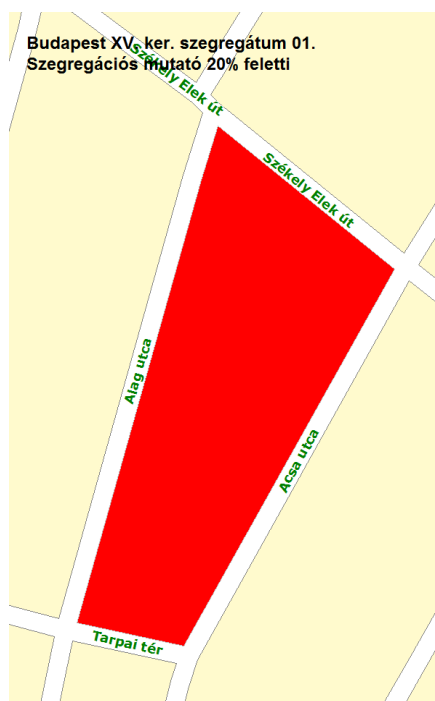
A veszélyeztetett területen 52 fő él, egyharmaduk időskorú, és a 60 év feletti népesség aránya háromszorosa a 14 év alatti népesség arányának. Vagyis, a veszélyeztetett területre demográfiai jellemző az elöregedés folyamata. A veszélyeztetett területen élő népesség 20%-a alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik, és 12%-uk diplomás. Az alacsonyabb iskolai végzettség meghatározó a munkaerő-piaci helyzete alakulásában. Az aktív korúak (15-59 év között) közül az, akinek legfeljebb általános iskolai végzettsége van, lényegében nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel. Az aktív korú népesség 55%-a foglalkoztatott, de 38%-uk alacsony presztízsű foglalkoztatási csoporthoz sorolható. A munkanélküliségi ráta 4,5%, és közöttük nincs olyan, aki legalább egy éve munkanélküli lenne.

A veszélyeztetett terület lakásállománya összesen 26 ingatlanból áll: ezek közel 10%-a egyszobás, illetve komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakásnak tekinthető. Azaz, a veszélyeztetett terület egy részén rosszabb minőségű lakások találhatóak meg.

Mutató megnevezése	Budapest XV. kerület összesen*	1. szegregátum (Székely E. u. - Acsa u. - Tarpai tér - Alag u.)
Lakónépesség száma	79645	52
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	12,4	11,5
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	62,0	57,7
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	25,7	30,8
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	10,2	20,0
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	21,4	11,6
Lakásállomány (db)	37158	26
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	3,2	7,7
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	32,6	40,0
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	5,9	20,0
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen	63,0	55,6

belül		
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	35,5	29,2
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	75684	
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	26,8	38,1
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	50,0	57,7
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	11,8	4,5
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	7,1	0,0
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	2,5	8,7
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	8,4	8,7

* Az oszlop tartalmazza a lakcím nélküli hajléktalanok (83 fő) adatait.

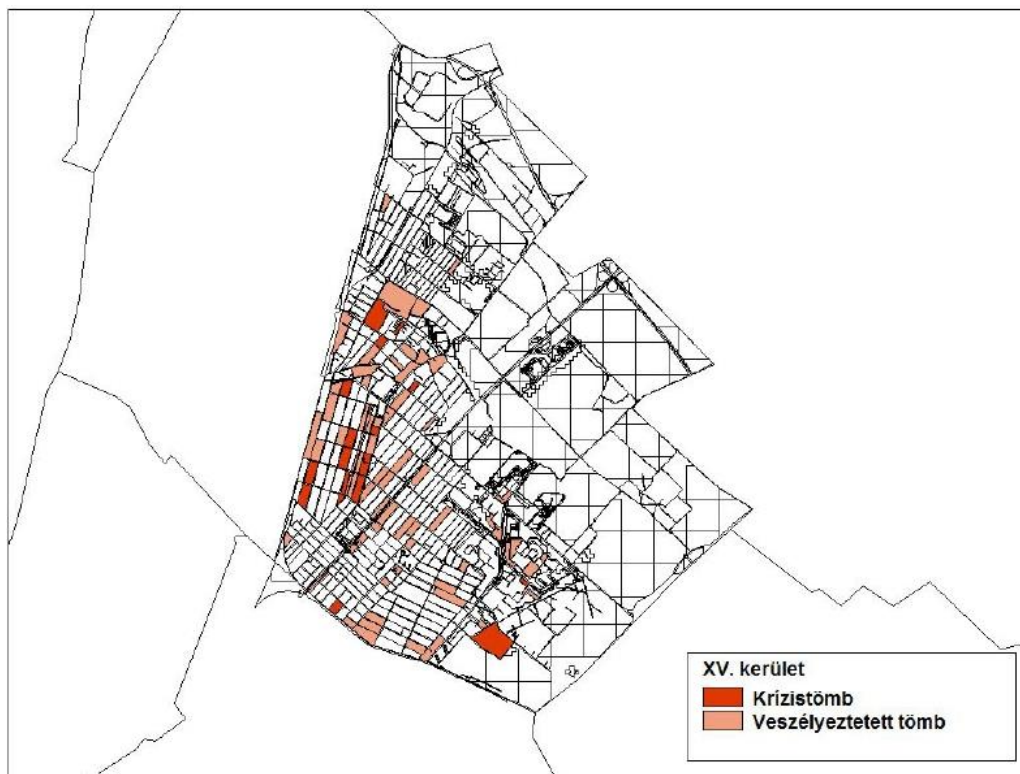

T14. ábra XV. kerület veszélyeztetett terület áttekintő (2011)

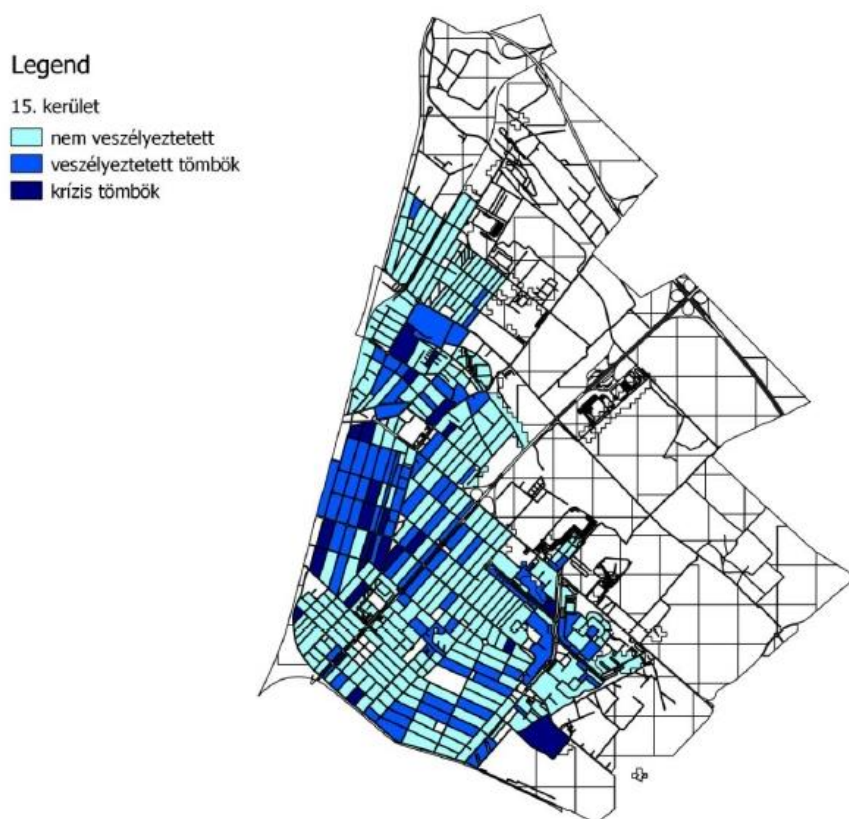
Forrás: KSH adatszolgáltatás

A KSH szegregátumok körülhatárolására vonatkozó számítási módszertana mellett létezik más módszer is a krízistömbök és krízisterületek lehatárolására. Budapest kerületeire elkészített „Szociális Városrehabilitáció Tematikus Fejlesztési Program – Krízisterületek lehatárolása Budapesten” c. dokumentum (2014) alapján megkülönböztethető krízistömb (társadalmi és fizikai mutatók alapján hátrányos helyzetű), veszélyeztetett tömb (társadalmi és fizikai mutatók alapján nem a leghátrányosabb helyzetű, de helyzetének további romlása várható), akcióterület (krízis-vagy veszélyeztetett tömbökből és az azokat körülvevő tömbökből az önkormányzat által kijelölt összefüggő terület), és krízisterület (akcióterületen belül krízis- vagy veszélyeztetett tömbök). A krízis- és veszélyeztetett tömbök alkotta akcióterület lehatárolása a KSH 2011. évi népszámlálási adatai alapján történik.

(A módszertanról részletes információk a XV. kerület Antiszegregációs Tervben olvashatók.)

T15. ábra A tömbök legrosszabb 10%-ának lehatárolásával kijelölt krízistömbök a XV. kerületben (2011)
Forrás: Szociális Városrehabilitáció Tematikus Fejlesztési Program – Krízisterületek lehatárolása Budapesten (2014)

T16. ábra A tömbök legrosszabb 20%-ának lehatárolásával kijelölt krízistömbök a XV. kerületben (2011)
Forrás: Szociális Városrehabilitáció Tematikus Fejlesztési Program – Krízisterületek lehatárolása Budapesten (2014)

(A krízis- és veszélyeztetett tömbök alkotta potenciális akcióterület általános bemutatása és részletes helyzetelemzése a XV. kerület Antiszegregációs Tervben olvashatók.)

1.3.3. Helyi identitást erősítő tényezők

A XV. kerületben a kerületi identitást erősítik a helyi kulturális élet rendezvényei, a civil szervezetek tevékenységei, a kerületi nemzetiségi jelenlét, a tömegsport helyi támogatására hozott intézkedések, a testvérvárosi kapcsolatok, a megvalósult projektek és fejlesztések, valamint a helyi média különböző sajtótermékei. A kerületben a helyi identitástudat erősítésének elsődleges célja egyrészt a XV. kerület kulturális életének megismertetése a lakosokkal, másrészt pedig a lakosok egymáshoz közelebb hozása.

A kerületi rendezvények megszervezésében és lebonyolításában mind az Önkormányzat és annak intézményei, mind a helyi lakosok, mind pedig a civil szervezetek egyaránt aktívan részt vesznek. Elbírálással, kérelem alapján vagy pályázati úton az Önkormányzat számos rendezvényhez anyagi és/vagy eszközbeli támogatást nyújt. A XV. kerületi kiemelt rendezvények naptára szerint 2015-ben több mint 160 helyi program megszervezése történt. Néhány példa: januárban Magyar Kultúra Hétfégyeje, februárban Keresztény Bál a Pestújhelyi Közösségi Házban, márciusban Ifjúsági Hét, áprilisban Szilas Fesztivál, májusban Pestújhelyi Napok, júniusban Nemzetiségi és Testvérvárosi Találkozó, júliusban Újpalotai Nyári Játékok, augusztusban Nemzetközi Ifjúsági Labdarugó Torna, szeptemberben Orgona koncert, októberben Fővárosi és Országos Nefejejs Konferencia, novemberben Rákospalotai Rövidfilmszemle, decemberben kerületi adventi rendezvények. *(Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)*

A helyi civil szervezetek szerves részét képezik a kerület mindennapi életének, és elősegítik a helyi identitástudat erősödését. Közel 30 civil szervezet vesz részt aktívan a kerületi élet szervezésében, főként a kultúra (pl. nemzetiségi), a hagyományőrzés és a sport területén. Fontosabb helyi civil kezdeményezések:

- önkormányzati támogatással „Szomszédünnep” megtartása bármely magánszemély vagy civil szervezet által,
- fogyatékkal élők és hátrányos helyzetűek kerületi egyesületeinek megalakulása,
- adventi időszakban ételosztások Újpalota Fő terén civil szervezetek közreműködésével.

A XV. kerület aktív civil szervezetei a főbb tématerületek alapján:

- megemlékezés, múltidézés: 56-os Szövetség XV. kerületi Szervezete, Magyar Politikai Foglyok Szövetsége
- sporttevékenységek: Dynamic Karate, Fortuna SE, Victoria SE, Kinizsi TTK, Dózsa DSE, Unilever SE
- kulturális terület és hagyományőrzés: Magyar Zenei Kulturális Alapítvány, Alapítvány az Ifjúság és Tánc és Zeneművészeti Nevelésért, Rákospalotai Örökségünk Egyesület, TERKE, Kultúrműhely Alapítvány, Tavasz Kórus Alapítvány, Rákospalotai Szilas Néptáncgyűttes Egyesület
- idősgyű: Szolidáris Kisnyugdíjasok Egyesülete, Budapest XV. kerület Idősek és Nyugdíjasok Egyesülete
- óvodapedagógia: Mini Manó Óvodai Alapítvány, Csutkababa Alapítvány, Micimackó és a természet Alapítvány
- egyházi alapítványok: Jézus Szíve Alapítvány, Kegyelem Alapítvány
- fogyatékos személyeket és rászorulókat támogató szervezetek: CORTEX, RÁTE, Értelmes Életért, Szociális és Rehabilitációs Alapítvány
- környezettudatosság: Ö.T.H.É.T. Egyesület

(Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)

A helyi identitás erősítésében meghatározó szerephez jutnak a nemzetiségi önkormányzatok tevékenységei, és az ezekhez kapcsolódó programok. A XV. kerületben Bolgár, Cigány, Görög, Horvát,

Német, Örmény, Román és Szerb Nemzetiségi Önkormányzat működik. (Forrás: http://www.bpxv.hu/nemzeti_onkormanyzat) A kerületben több nemzetiség van jelen, emiatt is a helyi vezetés fontosnak tartja, hogy az Önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzatok között jól működő kapcsolat és sokoldalú együttműködések létezzenek. Ennek érdekében az Önkormányzat és a Nemzetiségi Önkormányzatok közötti feladatok ellátására vonatkozó Együttműködési Megállapodások felülvizsgálatára és aláírására került sor 2014. decemberben. A kerületi nemzetiségi önkormányzatok különböző programokkal (pl. táncegyüttesek) rendszeresen jelen vannak a kerületi kulturális rendezvényeken, amelyekben az Önkormányzat időnként támogató szerepet tölt be. A nemzetiségek kezdeményező szerepe főként a testvérvárosi, illetve a nemzetközi kapcsolatokban mutatkozik meg. Ezen kívül az Önkormányzattal együttműködnek a nemzetközi kerületi rendezvényeken (pl. Nemzetiségi és Testvérvárosi Találkozó, vagy a horvát önkormányzat közreműködésével megvalósuló Hubay Jenő Ifjúsági Fúvós Zenekar és Donji Kraljevec testvérvárosának közös, budapesti hangversenye). (Forrás: *Önkormányzati adatszolgáltatás*)

A XV. kerület életében fontos szerepet tölt be a sport: számos sportpálya és sportintézmény, sportegyesület és önkormányzati intézkedés támogatja a diák-, a szabadidő- és a versenysportot. Az Önkormányzat minden évben kerületi szabadidő sportegyesületek éves működésének támogatását valósítja meg pályázati úton. Kerületi szervezésű az ún. „Hétvégi nyitott sportlétesítmények” program, amelynek lényege, hogy az önkormányzati működtetésű kijelölt iskolák sportfelületeinek használatát biztosítják a lakosság számára. Mindezek mellett az Önkormányzat kiemelt rendezvényei között tartják számon a tömegsport fejlődését elősegítő szabadidős sportrendezvényeket (pl.: labdarúgó tornák, természetjárás, futás, sakkverseny).

A XV. kerület több hazai és közép-európai várossal tart fenn testvérvárosi kapcsolatot, sőt Kínában (Sanming, Linyi) is jelen van ezzel az együttműködési formával. Magyarországon Dabassal, Mosonmagyaróvárral és Tótszentmártonnal áll ilyen jellegű kapcsolatban. A szomszédos országok közül az osztrák Obervellach településsel és a bécsi XXIII. kerülettel (Liesing), a szlovákiai Kassával, Romániából Maroshévízzel (Toplita), valamint a horvátországi Murakirály (Donji Kraljevec) településsel van testvérvárosi kapcsolata. Közép-Európában Berlin X. kerülete (Marzahn-Hellersdorf) is egyike áll testvérvárosainak. A XV. kerületi honlapon rendszeresen bemutatnak egy-egy testvérvárost, annak földrajzi adottságai, történelme, gazdasági tevékenységei, főbb látnivalói, helyi kulturális értékei stb. alapján (Forrás: <http://www.bpxv.hu>) Barátsági és együttműködési nyilatkozat létezik Chisinau Buiucani kerületével (Moldova). Oktatási és kulturális együttműködés van érvényben Beregszászsal, Péccsel és Kecskeméttel. A Testvérvárosi kapcsolatok újjáalakításáról szóló koncepció (2012) megfogalmazza, hogy a jövőben a XV. kerületnek erősítenie kell a szomszédvárosi kapcsolatokat (szomszédos kerületekkel, agglomerációs településekkel, Szilas-menti városrészekkel), a Kárpát-medencei kapcsolatokat (határon túli magyarokkal), nyugat-európai és kínai kapcsolatokat.

A helyi média, annak sajtótermékei, kiadványai segítik a kerületi lakosokat a közérdekű információk gyors megszerzésében, egyben folyamatosan lehetőséget adnak arra, hogy tájékozódjanak a kerület rendezvényeiről, kulturális életéről, sporteseményeiről, egyéb történéseiről. A helyi identitástudat erősítő tényezői közé tartoznak az Önkormányzat kiadványai, amelyek nyomtatott és elektronikus formában egyaránt ingyenesen elérhetőek. Például: XV. kerületi ÉLETKépek (kétheti közéleti lap), Pestújhelyi MOZAIK (Pestújhelyi lokálpatrióták havilapja), Városházi Napló (www.bpxv.hu), Pestújhelyi Disputa, XV Média (honlap és TV – www.xvmedia.hu). A XV TV a kerület hírmondója, és heti hat alkalommal 90 percben tudósít a kerület híreiről, érdekességeiről, eseményeiről.

Az elmúlt években több olyan nyertes pályázat valósult meg a kerületben, amelyek számottevően hozzájárultak a helyi identitástudat erősödéséhez, például az élhető város feltételeinek javításával.

A városfejlesztéshez kötődő beruházások, befejezett projektek közvetlenül és közvetetten egyaránt azt szolgálják, hogy a kerületi lakosság életminősége javuljon, hogy életfeltételeik jobbá tételével még inkább

kötődjenek az itteni közösséghez. A lakosság a kerületet érintő fejlesztésekről a kerület hivatalos honlapján és a XV MÉDIA honlapján is folyamatosan tájékozódhatnak.

A fontosabb megvalósult projektek a kerületben a következők: új mentőállomás építése a volt Észak-pesti Kórház területén (2012); Újpalotai piac fejlesztése (I. ütem 2014); Ifjúsági Közösségi Tér létrehozása (három ütemben 2013-tól); közterületi fejlesztések (2011-től pl. zöldfelületek, játszóterek fejlesztése); műfüves pályák kialakítása (2012-től több iskolában is). Ezeket a fejlesztéseket az Önkormányzat részben állami támogatás felhasználásával, részben önerőből valósította meg. *(Forrás: www.bpxv.hu)*

Az uniós pályázati forrásból megvalósult projektek többsége az akadálymentesítésre (pl. Kavicsos Bölcsőde területén), közterület-fejlesztésekre (pl. Zsókavár projekt I., II. III. ütem), és az infrastruktúra-fejlesztésre (pl. Fő úti Bölcsőde rekonstrukciója) irányultak.

A Zsókavár projekt mint nagyberuházás 2011. év elején kezdődött meg Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota, Újpalota, Pestújhely Zsókavár utcai akcióterületén. Ennek pénzügyi alapjait az „Ipari technológiával épület lakótelepek rehabilitációja” (KMOP-2007-5.1.1/C) pályázat biztosította. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap, valamint a Budapest Főváros XV. kerület Önkormányzata társfinanszírozásával valósult meg. A beruházás keretében megvalósított fontosabb beavatkozások: pl. közterek újjáalakítása, új zöldfelületek létrehozása, lakóépületek komplex rekonstrukciója, orvosi rendelő teljes megújítása. A projekt ESZ-programokat is tartalmazott, amelyek célja volt a közösségfejlesztés (pl. klubok működtetése), a munkaerő-piaci integráció elősegítése (pl. tanfolyamok), „reszocializációs” mentális támogatás megteremtése (pl. hajléktalanok számára). *(Forrás: www.bpxv.hu)*

A helyi identitástudat erősödéséhez nagymértékben hozzájárul a jó közbiztonság. A Közbiztonsági Konceptió (2015-2020) a jó közbiztonság megteremtését helyi közügyként definiálja, amely a lakosság és a rendőrség közös feladata, együttműködve az önkormányzati szervekkel, a katasztrófavédelemmel, a civil szervezetekkel (pl. egyházakat, különböző lakossági önszervező csoportok). A kerületben jelenleg három polgárőr egyesület működik:

1. Palotai Polgárőrség Önkéntes Tűzoltó Egyesület
2. Közbiztonsági Polgárőr Gépjármű Felderítő Közhasznú Egyesület
3. XV. kerületi Bűnmegelőzési Polgárőrség

Mindhárom egyesület tagja a Budapesti és Agglomerációs Polgárőr Szervezetek Szövetségének. Mindezek mellett működik a Budapest XVI. kerületi, a X. kerületi, valamint a XV. kerületi Önkormányzatok által megalakított társulás keretében létrehozott Rákosmenti Mezei Őrszolgálat, amelynek feladata a termőföldek őrzése, illetve a termőföldön lévő termények, termékek, felszerelések, eszközök, haszonállatok, építmények, földmérési jelek védelme. *(Forrás: Budapest Főváros XV. kerület Közbiztonsági Konceptió 2015-2020)*

1.4. A KERÜLET HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

Önkormányzati intézmények listája

Intézmény megnevezése	Cím
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzata	1153 Budapest, Bocskai utca 1-3.
Budapest Főváros XV. kerület Polgármesteri Hivatal	1153 Budapest, Bocskai utca 1-3.
Budapest Főváros XV. kerület Gazdasági Működtetési Központ	1158 Budapest, Ady E. u. 31-33.
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Rákospalotai Hetedhét Óvoda	1154 Budapest, Klapka u. 27.
Bocskai utcai Tagóvoda:	
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Rákospalotai Hetedhét Óvoda	1153 Budapest, Bocskai utca 65.
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Hartyán-Árendás Összevont Óvoda	1157 Budapest, Hartyán köz 3.
Árendás utcai Tagóvoda:	1157 Budapest, Árendás köz 4.
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Hartyán-Árendás Összevont Óvoda	1156 Budapest, Nádastó park 2.
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Napsugár Óvoda	1156 Budapest, Nádastó park 1.
Napsugár I. Tagóvoda:	1151 Budapest, Szövőgyár u. 24.
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Napsugár Óvoda	
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Rákospalotai Kertvárosi Összevont Óvoda	1152 Budapest, Régi Fóti u. 14.
Tagóvodák:	
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Rákospalotai Kertvárosi Összevont Óvoda – Régi Fóti Tagóvoda	1151 Budapest, Vácrátót tér 4-12.
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Rákospalotai Kertvárosi Összevont Óvoda – Vácrátóti téri Tagóvoda	1154 Budapest, Aulich u. 46-62.
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Palotai Vadvirág Óvoda	1156 Budapest, Nádastó park 1.
Mézes Tagóvoda:	1158 Budapest, Páskom park 37.
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Palotai Vadvirág Óvoda	1155 Budapest, Mozdonyvezető u. 3-5.
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Micimackó Óvoda	1157 Budapest, Páskom park 37.
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Molnár Viktor Óvoda	1155 Budapest, Mozdonyvezető u. 3-5.
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Mosolykert Óvoda	1158 Budapest, József A. u. 59-61.
Páskom Tagóvoda:	
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Mosolykert Óvoda	1158 Budapest, Órjára u. 9.
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Mozdonyvezető Óvoda	1155 Budapest, Tóth István u. 98.
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Pestújhelyi Óvoda	1155 Budapest, Patyolat u. 5-7.
Bújócska Tagóvoda:	
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Pestújhelyi Óvoda	
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Ákombákom Óvoda	
Patyolat utcai Tagóvoda:	
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Ákombákom	

Óvoda	
Budapest Főváros XV. kerület Egyesített Bölcsődék	1156 Budapest, Nádastó park 1.
XV/2-es Gyöngyszem Bölcsőde	1158 Budapest, Bezilla Nándor u. 17.
XV/3-as Szivárvány Bölcsőde	1152 Budapest, Fő út 33.
XV/5-ös Mazsolapalota Bölcsőde	1157 Budapest, Kavicsos köz 6.
XV/6-os Mézeskalács Csemetekert Bölcsőde	1155 Budapest, Wesselényi u. 33.
XV/10-es Százholdas Pagony Bölcsőde	1156 Budapest, Kontyfa u. 6.
XV/12-es Idevár Bölcsőde	1156 Budapest, Nádastó park 1.
Csokonai Kulturális és Sportközpont	1153 Budapest, Eötvös utca 64-66.
Kozák téri Közösségi Ház	1154 Budapest, Gábor Áron u. 58/c.
Pestújhelyi Közösségi Ház	1158 Budapest, Szűcs I. u. 45.
Rákospalota, Pestújhely és Újpalota Helytörténeti Gyűjteménye	1158 Budapest, Pestújhelyi út 81.
Újpalotai Szabadidő Központ	1157 Budapest, Zsókvár u. 15.
Újpalotai Szabadidő Központ – Információs Iroda	1157 Budapest, Zsókvár u. 2.
Újpalotai Szabadidő Központ – Zöld Klub	1157 Budapest, Hartyán köz 3.
Dokumentumtár és Információs Központ	1153 Budapest, Bocskai u. 70-78.
Sportközpont	1152 Budapest, Széchenyi tér 8-10.
Sporttelep és Napközis Tábor	1151 Budapest, Szántófield u. 3.
Sporttelep (Vasgolyó u.)	1158 Budapest, Vasgolyó u. 51.
Tanuszoda	1155 Budapest, Széchenyi út 89.
Ifjúsági Közösségi Tér	1156 Budapest, Szárarnád u. 5.
Gyermektábor (Bernecebaráti)	2639 Bernecebaráti, Szokoly u. 5.
Gyermektábor (Siófok)	8600 Siófok, József A. u. 1.
Üdülő	2484 Gárdony, Névtelen u. 1.
Budapest Főváros XV. kerület Önkormányzat Egészségügyi Intézménye	1152 Budapest, Rákos út 77/A.
Budapest Főváros XV. kerület Egyesített Szociális Intézmény (ESZI)	1152 Budapest, Széchenyi tér 8-10.
Gondozóház	1157 Budapest, Erdőkerülő u. 34
Idősek Klubja és Házi Gondozó Szolgálat, Szociális Konyha	1158 Budapest, Klebelsberg Kúnó u. 20/a.
Idősek Klubja, Szociális Konyha	1156 Budapest, Kontyfa u. 3.
Idősek Klubja, Szociális Konyha	1154 Budapest, Arany János u. 51.
Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona	1157 Budapest, Árendás köz 4-6.
Fejlesztő Gondozó Központ	1158 Budapest, Molnár Viktor u. 94-96.
Újpalotai Családsegítő Szolgálat	1157 Budapest, Árendás köz 4-6.
Nappali Melegedő és Utcai Gondozó Szolgálat	1156 Budapest, Kontyfa u. 3.
Munkanélküli Fiatalok Tanácsadó Irodája (MUFTI)	1157 Budapest, Zsókvár utca 24-26.
„FIÓKA” Gyermekek- és Ifjúságléti Központ	1155 Budapest, Kolozsvár u. 4/b

Önkormányzati intézmények listája
Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

1.4.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

A humán közszolgáltatásokhoz tartozik az egészségügyi és a szociális ellátás, az oktatás, valamint a kultúra és a sport.

Egészségügy

Budapest Főváros XV. kerület Önkormányzat Egészségügyi Intézménye feladatai közé tartozik az egészségügyi alap- és szakellátás, valamint a gondozás. Az egészségügyi alapellátás feladatai: felnőtt és gyermek háziorvosi ellátás, fogászati alapellátás, védőnői ellátás, ügyeleti ellátás, foglalkozás-egészségügy, sportorvosi ellátás.

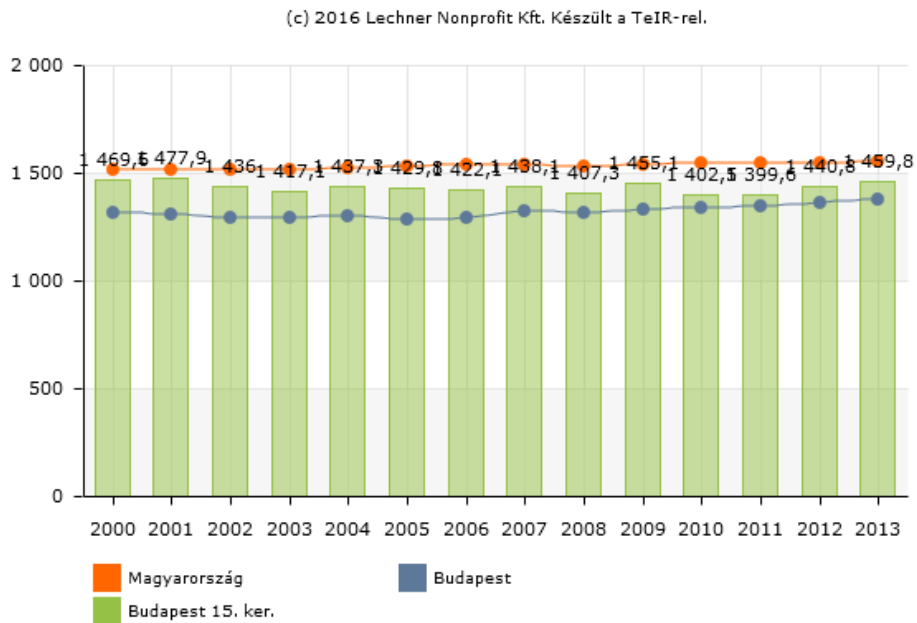
Az Egészségügyi Intézmény 1972-ben létesült, székhelye a Rákos úton van, de 8 telephellyel megtalálható a kerület különböző részeiben. Az intézmény 2006. január 1-én átvette az Észak-Pesti Kórház szakrendeléseit és gondozóit, és az Önkormányzat mint jogutód működteti és a 7 hektáros alapterületet hasznosítja.

Telephelyei a következők:

- 1158 Budapest Órjárt utca 4/b.
- 1158 Budapest Órjárt utca 1-5.
- 1152 Budapest Rákos út 58.
- 1158 Budapest Hősök útja 3.
- 1152 Budapest Szentmihályi út 17.
- 1158 Budapest Bezilla N. u. 29.
- 1157 Budapest Zsókavár utca 42-44.
- 1151 Budapest Sződliget utca 32.

Területi ellátási kötelezettséggel Budapest XV. kerület területén 39 felnőtt háziorvosi, 15 gyermek háziorvosi, 16 felnőtt fogorvosi praxis működik, továbbá 3 gyermek-fogorvos közalkalmazotti jogviszonyban dolgozik. Összesen 40 felnőtt háziorvosi körzet létezik, és a felnőtt háziorvosi ellátás 8 rendelőben működik: Bezilla Nándor u., Deák u., Hősök útja, Kossuth u., Népfelkelő u., Opál u., Rákos út, Zsókavár u. A gyermek háziorvosi ellátás rendelői a Rákos úton, Órjárt utcában, Sződliget utcában, Zsókavár utcában található, és összesen 15 gyermek háziorvosi körzet van a kerületben. A felnőtt fogászati rendelők a Bezilla Nándor utcai, Hősök útjai, Rákos úti, Zsókavár utcai telephelyeken működnek, de a Hősök útjai telephelyen található a gyermek fogászati rendelő is.

Az egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma 1.460 fő volt 2013-ban, amely magasabb, mint a budapesti (1.377 fő), de alacsonyabb, mint az országos átlag (1.557 fő). A mutató értéke lényegében alig változott 2000 óta, és inkább arra utal, hogy a kerületben praktizáló háziorvosok kismértékben túlterheltek. Egyébként a külső pesti kerületekben a XV. kerülethez hasonlóan alakul a háziorvosokra jutó lakosok száma (átlagosa 1.440-1.580 fő között).

T17. ábra Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma (fő)
Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

Az Egészségügyi Intézmény járóbeteg szakellátást és gondozást nyújt a következő szakterületeken: Belgyógyászat, Laboratórium, Nőgyógyászat, Sebészet, Ortopédia, Urológia, Szemészet, Röntgen, Ultrahang, Ideggyógyászat, Menopausa, Reumatológia, Gasztroenterológia, Bőrgyógyászat, Onkológia (kemoterápia nélkül), Orr-Fül-Gégészet, Fizioterápia+gyógytorna, Fogászat, Gyermekek-fogszabályozás, Felnőtt és Gyermekek Körzeti orvosi rendelők, Védőnői Szolgálat, Pszichológus, Addiktológia, Pszichiátria, Tüdőgondozás, Érsebészet, Angiológia, Haematológia, Diabetológia-dietetika, Sportorvoslás, Proctológia, Endokrinológia. (Forrás: www.bpxv.hu) Mindezek mellett a gondozás feladatai a következőkre terjednek ki: Addiktológia Gondozó (Rákos út); Bőr- és Nemibeteg Gondozó (Őrjárat u.); Drogbeteg Gondozó (Arany J. u.); Onkológiai Gondozó (Rákos út); Pszichiátriai Gondozó (Rákos út); Tüdőgondozó (Szentmihályi út).

A védőnői ellátásban 21 védőnői körzet működik a kerületben, amelyekben összesen 19 védőnő dolgozik: rendelői az Őrjárat utcai, a Rákos úti, a Sződliget utcai, a Zsókvár utcai telephelyeken találhatók.

2014. szeptember 1-jétől a 24 órás kijáró és ambuláns felnőtt központi háziorvosi ügyeleti ellátást a Hungary Ambulance Közhasznú Nonprofit Kft. - Oxyteam Országos Sportmentőszolgálat Kft. - JUNIMED Kft. konzorcium látja el a XV. kerületben. 2015. január 1-jétől pedig a Heim Pál Kórház látja el a gyermekorvosi ügyeletet a kerületben. (Forrás: <http://www.xv-euint.hu/xvweb2/>)

Az Egészségügyi Intézmény évente két alkalommal családi egészségnapot szervez, ahol ingyenes szűrővizsgálatokon lehet részt venni. Ezen felül rendszeresen megszervezésre kerülnek különböző szűrések a betegségmegelőzés érdekében: például márciusban légzőfunkciós szűrővizsgálat, áprilisban vérnyomásmérés és EKG vizsgálat, májusban bőrváltozások-, melanóma-szűrés, júniusban érzékület-vizsgálat, szeptemberben demencia-szűrés, októberben emésztőszervi-szűrés, novemberben szájjüregi szűrés. Ezekre a szűrőprogramokon összesen 807 fő vett részt 2015-ben, akik közül 25%-nál valamilyen betegséget diagnosztizáltak (leggyakrabban magas vérnyomás, EKG, demencia, emésztőszervi rákszűrés). (Forrás: *Önkormányzati adatszolgáltatás*)

A XV. kerületben fekvőbeteg-ellátás nincs.

A XV. kerület Egészségügyi Intézmény infrastruktúráját és szolgáltatásait fejlesztés is érintette az elmúlt években.

A volt Észak-Pesti Kórház területén az 5. számú karbantartó épület helyén valósult meg az új Rákospalotai Mentőállomás. Az ingatlan a beruházás időszakában még 50-50%-ban a XV. ker. Önkormányzat és a Fővárosi Önkormányzat tulajdonát képezte, de a 2012. évi átadás óta az Országos Mentőszolgálat üzemelteti. A beruházás a Nemzeti Erőforrás Minisztérium támogatásával (86.522.000 forint), részben az Önkormányzat finanszírozásával valósult meg. A beruházás bekerülési értéke 176.806.261 forint volt.

Előkészületben van a Deák utcai házi- és házi gyermekorvosi rendelő építése, valamint a volt Észak-Pesti Kórház 13. épületének felújítása és hasznosítása. (Forrás: www.bpxv.hu)

Szociális ellátás

A szociális ellátás intézményi háttere a XV. kerületben az Egyesített Bölcsődékre, az Egyesített Szociális Intézményre, és az egyéb szociális intézményekre, szervezetekre épül.

A XV. kerület bölcsődéi – az általános rendeltetésnek megfelelően - egészségügyi, szociális és gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények, melyekben 3 év alatti gyermekek nappali gondozása, nevelése folyik. A bölcsőde – térítés ellenében – speciális szolgáltatásokat is biztosít a még nem bölcsődés gyermekek számára: pl. időszakos gyermekfelügyelet, játszócsoport, sószoba-használat. (Forrás: www.bpxv.hu) Az Egyesített Bölcsődék központja a XV. kerületben a Nádastó park utcában található, és összesen 6 tagintézménye van a kerület különböző pontjain. Az egyes bölcsődék férőhelyeinek száma a kerületben a helyi népesség városrészek szerinti arányának megfelelően alakul. A működő bölcsődei férőhelyek száma a 2000-es évek eleje óta folyamatosan növekedett 375 főről 670 főre, tehát a kerületi bölcsődei kapacitások bővültek. Ezzel az értékkel a XV. kerület a kedvezőbb helyzetű fővárosi kerületek között van. A bölcsődei kapacitások nincsenek 100%-ban kihasználva, mert az egy működő bölcsődei férőhelyre jutó bölcsődések száma 0,79 fő, és csökkenő tendenciájú 2009 óta. (Adatok forrása: *Lechner Nonprofit Kft.*)

Tagintézmény	Férőhely (fő)
XV/2. Bölcsőde	40
XV/3. Bölcsőde	100
XV/5. Bölcsőde	140
XV/6. Bölcsőde	84
XV/10. Bölcsőde	140
XV/12. Bölcsőde	140

A XV. kerület Önkormányzat Egyesített Bölcsődék tagintézményei férőhelyei (fő)

Forrás: <http://bpxvbolcsode.gportal.hu>

A kerületi demográfiai folyamatoknak megfelelően (népességfogyás, csökkenő gyermekvállalási kedv) az 1990-es évek elejétől folyamatos volt a XV. kerületben a bölcsődék bezárása és a bölcsődei férőhelyek csökkenése, azonban a 2000-es évektől a bölcsődei férőhelyek és a várható igények nagyjából egyensúlyba kerültek. Legutóbb, 2015. szeptemberben az Arany J. úti Bölcsőde megszűnt, de megnyílt Fő úti Bölcsőde. Mindezek mellett folyamatos volt az alapellátások bővítése és a bölcsődei szolgáltatások minőségfejlesztése (pl. módszertani bölcsőde kialakítása, Somadrin terápia bevezetése, Házi Gyermekgondozónői Szolgálat létrehozása stb.).

A XV. kerületben az önkormányzati fenntartású bölcsődék mellett működik 5 db családi napközi magánvállalkozásban.

A szociális ellátás központi intézménye a XV. kerületben az Egyesített Szociális Intézmény (ESZI), amely 1999 óta biztosítja a mindenkori hatályos jogszabályok alapján előírt szociális alap- és szakosított ellátásokat a kerületben. Székhelye a Széchenyi téren van, a különféle szociális szolgáltatásokat nyújtó intézményei a kerület 10 különböző pontján található.

Az ESZI által nyújtott szolgáltatások (Forrás: <http://www.eszixv.hu/>):

- Házi Gondozó Szolgálat
- Idősek Klubjai
- Szociális konyhák
- Gondozó Ház
- Újpalotai Családsegítő Szolgálat
- Munkanélküli Fiatalok Tanácsadó Irodája: 16-25 év közötti hátrányos helyzetű, munkanélküli fiatalok ellátására fókuszál
- Nappali Melegedő és Utcai Gondozó Szolgálat
- Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona (ÉNO)
- Fejlesztő Gondozó Központ (FENO)
- „Fióka” Gyermekek – és Ifjúsággjóléti Központ

A XV. kerületben biztosított szociális alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, nappali ellátás, támogató szolgáltatás, közösségi ellátások, utcai szociális munka, míg a szakosított ellátások közül az idősek átmeneti elhelyezése és egyéb átmeneti elhelyezési formák.

Az Önkormányzat, mint fenntartó az ESZI intézményeit, szolgáltatásait tekintve a hatályos ágazati jogszabályok által előírt, teljes körű ellátást biztosítja. A szociális szolgáltatásokról szóló 7/2005. (IV. 4.) ök. rendelet 11. § (1) bekezdés alapján az Egészségügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Bizottság minden év március 31-ig egyebek mellett ellenőrzi az Önkormányzat fenntartásában lévő személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények működésének törvényességét. (Forrás: www.bpxv.hu)

A Házi Gondozó Szolgálat a Területi Gondozás keretein belül működik a XV. kerületben. A szolgáltatás a Klebelsberg Kunó utcai Idősek Klubjában vehető igénybe, alapszolgáltatásai: szociális konyha – étkeztetés, házi segítségnyújtás, nappali ellátás.

A Területi Gondozás keretein belül léteznek a kerületben az Idősek Klubjai (Arany J., Klebelsberg K. u., Kontyfa u.), ahol az igénybe vehető alapszolgáltatások: szociális konyha – étkeztetés, házi segítségnyújtás, nappali ellátás. Ezek a klubok lehetőséget biztosítanak a napközbeni tartózkodásra, miközben különböző szolgáltatásokat kínálnak a saját otthonukban élő időskorúak számára is, azok számára, akik önmaguk ellátására részben képesek, de szívesen bővítik társas kapcsolataikat, vesznek részt a különböző programokon és igénylik a szociális és mentális támogatás különböző formáit. Azok vehetik igénybe a szolgáltatásokat (pl. étkeztetés, nappali ellátás, házi segítségnyújtás), akik a XV. kerületben élnek (Rákospalota, Pestújhely, Újpalota), betöltötték 18. életévüket, és egészségi állapotuk indokolja, vagy koruk miatt (idősek, nyugdíjasok) szociális és mentális támogatásra szorulnak, és ehhez segítséget kérnek. (Forrás: <http://teruletigondozas.eszixv.hu>)

A házi segítségnyújtás célja, hogy gondoskodjon azokról a kerületben élő idősekről, akik egészségi állapotuk, és/vagy szociális helyzetük miatt életvitelükhöz segítséget igényelnek, annak érdekében, hogy saját otthonukban maradhassanak. Ezeket a szolgáltatásokat a Területi Gondozást végző intézmények gondozónői végzik szolgáltatási díj ellenében.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. tv. 65. § (7) bekezdése alapján 2013. július 01-től a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás állami feladattá vált, ezért Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete 580/2013. (VI.26.) ök. számú határozatában úgy döntött, hogy 2013. december 31-ig vállalja a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás ellátását. 2014. január 1-jével a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást az Egyesített Szociális Intézmény helyett, – az állam képviseletében – a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság látja el. (Forrás: <http://teruletigondozas.eszixv.hu>)

Szociális étkeztetésben azok a kerületi lakosok részesülhetnek három telephelyen, akik 65. életév feletti életkoruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük, hajléktalanságuk, jövedelmi, vagyoni viszonyaik miatt, vagy az Újpalotai Családsegítő Szolgálat vagy a „FIÓKA” Gyermek- és Ifjúságléti Központ vezetőjének írásbeli javaslata szerint önmaguk illetve eltartottjuk napi egyszeri meleg étkezéséről tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek gondoskodni. (Forrás: www.bpxv.hu)

Az ESZI a szociális alapszolgáltatásokon túl szakosított ellátási formában 12 férőhellyel átmeneti elhelyezést nyújtó intézményt Időskorúak Gondozóházát működtet, ellátja szakmai munkájának koordinálását és szakmai ellenőrzését (Erdőkerülő u.). Az intézmény a hatályos jogszabályok alapján működik (A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény). Az intézményben szakosított ellátás keretében, átmeneti jelleggel azok az időskorúak, valamint azok a 18. életévüket betöltött lakosok vehetők fel, akik betegségük miatt vagy más okból otthonukban időlegesen nem képesek önmagukról gondoskodni. Az ellátás feltétele, hogy az igénylő részben önálló legyen, ne igényeljen állandó egészségügyi ellátást, mivel ennek feltételei nem adóttak. A teljes körű szolgáltatás ideiglenes jelleggel legfeljebb egyévi időtartamra vehető igénybe.

A XV. kerület Önkormányzata teljes körűen biztosítja és működteti az idősellátás területén kötelező feladatokat (étkeztetés, nappali ellátás, házi segítségnyújtás). Ezek mellett létrehozta 2013-ban az Idősügyi Tanácsot, elkészítette az Idősügyi és Idősellátási Konceptiót (2013-2018), bevezette a Levendula Idősügyi Programot, létrehozta a kerületi kedvezménykártyát 60 éven felüliek számára, megteremtette a „Levendula” Szabadegyetemet, amely együttműködik a Zsigmond Király Főiskolával, a helyi újságban időseknek szóló oldalakat működtet, évente 2 alkalommal színházi előadást finanszíroz, városnéző kirándulásokat szervez. Továbbá a Gondozóházban akadálymentesített fürdőszoba került kialakításra, felújította az Arany J. utcai Idősek Klubját 2015-ben, évente megszervezésre kerülnek a szakmai tanácskozások (World Cafe az idősügyről), évente két alkalommal egészségügyi szűréseket biztosít az idősek részére, célzott szociális támogatásokat tart fenn (pl. gyógyszer-támogatás), valamint az idősügyben elért eredmények alapján elnyerte Idősbarát Önkormányzati Díjat 2014-ben. (Forrás: *Önkormányzati adatszolgáltatás*)

Újpalotai Családsegítő Szolgálat (Zsóka u.): 1987-ben jött létre, munkáját szociális munkások, szakpszichológusok, pedagógusok segítik. Alaptevékenysége a családgondozás, így főként az aktív korúak problémáinak megoldására fókuszál. A családsegítés (a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény – a továbbiakban: Szt. – 64. §) a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára, az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás, amely térítésmentesen és önkéntesen vehető igénybe. Az Újpalotai Családsegítő Szolgálat feladatai: jogi tanácsadás, pszichológiai és mentálhigiénés tanácsadás, mediáció, családkonzultáció, adósságkezelési tanácsadás. Továbbá Álláskereső Klubot is működtet, rendszeresen szervez ruhabörzét és adománygyűjtést, és tart pályaaorientációs konzultációt. (Forrás: <http://csaladsegito.eszixv.hu>)

A szolgáltatást nyújtó központ, valamint a telephelyek és megnevezéseik:

- Újpalotai Családsegítő Szolgálat Központja (Zsókavár u. 24-26.)
- Munkanélküli Fiatalok Tanácsadó Irodája (MUFTI) (Zsókavár u. 24-26.)
- Nappali Melegedő és Utcai Gondozó Szolgálat (Kontyfa u. 3.)

Az Újpalotai Családsegítő Szolgálat a szakmai műhelyek mellett különféle klubokat is működtet: pl. Szülői Klub (fogyatékkal élő családtagot eltartó, sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő szülők számára); Csoportmunka hátralekos kliensekkel (preventív klub); Kamasz Klub (szabadidő-eltöltés); ÉNO-s Fiatalok Klubja (Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona számára).

A Munkanélküli Fiatalok Tanácsadó Irodája 16-25 év közötti hátrányos helyzetű munkanélküli fiataloknak segít információnyújtással, ügyintézésrel álláskeresés feltételeinek megteremtésében (Álláskereső Klub), ifjúsági munkával, klubokkal.

A Nappali Melegedő és Utcai Gondozó Szolgálat tartós élelmiszer formájában ingyenes étkezést biztosít legfeljebb 5 napig azoknak, akiknek életét, testi épségét veszélyezteti az azonnali étkezés hiánya. A Nappali Melegedő téli krízis időszakban nyújt ellátást (pl. étkeztetés, ruházkodás, tanácsadás) a kerületben életvitelszerűen tartózkodó hajléktalanok számára. Mindezek mellett utcai szociális munkát is megszervez hajléktalanokkal kapcsolatban, amelynek célja az utcán (átjárókban, erdőkben, parkokban, stb.) élő hajléktalanokkal való kapcsolatfelvétel, majd a kapcsolattartás során a túlélés, a helyzetjavítás elősegítése, ideális esetben az ellátó helyek, intézmények bevonásával. Krízis időszakban autóval hetente kétszer terepjáratot biztosít az Újpalotai Családsegítő Szolgálat a Hajléktalanokért Közalapítvány segítségével. Továbbá a lakótelepen a súlyos háztartási adóssággal küzdő családok, valamint a hajléktalanok támogatására szociális mosoda kialakítására és működtetésére került sor.

Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona (ÉNO) – a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 65/F. §-a alapján felnőtt, értelmileg akadályozottak nappali ellátása, amely a következő szolgáltatásokat nyújtja: étkeztetés, nappali ellátás, gyógypedagógiai fejlesztés, foglalkoztatás (szocioterápiás, szociális foglalkoztatás), egyéb szakmai tevékenységek, foglalkoztatás külső foglalkoztatónál, Szülő Klub stb. Az ÉNO az 1990-es évek eleje óta nyújt nappali ellátást középsúlyosan értelmileg akadályozott, illetve autista felnőttek részére. Engedélyezett férőhelyszám: 32 fő. Alternatív szociális szolgáltatás a Befogadó Csoport, amely 5 fő átmeneti, napközbeni ellátását teszi lehetővé. 15 fő szakképzett dolgozó segíti a napközi otthon munkáját. (Forrás: <http://eno.eszixv.hu/>)

A Fejlesztő Gondozó Központ (FENO) – a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 65/F. §-a alapján súlyosan, halmozottan sérült fiatalok, felnőttek nappali ellátása. Működési köre országos: étkeztetés; nappali ellátás; fejlesztő nevelés-oktatás – a Száraznád Nevelési – Oktatási Központ, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola és Pedagógiai Szakszolgálat gyógypedagógusai együttműködésével. (Forrás: <http://feno.eszixv.hu/>) A FENO Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete által alapított és fenntartott személyes gondoskodást nyújtó alapszolgáltatási forma. A intézményegység a súlyosan halmozottan sérült gyerekek, fiatalok, és felnőttek nappali ellátását biztosítja. A tanköteles korú gyermekek, a törvény által előírt tankötelezettségüknek fejlesztő iskolai oktatásban, vagy egyéni fejlesztő felkészítés formájában tesznek eleget, pedagógiai szakszolgáltatásként. Súlyosan, halmozottan sérült felnőttek napközbeni ellátása.

Az Egyesített Szociális Intézmény a szociális alapszolgáltatások mellett külön egységként biztosítja a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 40. §-ában szabályozott Gyermejjóléti Központ működését. A „Fióka” Gyermekek – és Ifjúsággóléti Központ (Kolozsvár u.) alapfeladatai: a gyermekek érdekeit védő gyermejjóléti alapellátások, szakmai, módszertani feladatok ellátása, szakmaközi kapcsolattartás, esetkonferenciák és éves tanácskozás szervezése, folyamatos

együttműködés a gyermekeket ellátó egészségügyi, nevelési-oktatási intézményekkel, családgondozás, jelzőrendszer működtetése. Speciális szociális szolgáltatásai: utcai és lakótelepi szociális munka; kórházi szociális munka; készenléti szolgálat; kapcsolattartási ügyelet; egyéb szakmai szolgáltatások (pszichológus, jogász, fejlesztők tevékenysége) (Forrás: <http://fioka.eszixv.hu/>)

A családok és a gyermekek átmeneti gondozását a Szociális és Rehabilitációs Alapítvány által fenntartott szociális gondozási központ biztosítja, a XV. kerület Önkormányzatával kötött ellátási szerződés szerint. Az Aporháza utcai Integrált Intézményben gyermekvédelmi intézmény működik, amelyben egy családos férőhelyen nyújtják az ellátást, a „Szivárvány” Családok Átmeneti Otthonában 11 családot tudnak ellátni, a „Fészek” Családok Átmeneti Otthonában pedig 10 családot tudnak befogadni). A XV. kerületi családoknak emellett lehetőségük van még 10 db ún. kiléptető lakásban is igénybe venni az ellátást. A kiléptető lakások olyan külső intézményi férőhelyek, amelyek önállóbb életkörülményeket biztosítanak a családoknak, ugyanakkor ezen ellátás igénybevételének is alapvető feltétele a megfelelő gondozási együttműködés. (Forrás: *Helyi Esélyegyenlőségi Program 2013-2018*)

A kerületben egyéb szociális ellátást biztosító intézmények is működnek. A nem önkormányzati szociális intézmények működtetése és fenntartása elsősorban alapítványok feladata. Az Önkormányzat és a Félúton Alapítvány között ellátási szerződés van érvényben 2006 óta pszichiátriai és szenvedélybetegek nappali és átmeneti ellátása, mint személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátás folyamatos biztosításával a Budapest XV. kerületben bejelentett lakóhellyel rendelkező rászorultak részére. (Forrás: <http://feluton.hu/>) Budapest-Pesterzsébet Önkormányzata (XX. kerület) és a XV. Kerületi Önkormányzat között helyettes szülői tevékenység ellátására kötött szerződés 200-ban, de az elmúlt évek során nem került sor a szerződésben foglalt helyettes szülői ellátás igénybevételére. (Forrás: www.bpxv.hu) A pszichiátriai és szenvedélybetegek közösségi ellátása a Humán Sztráda Kft. feladata, amely közösségi alapellátást és alacsonyküszöbű ellátást nyújt a XV. kerületben (Forrás: <http://www.humansztrada.hu/>) A Szociális és Rehabilitációs Alapítvány (SZÉRA) működését 1997-ben kezdte meg önkormányzati intézményként a XV. kerületben, amely gyermekvédelmi és hajléktalan ellátást egyaránt nyújt bentlakásos formában. Így családok átmeneti otthonát (18 hónapos ellátási időtartammal) és hajléktalan férfiak rehabilitációs intézményét (36 hónap ellátási időtartammal) végzi. 2000 óta non-profit szervezet, amellyel ellátási szerződést kötött a XV. kerületi Önkormányzat. (Forrás: <http://www.szera.eu/>)

Az „Aranyhíd” Gyermekek Átmeneti Otthona 2001. évtől a személyes gondoskodás körébe tartozó gyermekjóléti ellátások egyik formája keretében, a Gyermekvédelmi törvény alapján működik. Az intézményt Újpest Önkormányzata tartja fenn – de ellátási szerződéssel gondoskodik a XV. kerület gyermekeiről is. A Hajnal utcai központban olyan kiskorú gyermekeket fogadnak a IV., a XV. és XVI. kerületekből, akiknek felügyelete, ellátása, gondozása hosszabb vagy rövidebb, de egy évnél nem hosszabb időszakban hozzátartozóik által nem megoldható. A XV. kerület lakosai számára 8 férőhelyet állandó jelleggel biztosít a fenntartó. (Forrás: www.bpxv.hu)

A XV. kerületben a szociális ellátás intézményhálózatához tartozik a Rákospalotai Javítóintézet és Speciális Gyermekotthon (Pozsonyi u. 36.). Országos intézmény, fenntartója az Emberi Erőforrások Minisztériuma. Állami feladatként alaptevékenysége körében látja el a bíróság által javítóintézeti nevelése utalt, valamint javítóintézetben végrehajtandó előzetes letartóztatásba helyezett fiatalok nevelését és gondozását. Továbbá 2007 óta speciális pedagógiai szükségletű 10-18 éves lányok otthon nyújtó ellátását is biztosítja. Az alapfeladatok ellátása mellett az intézmény a fiatalok számára általános iskolai oktatást, utógondozást, a gyermeküket egyedül nevelő javítóintézeti növendékek számára gyermekükkel együtt történő speciális gondozást biztosít. (Forrás: *IVS 2008*)

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény alapján a XV. kerületben nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások (Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás):

- Pénzbeli ellátások: Időskorúak járadéka, Aktív korúak ellátása (Rendszeres szociális segély egészségkárosodott ellátása, Rendszeres szociális segély, Palota rendkívüli támogatás, Foglalkoztatást helyettesítő támogatás); Helyi lakásfenntartási támogatás (Palota lakhatási támogatás), Palota ápolási támogatás, Palota gyermekétkeztetési támogatás, Palota gyógyszer-támogatás, Palota rendkívüli települési támogatás, Palota szociális kamatmentes kölcsön, Palota temetési támogatás, Palota utazási bérlettámogatás, Köztemetés, START plusz XV. kiegészítő befizetés,
- Természetben nyújtott ellátások: Köztemetés, Közgyógyellátás, Palota adósságcsökkentési támogatás, Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, Palota rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás,
- Egyéb önként vállalt ellátások az Önkormányzat részéről: Helyi támogatás, Fiala házások támogatása, Újszülöttek támogatása, Oltási támogatás (2015.03.01-től kibővült a születési támogatás), HPV vírus elleni védőoltás (2015.03.01-től megszűnt támogatás az oltás ingyenessé válása miatt a 13 éves lányok részére), Gyermekélelmezés támogatása (a 1997. évi XXXI. törvény 148. §-ban előírt normatív támogatásokon felül), Szépkorúak köszöntése.

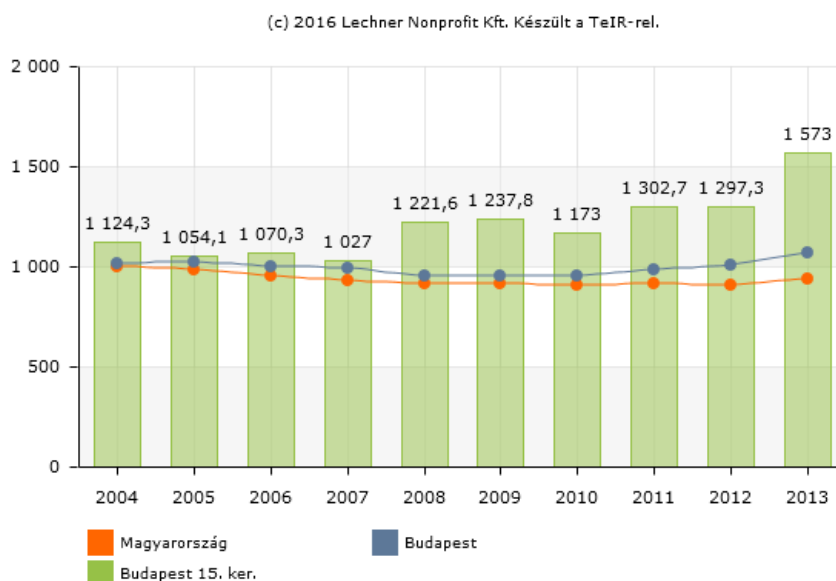
A XV. kerület Önkormányzat által segélyezésre fordított összeg az elmúlt években csökkent, miközben az Önkormányzat által önként vállalt ellátások száma nőtt. Ez azzal függ össze, hogy az elmúlt években több olyan ellátási forma is állami kezelésbe került, amely korábban az önkormányzatokhoz tartozott.

Terület	2008	2013	2014
Összesen (forint)	681632	498568	471172

A XV. kerület Önkormányzat által segélyezésre fordított összeg (forint)

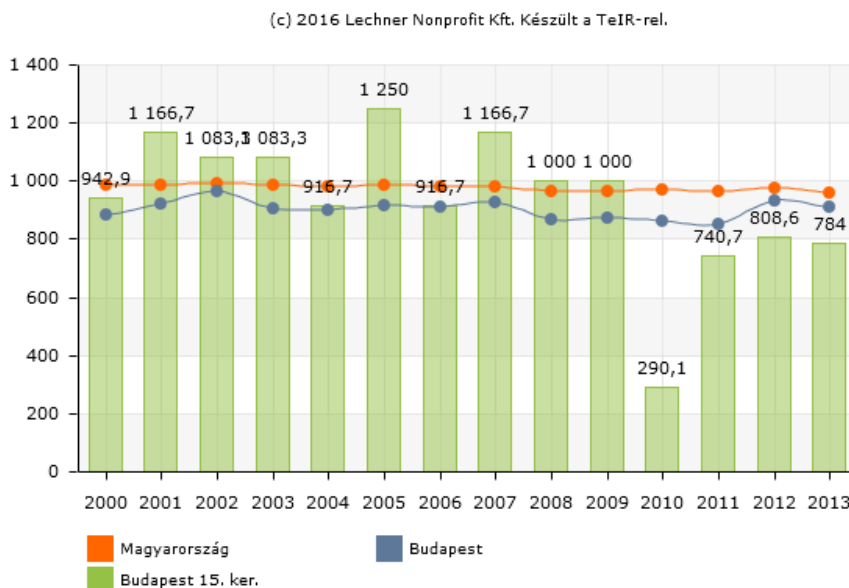
Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Az idősek nappali intézményeinek kapacitás kihasználtsága a kerületben jelentős mértékben meghaladta 2013-ban a budapesti és az országos átlagot, ami azt jelenti, hogy nagyarányú túlterheltséggel néznek szembe. A kapacitás kihasználtság 2014-től folyamatosan növekedett. Ezzel a trenddel és tendenciával a XV. kerület a legnagyobb kapacitás kihasználtsággal bíró kerületek között van a fővárosban. (Adatok forrása: Lechner Nonprofit Kft.) Ezzel szemben az önkormányzati kezelésben lévő tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények kapacitás kihasználtsága a XV. kerületben állandó jelleggel és jelentős ingadozásokkal változott 2000 óta: 2013-ban pedig a kihasználtság mértéke alulmaradt a budapesti és országos átlagokkal szemben.

T18. ábra Idősek nappali intézményeinek kapacitás kihasználtsága (ezrelék)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

T19. ábra Önkormányzati kezelésben lévő tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények kapacitás kihasználtsága (ezrelék)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

Az elmúlt években városrehabilitációs projektek megvalósítása során a szociális ellátás egyes szolgáltatásainak és intézményeinek megújítása is megtörtént. 2013. évben a Zsókavár utcai városrehabilitációs projekt keretében ESZA típusú tevékenységek lehetőséget adtak az Újpalotai Családsegítő Szolgálat szolgáltatásainak fejlesztésére, bővítésére: például közösségépítő programok, szociális mosoda, reszocializációs programok, szupervízió, egészségmegőrző programok, állásbörze stb. A „Zsókavár utcai akcióterület III. ütemű fejlesztése szociális célú városrehabilitáció témában” KMOP- 5.1.1/B-12-k-2012-0002 azonosítószámú projekt keretében a klubok, tréningek, műhelymunkák, különböző csoportok igénybe vevőinek száma 2013. évben 687 fő volt, 2014-ben 962 fő. (Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)

Oktatás

A XV. kerületben 20 óvoda, 7 általános iskola, 3 középfokú oktatási intézmény, valamint 1 alapfokú művészetoktatási intézmény működik. A helyi oktatási rendszert érintő lényeges intézményi változás, hogy a nevelési-oktatási intézmények állami fenntartásba kerültek a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ által 2013. január 1-vel.

A kerületi óvodák a XV. kerületi Önkormányzat fenntartásában vannak. Több óvoda összevont formában működik, de többségükhöz csak egy tagóvoda tartozik. Férőhelyeikben és kapacitás-kihasználtságukban különbségek vannak. Csak a Klapka utcai Hetedhét Óvodában van 100% fölött a kihasználtság, ami túlterheltségre utal. Legkisebb a kihasználtsága az Árendás utcai Tagóvodának (37%). Az óvodák többségében 80-95% közötti a férőhelyek kihasználtsága.

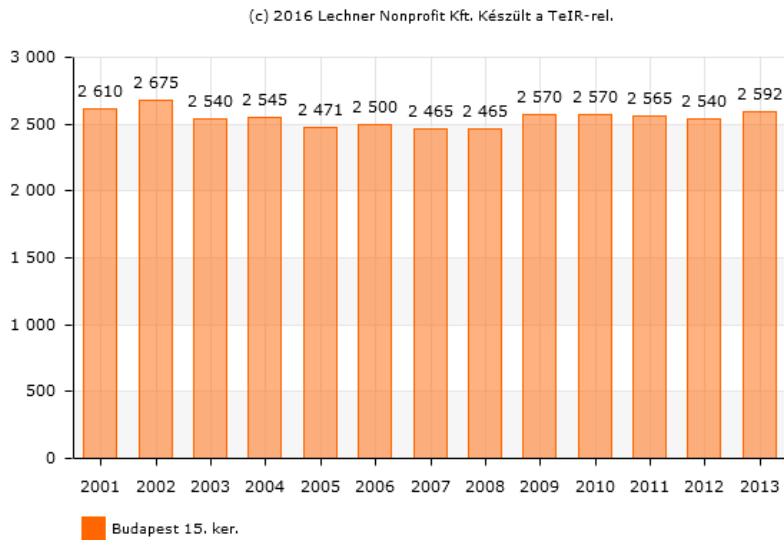
Óvoda	Kapacitás (fő)	Kapacitás kihasználtság (%)
Tóth I. utcai Ákombákom Óvoda	50	94
Patyolat utcai Tagóvoda	125	94
Hartyán közti Összevont Óvoda	200	82
Árendás utcai Tagóvoda	150	37
Micimackó Óvoda	200	81
Molnár Viktor Óvoda	200	71
Kavicsos közti Mosolykert Óvoda	150	92
Páskom Tagóvoda	150	63
Mozdonyvezető utcai Óvoda	200	83
Nádasztó park 2. Napsugár Óvoda	100	93
Nádasztó park 1. Napsugár Tagóvoda	150	91
Aulich utcai Palotai Vadvirág Óvoda	125	82
Mézes Tagóvoda	75	93
József A. utcai Pestújhelyi Óvoda	80	85
Bújócska Tagóvoda	100	75
Klapka utcai Hetedhét Óvoda	100	103
Bocskai utcai Tagóvoda	62	98
Szövőgyár utcai Kertvárosi Összevont Óvoda	175	93
Régi Fóti Tagóvoda	75	97
Vácrátót téri Tagóvoda	100	90

A XV. kerület Önkormányzat óvodáinak férőhelyei (2015)

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Az óvodai férőhelyek száma 2.592 db volt a kerületben 2013-ban. Ez lényegében alig változott 2001 óta. Az egy óvodai férőhelyre jutó óvodások száma stagnál a kerületben 2001 óta, átlagosan 85-90% közötti volt. Értéke 2013-ban 0,86% volt, amely nem haladta meg a budapesti és az országos átlagot. Ezzel jó helyzetben

van a XV. kerület a budapesti kerületek között, a külső pesti kerületekhez képest is alacsonyabb a kapacitáskihasználtság az óvodákban.

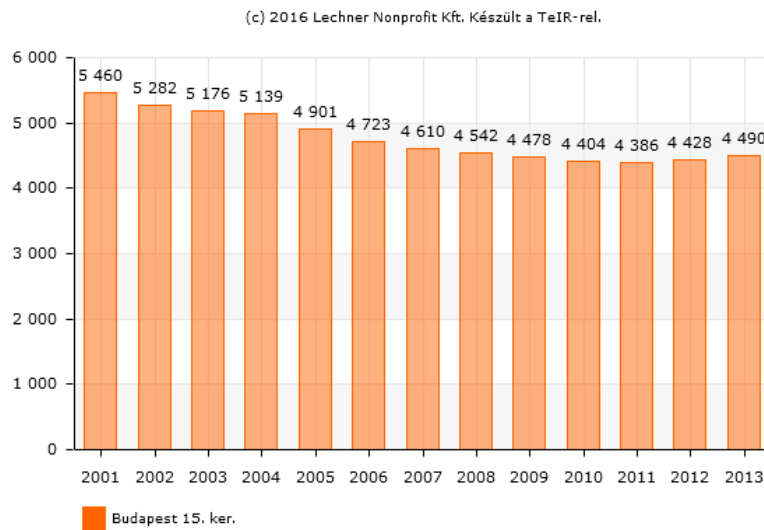
T20. ábra Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

A kerületben működnek magánóvodák is: például Habos Kakaó Magánóvoda, Kékmadár Magánóvoda, Morzsa Sportóvoda és Családi Napközi.

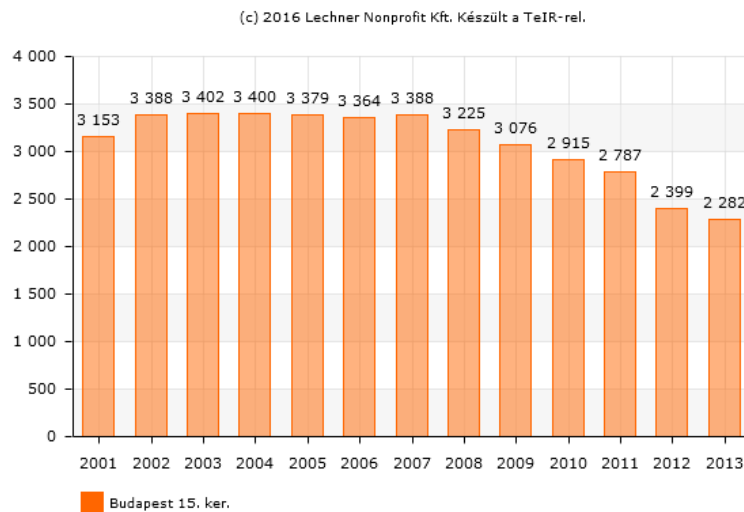
A KLIK XV. kerületi Tankerületéhez tartoznak a következő intézmények: Czabán Általános Iskola, Hartyán Általános Iskola, Károly Róbert Általános Iskola, Kolozsvár utcai Általános Iskola, Kossuth Lajos Általános Iskola, Pestújhelyi Általános Iskola, Szent Korona Általános Iskola, Dózsa György Gimnázium és Táncművészeti Szakközépiskola, Kontyfa Középiskola és Általános Iskola, László Gyula Gimnázium és Általános Iskola, Száraznád Nevelési-Oktatási Központ, Általános Iskola, Szakiskola, Speciális Szakiskola, Pedagógiai Szakszolgálat és Gyógypedagógiai Szakmai Szolgáltató, illetve a Hubay Jenő Zeneiskola Alapfokú Művészeti Iskola és Pedagógiai Szakkönyvtár, valamint Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XV. kerületi Tagintézménye. A Neptun Általános Iskola megszűnt, és 2015. augusztus 31-én beolvadt a Kontyfa Középiskola, Szakiskola és Általános Iskolába.

Az általános iskolai tanulók száma a kerületben 2001-től 5.460 főről 2013-ra 4.490 főre csökkent, amely megfelel a kerületi demográfiai folyamatoknak (fiatalkorúak folyamatos létszám csökkenése). Viszont 2008-tól láthatóan stagnál az általános iskolai korosztály létszáma. Az általános iskolai feladatellátási helyek átlagos létszáma 321 fő volt a kerületben 2013-ban. Igen alacsony (4%) a más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a kerületi nappali oktatásban. A nappali tagozatos középiskolai tanulók száma folyamatosan csökkent 2001 óta, 2013-ban pedig 2.282 fő volt. Ez megfelel a külső pesti kerületek átlagának, de egyike a legkisebb létszámnak a budapesti kerületek között. A középiskolai tanulók 27%-a más településről jár be a XV. kerületi iskolába és ez az arány az elmúlt években kismértékben nőtt, vagyis a középiskolai tanulók közel egyharmada ingázó. (Adatok forrása: Lechner Nonprofit Kft.)

T21. ábra Általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő) (fő)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

T22. ábra Nappali tagozatos középiskolai tanulók száma (a hat-, nyolcévfolyamos gimnáziumok megfelelő évfolyamaival együtt) (fő)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

A XV. kerületi általános iskolai tanulók közül legtöbben a Hartyán Általános Iskolában, legkevesebben a Czabán Általános Iskolában tanulnak. Az általános iskolákban a sajátos nevelést igénylő (SNI), illetve a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTM), valamint a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű (HH, HHH) tanulók létszáma az országos átlagoknak felel meg. A Kolozsvár utcai Általános Iskola tanulóinak 20%-a hátrányos helyzetű. A Hartyán Általános Iskola tanulóinak 14%-a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd. A Hartyán Általános Iskola tanulóinak egyötöde hátrányos helyzete (HH). A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya minden iskolában 5% alatt marad. A középiskolákban arányaiban kisebb mértékben jelennek meg a tanulási és egyéb szociális problémák. A legnagyobb KLIK-fenntartású kerületi iskola a László Gyula Gimnázium és Általános Iskola közel 1.000 fős létszámmal.

Iskola	Tanulói létszám	Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók	Hátrányos helyzetű tanuló	ebből halmozottan hátrányos helyzetű tanuló
Károly Róbert Általános Iskola	392	18	52	9	2
Kossuth Lajos Általános Iskola	473	15	58	39	13
Czabán Általános Iskola	190	21	49	19	6
Hartyán Általános Iskola	740	25	104	35	9
Kolozsvár utcai Általános Iskola	357	10	48	71	2
Pestújhelyi Általános Iskola	250	22	43	12	1
Szent Korona Általános Iskola	450	12	64	6	2
Száraznád Általános Iskola, Szakiskola, Speciális Szakiskola és Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola	227	5	0	36	8
Kontyfa Középiskola és Általános Iskola	619	69	102	13	12
László Gyula Gimnázium és Általános Iskola	969	15	40	15	6
Dózsa György Gimnázium és Táncművészeti Szakközépiskola	758	0	50	21	0
Hubay Jenő Zeneiskola Alapfokú Művészeti Iskola	n.a	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

A KLIK XV. kerületi Tankerületéhez tartozó iskolák tanulóinak adatai (fő) (2015/2016. tanév)

Forrás: www.oktatas.hu

Jelmagyarázat: n.a. – nincs adat

A kerületben működnek a következő oktatási-nevelési intézmények is (Forrás: *Önkormányzati adatszolgáltatás*):

1. Magyar-Kínai Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola: fenntartója az OMSZI Nonprofit Kft.
2. Rákospalotai Meixner Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola: fenntartója a Meixner Alapítvány
3. Angol-Magyar képző és Továbbképző Központ Két Tanítási Nyelvű Idegenforgalmi és Nemzetközi Vendéglátó Szakközépiskola: fenntartója a Paulay Alapítvány
4. Bethlen Gábor Közlekedési és Közgazdasági Szakközépiskola: fenntartója a Budapesti Gépészeti Szakképzési Centrum
5. Budakalász Gimnázium Újpalotai Tagintézménye: Kontyfa Középiskola és Általános Iskola épületében működik

6. Innovációs Szakképző, Továbbképző Iskola Központ és Gimnázium: „Szépmíves” Szakképző Iskola
7. Kovács Pál Baptista Gimnázium: fenntartója a Baptista Szeretetszolgálat

A XV. kerületben a KLIK-fenntartású oktatási intézményekben elsősorban a német nemzetiségi oktatás valósul meg: a Hartyán Általános Iskolában és a Rákospalotai Kossuth Lakos Általános Iskolában folyik nyelvoktató típusú nemzetiségi oktatás, illetve korábban ugyanez létezett a Neptun Általános Iskolában is.

A köznevelési rendszer átalakításával az Önkormányzat csak működtetői feladatot lát el a közoktatási intézmények (iskolák) vonatkozásában.

Kultúra és sport

A XV. kerület kulturális életében az Önkormányzat fenntartásában lévő közintézmények, valamint a helyi civil szervezetek vesznek részt.

A Csokonai Kulturális és Sportközpont 2015. április 1-én jött létre, amelybe az Ifjúsági és Sportközpont is beolvadt. Székhelye az Eötvös utcában található, telephelyei pedig különböző kulturális és sport jellegű szolgáltatásoknak adnak helyet a kerület több pontján.

Közösségi, művelődési funkciót lát el a Csokonai Művelődési Ház, a Pestújhelyi Közösségi Ház, Kozák téri Közösségi Ház, az Újpalotai Szabadidő Központ, és a Kikötő Ifjúsági Közösségi Sziget. A kerületben összesen 3 könyvtár működik, továbbá a Bocskai utcai telephelyen Dokumentumtár és Információs Központ is létezik, valamint a Rákospalota, Pestújhely és Újpalota Helytörténeti Gyűjteménye a Pestújhelyi utcai telephelyen van. A Zsókvár fejlesztési program keretében jött létre az Információs Iroda a kerületben. Ezek mellett a kerületben megtalálható egyéb kulturális lehetőségek: Zöld Klub, illetve a Lila Galéria László Gyula Gimnázium és Általános Iskola épületében. (Forrás: <http://www.csokonai.sk.hu/>)

A XV. kerületben számos intézmény és lehetőség van jelen a sportoláshoz, szabadidő aktív eltöltéséhez. Az Önkormányzat Gyermektáborokkal (Bernecebaráti, Siófok) és Üdülővel (Gárdony) is rendelkezik. Sportközpont a Széchenyi téren, Sporttelep a Vasgolyó utcában, Tanuszoda a Széchenyi utcában, Sporttelep és Napközis Tábor a Szántó föld utcában van. Számtalan egyesület tevékenykedik a diák-, tömeg- és versenysportban, amelyek a civil szervezetek szerepét erősítik a kerületben a helyi identitástudat formálásán keresztül. A fitness parkok, futópályák, aszfaltozott sportpályák ingyenesen, bárki által igénybe vehetőek. Műfüves labdarúgópályák a Csokonai Kulturális és Sportközpont található. Füves labdarúgópályák a Budai II. László Stadionban és a Vasgolyó utcai Sporttelepen állnak rendelkezésre. (Forrás: *Önkormányzati adatszolgáltatás*)

1.4.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény a települési önkormányzatok számára megteremti annak a lehetőségét, hogy Magyarország esélyegyenlőségi programjában meghatározott célokkal összhangban, helyi közoktatási esélyegyenlőségi programot fogadjon el, amelyben elemzi a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének alakulását, és meghatározza az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő célokat. A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 105. §-a értelmében a hazai és nemzetközi forrásokra kiírt közoktatási célú pályázatokon való részvétel feltétele közoktatási esélyegyenlőségi intézkedési terv elfogadása.

Budapest XV. kerület Önkormányzat Képviselő-testülete 627/2007. (XII.19.) sz. határozatával öt évre szólóan fogadta el a kerület Esélyegyenlőségi Programját. Ezt követően a Képviselő-testület a 628/2007. (XII.19.) sz. határozatával felkérte a polgármestert, hogy 2008. június 30-ig készítsen Intézkedési Tervet az Esélyegyenlőségi Programban meghatározott feladatok végrehajtására. A későbbiekben a Program végrehajtásának tervezett ütemezését felülvizsgálta és összegezte, hogy milyen célok valósultak meg, milyen pályázatok kerültek a megvalósulásra, és milyen új elképzelések vannak a Programmal kapcsolatban. A Képviselő-testület minden évben megtárgyalta és elfogadta az intézkedési tervbe foglaltakat. A program felülvizsgálatára legutóbb 2012-ben került sor. Ennek megfelelően a XV. kerület aktuális Helyi Esélyegyenlőségi Programja 2013-2018 (HEP 2013-2015) közötti időszakra érvényes.

A helyi esélyegyenlőségi programban a nők és férfiak esélyegyenlőségének, a mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlőtlenségének, a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek közoktatási esélyegyenlőségének, valamint a fogyatékos személyek esélyegyenlőtlenségének megteremtésére irányulnak az intézkedések. Az Önkormányzat célja, hogy a kerületben erősödjön az esélyegyenlőség a társadalmi élet minden színterén: a fizikai környezetben, a kulturális életben, a lakhatás lehetőségeiben, a közlekedési eszközök használatában, a szociális és egészségügyi ellátásban, az iskoláztatásban és a munkaerőpiacon, valamint a sport és a szórakozás területén. A XV. kerületi Önkormányzat folyamatosan érvényesíti az esélyegyenlőségi szempontokat a kerület működését, fejlesztését meghatározó alapvető dokumentumaiban, pl. XV. kerület Önkormányzat Egészségügyi Intézményének Szakmai Fejlesztési Programja 2012; Gyermek- és ifjúságpolitikai Konceptió 2008-2013; Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió 2015; Idősügyi és Idősellátási Konceptió 2013-2018; Köznevelési Konceptió 2013-2017; Közoktatási Esélyegyenlőségi Program 2007; Sportkonceptió 2013-2017.

A HEP 2013-2018 célja, hogy az élet valamennyi területén megelőzze a hátrányos megkülönböztetést és elősegítse egyes társadalmi csoportok tagjainak esélyegyenlőségét, mely az állam, az önkormányzatok és ezek intézményei, a civil szervezetek és a magánszemélyek feladata. A helyi esélyegyenlőségi csoportok helyzetének felmérése, problémáik beazonosítása a kerületben megtörtént, illetve folyamatos. Ezek függvényében történtek közpolitikai intézkedések, valamint valósultak meg fejlesztések a humán infrastruktúrában az elmúlt években. Az elért eredmények mellett a HEP 2013-2018 megfogalmazza a jövőbeli intézkedések körét a bevonható lehetséges szereplők, aktorok, partnerek megnevezésével.

Esélyegyenlőségi célcsoport	Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek, intézkedések	Intézkedésekbe bevonható szereplők
Nők	Családon belüli erőszak áldozatai	Kiléptető házak kialakítása önkormányzati bérlakásokban	Önkormányzat, Palota Holding Zrt., Szociális és Rehabilitációs Alapítvány
	Információhiány a kisgyermekes nők foglalkoztatásáról a helyi munkaadók által	Adat- és információgyűjtés	Önkormányzat
	Gyermeküket egyedül nevelők hátrányos helyzete	Célzott szociális támogatások	Egyesített Szociális Intézmény
Gyermekek	55 év feletti alacsony iskolai végzettségűek bevonása közmunkába	Előny biztosítása	Önkormányzat
	Óvodai férőhely-hiány Rákospalotán	Férőhelyek optimalizálása Rendszeres szakmai	Önkormányzat Egyesített Szociális

	Jelzőrendszer hatékonysága Önkormányzat csak működtetője az iskoláknak Nyári szabadidős tevékenységek hiánya Gyermekétkeztetés Közoktatási intézményeknek alig van kapcsolata a Cigány Nemzetiségi Önkormányzattal	találkozó Feladatok újrászervezése Programbővítés Szociális étkeztetés kiterjesztése Kapcsolati háló létrehozása	Intézmény Önkormányzat, KLIK Önkormányzat, Egyesített Szociális Intézmény, Ifjúsági Közösségi Tér Önkormányzat Önkormányzat, KLIK, CKÖ
Idősek	Elmagányosodás	Program-bővítés	Önkormányzat, Idősek Klubja, Csokonai Művelődési Ház
	Bűncselekmények áldozatai	Megelőző programok	Önkormányzat, BRFK
	Rossz egészségi állapot	Szűrővizsgálatok	Önkormányzat Egészségügyi Intézmény
	Megélhetési gondok Információhiány	Szociális támogatások Idősügyi Konceptió felülvizsgálata	Önkormányzat, civil szervezetek Önkormányzat
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Munkanélküliség	Közfoglalkoztatás bővítése*	Önkormányzat, Munkaügyi Központ, intézmények, CNÖ
	Lakhatási problémák	Lakáspályázatok	Önkormányzat, Palota Holding Zrt., CNÖ
	Díjhátralék magas aránya	Életvezetési tanácsadás	Önkormányzat, ESZI
	Lemaradás az iskolában	Felzárkóztató programok	KLIK, ESZI, CNÖ
	Nincsenek releváns információk	Vizsgálat CNÖ bevonásával	Önkormányzat, CNÖ
	Rossz egészségi állapot	Szűrőprogramok	Önkormányzat, Egészségügyi Intézmény
Fogyatékkal élők	Akadálymentes közintézmények alacsony száma	Akadálymentesítés folytatása	Önkormányzat, intézmények
	Nappali ellátásban kapacitáshiány	Férőhelyek optimalizálása	Önkormányzat
	Foglalkoztatási nehézségek	Foglalkoztatás bővítése kerületi intézményekben	Önkormányzat, Palota-15 Kft., ESZI (ÉNO, FENO), civil szervezetek
	Nincs egyenlő hozzáférés a közszolgáltatásokhoz	Együttműködés, akadálymentesítés	Önkormányzat, Egészségügyi Intézmény, ESZI (ÉNO, FENO)
Mozgássérült kisgyermekek bölcsődei fejlesztése hiányos	Mozgásfejlesztő szoba kialakítása	Önkormányzat, Egyesített Bölcsődék	

A XV. kerület esélyegyenlőségi csoportjainak helyzete

Forrás: XV. kerület Helyi Esélyegyenlőségi Program 2013-2018

* A XV. kerület a Palota-15 Kft. és a RÉPSZOLG Kft. közreműködésével szervezi a közcélú foglalkoztatást.

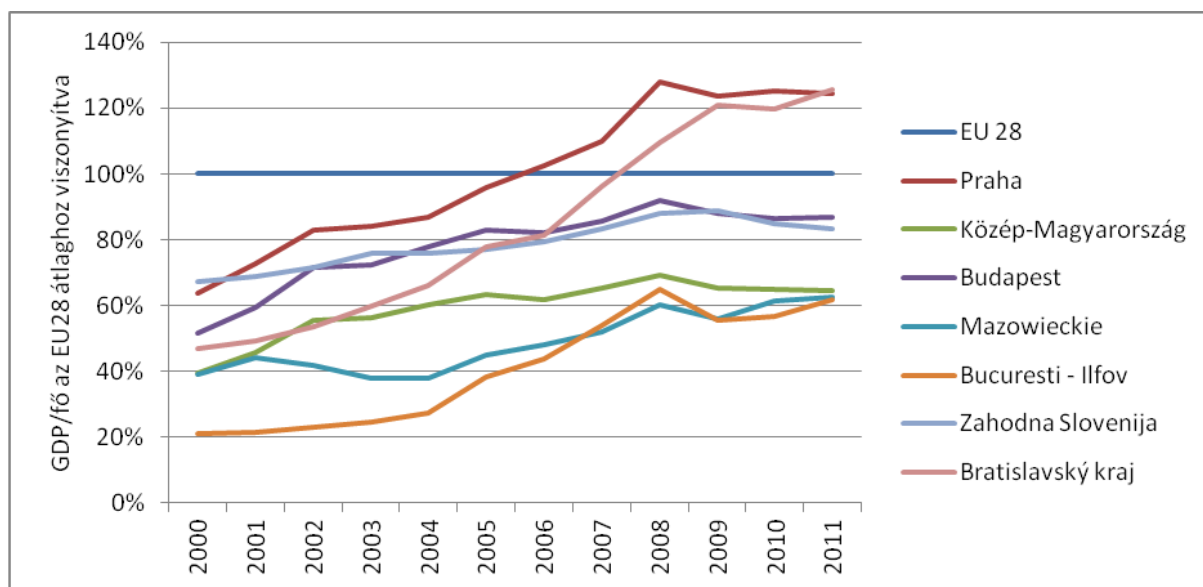
Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján. *(Forrás: HEP 2013-2018)*

1.5. A KERÜLET GAZDASÁGA

1.5.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

Annak érdekében, hogy a kerület gazdasági súlyáról, szerepköréről minél pontosabb képet kapjunk, szükséges a tágabb környezetének vizsgálata is. A kerület gazdasági tendenciái ugyanis nagyban függenek a főváros, illetve a régió tendenciáitól, úgy is fogalmazhatunk, hogy a főváros és a régió gazdasági súlya, szerepköre biztosítja a kerület fejlődéséhez.

A Közép-magyarországi Régió, valamint ezen belül Budapest az ezredfordulótól kezdve egyenletes gazdasági növekedést mutatott egészen a 2008-2009-es pénzügyi- és gazdasági válság bekövetkeztéig. Ha csak az egy főre jutó GDP-t vesszük számításba, elmondható, hogy a vizsgált időszakban a régiónak gyengült a relatív versenyképessége. Miközben Prága és a Pozsonyi régió gazdasági teljesítménye egy dinamikus fellendülést produkálva a válság előtt meghaladta az EU28 120%-át, addig sem Budapest sem pedig a Közép-magyarországi régió nem volt képes elérni az EU28 egy főre jutó GDP-jének átlagát. 2000 óta a Kelet-közép-európai térség többi régiója pedig csökkentette lemaradását a Közép-magyarországi régióhoz viszonyítva.

G1. ábra A Közép-magyarországi régió gazdasági fejlettsége Kelet-Közép-Európai összehasonlításban
Forrás: Eurostat Regional Yearbook

Az alábbi táblázat a társasági adóbevallás adatainak feldolgozását mutatja. A kerületben a külföldi gazdasági társaságok jelenléte alacsony (24,12%), ami a budapesti átlag 40%-át sem éri el, sőt, az országos átlag felénél is kevesebb. A nagyobb részben hazai tőkével működő vállalkozások befektetett eszközeinek átlagos állománya (11 295 ezer Ft) a budapesti átlag mindössze 6,66%-a, ami rendkívül alacsony tőkeellátottságra, alapvetően kisvállalkozási környezetre utal. Az alacsony tőkeellátottságnak mindemellett szektorális okai is vannak, a kerületre jellemző a nagy befektetett eszközállománnyal rendelkező ipari termelő vállalatok alacsony száma, illetve a tercier szektor magas aránya.

	Külföldi tőke aránya (%)	Értékesítés nettó árbevétele átlagosan (ezer Ft)	Befektetett eszközök átlag értéke (ezer Ft)	Ezer lakosra jutó társasági adózó	Export értékesítés a nettó árbevétel arányában (%)	Jegyzett tőke átlaga (ezer Ft)
01. kerület	48,33	119 913	242 113	27	7,13	23 843
02. kerület	65,13	40 836	289 393	27	17,24	22 485
03. kerület	11,40	72 952	63 663	16	17,77	19 844
04. kerület	35,42	146 430	159 564	11	77,93	4 749
05. kerület	74,99	266 036	1 059 388	30	11,67	118 306
06. kerület	47,21	96 349	92 053	17	14,33	14 700
07. kerület	88,23	50 586	463 100	13	13,25	182 617
08. kerület	23,96	92 208	124 300	10	11,93	21 861
09. kerület	79,07	158 036	208 391	13	19,14	34 855
10. kerület	45,75	73 943	62 754	9	39,52	9 917
11. kerület	33,89	188 730	129 856	19	24,65	25 470
12. kerület	33,12	71 173	41 314	26	13,95	7 278
13. kerület	44,21	125 152	233 151	15	21,65	47 329
14. kerület	56,43	35 762	213 711	15	14,77	9 421
15. kerület	24,12	23 891	11 295	12	9,71	2 328
16. kerület	11,64	14 705	3 830	19	11,06	1 105
17. kerület	37,51	21 466	7 647	15	19,59	1 357
18. kerület	42,73	44 847	47 756	14	56,93	5 810
19. kerület	18,85	21 709	10 107	12	6,71	3 260
20. kerület	15,82	13 836	5 283	12	13,23	2 017
21. kerület	34,19	37 336	17 486	10	23,77	5 371
22. kerület	48,39	36 033	11 341	15	17,04	2 386
23. kerület	55,80	126 285	51 039	13	37,07	10 540
Budapest	61,28	86 675	169 674	16	23,40	27 061
Országosan	54,60	151 455	101 470	26	38,80	25 883

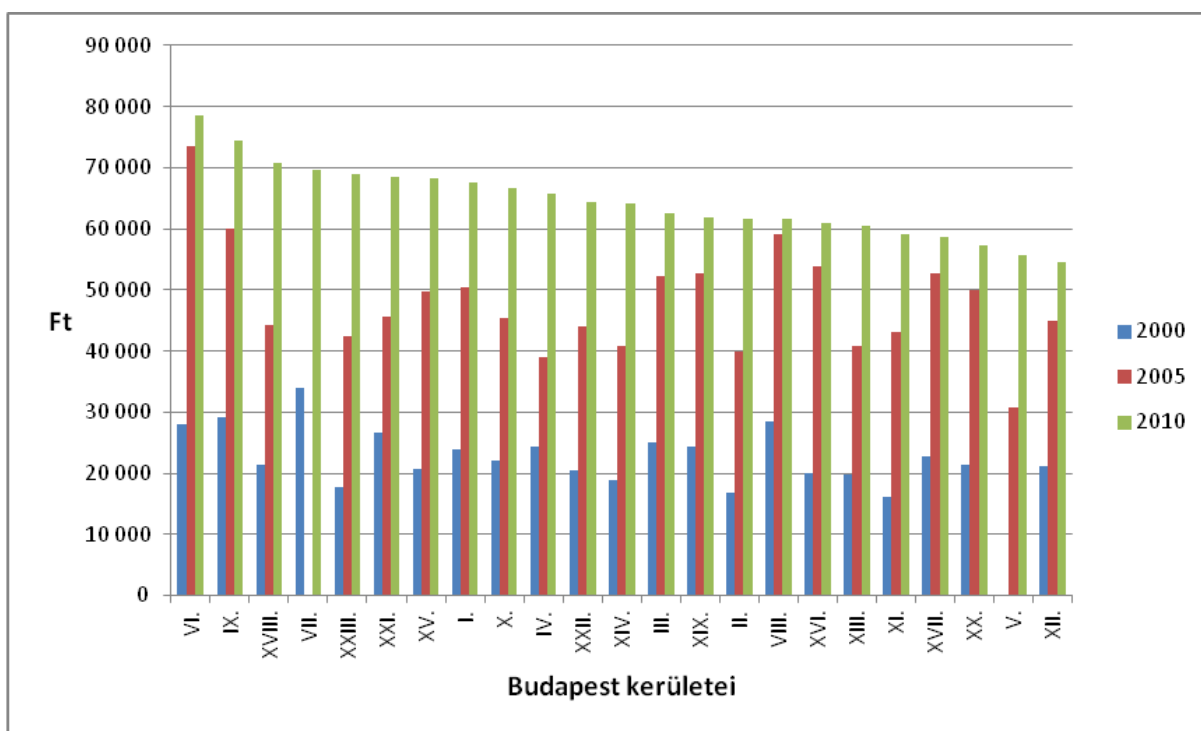
G1. táblázat: Székhellyel bíró vállalkozások néhány fontosabb adatai Budapest kerületeiben (2012)

Forrás: NAV, Társasági adóbevallás

A társasági adóbevallás adatai csak székhely szerinti bontásban érhetőek el, ami a több telephelyes vállalkozások tevékenységét torzítja. Pontosabb képet kaphatunk a kerület gazdasági jelentőségéről, ha a ténylegesen a kerületben realizált gazdasági tevékenységet vesszük számításba, ami a helyi iparüzési adóban (HIPA) érhető tetten. A helyi iparüzési adót ugyanis székhelytől függetlenül minden vállalkozás fizeti, ha tevékenysége érinti a kerületet.

Az egy főre jutó helyi iparüzési adó az ezredfordulótól számított 10 éven belül több mint megháromszorozódott a kerületben (~21.000 Ft-ról ~68.000 Ft-ra nőtt). A rendelkezésünkre álló adatok szerint 2014-ben 39.404Ft/fő, 2015-ben 42.260 Ft/fő, most 2016-ban 45.864 Ft/fő az egy főre eső adóerő-képesség a XV. kerület vonatkozásában. Ezek az adatok az NGM képlete szerinti, a fővárosi IPA adóalap és a forrásmegosztás, valamint a kerület lakosság száma szerint kerültek kiszámításra, és a különböző normatívákra, fejlesztési célú pályázatokra benyújtott igénylésünkénél is a beszámításnál ezen adatokat veszi figyelembe a központi költségvetés. ezzel jó alapot teremtve a helyi gazdaság fejlesztésének. A növekedés nem egyedi, a kerületek majdnem mindegyikénél hasonló növekedés volt megfigyelhető. A 2010-es adatok

alapján a kerület az élmzőny végén helyezkedett el Budapest kerületei között a beszedett egy főre jutó iparüzési adó rangsorában, mely meghaladja valamennyi szomszédos kerület értékét.

G1. ábra Az egy főre jutó helyi iparüzési adó Budapest kerületeiben
Forrás: TEIR

2001 és 2011 között a helyben dolgozók száma a XV. kerületben több mint kétszeresére (26 280 főre) növekedett, annak ellenére, hogy a foglalkoztatási kapacitás arányait tekintve nem változott (48% maradt).

	Helyben dolgozók száma összesen		Településről eljárók száma		Településre beingázók száma		Foglalkoztatási kapacitás, %	
	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011
01. kerület	3 039	18 738	7 299	7 000	15 656	14 842	16	21
02. kerület	15 123	47 484	24 279	21 879	28 764	31 935	34	33
03. kerület	23 133	58 147	35 409	32 258	25 291	34 230	48	41
04. kerület	17 641	36 503	30 205	30 073	17 549	19 841	50	46
05. kerület	4 488	56 525	6 285	5 918	61 700	51 218	7	9
06. kerület	6 528	35 831	11 673	11 748	29 411	28 839	18	20
07. kerület	7 786	33 179	17 511	17 044	27 877	23 799	22	28
08. kerület	11 968	55 724	20 102	20 832	41 426	42 127	22	24
09. kerület	8 413	56 936	16 567	18 978	39 527	46 223	18	19
10. kerület	13 861	54 788	21 351	21 648	40 388	40 448	26	26
11. kerület	23 822	88 366	34 364	33 700	49 271	60 821	33	31
12. kerület	9 916	32 507	16 170	14 463	23 254	23 038	30	29
13. kerület	18 798	92 332	29 528	33 184	58 614	67 774	24	27

14. kerület	17 547	60 257	31 879	34 979	38 663	38 419	31	36
15. kerület	11 760	26 280	23 702	22 290	12 599	13 739	48	48
16. kerület	10 968	20 430	19 341	19 692	9 161	9 558	54	53
17. kerület	12 148	19 517	22 091	24 184	5 737	6 653	68	66
18. kerület	15 726	32 645	24 726	25 927	14 873	16 134	51	51
19. kerület	8 151	17 424	20 519	17 872	9 161	9 129	47	48
20. kerület	8 906	18 110	17 917	18 437	9 683	9 044	48	50
21. kerület	13 807	23 013	20 853	20 069	10 252	10 516	57	54
22. kerület	8 434	16 862	13 615	14 088	7 339	8 358	53	50
23. kerület	3 124	11 683	5 321	5 750	4 910	8 420	39	28

G2.táblázat: Foglalkoztatási kapacitás alakulása, 2001-2011

Forrás: KSH Népszámlálás

Megjegyzés: foglalkoztatási kapacitás ~ a foglalkoztatott lakosok a helyben lévő munkahelyek arányában, %

A foglalkoztatási kapacitás az összes kerületi foglalkoztatotthoz viszonyított helyi munkahelyek arányát méri fel, tehát azt vizsgálja, hogy az összes foglalkoztatotthoz képest mennyien dolgoznak helyben. A vizsgált 10 éves időszakban Budapest kerületeinél ez a mutató többnyire azonos maradt (volt ahol némileg csökkent vagy növekedett), hasonlóan a XV. kerületben tapasztalt már említett 48%-os mutató esetében is.

A helyben dolgozók száma értéknél a helyben lakó és az azonos kerületben dolgozó, illetve a bejáró munkavállalókat összesítettük. A kerületből elingázó lakosok számában nem történt igazán számottevő változás a vizsgált 10 éves időszakban (kb. 6%-kal csökkent). A bejáró foglalkoztatottak számát tekintve, már nagyobb, több mint 9%-os eltérést tapasztalhatunk, mely ez esetben növekedést jelent. Összefoglalva elmondható, hogy a kerület pozitív tendenciát mutat a foglalkoztatási kapacitás alakulása (megerősödése) tekintetében, egyre több helyi lakos képes a kerületben elhelyezkedni, így egyre kevesebben kényszerülnek ingázásra az otthonuk és a munkahelyük között.

1.5.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

A XV. kerület gazdaságát ágazatok szerint megvizsgálva az első és legfontosabb megállapítás, hogy a kerületben a tercier szektorban működő vállalkozások vannak túlsúlyban. Ez mindenképpen pozitívumként értékelendő, tekintettel a tercier ágazatban jellemző magas hozzáadott érték előállítási potenciálra.

A XV. kerületben nem működik az egész kerület gazdasági arculatát, a gazdaság súlypontját önmagában meghatározni képes nagyvállalat, a szolgáltató szektor túlsúlyára is tekintettel a mikro-, kis- és középvállalkozási struktúra jellemző.

A konkrét ágazati megoszlást tekintve kiemelendő a kereskedelem, gépjárműjavítás ágazat jelentősége, hiszen ezen ágazatban működik a kerületben regisztrált vállalkozások több mint negyede. Mindemelllett az is kiemelendő, hogy ezen ágazat súlya a kerületben jóval meghaladja a fővárosi átlagot. A kerület gazdaságában szintén kiemelt súllyal képviseltetik magukat az ingatlanügyletek és a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység ágazatok, azonban ezek aránya már elmarad a fővárosi átlagtól, ami még inkább ráerősít kereskedelem, gépjárműjavítás ágazat XV. kerületben betöltött kiemelt szerepére.

A XV. kerületi és budapesti adatokat összevetve szintén szembe ötlő az építőipar a Fővároshoz mérten jóval meghatározóbb súlya. Az építőipar, mint kiemelten konjunktúra érzékeny ágazat növeli a XV. kerület gazdaságának sebezhetőségét, azonban a vizsgálat elvégzésének időpontjában, az ingatlanpiac fellendülésének idején komoly lehetőségeket is magában hordoz.

Mindezek mellett azt is érdemes megemlíteni, hogy annak ellenére, hogy az ipar a XV. kerületben mindössze az 5. helyen áll az ágazatok rangsorában a regisztrált vállalkozások számát figyelembe véve, aránya jóval meghaladja a budapesti átlagot, vagyis a XV. kerület a fővárosi átlagnál iparosodottabbnak tekinthető, aminek elsődlegesen a munkaerő felszívó hatása lehet jelentős.

A XV. kerületet hagyományosan Budapest keleti kapujának is nevezik, ezen elnevezéshez illeszkedően kiváló közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik, ami megfelelő alapot jelent a logisztika területén működő vállalkozások kerületben történő megtelepedéséhez. A szállítás, raktározás ágazat arányát tekintve a kerületben regisztrált vállalkozások számához mérten látható, hogy az ágazat súlya jóval meghaladja a fővárosi átlagot, vagyis a kerület tudott építeni a fentebb említett kedvező adottságokra. Természetesen arról sem szabad megfeledkezni, hogy mindezekkel együtt a szállítás raktározás ágazatban egyelőre jóval alacsonyabb számú vállalkozás működik a kerületben, mint a legnagyobb súllyal reprezentált ágazatok vonatkozásában.

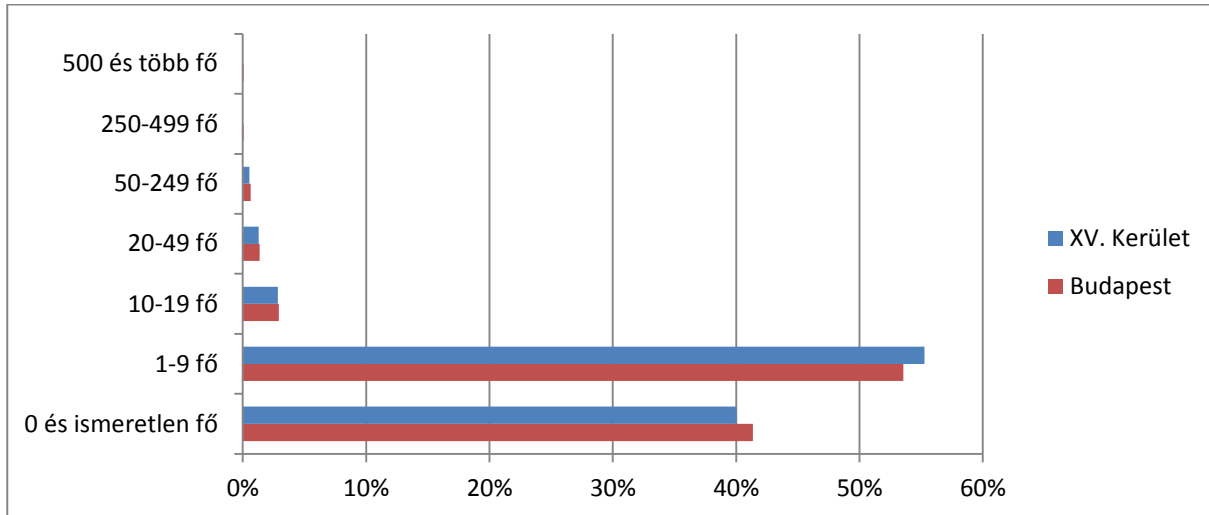
A regisztrált vállalkozások összesített számát tekintve azonban meg kell állapítani, hogy a XV. kerületben a kerületek átlagához mérten kevesebb a regisztrált vállalkozás, ami figyelembe véve, hogy a népesebb fővárosi kerületek közé tartozik, egy viszonylag gyenge vállalkozás sűrűséget jelent. Mindez arra utal, hogy a XV. kerületnek, mint peremkerületnek van egy alapvető és meghatározó alvóvárosi jellege, ami szembetűnő a regisztrált vállalkozások számát vizsgálva.

	XV. kerület db	XV. kerület %	Budapest db	Budapest %
ező- és erdőgazdálkodás, halászat	219	1,78%	6576	2,09%
Ipar	924	7,52%	18414	5,85%
Építőipar	1297	10,55%	21752	6,91%
Kereskedelem, gépjárműjavítás	3425	27,86%	64500	20,48%
Szállítás, raktározás	670	5,45%	10548	3,35%
Szálláshely szolgáltatás, vendéglátás	573	4,66%	14058	4,46%
Információ, kommunikáció	830	6,75%	24771	7,86%
Ingtanügyletek	2041	16,60%	73413	23,31%
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	1940	15,78%	69081	21,93%
Oktatás	373	3,03%	11886	3,77%
Összesen	12292	100,00%	314999	100,00%

G3. táblázat: A regisztrált vállalkozások száma főbb gazdasági ágak szerint (2012.)

A kerület gazdasági szerkezetéről – a nemzetgazdasági ágak szerinti megoszláson túlmenően – további információkat adhat a regisztrált társas vállalkozások létszám-kategóriák szerinti megoszlása (A vállalkozások 40%-áról nem áll rendelkezésre ilyen információ). Ahogy azt a korábbiakban említettük, a XV. kerületben nem működik a kerület gazdaságának arcukatát önmagában meghatározni képes nagyvállalat. Sőt, a XV. kerületben összességében is mindössze 4 db, 250 főnél többet foglalkoztató vállalkozás működik. A regisztrált vállalkozások jóval több mint fele (55,26%-a) 1-9 főt foglalkoztató mikro-vállalkozás, mely arány meghaladja a fővárosi átlagot. Az 50 főnél többet foglalkoztató vállalkozások aránya viszont nem éri

el a 0,6%-ot, ami a fővárosi átlag alatt marad, mindez jól mutatja a kerület mikro-, kis- és középvállalkozások működésével jellemezhető jellegét. A 10-19 és a 20-49 fő foglalkoztatottal jellemezhető kategóriák a fővárosi átlag közelében vannak, azonban attól némileg elmaradnak.

G3. ábra Regisztrált társas vállalkozások száma létszámkategóriák szerint (2013), az összes százalékában
Forrás: KSH, T-Star

Nemzeti szintű Tengerentúli Kínai Kereskedelmi és Logisztikai Együttműködési Övezet

A CECZ Zónát magyarországi központtal működtető CECZ Közép-Európai Kereskedelmi és Logisztikai Együttműködési Övezet Kft. 2015.04.13.-án elsőként kapta meg a Kínai Kereskedelmi Minisztérium (MOFCOM), valamint a Kínai Pénzügyminisztériumtól a Nemzeti szintű Tengerentúli Kínai Kereskedelmi és Logisztikai Együttműködési Övezet címet, közel egy évtizedes előkészítő munka eredményeként. Az ilyen típusú zóna első a világon és Európában, az előkészítési fázis beruházási értéke kb 40 millió EUR volt. A cégcsoport Európában 2015-2016-ban további 12 millió EUR összegű beruházást kíván végrehajtani.

A CECZ tevékenysége kiemelten kapcsolódik a 2013-ban Xi Jingpin elnök úr által bejelentett, majd 2015.03.28-án hivatalosan is meghirdetett „Egy Öv, Egy Út” (One Belt, One Road), más néven az „Új Selyemút” kezdeményezéshez.

A CECZ európai Központja Budapest XV. kerületében helyezkedik el, olyan cégek bemutatótermeinek helyet adva, mint a Lenovo, Haier (amely 2016. januárjában megvásárolta a General Electric háztartási termék üzletágát), Hisnese (a világ 3. legnagyobb szórakoztató elektronikai gyártója). Az épületben működik továbbá a Kínai Karanténhivatal Közép-európai ellenőrzési irodája (CCIC - China Certification and Inspection Company), amely a teljes közép-európai régió 18 országában látja el feladatait.

Kínai oldalról a központ létrehozásának célja az, hogy a kínai termékek értékesítését európai piacismerettel rendelkező, elsősorban a központnak otthont adó ország vállalkozásai végezzék. Ennek a célnak a megvalósítása érdekében a kínai fél egyrészt árubemutató platformot hoz létre, ahol az európai piacon értékesítést végző cégek ki tudják választani a profiljukba tartozó, az európai piacon általuk piacképesnek tekintett termékeket, másrészt létrehoz egy vagy több logisztikai központot, amely integráltan biztosítja a szükséges termékek szállítványozását, raktározását.

A CECZ stratégiai célja tovább bővíteni a kínai vállalatok beruházását és tevékenységét Magyarországon, erősíteni a gyakorlati együttműködést az infrastruktúra építés, az idegenforgalom, a tudomány és a

technológia területén, aktívan hozzájárulni a magyar gazdaság és ipar fejlődéséhez, bővíteni a külkereskedelmet és a foglalkoztatást.

A logisztikai övezet kiaknázása során kiemelten fontos kihasználni a magyar és a kínai vállalatokban rejlő lehetőségeket, erősíteni az egymással való komplementaritást, különböző befektetési, gazdasági és technológiai együttműködések indítását, megvalósítani az együttes fejlődést.

1.5.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése

A 2007-13. közötti időszakban országosan, így a XV. kerületben is a fejlesztések elsődleges forrásai az Európai uniós forrásból finanszírozott Operatív Programok voltak. A kerületet a Kohéziós Alapból finanszírozott nagy infrastrukturális beruházásokon (M0, M3 fejlesztése) túl, elsődlegesen a Közép-Magyarországi Operatív Programból (a továbbiakban: KMOP) megvalósuló fejlesztések érintették.

A KMOP keretében közvetlen gazdaságfejlesztési és a gazdaság hosszú távú fejlődéséhez szükséges infrastruktúrafejlesztési projekt is megvalósult. A XV. Kerület Önkormányzata által megvalósított, a Zsókvár utcai akcióterület városrehabilitációs célú fejlesztését szolgáló projektek mindenképpen kiemelendők a kerületben megvalósult fejlesztések közül. A városrész rehabilitációja, infrastruktúrájának fejlesztése három ütemben valósult meg, összességében több mint 2,9 milliárd forint összköltséggel (támogatás + önerő), így lehetőség volt a kerület számára valódi előrelépést jelentő fejlesztési csomag megvalósítására.

A XV. Kerület Önkormányzata a 2015-25. évekre szóló gazdasági programjában tervezi további, a magántőkét is mozgósító beruházások megvalósítását. A fejlesztési elképzelések a logisztikai ágazat további fejlődésének elősegítése mellett elsődlegesen nem szennyező ipari ágazatok fejlődését szolgálják. Emellett az önkormányzat törekszik a kutatás-fejlesztési és szórakoztató ágazatok fejlődésének előmozdítására is.

A fejlesztések előmozdításához mindenképpen szükséges a megfelelő alpinfrastruktúra biztosítása, a hiányzó alap-infrastrukturális elemek kiépítése. Ezen tényezők között meg kell említeni a beruházások helyszínül szolgáló területek megfelelő infrastrukturális előkészítését, valamint a hiányzó közlekedési kapcsolatok kiépítését egyaránt.

A kerület gazdaságfejlesztési programja kiemelten foglalkozik a Pólus Center II. ütem, Újpalota-Parkváros, a volt növényolajgyár és az Asia Center területein megvalósítható fejlesztésekkel. Mindemellett rögzíti, hogy a kerületben számos helyen van lehetőség munkahelyi övezetek és telephelyek számára alkalmas körzetek kialakítására. Mindezen tényezők tényleges versenyelőnyt jelenthetnek a XV. kerület számára, melyek elsődlegesen kis- és középvállalkozások letelepedésében realizálódhatnak.

1.5.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)

A gazdasági versenyképességet egy megye vagy egy régió esetében a foglalkoztatottság és a gazdasági teljesítmény együttes vizsgálatával tudjuk mérni (azok a területek számítanak versenyképesnek, ahol mindkét mutató magas értéket vesz fel), azonban a gazdasági teljesítmény mérése (pl. egy főre jutó GDP adatokkal) egy kerület esetében már problémás, ugyanis ezen a területi szinten nem állnak rendelkezésre

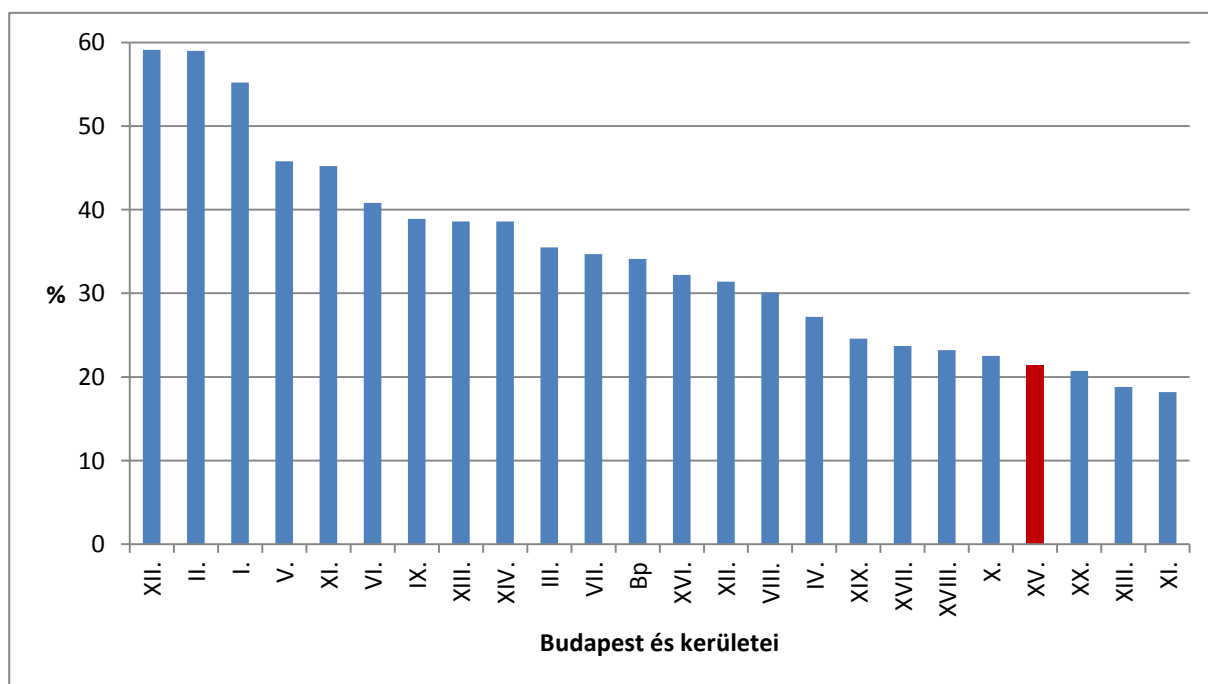
megfelelő adatok. Ez a fajta keresztábra (1 főre jutó GDP – foglalkoztatási ráta keresztábrája) tehát jelen esetben nem használható versenyképesség mérésre.

A vállalatok teljesítőképeségét, fejlődési lehetőségeit, hosszabb távú versenyképességét Porter (1990) szerint alapvetően 5 tényezőcsoport határozza meg: a vállalatok közti verseny, a termelési tényezők, a keresleti tényezők, a kapcsolódó és támogató szektorok, valamint a kormányzat. Ezek közül három az, ami részben, vagy egészben helyspecifikus, tehát befolyásolja egy terület / kerület gazdasági potenciálját:

- termelési tényezők, de különösen munkaerő és a föld;
- keresleti tényezők: meghatározó piacok elérhetősége;
- kapcsolódó és támogató szektorok jellemzői.

Az alábbiakban bemutatjuk azokat a mutatókat, amelyek közvetetten befolyásolják / befolyásolhatják a kerület gazdasági versenyképességét. Fontos azonban megjegyezni, hogy a kerület gazdasági versenyképessége erősen korrelál a főváros versenyképességével, így a helyi viszonyok gyakran kevésbé meghatározóak, mint a tágabb környezeté.

A gazdasági versenyképesség szempontjából az egyik meghatározó mutató az adott településen élő felsőfokú végzettségűek aránya. Jellemző tényező, hogy a magas hozzáadott értékű ágazatok csúcstechnológiát, illetve a legújabb szervezési és menedzsment módszereket alkalmazva működnek, mely szempontokra tekintettel ezen ágazatokban rendkívül jelentős az igény a magasan képzett munkaerőre. A XV. kerület a felsőfokú végzettségűek arányát tekintve a kerületek rangsorának hátsó régiójában helyezkedik el, a kerületben a felsőfokú végzettségűek aránya mindössze 2/3-a a fővárosi átlagnak. Ezen tényezőt a kerület gazdaságfejlesztési lehetőségeinek mérlegelése során mindenképpen számításba kell venni.

G4. ábra Egyetemi, főiskolai végzettségű, 25 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában
Forrás: Népszámlálás, 2011

A gazdasági versenyképesség szempontjából kiemelkedő szerepet játszik a meghatározó piacok elérhetősége. Az elérhetőség szempontjából a XV. kerület alapvetően kedvező pozícióban van:

- egyrészt a kerület a Kelet-közép európai régió egyik legjelentősebb nagyvárosának a része, így a közelség adott mind magához Budapesthez, mind a teljes agglomerációhoz;
- másrészt Budapest, a nagyrégiókat összekötő közúti, vasúti, vízi közlekedési útvonalak metszéspontjában helyezkedik el. E fő közlekedési utak közelségéből adódó előnyökből (idő és költség hatékonyság) a kerület is profitál.

Budapest és így a kerület elérhetősége nemzetközi összevetésben is kedvezőnek minősül. A fővárost három európai törzshálózati folyosó is érinti:

- a Mediterrán folyosó az Adria térségét köti össze Ukrajnával, vasúti és közúti kapcsolatok révén;
- a Rajna-Duna folyosó vasúti és vízi kapcsolatok fejlesztését célozza, a Dél-Németország és Románia közötti tengelyen;
- a Kelet-Mediterrán folyosó pedig Észak-Németország és Bulgária közti tengelyt jelenti, vasúti és közúti kapcsolódással.

G5. ábra A három európai törzshálózati folyosó metszéspontjában

Forrás: http://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/ten-t-guidelines/corridors/maps_en.htm

A kerületnek megfelelő adottságai vannak, hogy vonzó legyen a befektetők számára: az M3-as, M2-es és M0-ás gyorsforgalmi utak közelsége, az M3-as bevezetőre tekintettel a pesti belváros jó megközelíthetősége, valamint a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér közelsége mind hozzájárul az „elérhetőséghez”. A kerületben elsődlegesen autóbusz járatok biztosítják Budapest belvárosának gyors elérhetőségét.

A XV. kerület számára előnyt jelent a belvárosi kerületekkel szemben, hogy rendelkezik beépítetlen területekkel, melyek alkalmasak zöldmezős beruházások megvalósítására. Ez elsődlegesen a nagy területigényű ágazatok szempontjából jelent versenyelőnyt, melyek jellegüknél fogva általában nem igénylik, hogy belvárosi területen valósuljanak meg. Ezen tényező is erősíti a korábbiakban már említett, a logisztika területén meglévő fejlődési potenciált.

A versenyképesség harmadik összetevője, a támogató és kapcsolódó szektorok helyzete a kerület esetében kedvezőnek mondható, hiszen az ország legnagyobb gazdasági erőközpontjában helyezkedik el (az agglomeráció közelsége is adott), ahol nagyszámú, diverzifikált beszállító, illetve szolgáltató található, legyen szó akár mérnöki, pénzügyi, marketing, vagy éppen jogi szolgáltatásokról. A könnyen elérhető

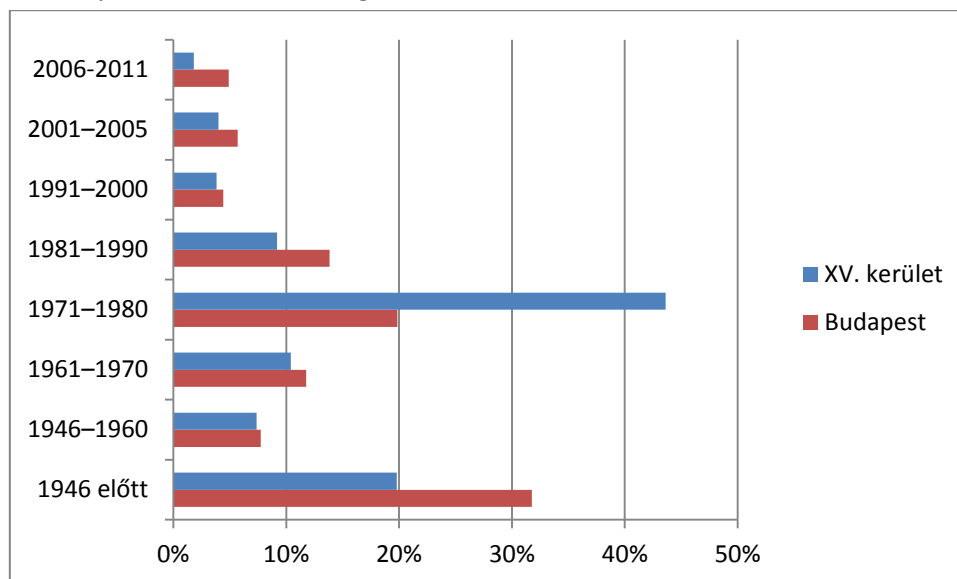
beszállítói kör, valamint a gazdasági szolgáltatások széles spektruma fontos versenyelőnyhöz juttathatja az itt tevékenykedő vállalkozásokat, hiszen gyors, rugalmas szolgáltatásokhoz juthatnak, amelynek igazi jelentőségét azok érzik, akiknek ezt nélkülözni kell.

A kutatás-fejlesztési tevékenység szintén fontos összetevője a gazdasági versenyképességnek. Ez az összetevő jól jellemezhető lenne a kerülethez kötődő szabadalmi bejelentések számával, azonban az adat kerületi szinten nem elérhető. A magyar bejelentők belföldi szabadalmi bejelentéseinek száma 10 ezer lakosra Budapest esetében 2013-ban 1,37 volt, ami érdekes módon „csak” a második legmagasabb eredmény a Közép-magyarországi régióban Szentendrét követően.

1.5.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

A lakóingatlanok építési év szerinti megoszlását megvizsgálva a XV. kerület sajátos arculatot mutat. Amint az a lenti ábrán jól látható, a XV. kerületi lakások több mint 40%-a (43,62%) az 1970-es években épült, mely több mint kétszeresen meghaladja a fővárosi átlagot. A kiugró arány összecseng a kerület lakosságszámának ezen időszakra eső ugrásszerű növekedésével. Mindez egyben azt is jelenti, hogy a XV. kerület lakásállománya átlagéletkorát figyelembe véve fiatalabb a budapesti átlagnál. A 70-es évek nagy lakásépítési bummjára jellemző az iparosított technológiával épített épületekből álló lakótelepek kialakítása, mely a kerületben is meghatározza a lakásállomány összetételét. Ezen lakások általában az alacsonyabb árkategóriába tartoznak, és jellemző, hogy ingatlanpiaci konjunktúra idején az elsők között ugrik meg az ilyen típusú lakások iránti kereslet.

A XV. kerület lakásállományának építés éve szerinti összetételét megvizsgálva szembeűnő, hogy az 1980-as évektől folyamatosan elmarad az egyes időszakokba tartozó lakásállomány aránya a fővárosi átlagtól. Ezt nyilvánvalóan részben magyarázza, hogy a 70-es években megfigyelhető dömpingszerű lakáskínálat bővülést követően mérséklődött az új építésű lakások iránti igény. Mindemellett arról sem szabad megfeledkezni, hogy amennyiben fennmarad a 2006-11. évi időszakban felerősödni látszó trend, az a kerület lakásállományának fokozatos elöregedéséhez vezethet.

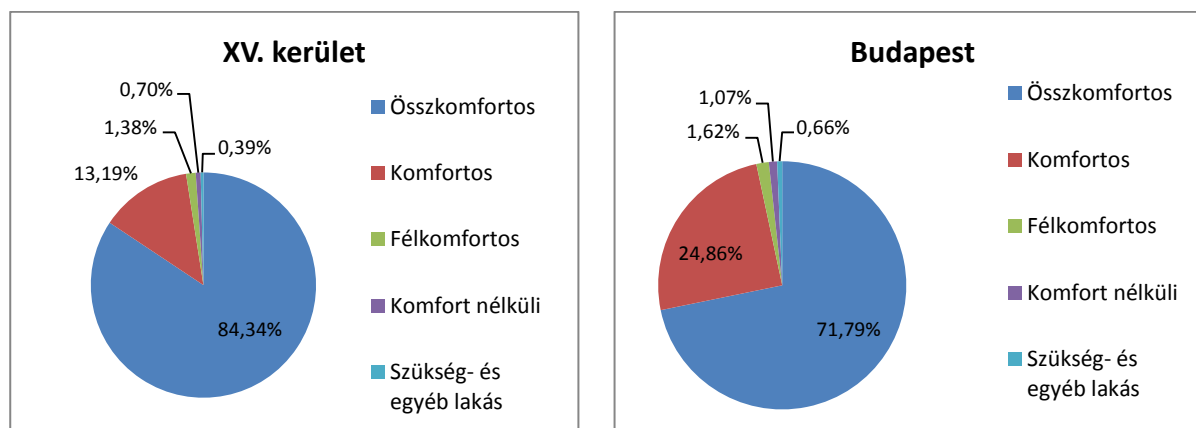

G6. ábra A lakott lakások megoszlása a lakásállományon belül az építés éve szerint

Forrás: KSH

A lakott lakások komfortfokozat szerinti megoszlását megvizsgálva a legfontosabb megállapítás, hogy a XV. kerületben kiemelkedően magas, a fővárosi átlagot jóval meghaladó mértékű az összkomfortos lakások

aránya. Mindez természetesen szoros összefüggésben van azon tényezővel, miszerint a lakásállomány egy igen jelentős része az 1970-es években épült, a korra jellemző iparosított technológiával. Az összkomfortos lakások magas arányát figyelembe véve nem meglepő, hogy valamennyi egyéb kategória a fővárosi átlagnál alacsonyabb arányt mutat. A legnagyobb különbség a komfortos lakások esetében figyelhető meg. Kiemelendő továbbá, hogy a kerületi lakások mindössze kb. 2,5%-a komfortosnál alacsonyabb komfortfokozatú.

G7. ábra A lakott lakások megoszlása a lakásállományon belül komfortfokozat szerint
Forrás: KSH

A lakott lakások tulajdon jellege szerinti megoszlása nagyon hasonló a budapesti átlaghoz. A lakásállomány csaknem 94%-a magánszemélyek tulajdonában van. Az önkormányzati tulajdonban lévő lakásállomány a fővárosi adatot figyelembe véve átlagosnak nevezhető. Jelentős eltérés kizárólag a más intézmény, szervezet tulajdonban lévő lakások arányában mutatkozik a XV. kerület és a Főváros lakásállománya vonatkozásában. Tekintettel a tulajdoni jelleg marginális arányára ezen különbség mértéke ellenére sem jelent szignifikáns eltérést az összevetésben.

	XV. kerület	Budapest
Magánszemélyek tulajdonában lévő lakások aránya (%)	93,79%	93,33%
Önkormányzati tulajdonban lévő lakások aránya (%)	5,37%	5,13%
Más intézmény, szervezet tulajdonban lévő lakások aránya (%)	0,84%	1,54%

G4. táblázat: A lakott lakások megoszlása a lakásállományon belül a tulajdon jellege szerint (2011.)

1.6. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

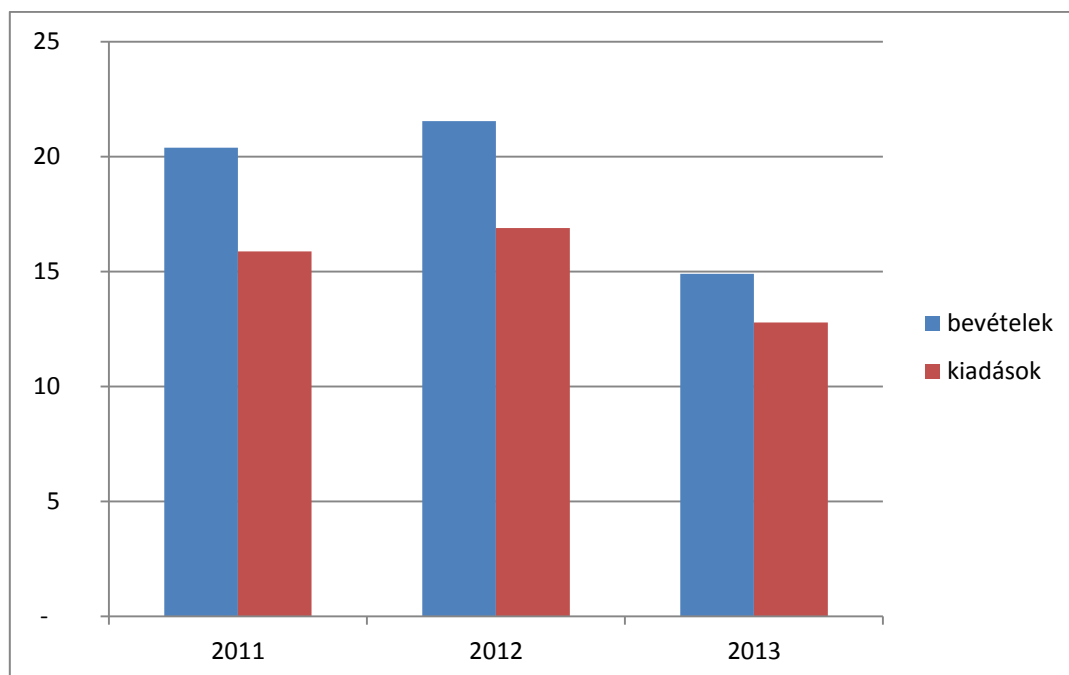
1.6.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Az Országgyűlés 2011-ben elfogadta a helyi önkormányzatokról szóló törvényt, amely a korábbi jogszabállyal ellentétben pontosan meghatározza a helyi, köztük a kerületi önkormányzatok feladatait és új alapokra helyezte az önkormányzatok gazdálkodásának, finanszírozásának rendszerét is. Gyakorlatilag elmondható, hogy az önkormányzati rendszer a 2011-14. évek között egy folyamatos strukturális átalakításon ment át. Mindezen változások jelentősen érintették az önkormányzatok feladatkörének változásán keresztül azok költségvetésének szerkezetét, bevételeik és kiadásai alakulását is. Mindezek alapján elmondható, hogy az önkormányzat költségvetése nemcsak 2011. évet megelőző és azt követő évek vonatkozásában, hanem a 2012. évet megelőző és azt követő évek vonatkozásában sem hasonlítható fenntartások nélkül össze.

A fővárosi forrásmegosztás rendszere is jelentősen átalakult a fenti időszakban. Megszűnt az SZJA átengedés valamint a normatív támogatás a településüzemeltetési, igazgatási és sportfeladatokhoz kapcsolódóan.

Fontos azt is kiemelni, hogy a Főváros és a kerületek közötti forrásmegosztás arány a korábbi 47-53%-ról 2013-ban először 51-49%-ra, majd 2016. január 1-től 52,5-47,5%-ra, 2017. január 1-i hatállyal pedig 54-46%-ra módosult a Főváros javára, mely így folyamatos forráselvonást jelent ezen bevételi jogcímen a kerület számára a fővárosi szinten jelentős mértékben évről-évre növekedő megosztható források ellenére. A kieső bevételeket az önkormányzatnak a saját bevételeiből kell pótolnia, azaz fokozni kell a helyi adóbevételek, egyéb működési bevételek beszedését. A XV. Kerület Önkormányzatának költségvetési helyzetéről elmondható, hogy stabil lábakon áll, a működési kiadásokat évről-évre működési bevételekből fedezi az önkormányzat, sőt a pozitív működési egyenlegéből felhalmozási kiadásokat finanszíroz.

A kerület költségvetése kapcsán ki kell emelni, hogy a 2011-13. évek vonatkozásában a költségvetés bevételei folyamatosan meghaladták a kiadásokat. Mindemellett a lenti ábra jól mutatja azon szempontot is, melyről a fentiekben már említést tettünk, miszerint a 2013. év is jelentős változásokat hozott a korábbi évekhez mérten. Mindez azonnal szembe tűnik a XV. kerület költségvetése bevételi és kiadási oldalának egyöntetű zsugorodásában. Szintén fontos megemlíteni, hogy az állami adósságkonszolidáció keretében a magyar állam közel 2,4 milliárd forintot vállalt át a XV. Kerület Önkormányzatának adósságállományából.

G8. ábra: Önkormányzati bevételek, kiadások alakulása (Mrd Ft)
Forrás: XV. Kerület Önkormányzata Gazdasági program

A XV. Kerület Önkormányzatának adóbevételeit megvizsgálva látható, hogy a 2013. évben 2012-höz mérten a kerületnek jelentős, mintegy 8,5%-os adóbevétel csökkenéssel kellett szembesülni. A kedvezőtlen változásokat a gépjárműadóra vonatkozó jogszabályi módosulások okozták. A kerület a bevételkiesés hatásait kezelni tudta, a 2014. évben jelentősen nőttek a helyi adóbevételek (noha a 2012. évi szintet még mindig nem érték el), ami az építmény- és telekadó bevételek növekedésének volt köszönhető.

	építményadó	telekadó	gépjárműadó	összesen
2011	1594	401	535	2530
2012	1704	456	534	2694
2013	1768	485	213	2466
2014	1827	518	211	2556

G5. táblázat: Helyi adóbevételek alakulása a XV. kerületben (millió Ft)
Forrás: XV. Kerület Önkormányzata Gazdasági program

1.6.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

A XV. Kerület Önkormányzata az elmúlt években számos városfejlesztési beruházást hajtott végre, az Európai uniós finanszírozású programok támogatási rendszerének aktív szereplője volt. A kerület településfejlesztési tevékenysége vonatkozásában mindenképpen ki kell emelni, hogy a fejlesztések tervezése során a XV. Kerület Önkormányzata mindig arra törekedett, hogy a kerület életét lényegesen befolyásoló valós problémák megoldása érdekében hasznosítsa a rendelkezésére álló fejlesztési forrásokat, olyan módon, hogy életszerű, az érintett társadalmi csoportok életét mind szélesebb körben pozitívan

befolyásoló projekteket valósítson meg. Ezen tevékenységre a legjobb példát Zsókavár utcai lakótelepen megvalósított városrehabilitációs célú projektek adják.

Projekt	Rövid leírás	Lehívott támogatás
Zsókavár utcai akcióterület I. ütem	Budapest XV. kerületben az ipari technológiával épült újpalotai lakótelep, Zsókavár utcai akcióterületen lakó- és középület felújítása, korszerűsítése és a kapcsolódó közterületek rehabilitációja	431 930 157 Ft
Zsókavár utcai akcióterület II. ütem	Az Újpalotai lakótelepen a Zsókavár utcai akcióterület II. ütemű fejlesztése lakóépületek felújításával és közterület rehabilitációval	416 532 651 Ft
Zsókavár utcai akcióterület III. ütem	A Zsókavár utcai akcióterület III. ütemű fejlesztése, szociális célú városrehabilitáció lakó- és középület felújításával	1 576 467 477 Ft

G6. táblázat: A XV. kerület kiemelt településfejlesztési beruházásai

A XV. Kerület Önkormányzatának Gazdasági programja a 2015-25. évi fejlesztési lehetőségek vonatkozásában a következő lehetséges forrásokat azonosítja:

- Európai uniós források elsődlegesen az emberi erőforrás fejlesztés, közművelődés, kultúra, szervezetfejlesztés területén
- Állami szerepvállalás, elsődlegesen a volt Észak-pesti Kórház területének rehabilitációjához kapcsolódó, tervezési fázisba jutott projektek tekintetében
- A Norvég Alap nyújtotta támogatások, elsődlegesen az egészségügyi fejlesztések vonatkozásában
- TAO-források a sport célú fejlesztések vonatkozásában
- Visszatérítendő uniós források a megtérülő, elsődlegesen vállalkozás- és területfejlesztési célú beruházások vonatkozásában
- A kerületi ingatlanvagyonnal történő gazdálkodásból származó források, elsődlegesen városfejlesztési célú beruházások végrehajtása érdekében

A XV. kerület intézményrendszerében rendelkezésre állnak a fejlesztési elképzelésekhez kapcsolódó stratégiaalkotás és gyakorlati megvalósítás igényelte kapacitások egyaránt. A fejlesztési célok elérése érdekében a Polgármesteri Hivatal valamennyi szervezeti egysége a szükséges mértékben együttműködik. A kerület fejlesztését érintő legfontosabb tervezési, stratégiaalkotási feladatok előkészítései a Főépítési Irodára hárulnak, melynek településfejlesztési, településrendezési feladatai a XV. Kerület Önkormányzata weboldalán fellelhető információk szerint:

- Az állami főépítéssel és az érintett önkormányzatok főépítészeivel együttműködve elősegíti az illetékességi területét érintő területrendezési és településszerkezeti tervek összhangjának kialakítását.
- Kezdeményezi és koordinálja a kerületi szintű településfejlesztési programok, koncepciók és tervek készítését, felülvizsgálatát, módosítását (Kerületi településfejlesztési koncepció, Kerületi integrált településfejlesztési stratégia).
- A hatályos *Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzat* módosításának, illetve az új *Kerületi Építési Szabályzat* tervezésének előkészítésénél lefolytatja a vonatkozó előírások alapján az államigazgatási véleményezési eljárást, a partnerségi egyeztetést, a tervezet kidolgozásánál a szakmai kontrollt biztosítja.
- Véleményezi a külső településrendezési tervek tervezetét.

- Szervezi, bonyolítja a kerületfejlesztési célok megvalósulása érdekében a tanulmányok, tanulmánytervek készíttetését.

A fejlesztési elképzelések gyakorlati megvalósítása során a legfontosabb feladatok a Városüzemeltetési Főosztálya hárulnak, melynek egyik legfontosabb feladata a XV. Kerület Önkormányzata weboldalán fellelhető információk szerint:

A Képviselő-testület által jóváhagyott beruházási, fejlesztési feladatok végrehajtása, valamint az ezekkel összefüggő műszaki ellenőri, koordinációs teendők ellátása.

1.6.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

A kerületre jellemző, hogy a településfejlesztés és településrendezés eszközeit olyan formában igyekszik alkalmazni, ami elősegíti a helyi gazdaság fejlődését, kedvező feltételeket teremt a helyi gazdasági szereplők számára.

A kerület gazdaságfejlesztési célú elképzelései között fontos helyen szerepel az eddig megtelepedett logisztikai funkciók további fejlődésének elősegítése, illetve különböző, nem környezetszennyező ágazatok kerületi betelepülésének támogatása.

Mindehhez szükség van a fejlesztésekhez alkalmas területek előkészítésére, a közlekedési és közmű kapcsolatok felülvizsgálatára, és szükség szerinti fejlesztésére. Mindehhez munkahelyi övezetek, telephelyek számára alkalmas területek kialakítására van szükség. A XV. Kerület Önkormányzatának Gazdaságfejlesztési programja a nagyobb fejlesztési lehetőségeket a következőkben azonosítja:

- Pólus Center II. ütem,
- Újpalota-Parkváros,
- Növényolajgyár,
- Asia Center

területeinek fejlesztése.

A fentiek mellett ki kell emelni a volt Észak-pesti Kórház területének fejlesztésében rejlő lehetőségeket, melynek vonatkozásában elsődlegesen egészségügyi, szociális, oktatási rekreációs területen láthatóak lehetőségek.

A Budai II. László stadion melletti, 2500 fő befogadására alkalmas sportcsarnok építésének helyszíne már kijelölésre került, melynek a források rendelkezésre állásának függvényében megkezdhető a kivitelezése.

A kerület szintén tervezi az újpalotai városrészben egy megfelelő befogadó képességű, korszerű, közösségi-kulturális központ kialakítását, amennyiben az ehhez szükséges pénzügyi fedezetet biztosítani tudja.

1.6.4. Foglalkoztatáspolitikai

A KSH adatai szerint a XV. kerületben 2012-ben 2367 fő regisztrált álláskeresőt tartott nyilván a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, akik közül 477 fő volt egy éven túl álláskereső. Az adatok a fővárosi kerületek között, a lakosság számát figyelembe véve kedvezőnek mondhatóak.

Az adatok értékelése során azt is mindenképpen figyelembe kell venni, hogy a kerület munkaerő-piaci viszonyait a mai napig erősen meghatározza a kerület alvóvárosi jellege. Minderre tekintettel a kerület foglalkoztatási helyzetét erősen befolyásolják a helyi munkaerő számára keresletet jelentő szomszédos és belső kerületek munkaerő-piaci viszonyai.

A foglalkoztatáspolitikai beavatkozások esetén mindenképpen figyelembe kell venni azt is, hogy a kerületben viszonylag alacsony a magasan képzett munkaerő aránya (a felsőfokú végzettségűek aránya kb. 2/3-a a fővárosi átlagnak), ezért egyelőre nem feltétlenül az olyan ágazatok kerületben történő megtelepedésére kell koncentrálni, melyeknek nagy a képzett munkaerő iránti igénye. Ehhez kapcsolódóan természetesen fontos szempont a munkaképes korú lakosság képzettségének a potenciális foglalkoztatók igényeihez történő közelítése.

A XV. Kerület Önkormányzatának egyik legfontosabb foglalkoztatáspolitikai eszköze a közfoglalkoztatás rendszerének működtetése, melyet jelenleg a PALOTA-15 Rehabilitációs és Közfoglalkoztató Közhasznú Nonprofit Kft. által működtet. A Kft. a nyílt munkaerőpiacon valamilyen okból munkát vállalni nem tudó személyek foglalkoztatását biztosító munkahelyek üzemeltetését és fenntartását végzi. A PALOTA-15 Kft. célja a „segély helyett munka” program megvalósítása és továbbfejlesztése, annak érdekében, hogy a szociális segélyek részben kivethetőek legyenek a legyenek a munkaerő-piaci eszközök közül, és miközben a munkaképes személyek képességeiknek és készségeiknek megfelelő munkához jutnak.

1.6.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Általános helyzet

Magyarországon a helyi lakáspolitikai kialakítása önkormányzati feladatkör, amelynek konkrét feladatai nincsenek törvényileg pontosan szabályozva, de pl. beletartozhat a helyi lakásállomány megújítása, illetve a szociálisan rászorult rétegek lakásproblémáinak enyhítése. Az sincs szabályozva, hogy mely önkormányzatoknak kell szociális bérlakás állománnyal rendelkezniük, és hogy az ilyen típusú állománynak minimálisan milyen méretűnek kell lennie a helyi lakásállományon belül. Vagyis nincs szabályozva a feladatellátás mértéke sem.

Eszközrendszerét tekintve a központi kormányzati eszközökön kívül egyéb, azokat kiegészítő, illetve azok mellett működtethető eszközrendszert alakíthat ki. A helyi lakáspolitikai feladatait, eszközeit, illetve azokkal kapcsolatos szabályozást alapvetően négy jogszabály tartalmazza:

- A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény (2011/CLXXXIX. törvény) az önkormányzatok különös feladataként határozza meg a tulajdonukban lévő bérlakásokkal kapcsolatos lakásgazdálkodást. Ennek tartalmát és mértékét azonban nem határozza meg, az ezzel kapcsolatos feladatokat a lakosság igényei alapján és az önkormányzat anyagi lehetőségeitől függően az önkormányzat maga alakíthatja.
- A Lakástörvény (1993/LXXVIII. törvény), amely keret jelleggel szabályozza az önkormányzati bérlakás állományhoz kapcsolódó jogviszony tartalmi részeit, a pontos szabályozást azonban az önkormányzatoknak kell kialakítaniuk helyi rendelet útján.
- A 12/2001. kormányrendelet, amely az önkormányzatok által nyújtható önkormányzati lakáshoz jutási támogatásokat határozza meg.
- Szociális törvény (1993/III. törvény) a helyi lakásfenntartással kapcsolatos támogatások (helyi és kiegészítő lakásfenntartási támogatás, helyi lakbértámogatás) keretjellel szabályozását.

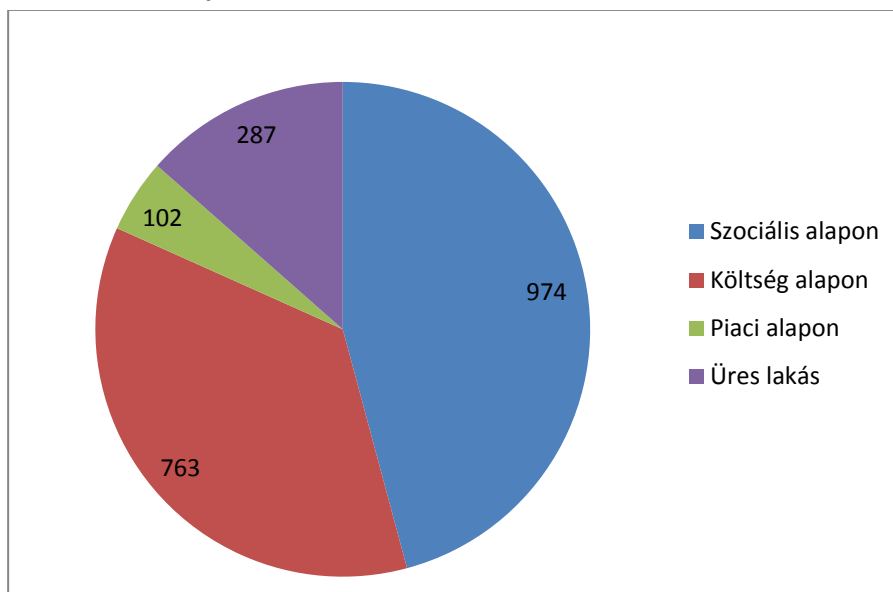
Lakásgazdálkodás

Ahogy azt a korábbiakban már említettük a XV. Kerület Önkormányzata a teljes lakásállományhoz mérten a fővárosi átlagnál valamivel több bérlakással rendelkezik. Ezen lakásállomány fenntartása és kezelése természetesen terheket ró az önkormányzatra, azonban mindemellett tágabb mozgásteret is biztosít számára a helyi lakosság lakhatásának segítése tekintetében. A lakásállomány kezelése során az önkormányzat célja az elavult, családok számára nem megfelelő körülményeket biztosító komfort nélküli és szükségslakások állományának csökkentése, azok bontásával, felszámolásával.

Ezzel párhuzamosan a jelentős számú lakáskiürítés lehetővé tette a lakásfelújítások tömeges megvalósítását, ami a korábbiaknál nagyságrenddel nagyobb volumenű lakáspályázat kiírásának lehetőségét biztosította. A tapasztalatok szerint jelentős a lakossági igény a lakáspályázatokra, elsődlegesen a szociális alapon bérbe adott lakásokra irányulóakra.

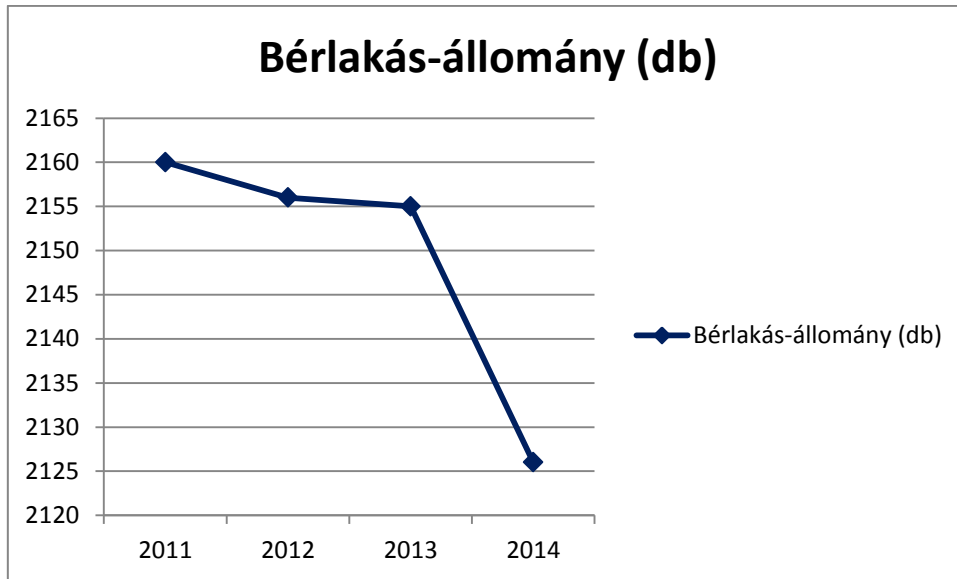
A lakásállomány fenntartása szempontjából pozitívként értékelhető a költség alapú bérlakások viszonylag magas aránya, tekintettel arra, hogy a lakástörvénynek megfelelően a költségalapon bérbe adott lakások bérleti díját úgy kell meghatározni, hogy az a lakás fenntartási költségeit fedezze. Innen töröltem a mondatot.

A kerületben az üres lakások állománya kb. az összes bérlakás 13,3%-ára tehető, ezen lakások kb. 30% az, amely helyreállítás után bérbe adható, a többi lakás valamilyen kötelezettséggel terhelt, vagy kiürítés alatt lévő, esetlegesen értékesítésre kijelölt.

G9. ábra: Önkormányzati lakások bérbeadása
Forrás: XV. Kerület Önkormányzata Gazdasági program

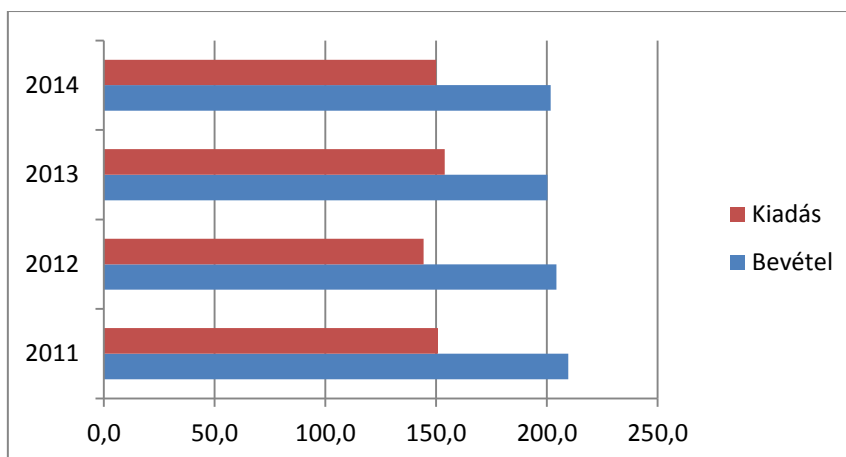
A bérlakás állomány darabszáma az elmúlt években nagyjából stagnált, egyedül a 2014. évben került sor egy jelentősebb csökkenésre, ami az állomány kb. 1,3%-át érintette. A bérlakások számának csökkenése az állomány hosszú távú fenntarthatósága szempontjából pozitív tényező lehet, amennyiben az önkormányzat továbbra is a nehezen hasznosítható, költséges felújítást igénylő, gazdaságtalanul fenntartható, elsődlegesen komfort nélküli és szükségslakások állomány felszámolására törekszik.

G10. ábra: Önkormányzati bérlakás-állomány alakulása 2011-2014.
Forrás: XV. Kerület Önkormányzata Gazdasági program

Helyiséggazdálkodás (nem lakás céljára szolgáló helyiségek hasznosítása)

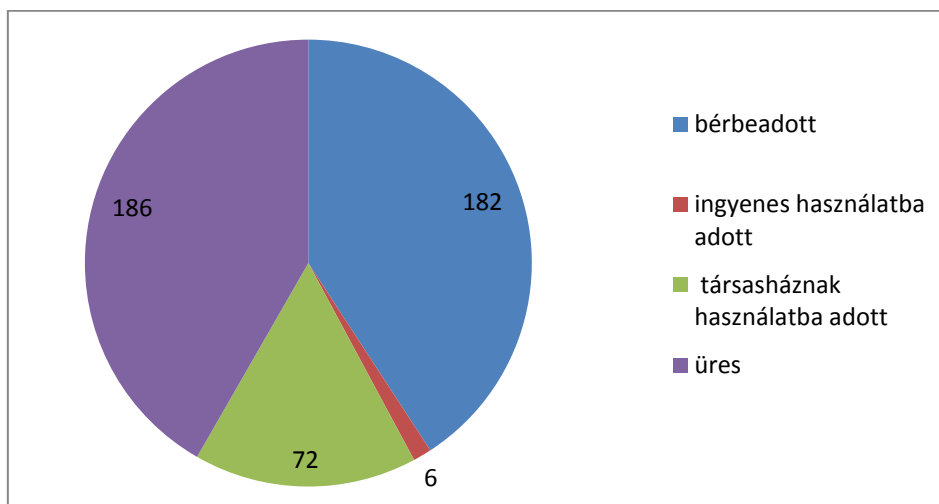
A XV. kerületben a nem lakás célú helyiségekkel történő gazdálkodás legfontosabb eszköze a bérbeadás. Az önkormányzat helyiség bérbeadásból származó bevételei az elmúlt években folyamatosan és stabilan meghaladták a kiadásokat, ezzel a helyiséggazdálkodás hozzájárult a kerület költségvetési stabilitásához. Mindemellett a helyiségbérleti díj bevételek 2013-14. évi, a korábbi évekhez mért visszaesése kedvezőtlen tendenciaként értékelhető, és arra utal, hogy az önkormányzati tulajdonú helyiségek bérbe adhatósága, vonzó állapotba hozatala érdekében a bevételekből fontos a helyiség felújításokra, karbantartásokra megfelelő összegeket fordítani.

G11. ábra: Önkormányzati helyiséggazdálkodás bevételei és kiadásai (millió Forint)
Forrás: XV. Kerület Önkormányzata Gazdasági program

A nem lakás célú helyiségek műszaki állapotának a vállalkozások számára vonzóbbá tétele a helyiséggazdálkodás legfontosabb feladataként nevezhető meg. A hasznosításra vonatkozó adatokból jól

látható, hogy a legnagyobb kategóriát az üresen álló helyiségek képviselik. Mindemellett azt is fontos megjegyezni, hogy a XV. kerületben a hasznosított helyiségeknek csak a 70%-a esetében fizet a helyiség használó piaci alapon megállapított bérleti díjat. Természetesen a piaci alapú hasznosítás elmaradása nem minden helyiségtípus esetében jelent valós problémát. Azon társasházi helyiségek esetében, melyek légópincékben vagy egyéb valós piaci értékkel nem bíró épületrészekben vannak, a közös költség fejében a társasház részére történő használatba adás megfelelő alternatívának tűnik. Azt természetesen szigorúan szabályozni kell, illetve a szabályokat átláthatóan alkalmazni, hogy mely helyiségek vonatkozásában, milyen esetekben (elsősorban közcélúság) lehetséges a piaci bérbeadástól eltérő használatba adást alkalmazni.

G12. ábra: Önkormányzati helyiségek hasznosítása (db)
Forrás: XV. Kerület Önkormányzata Gazdasági program

1.6.6. Intézményfenntartás

Az elmúlt egy, másfél évtized az önkormányzatok intézményfenntartói feladatai körében több jelentős változást is hozott, melyek a következők szerint foglalhatóak össze.

1.) 10 db Nevelési- Oktatási Központ (NOK) létrehozása 1999/2000-ben

- Czabán Általános Iskola és Óvoda
- Hartyán Nevelési- Oktatási Központ, Óvoda, Általános Iskola
- Károly Róbert Kereskedelmi Szakközépiskola, Szakiskola, Általános Iskola és Óvoda
- Kolozsvár Általános Iskola és Összevont Óvoda
- Kontyfa Középiskola, Általános Iskola és Óvoda
- Kossuth Nevelési- Oktatási Központ, Óvoda, Általános Iskola
- László Gyula Gimnázium, Általános Iskola és Óvoda
- Pestújhelyi Nevelési- Oktatási Központ, Általános Iskola és Óvoda
- Száraznád Nevelési- Oktatási Központ, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Pedagógiai Szakszolgálat és Gyógynevelési Szakmai Szolgáltató
- Szent Korona Általános Iskola és Óvoda

2.) NOK rendszer megszűnése 2011 júliusában

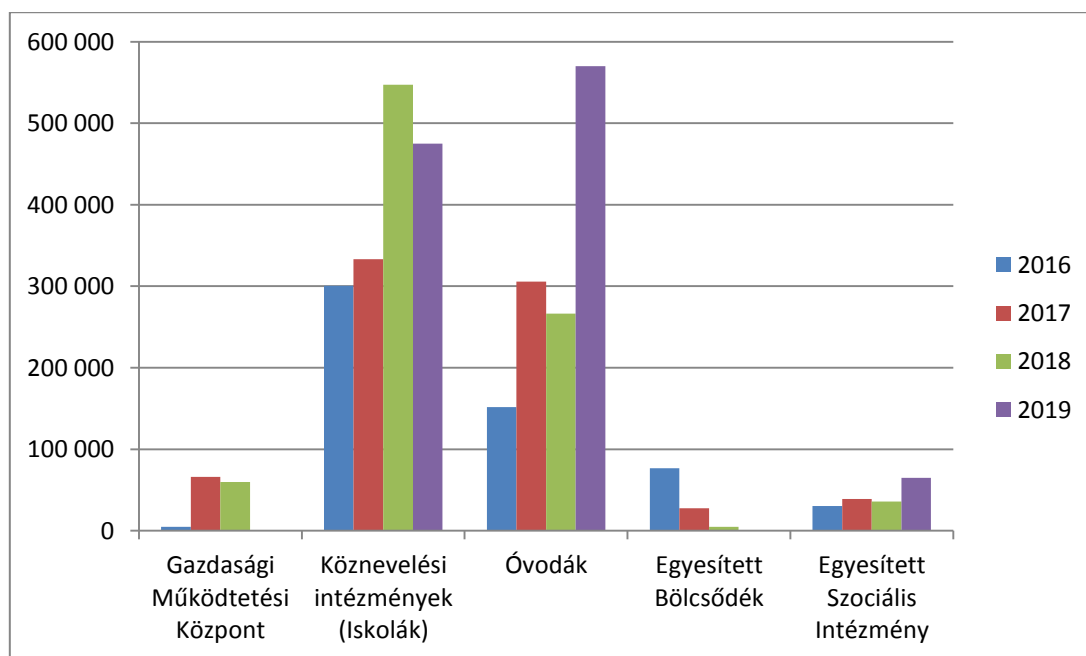
- jogutódok: önálló iskolák és óvodák

3.) Gazdasági Működtetési Központ létrehozása: 2011. július 1.
4.) A Kontyfa Középiskola, Szakiskola és Általános Iskola és a Károly Róbert Szakközépiskola Iskola összevonása: 2012. augusztus 1.
5.) Nevelési- oktatási intézmények állami fenntartásba vétele a KLIK által: 2013. január 1.
6.) Neptun Általános Iskola megszűnése: 2015. augusztus 31.
<ul style="list-style-type: none"> • beolvadt a Kontyfa Középiskola, Szakiskola és Általános Iskolába
7.) Csokonai Kulturális és Sportközpont létrehozása: 2015. április 1.
<ul style="list-style-type: none"> • az Ifjúsági és Sportközpont beolvadt a Csokonai Művelődési Központba
8.) Arany János úti Bölcsőde megszűnése és a Fő úti Bölcsőde megnyitása 2015 szeptemberében

G7. táblázat: Lényeges intézményi változások

A fentiekben összegzett változások ellenére a XV. Kerület Önkormányzata magas színvonalon képes ellátni intézményfenntartói feladatait, a költségvetési egyensúly megőrzése mellett.

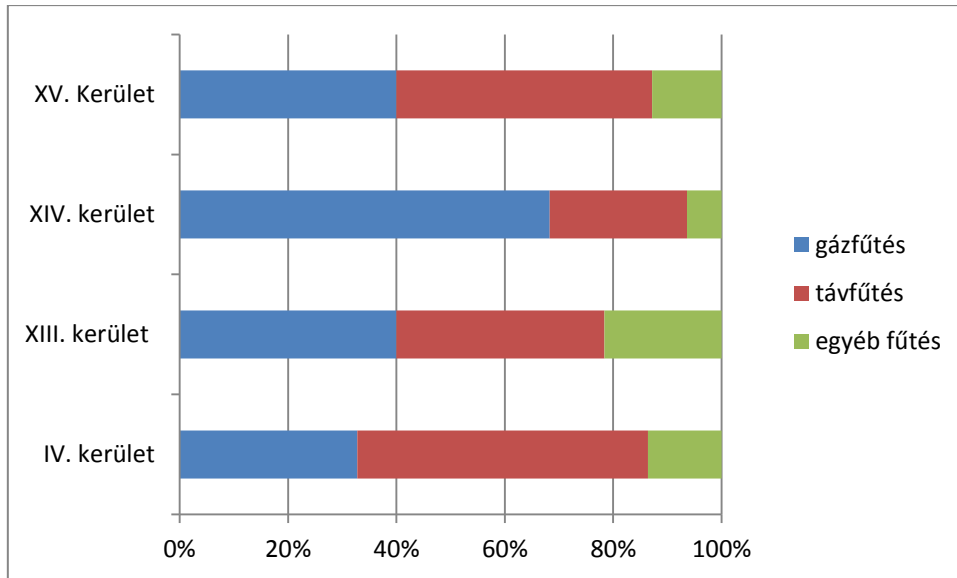
Az önkormányzati adatszolgáltatás keretében átadott GMK Fejlesztési Terv 2016-19-ben rögzített adatok szerint az önkormányzat az intézményi karbantartási költségek jelentős mértékű csökkenésével számol a 2017. év vonatkozásában (34,4 millió Ft-ról 0,8 millió Ft-ra). A beruházásokra vonatkozóan a 2016. költségvetési évben áll rendelkezésre tervadat, 24,52 millió Forint vonatkozásában, mely többségében iskolákhoz és óvodákhoz kapcsolódó beruházásokat tartalmaz. A Fejlesztési Terv legjelentősebb költségvetéssel rendelkező elemét a felújítási költségek képezik. A lenti ábrán jól látható, hogy a felújítási költségek többsége az iskolák és óvodák felújítására került tervezésre, illetve az, hogy ezen költségek a 2016-19. évek között az idő előrehaladtával emelkednek. Szintén megemlítendő, hogy a bölcsődék felújítása kapcsán a terve évente folyamatosan csökkenő költségekkel számol.

G13. ábra: GMK Fejlesztési Terv 2016-19. (eFt)
Forrás: XV. Kerület Önkormányzata adatszolgáltatása

1.6.7. Energiagazdálkodás

A XV. Kerület Önkormányzata sarkalatos kérdésként kezeli a kerületi lakás- és intézményállomány energiatakarékos fenntartásának elősegítését, hiszen a kerület energiagazdálkodásának meghatározó eleme az ingatlanok fűtése és használati meleg víz előállítás. Az önkormányzat előbbi tényezőkre tekintettel intézmény felújítási projektjeinek tervezése során kiemelt figyelmet fordít az energiahatékonyság szempontjaira.

G14. ábra: A XV. és a környező kerületek lakásállományának megoszlása fűtési mód szerint (%)
Forrás: XV. Kerület Önkormányzata Gazdasági program

A kerület energiagazdálkodásában meghatározó a távfűtés szerepe, a XV. kerületi lakásállomány csaknem fele (47,2%) ma is távfűtéssel ellátott, ami a második legmagasabb arány a környező kerületek hasonló adatait figyelembe véve. A távfűtés, mint az egyik leginkább környezetkímélő fűtési mód magas aránya rendkívül kedvező adottság a kerület energiagazdálkodása szempontjából. A XV. kerület távhő ellátását a Budapesti Távhő Szolgáltató Zrt. biztosítja. Jelentős előrelépést jelent a távhő ellátórendszer életében a 2015 nyarán lezárult, mintegy 5,3 milliárd forintos összköltséggel megvalósult, az újpalotai távhőkörzet hulladékhasznosító műből való részleges ellátására irányuló projekt. A projekt révén csökkent a kerületi hő-ellátáshoz kapcsolódó szén-dioxid kibocsátás.

A távfűtéssel elérhető energiahatékonysági eredmények mellett az önkormányzat fontosnak tartja az előző időszakban megvalósított, 1400 db lakást és számos közintézményt érintő energiahatékonysági célú felújítások folytatását. Mindezek érdekében az önkormányzat visszatérítendő, alacsony kamatozású hitelkonstrukciók kidolgozását tervezi, melyek a panelházak mellett a hagyományos technológiával épült társasházak és a családi házak tulajdonosai számára is elérhetőek lehetnek.

élőhelye. Hasznosítás esetén járműbontókként, járműalkatrész raktárakként hasznosítottak, ami potenciális talaj- és talajvízszennyező forrásként jelentkezik a kerületben.

Területhasználati konfliktust okoznak a nagyfeszültségű légvezetékek, melyek az Újpalotai lakótelep melletti erdős területen vezetnek át. A légvezetékek földkábelekre történő cseréje a fátlan területek jelentős csökkenésével járna.

1.7.2. Védett, védendő táji, természeti értékek, területek

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület

A területen **tájképvédelmi szempontból kiemelt védendő területek nincsenek**. A tájkép szempontjából fontos elem a település sziluettje, a mezőgazdasági területek, erdők területei. A kerület fontos tájképi értéke a közterületek gazdag faállománya, a sok faszoros utca. Ezek az utcai fasorok a nagy tömegükkel igen kedvezően befolyásolják a látképet.

Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

A kerületben országos vagy nemzetközi jelentőségű természetvédelmi oltalom alatt álló terület, érték nem található.

Helyi jelentőségű természeti értéknek nyilvántartott terület a Turjános természetvédelmi terület. A terület védettségét a 25/2013. (IV. 18.) Főv. Kgy. rendelet határozta meg. A védett terület Budapest XV. kerület, a Szilas-patak-Rákospalotai határút-közigazgatási határ között, 108 579 m² területtel jött létre.

A védettség oka, hogy a területen található értékes, őshonos puhafás láperdő-vegetáció és a hozzá kapcsolódó őshonos állatvilág megőrzése biztosított legyen.

Ökológiai hálózat

A területet az országos ökológiai hálózat érinti. A kerületben ökológiai folyosó és puffer területek találhatóak. Az ökológiai folyosó területek a Csömöri-patak és a Szilas-patak mentén találhatóak és lefedik a természetileg értékes területsávot a patakok mentén. Pufferterületként a Szilas-patak és a Szentmihályi út közötti területen lévő parkerdő területet tartják nyilván.

Szociális és egészségügyi intézmények

A nyugdíjas otthonok lakótelepek mellett, azokhoz kapcsolódóan helyezkednek el. Ezek nagy kertekkel rendelkeznek. A kisebb szociális létesítmények elszórtan helyezkednek el és jellemzően minimális zöldfelületekkel rendelkeznek. Jelentős létesítmény a kerületben az Őrjárat utcai volt szovjet katonai kórház tömbje, az Észak-Pesti kórházé. Az értékes és szép épületállomány körül jelentős méretű zöldfelület található, melyben hatalmas idős fák díszlenek.

Oktatási intézmények

Oktatási intézmények kertjei általában jól felszereltek. Jellemzően lakótelepeken vagy azok közelében helyezkednek el, olyan helyeken, hogy megfelelő ellátást biztosítsanak a kerületben lakóknak.

Sporttelepek

Sporttelepek közül a kerületben 4 db található. A Rákospalotai EAC sporttelep a legmagasabb színvonalú, itt a kialakított foci és futópálya körül nézőtér is található. A területen nem csak a sportpályák, hanem azon kívül is gazdag zöldfelület található. A többi sporttelep jóval szerényebb ennél, de azok talán még jelentősebb zöldfelülettel, nagyobb mennyiségű élő faállománnyal rendelkeznek.

Kertvárosias lakótelkek

A lakóterületek zöldfelületei közül legnagyobb területtel a kertvárosias lakótelkek rendelkeznek. Jellemzőjük, hogy általában kis telekterületűek. A beépítettség sok helyen előkert nélküli, oldalhatáron álló, vagy zárt sorúan beépített, így a tömbbelsőikben nagyobb zöldfelület alakul ki a sok apró zöldfelületből. A kertek ma már többségében díszkerti és rekreációs célúak, visszaszorulóban van a veteményesként történő használatuk. A haszonnövények közül leginkább a gyümölcsfák fordulnak elő bennük.

Közparkok

Közparkok általában elszórtan a kertvárosias lakóterületek között helyezkednek el. Igazán jelentős, nagy területű, egybefüggő közpark nincs a kerületben. Jelentősebb parkterületek a következők: Karácsony Benő park, Széchenyi tér, Wágner Manó park, Közvágóhíd tér, Tarpai tér, Karatna tér, Obsitos tér, Kozák tér, Fő tér, Kovácsi Kálmán tér, Vácrátót tér, stb. Valamennyi park és tér esetében igaz, hogy jellemzően idősebb faállománnyal rendelkeznek. A fák - tömegüknél fogva - jelentős zöldfelületi értékkel bírnak. A kisebb terek egy részén játszóterek vannak. Általában igaz, hogy a központi helyeken lévő parkok, terek több odafigyelést kapnak (Wágner Manó park, Széchenyi tér), de olyan is akad, ami ennek ellenére elhanyagolt állapotú és (Karácsony Benő park). Összességében mennyiségileg némi hiány van a közparki területekből, de elhelyezkedésük révén a kerület valamennyi részén vannak olyan kisebb nagyobb egységei, ami a minimális közparkokkal szembeni igényeket kielégítik.

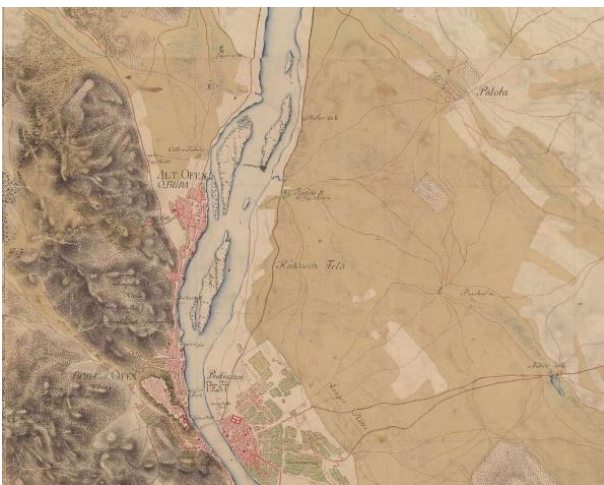
1.9. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA

1.9.1. Az épített környezet értékei

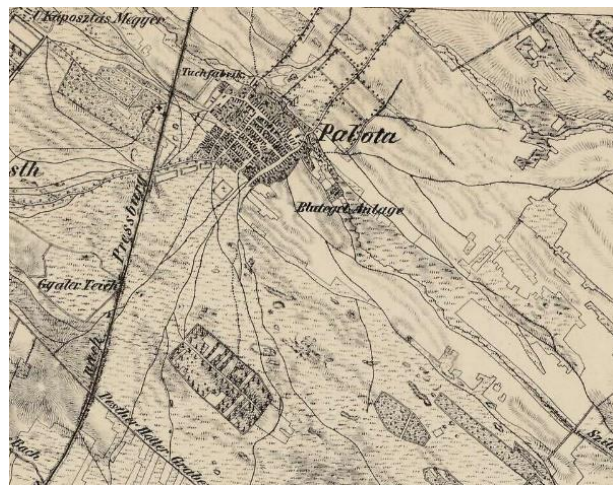
A településszerkezet történeti kialakulása

A középkorig a kerület helyén hatalmas füves területek, vizenyős rétek húzódtak, melyeket kaszálóként hasznosítottak, a patak menti Rákos mező pedig országgyűlések színhelye volt.

Palota eredeti neve Nyír volt, ezen a néven szerepelt először egy 1281-es peres oklevélben. Egy 1346-os oklevélben fordul elő először Palota neve egy birtokperben. A török uralom alatt pusztává vált Pest környéki településekre a XVII. század végén tért vissza a lakosság. Palota 1683-ban portaszáma alapján a megye közepes nagyságú települése volt.

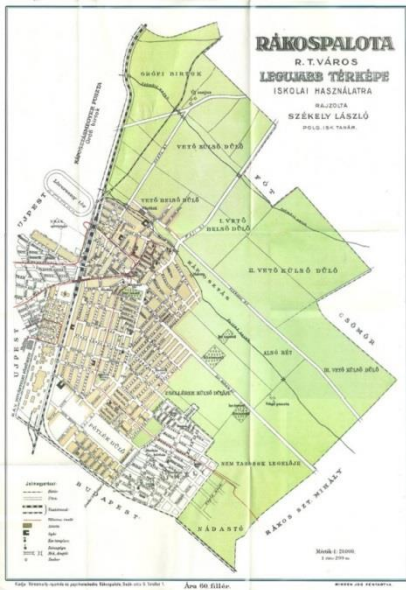
É1. ábra: Első katonai felmérés (1763-1787)
(forrás: Arcanum adatbázis)

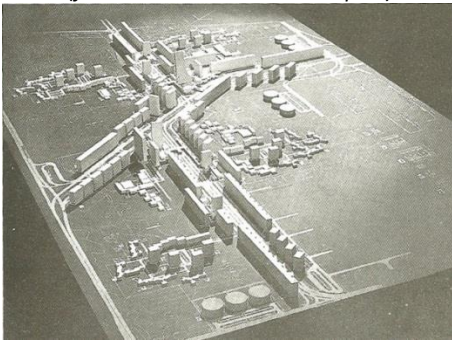
É2. ábra: Harmadik katonai felmérés (1869-1887)
(forrás: Arcanum adatbázis)

1831-ben Károlyi István megalapította Új-Megyer néven a későbbi Újpestet. Az új település a mai Váci út és Árpád út kereszteződésében volt, és innen növekedett Palota irányába. Rákospalota 1871-re nagyközséggé fejlődött. Az 1846. július 15-én megnyitott első magyar vasúti pálya, - a váci -, Palota életét is felpezsdítette. Sőt 1872-ben az addig a Kálvin tértől Újpestig közlekedő lóvasút vonalát meghosszabbították Palotáig. Hamarosan a pesti polgárok igen kedvelt kirándulási- és nyaralóhelyévé vált, nyaralótelep is épült. A földek kikapcsolását még Károlyi István kezdte meg 1831-ben, és ezzel megvetette Újpest alapjait, amely 1840-ben önálló község lett. Káposztásmegyer a 19. században Rákospalotához tartozó pusztá majd nyaralótelep. A „Káposztás-” előtagot az itteni káposztaföldekről kapta, hogy ezáltal a többi Megyer nevű településtől megkülönböztessék. A terület 1950-ben, Nagy-Budapest létrehozásakor lett Budapest része.

A lakosság számának növekedésével folytatódtak a parcellázások, ezek közül a legnagyobb az ún. községi földek kialakítása volt. 1910 júliusáig a község ideiglenes neve Széchenyitelep volt és 1910-ben Pestújhely néven önállósult. Pestújhely, mint önálló település 1949. december 31-én megszűnt, mivel 1950. január 1-jén Budapesthez csatolták, ahol a Rákospalotából létrehozott új XV. kerület része lett. Az első gőzvontatású vasutat a Magyar Középponti Vasúti Társaság építette Pest és Pozsony között. Ennek első, Pest és Vác közötti, Rákospalotát is érintő szakaszát 1846. július 15-én adták át. Az első javítótelep a Nyugati Indóház mellett 1847-től üzemelt. A vasút lendületes fejlődése indokoltá tette, hogy a városon kívül is létrehozzanak járműjavítót. A vasúttársaságok államosítása után az új tulajdonos, a MÁV Igazgatósága az első vasútvonal mentén megvásárolt egy 65 hektáros területet, ahol megépítette a Pesti (Istvántelki) Főműhelyt.

É3. ábra: Rákospalota legújabb térképe 1927-ből
(forrás: Arcanum – BFL térképtár)

É4. ábra: a lakótelep makettje: a meg nem valósult III. ütemet és közművelődési intézményeket is bemutatja
(Forrás: Ferkai András: Lakótelepek Városháza, 2005)

A már Rákos-Palotának nevezett községet a vasút kedvelt kiránduló- és nyaralóhellyé tette. Gyönyörű villák épültek a sínek mindkét oldalán. 1908-ban a MÁV megvásárolt egy 35 hektáros területet Palota-Újfalú keleti határán, hogy felépítse alkalmazottainak lakótelepét. A MÁV-telep város volt a városban, amit a vidékről a városba költözőknek terveztek, piaccal, óvodával és iskolával, orvosi ellátással, saját csendőrséggel.

Az Újpestet és Nagyiccét összekötő lóvasúti közlekedés modernizációjával létrejött a mai Szent Korona útján a kétsínes HÉV közlekedés. A Máv lakótelepet ez az egyetlen főút szelte keresztül, ahol az építkezésnél és egy darabig még utána is Helyi Érdekű Vasút közlekedett, az utca mindkét oldalán sínekkel. Később két villamos vonal biztosította a kapcsolatot a város és munkahely felé. A HÉV - ami Csömör felé szelte át a szántóföldeket - pestújhelyi végállomását a 69-es, míg a 67-es villamos végállomását a 65-ös villamossal lehetett elérni. Ezzel a két villamossal lehetett eljutni a Dugonics utcáig, és onnan az Istvántelki Főműhely bejáratáig, vagy a vasútállomásra.

A mai Újpalotai lakótelepet felépítésekor két lakótelep alkotta: a Páskomliget, majd Újpalota névre keresztelt nagyobb, melyhez kereskedelmi-szolgáltató központ is tartozott, és a Frankovics Mihály utcainak nevezett kisebb lakótelep. A Frankovics –az Újpalota II. ütem- a mai Drégelyvár utca páratlan oldalán helyezkedik el. Építése 1972-73-ban kezdődött. A gáz és csatornázás az Újpalotára tervezett infrastruktúrára épült, a távfűtés biztosítása érdekében a FŐTÁV fűtőművét bővíteni kellett, a távbeszélő hálózathoz pedig egy úgynevezett PAM-központot (konténerközpontot) helyeztek ki. Míg Újpalota esetében zöldmezős beruházásként, volt mezőgazdasági területre épült a lakótelep, a Frankovicshoz már szükség volt szanálásra: 204 ingatlanon 286 lakást kellett lebontani.

Régészeti örökség: védetté nyilvánított régészeti lelőhely, nyilvántartott régészeti lelőhely, régészeti érdekű terület

É5. ábra: nyilvántartott régészeti lelőhelyek a XV. kerületben
(forrás: saját szerkesztés)

A régészeti örökség jegyzéke a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 71. § (1) bekezdése valamint a 199/2014. (VIII. 1.) Korm. rendelet szerint a nyilvántartást vezető Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ (a továbbiakban: Forster Központ) központi, közhiteles nyilvántartási adatain alapul.

A XV. kerületben nem található védett régészeti lelőhely. A kerületben 20 nyilvántartott régészeti lelőhely található; nagyobb egybefüggő ilyen területek Sikátorpuszta, az egykori Palota középkori településmagja, illetve a Késmárk utca – Körvasút sor közötti összefüggő területek. Kisebb számban egy-két ingatlant érintő nyilvántartott régészeti lelőhely található még pl. az Őrjárat utcában, a Karatna téren, Piócsdűlőn és az M0 1. lh. 72,7 km-szakaszon a térképen bemutatott pozíciókban.

Műemlékek, műemlék-együttesek

É6. ábra: XV. kerület –védett elemek
(forrás: saját szerkesztés)

A XV. kerület területén az épített örökség védelmét országos és fővárosi egyedi és területi védelmek biztosítják. A védelem alatt álló épületek, épületegyüttesek és területek az egyes kerületrészek történetileg jellemző karakterét, arculatát őrzik.

Műemléki érték minden olyan építmény, kert, temető vagy temetkezési hely, terület (ezek maradványa), valamint azok rendeltetésszerűen összetartozó együttese, rendszere, amely hazánk múltja és a közösségi hovatartozás-tudat szempontjából kiemelkedő jelentőségű történeti, művészeti, tudományos és műszaki emlék, alkotórészeivel, tartozékaival és berendezési tárgyaival együtt. (2001. évi LXIV. törvény 7.§ 17.)

A XV. kerületben található műemlék-együttesek egyike az Észak-Pesti Kórház épületeinek együttese.

A pavilonos elrendezésű kórház első épületeit a század első évtizedében emelték, a területen ma is álló hét szecessziós pavilon, és a bauhaus nővérszálló rendelkezik műemléki védelemre méltó építészeti kialakítással. A Rákospalotai Leánynevelő Intézet épületegyüttese, és a XIX. századból származó Liva malom

a hozzá tartozó molnárlakással és fürdőépülettel szintén értékes műemléki együttes. Műemlék a Magyarok Nagyasszonya római katolikus főplébánia templom, a Kossuth utcai római katolikus kápolna és a volt Rákospalotai Múzeum épülete. Részletes jegyzéket a melléklet tartalmaz.

Műemléki terület: műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

A kulturális örökségvédelemről szóló 2001. évi LXIV. törvény meghatározásában a műemléki területek közül a XV. kerületben csak műemléki környezetek kerültek kijelölésre. Történeti táj és műemléki jelentőségű terület a kerületben nincs.

Műemléki környezet

Kijelölt műemléki környezet a Kórház épületegyüttesének műemléki környezete és Magyarok Nagyasszonya római katolikus templom műemléki környezete. Ex lege műemléki környezetek a Forster Központ adatszolgáltatása szerint a Rákospalotai Leánynevelő Intézet épület-együttese, az un. Liva malom épülete, a Volt Rákospalotai Múzeum és a római katolikus kápolna ex-lege műemléki környezete.

A XV. kerületben a műemlékvédelem sajátos tárgyai (történeti kert, temető, temetkezési emlékhely, továbbá nemzeti emlékhely) nem található.

Helyi védelem: fővárosi helyi védelem, kerületi helyi védelem

A Budapest főváros városképe és történelme szempontjából meghatározó építészeti örökség kiemelkedő értékű – műemléki védettség alatt nem álló – elemeinek védelme érdekében Budapest Főváros Önkormányzata a 37/2013. (V.10.) Főv. Kgy. rendeletében határozta meg a helyi védettséggel kapcsolatos szabályokat. A rendelet új mellékletét a 13/2015. (III.16) önkormányzati rendelettel fogadták el.

A XV. kerületben a fővárosi védelem alatt álló épített örökségi értékek két típusa a fővárosi védett épület, és a fővárosi védett épületegyüttes. A fővárosi rendelettel védett épületek 92 elemet rögzítő listája a mellékletben szerepel. A XV. kerület területén három fővárosi rendelettel védett épületegyüttes található. A MÁV lakótelep, a Fő út védett épületegyüttes és az Attila utca védett épületegyüttes részletes leírása szintén a mellékletben szerepel.

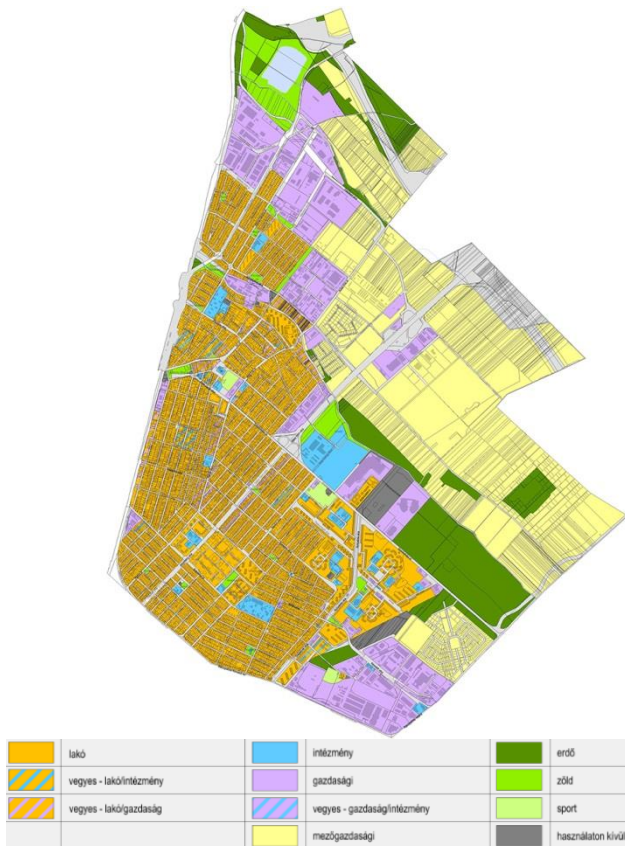
A XV. kerület saját hatáskörében helyezett védelem alá épületeket. Helyi védelmi rendelete: a Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzat Képviselő-testületének 36/2012. (IX.28.) önkormányzati rendelete Budapest XV. kerület építészeti és városszerkezeti értékeinek helyi védelméről.

A rendelet 1. számú melléklete tartalmazza a helyi védelem alatt álló védett értékeket, azaz a:

- védett épületeket, építményeket,
- védett településrészeket,
- védett utcaszakaszokat.

A hely védett elemek listáját a melléklet tartalmazza.

1.9.2. Területfelhasználás vizsgálata

É7. ábra: Jellemző területfelhasználás
(forrás: saját szerkesztés)

A kerület legnagyobb, belső területét dominánsan a lakó területhasználát jellemzi. Ebben szórányosan jelennek meg egyes területeken intézményi tömbök, illetve olyan területek, ahol e két funkció vegyesen is található (pl. Rákospalota központi területén).

A nagyobb kiterjedésű lakótelepeken jellemző a tömb szintű intézményblokkok jelenléte. Az itt létrehozott főként alapintézményi ellátást biztosító területek (pl. óvodák, iskolák, egészségügyi létesítmények, szociális ellátáshoz tartozó épületek stb.) egy féle mikro központként is funkcionálnak.

Ezt a lakódomináns területet észak és keleti irányból főként nagyobb kiterjedésű gazdasági területek határolják.

Az egyes gazdasági területeket néhány helyen mezőgazdasági és erdőterületek tagolják. A többnyire beépítetlen területek észak-keleti irányból körülölelik a kerület beépített részét.

A kerület legészakibb részén lévő bányató körül főként zöldfelületek vannak.

A kerületet nyugati irányból a vasút, északról az M0-ás körgyűrű határolja.

1.9.3. Telekstruktúra

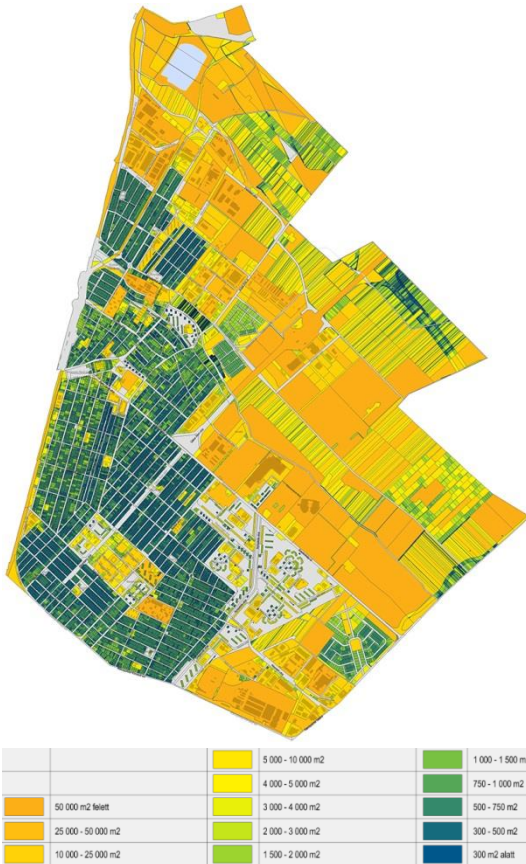
Telekmorfológia és telekméret

Egy településen belül a telekszerkezet, a telkek morfológiája alapvetően meghatározza annak szerkezetét és egyben a településképet. A történetileg kialakult utcahálózat, a telekosztások akár évszázadokra visszamenőleg is lekövethetők, a múlt lenyomataként szolgálnak. A telekstruktúra, a területi és szélességi-mélységi jellemzők meghatározzák a beépítés jellegét, vizsgálatuk ezért kulcsfontosságú.

Rákospalota kerületrészen a telkek és így a tömbök struktúrájára is a tervszerűség és az egymásra merőleges szervezett utcarendszer a jellemző. Kivételt képez ez alól a Központi vegyes területrészen található Öregfalu városrész, amelyre jellemzőek a „girbe-gurba” utcák. A Széchenyi tér és környéke is megbontja a Fő út vonalvezetésével és környezettől eltérő telekméreteivel ezt a rendszert.

Rákospalota – Újfalú részen a merőleges utcarendszerek által szervezett szabályos telek és tömb struktúrák egy-egy főbb útvonal mentén a derékszögtől eltérő szögben találkoznak. Ezek a törésvonalak a Rákos út és a Dembinszky utca. A MÁV-telep ezeknek a törésvonalaknak a találkozásánál helyezkedik el egy teljesen más struktúrát képviselve.

Rákospalota – Északi kertváros és Pestújhely - kertváros is szabályos, egymásra merőlegesen szervezett utcarendszerrel rendelkeznek. Telekstruktúrájukat csak egy-egy nagyobb telket elfoglaló intézmény és lakótelep töri meg.

É8. ábra: Telekméret
(forrás: saját szerkesztés)

Rákospalota – Északi kertvárosrészben a Károlyi Sándor utcai lakótelep ékelődik a kertvárosi részek közé és úszótelkeivel bontja a környező telekstruktúrát. Pestújhely kerületrészben a külön egységként kezelt Mézeskalács tér és környéke, valamint az Észak-Pesti kórház területe az, amely egész tömbnyi területet foglal el és így más struktúrát képvisel, mint a kertvárosi részek. A kertvárosi területen is található két olyan lakótelepi egység, amely saját rendszerével kitűnik a homogén területből, ezek a Bánkút utcai társasház-as-telep és a Bezsilla-kerti BM telep.

A kerület délkeleti részén található Újpalota lakótelep kerületrész egy teljesen eltérő struktúrát képvisel, mind utcarendszerét, mind telekstruktúráját tekintve. A 70-es években épült telep célja nem a környezetbe való illeszkedés volt.

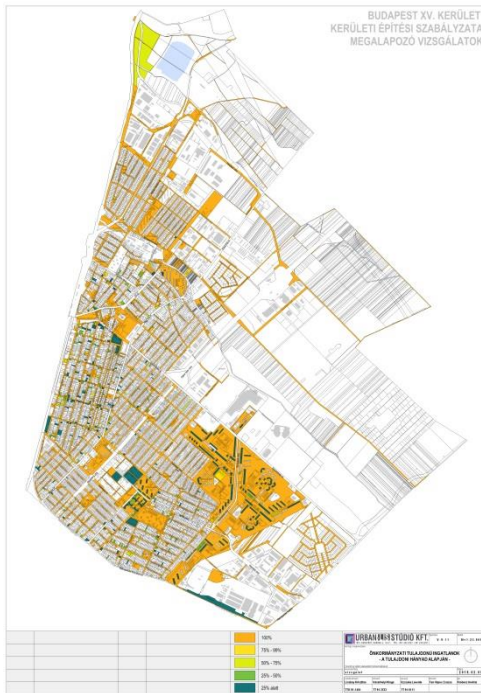
A kerület lakóterületeit északról, keletről és délről szegélyező kereskedelmi, szolgáltató, ipar és mezőgazdasági területek felhasználásukhoz illeszkedően más telekstruktúrát és morfológiát képviselnek. A mezőgazdasági területek egy részére jellemző a hosszú szalagtelkesség, a kereskedelmi, szolgáltató és iparterületekre pedig az egybefüggő nagy telektömbös struktúra.

A pestújhelyi kertvárosi területrekről (valamint a még be nem épített új lakóterületekről) is elmondható, hogy 300 m²-től 1500 m²-ig terjed a telkek mérete. A beékelődő intézményterületek, (a Károlyi Sándor utcai lakótelep, a MÁV-telep, a Mézeskalács téri lakótelep és a Szilas patak menti barnamezős terület) képviselnek 5000 m² feletti telekméretet. Rákospalota délnyugati részén a Vasút menti teleksávra is jellemző a kertvárosi részeketől eltérő 2000-5000 m² körüli telekméret.

A lakótelepeket az úszótelkek miatt a kicsi telekméret jellemzi, amely a valóságban nem fellelhető, mert a hagyományos városi szövetet megbontó zöldben úszó tömbházak látszólag nagy egybefüggő területen helyezkednek el. Ezek a kerületben szintén szétszórtan helyezkednek el, ugyanakkor jelentős egybefüggő területeket alkotnak. Az úszótelkek mellett a lakótelepeket ellátó intézmények telkei képviselnek csak nagyobb méreteket.

A lakóterületeket körülölelő vegyes területekre jellemző a 25 000 m² feletti telekméret. A mezőgazdasági területeken a megmaradt szalagtelkes struktúra miatt jellemző a kisebb telekméret.

Önkormányzati tulajdonvizsgálat

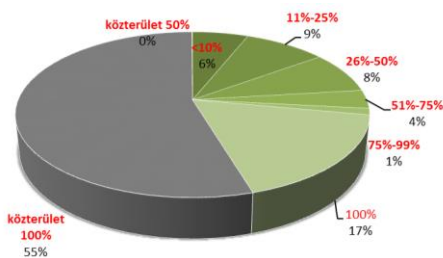

É9. ábra: Önkormányzati tulajdonú ingatlanok a tulajdoni hányad alapján
(forrás: saját szerkesztés)

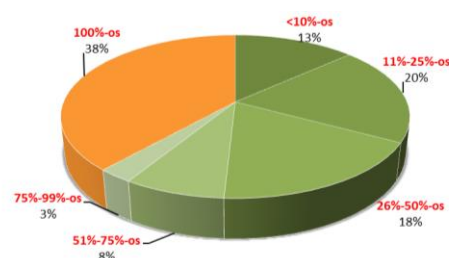
A kerület területén a térképen sötétebb sárgával jelölt területek 100%-ban a kerületi önkormányzat tulajdonában vannak. Ezek jelentős része lakótelepek közterülete, más részük az általános utcai közterület. A beépített, vagy beépíthető telekállomány tekintetében az önkormányzathoz tartozó intézmények általában kerületi tulajdonban is vannak, és számos ingatlanban van az önkormányzatnak tulajdoni hányada. Az intézmények többségének is az önkormányzat a tulajdonosa, fenntartója. A 2011-es népszámlálási adatok alapján az önkormányzat 1982 lakóingatlan esetében tulajdonos. Amennyiben csak a földrészleteket nézzük, akkor a rendelkezésre bocsátott vagyonkataszteri adatok alapján az önkormányzat 1296 földrészletben tulajdonos. Ebből 695+1 db ingatlan közterület, melyben az egy hóján 100%-ban a kerületi önkormányzat a tulajdonos.

A telekingatlanok száma 578 db, melyben a grafikonon bemutatott tulajdoni arányok szerinti megoszlás jelentkezik. A 100%-ban tulajdonolt ingatlanok aránya 38 %, és az 50 % feletti, 100%-ot el nem érő ingatlanarány csupán 11%, vagyis közel a felében több majoritásban van az önkormányzat.

Ebből a közterületi ingatlanok száma 256 db, melynek egy kivételével kizárólagos tulajdonos az önkormányzat, és egy közterület (Dunakeszi út) csak fele részben tartozik a kerületi önkormányzathoz. A közterületi telkek területe 341 ha, a nem közterületi telkéké 152 ha m², együtt közel 500 ha van az önkormányzat tulajdonában.

É10. ábra: Önkormányzati tulajdoni arányok
(forrás: saját szerkesztés)

É11. ábra: Önkormányzati tulajdoni arányok telekingatlanokban
(forrás: saját szerkesztés)

Az adatlistákban azonban vannak vélhetően kérdéses adatok, mivel sok ingatlan esetében 1/9999 arányú az önkormányzat tulajdonrésze, ami beviteli problémára, vagy speciális helyzetre utal. A térképen jól láthatóak azok az ingatlanok, ahol az önkormányzati tulajdon túlsúlyban van, 50%-nál nagyobb az aránya. Ezek alapvetően az önkormányzati működtetésű intézmények, lakóépületek.

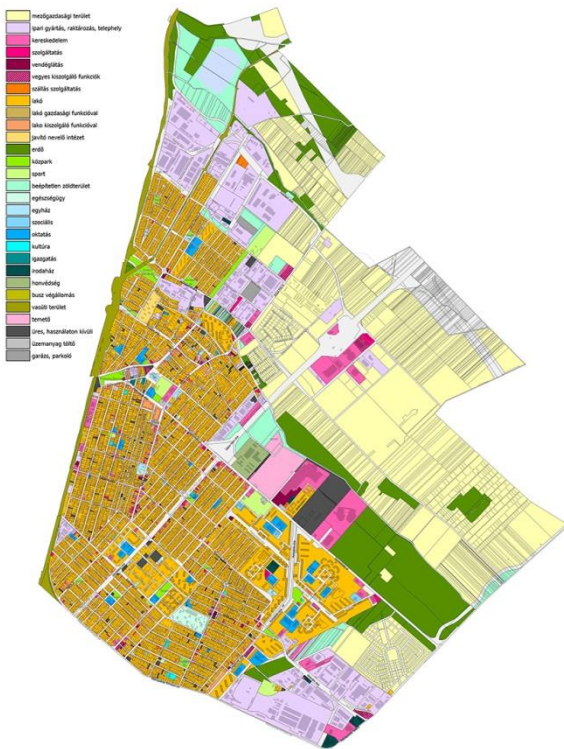
Ha a közterületeket tekintjük, feltűnik, hogy a még beépítéssel igénybe nem vett, de kiszabályozott területeken a közterületek már önkormányzati tulajdonba kerültek. Ilyen pl. az újpalotai lakóteleptől keletre, a Szentmihályi úttól délre eső lakóterületi fejlesztésre kijelölt terület, vagy a Szilas pataktól északra eső Régi Fóti út menti terület.

1.9.4. Az építmények vizsgálata

Az építmények vizsgálata folyamán az egyes funkciók, kapacitások, a meghatározó beépítési jellemzők, jellemző magassági viszonyok kerülnek feltárára. Ezek segítségével és a további helyi sajátosságok alapján lehet meghatározni a kerületben jellegzetesen elváló karakterű területeket.

Az épületek általános funkcionális jellemzői, a tényleges területhasználat vizsgálata

Az épületállomány és a területhasználat összefüggései

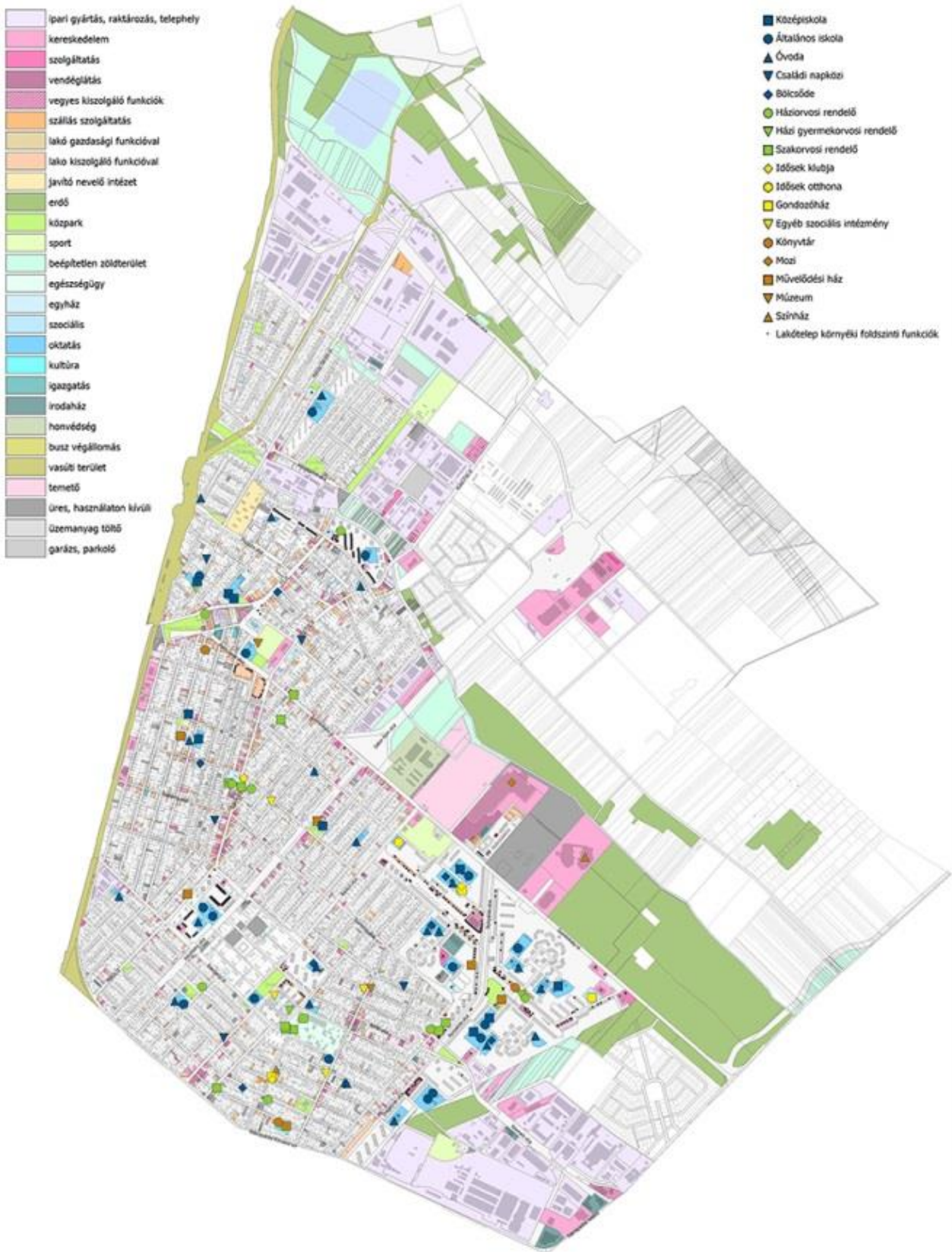
É12. ábra: Telekfunkció vizsgálat
(forrás: saját szerkesztés)

A vizsgálat telkenkénti bontásban készült, alapvetően az épületre, és ebből következően a telekre jellemző funkciók meghatározásával, ami egyúttal a kerület tényleges területhasználatát is megjeleníti. A lakótelepek esetében készült külön földszinti funkció vizsgálat.

A funkciók tömbre vetített vizsgálata a tömbben domináns funkciókat jeleníti meg. Így kerültek jelölésre lakó, vegyes – lakó/intézmény, vegyes – lakó/gazdaság, intézmény, gazdasági, vegyes gazdaság/intézmény, mezőgazdasági, erdő, zöld, sport és használaton kívüli területek. A kerületben többségben vannak a lakóterületek, a második legtöbb a mezőgazdasági terület, a harmadik pedig a gazdasági területek.

Az intézmények térbeli elhelyezkedését is mutató funkcionális térkép tartalmazza a nem lakófunkciójú telkeket. Ebből kiolvasható, hogy a teljes intézmények alapvetően az oktatási, egészségügyi rendeltetéseket szolgálják, sok más funkció általában más építményben kapott helyet.

Megállapítható, hogy a fő útvonalak mellett a lakófunkcióval együtt, vagy önnálló épületben, de a lakóházak sorában megjelenik a szolgáltatás, kereskedelem vendéglátás, így a Fő út, a Régi Fóti út, a Szentmihályi út, a Rákos út, a Pestújhelyi út mentén. Kisebb ezek megjelenési aránya a Szerencs utcában és az Arany János utca mentén. Az M3 jelentős beavatkozás volt a kerület sturktúrájába, emlett folyamatosan alakultak át a korábbi lakótelkek elsősorban az útmenti szolgáltatások irányába. A térkép jólmutatja a jelentős méretű kereskedelmi egységeket is, amelyek már a lakóterületen kívül, vagy ahhoz csatlakozva jöttek létre (Metró, Pólus stb.).

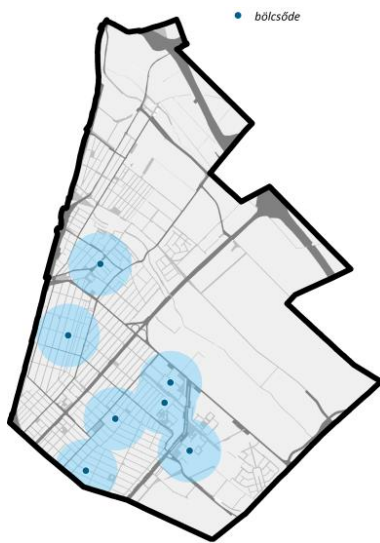
É13. ábra: Intézmények vizsgálata
(forrás: saját szerkesztés)

Az intézmények jellemzői

A kerület beépített területeinek legnagyobb része lakóterület. Ezeken belül az intézmények vizsgálatát a hagyományos intézményi bontásban lehet a legjobban bemutatni.

Az alapellátási intézmények listáin túl feltüntetésre kerül az intézményrendszer térbelisége is, hiszen nagyon fontos szempont az intézmények elérhetősége. Az ábrákon jól látszik, hogy hol vannak hiányok az intézményrendszer térbeliségében, vagy hol okozhatnak problémát a megközelítési távolságok. A kerület intézményeinek jegyzékét a melléklet tartalmazza.

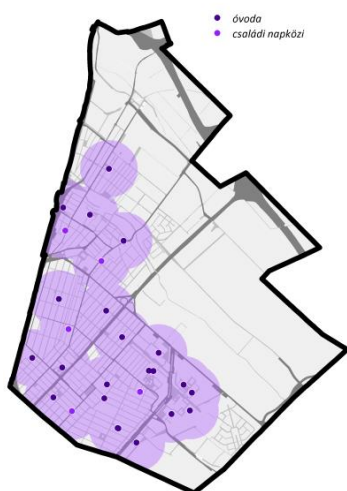
Nevelési és oktatási intézmények

É14. ábra: Bölcsődék ellátási lefedettségével
(forrás: saját szerkesztés)

A kerületben a gyermekek napközbeni ellátását 3 éves korig az Egyesített Bölcsődék biztosítják. A bölcsődei férőhelyek számát a kerületben lévő 7 intézményben 2003 óta majdnem kétszeresére emelték, valamint a beíratott gyermekek száma is folyamatosan emelkedett, összességében mintegy 30%-kal. Míg 2003 és 2010 között 20-30%-kal meghaladta a beíratott gyermekek száma a férőhelyek számát, addig 2011-2012-ben már csak 87%-os volt a kihasználtság.

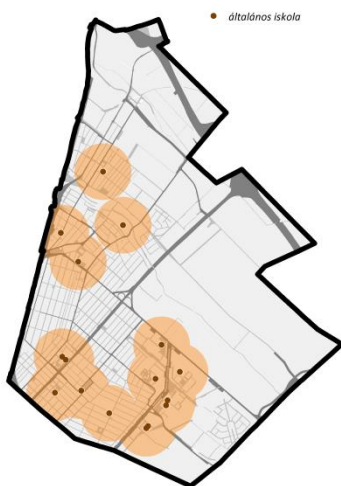
A térkép jól mutatja, hogy Rákospalota északi, a középső és déli kertvárosi részein, valamint Pestújhelyen tapasztalható intézményhiány. 2010 óta a kihasználtság kisebb lett. 2014-ben a 670 bölcsődei férőhelynek a 77 %-a volt csupán betöltve. A kapacitáskihasználtság alapján az önkormányzatnak felül kell vizsgálnia a jelenlegi bölcsődék működését.

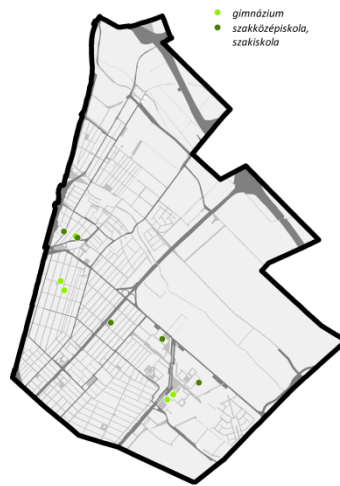
É15. ábra: Óvodák ellátási lefedettségével
(forrás: saját szerkesztés)

A kerületben magánvállalkozások keretei között működik 5 családi napközi, gyakorlatilag teljes férőhely kihasználtsággal. A férőhelyszám 2010-ben volt a legmagasabb, ekkor 28 gyermeket tudtak fogadni és ténylegesen ennyi is volt a gondozottak száma. 2011-12-ben a férőhelyszám 21-re csökkent. Házi gyermekfelügyelet általi gondozásban 2013-ban összesen 7 gyermek részesült.

Újpalotán a csökkenő gyerekszám miatt jelentős óvodai kapacitásfölösleg alakult ki. Rákospalotán viszont indokolt új óvodát létesíteni. Az óvodai férőhelyek nagyobb kihasználtsága szempontjából pozitív változás következhet be, ugyanis a születések számának csökkenő tendenciája 2010-ben megszakadni látszik és az azt követő két évben a lassú emelkedés kezdődött. Ezek a gyerekek mostanában lesznek óvodás korúak, így talán megszakad a gyerekek számában mutatkozó negatív tendencia.

É16. ábra: Általános iskolák ellátási lefedettségével
(forrás: saját szerkesztés)

É17. ábra: Középsiskolák
(forrás: saját szerkesztés)

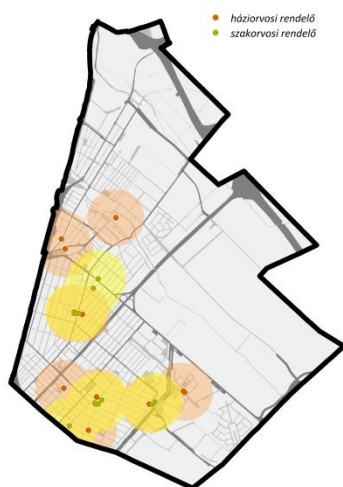
Az iskolák fenntartása 2013-ban állami feladattá vált, de az önkormányzat azóta is tevékenyen részt vesz az iskolák felújításában és fejlesztésében. Jelentős feladattá vált a kiüresedő iskolák helyzetének megoldása. Ezért elkerülhetlenné vált az újpalotai iskolarendszer újjászervezése. Távlati cél egy egyházi fenntartású komplex gyermekgondozási és köznevelési intézmény létrehozása.

További fejlesztési elképzelés a Magyar-Kínai Két Tannyelvű Általános Iskola 12 évfolyamossá való bővítése, a Czabán Általános Iskola alapfokú sportoktatási intézménnyé történő fejlesztése, valamint a Hubay Jenő Alapfokú Művészetoktatási Intézmény alapfokú művészetoktatási általános iskolával történő kiegészítése. A térkép ugyanakkor jelzi, hogy a Középső kertváros és Újfalú területén intézményhiány tapasztalható.

Egyházi intézmények

A XV. kerületben működő történelmi egyházak - több évszázados hagyományt követve - alaptevékenységükön túl nem lebecsülendő szerepet játszanak a művészeti, ezen belül elsősorban a zenei értékek továbbadása, közvetítése terén. De tevékenységük kiterjed a művelődés más területeire is. Kiállítások, szabadegyetemi előadások, zenei hangversenyek, kórustalálkozók, színházi előadások.

Egészségügyi intézmények

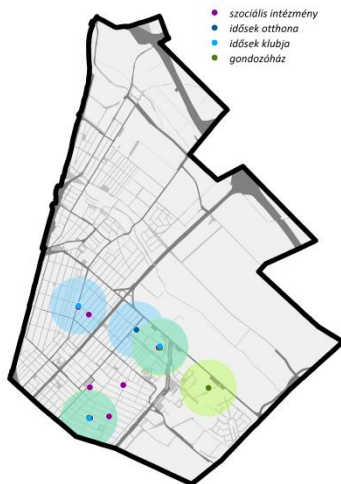
É18. ábra: Egészségügyi intézmények ellátási lefedettségével
(forrás: saját szerkesztés)

A kerület számtalan egészségügyi tevékenységhez kapcsolódó intézménnyel büszkélkedhet, amely nemcsak a kerületben élők számára biztosít magas színvonalú ellátást, de a főváros más kerületeire és az agglomeráció közelebbi településeire is jelentős vonzással bír.

A kerületben 40 felnőtt és 15 gyermek háziorvosi praxis működik. A rendeléseken megjelentek száma a felnőttek esetében 300-330 ezer, a gyermekek esetében 66-70 ezer között ingadozik évente. Az adatok alapján megállapítható, hogy a lakáson történt beteglátogatások száma az utóbbi években jelentősen csökkent, mind a felnőttek, mind a gyermekek esetében.

Az egészségügyi intézmények elhelyezkedése Rákospalota Középső kertvárosi területein és Újfalú déli részein nem kielégítő a térkép alapján.

Szociális intézmények

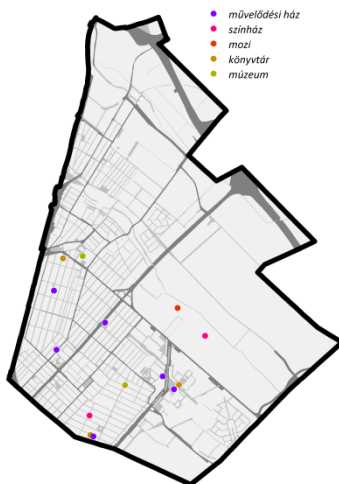

É19. ábra: Szociális intézmények ellátási lefedettséggel
(forrás: saját szerkesztés)

Országos és budapesti feladatokat is önként vállal a kerület szociális gondoskodás területén, amelynek szervezeti kereteit és hatékony működését az önkormányzat sajátos eszközrendszerével kívánja folytatni lehetőség szerint az érintett önkormányzatokkal összefogva, társulás keretében.

A szociális ellátás területi vonzatát illetően nincs ellátva az Északi kertvárosi terület, Újfalú déli része, és Pestújhely középső területe.

Kulturális intézmények

É20. ábra: Kulturális intézmények
(forrás: saját szerkesztés)

A XV. kerületi önkormányzat a Középtávú Közművelődési és Közösségfejlesztő Konceptiójában határozta meg, hogy mely feladatokat vállal és tart fontosnak a kerületi lakosok kulturális igényeinek kielégítésében. Az önkormányzat közművelődési intézménye a Csokonai Művelődési Központ, amely az egész kerület kulturális életét koordinálja. A kerületben ezen felül hat művelődési ház működik.

A kerületben két színház, a KoMa társulat és a Center Színház mellett a Pólus Centerben 1271 férőhellyel mozi működik.

A legfontosabb kulturális intézmények emellett a kerületben működő három könyvtár és két múzeum, a kerületi Sportmúzeum és Rákospalota, Pestújhely, Újpalota helytörténeti gyűjteménye.

Rekreáció, sport

A kerületben számos sportegyesület és diáksport szervezet működik. A szabadidősportok számára a lakóterületi bitumenes pályák önkormányzat általi felújítása a 2011/2012-es években megtörtént. A 2011. évtől működteti az önkormányzat a nyitott sportlétesítmény programot. Hétvégeken három oktatási intézmény (Czabán, Kontyfa, Szent Korona) nyitja meg sportlétesítményeit lakossági szabadidősport céljára.

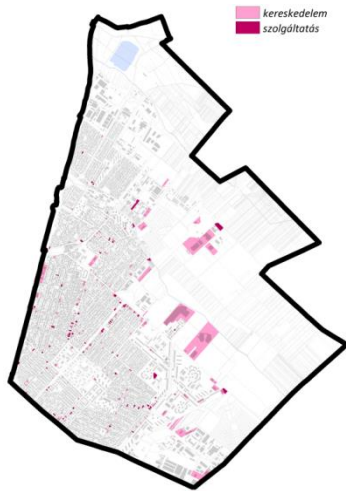
Az önkormányzat három sporttelepet működtet és egy tanuszodát. Emellett öt szabadtéri tornapálya – fitness park áll a kerületben élők rendelkezésére.

Turizmus

A XV. kerület, mint Budapest egyik peremkerülete, szerény idegenforgalommal rendelkezik, önmagában nem elsődleges turisztikai célpont. A város kereskedelmi szálláshelyein 2007. évben regisztrált 23860

vendég 63871 vendégéjszakát töltött a XV. kerületben, amely 2,7 napos átlagos tartózkodási időt jelent. A kerület legjelentősebb szálláshelye a 134 szobával rendelkező Pólus Hotel.

Kereskedelem, szolgáltatás

É21. ábra: Kereskedelem
(forrás: saját szerkesztés)

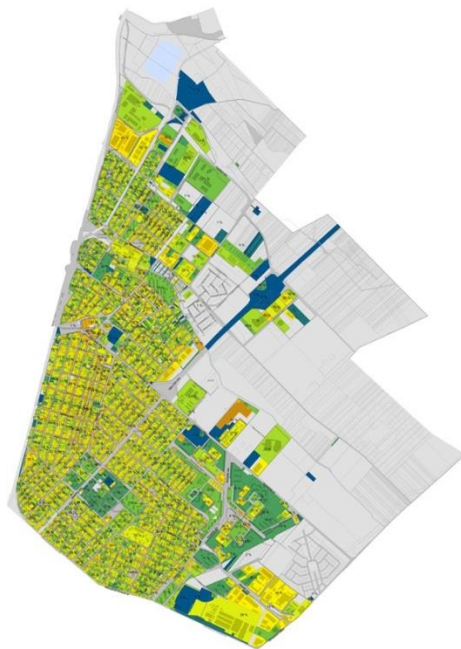
A kerületben 2 vásárcsarnok és három piac elégíti ki a lakosság friss élelmiszer iránti igényét. A városrészben 7 szolgáltató központ, és két kereskedelmi központ működik, a Pólus Center és az Asia Center, melyek vonzáskörzete elér a környező kerületekig, településekig.

A kerület területén a rendszerváltozás után több kereskedelmi egység jelent meg, amelyek kifejezetten az elővárosi helyzetet és az autópályák meglévő és várt közelségét kívánták kihasználni.

A részletes telkenkénti funkcióvizsgálat jól mutatja a különböző kereskedelmi és szolgáltatási rendeltetések elhelyezkedését, mely részben a lakótelep területét érinti, részben a kertvárosi részeken a főutak mellett összpontosulnak, illetve a városközpont területén látszik némi sűrűsödési tendencia.

Beépítési jellemzők

Jellemző beépítési mérték

	50-75 %	15-20 %
	40-50 %	10-15 %
	30-40 %	5-10 %
	25-30 %	5 % alatt
	20-25 %	beépítetlen terü.
75 % felett		

É22. ábra: Beépítési mérték
(forrás: saját szerkesztés)

A kerület sajátos lakóterületei jellemzően földszintes, szabadonálló, oldalhatáros, ikres, vagy zártan összeépült beépítésű kertvárosias jellemzőket mutatnak. A beépítettség tekintetében ugyanakkor a 30%-ot meghaladó mértékű területek már kisvárosias beépítésnek számítanak az OTÉK alapján. A következő részekben vizsgált egyes mutatók tárgyalásánál ugyanakkor nem volna célszerű a picit sűrűbb, de más beépítési paramétereiben hasonló jellemzőkkel bíró, picit alacsonyabb beépítettségű területeket elválasztva tárgyalni, mert a kerület egésze tekintetében ez leíró jellegében zavart kelt. Ezért az alábbiakban nem a TSZT által alkalmazott megkülönböztetést használjuk a kisvárosias és kertvárosias lakóterületek tekintetében, hanem általánosan kertvárosként nevesítjük mindkét típusú területet.

A XV. kerület a beépítési mérték jellemzői tekintetében több részre bontható. Alapvetően elválasztandók egymástól a lakó és a gazdasági területek, továbbá az intézmények számára szolgáló területek.

A lakóterületeken belül külön választandók a kertvárosias jellegű lakóterületek, a jellemzően úszótelkes lakótelepek és a szabadonálló jellegű telepek, telepszerű beépítések. Külön említendő a kerületközpont környéke, mely az előbbieknél magasabb beépítettséggel bír.

A beépítési mértéket mutató összefoglaló térképen a narancs színbe hajló tónus jelzi az 50-60% feletti beépítési aránnyal rendelkező területeket, a kék színnel az alacsonyabb beépítési arányú területek kerültek feltüntetésre.

A kerületben található kertvárosok a beépítés mértéke szerint többnyire a 20-40%-os sávban mozognak. Rákospalota Újfalun, és Rákospalota Középső kertvárosban intenzívebb, 30-40% közötti tömbátlagokkal lehet számítani. Ezekon a területeken jellemző az egyes telkek 40-50, néhol 60%-ot is meghaladó beépítettsége is, mely értelemszerűen szoros összefüggésben áll a beépítés módjával is. Hasonlóan magas értékek az Öregfalu területén jelennek meg.

A többi kertvárosias területen jellemzőbb a 20-30%-os beépítettség, bár értelemszerűen az egyes telkek esetében itt is sok esetben van ezeket jóval meghaladó értékek.

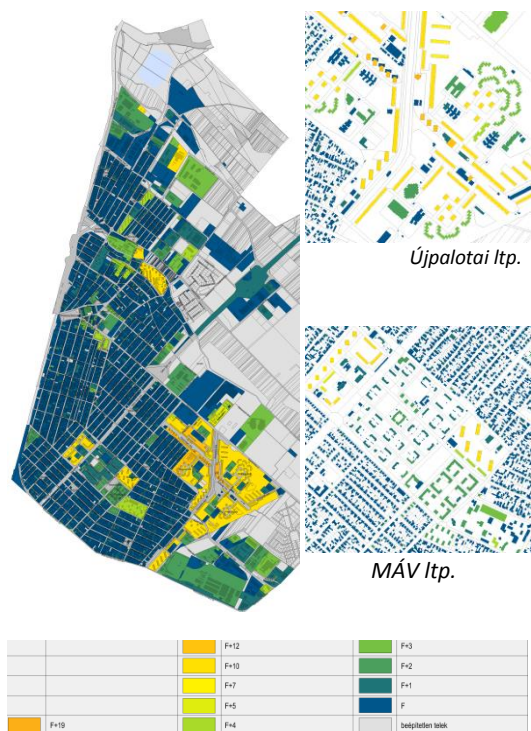
A lakótelepek esetében az úszótelkek miatt 80-90% beépítési mértékkel is lehet számolni telkenként. Az úszótelkes lakótelepeknél képzett tömbökre került meghatározásra a beépítés mértéke. Ez alapján jól látszik, hogy a lakótelepi beépítések jellemzően 20% alatt maradnak.

A lakótelepek intézményei jellemzően 40%-nál alacsonyabb beépítettséggel rendelkeznek. A nagyobb egybefüggő intézményterületek viszonylag alacsony beépítettségűek. (Észak-Pesti kórház 25%, Leánynevelő 14%).

A gazdasági területek beépítése változatos képet mutat. Több, jelentős kiterjedésű gazdasági területen 20%-os beépítés van jelen, ugyanakkor több esetben 40% feletti értékekkel is lehet találkozni a tömbök szintjére vetítve. Az egyes telkek tekintetében ugyanakkor van példa nagyobb kiterjedésű, 50%-os beépítettséget meghaladó kereskedelmi – szolgáltató területekre.

Sport, rekreációs területek értelemszerűen nagy zöldfelülettel rendelkeznek, így beépítettségük is általában alacsony.

A beépítés magassági jellemzői

Szintszám

A kerület legnagyobb területén a földszintes beépítés a jellemző, mely sok esetben tetőtér beépítéssel is párosul. A kertvárosi területeken ugyanakkor mozaikosan szinte minden tömbben megjelennek két teljes szinttel rendelkező épületek.

Az alacsony szintszám jellemzi funkciójából eredően a gazdasági területeket is. Néhány épület esetében ugyanakkor itt már többszintes épületrészekkel is számolni lehet, főként a logisztikát, raktározást kiszolgáló irodai funkció következtében. Az egyes ipari – raktározási épületek, ha szintszámában nem is, magasságukban városképileg is jelentősek lehetnek.

Jelentősebb szintszámmal a városközpont környékén lehet találkozni, ahol az F+3 – F+4 szint a jellemző. Magasabb szintszám jellemzi még a MÁV telepet, és egyes intézményterületeket, így a leánynevelőt, vagy épp az Észak-Pesti kórház területét.

A legmagasabb épületekkel, legtöbb szinttel a panel lakótelepek rendelkeznek. Az F+4 szintes épületeket Újpalotán F+10 – F+12 szintes épületek szegélyezik.

É23. ábra: Jellemző szintszámok
(forrás: saját szerkesztés)

Magasság

A kertvárosi területek sok helyütt régebbi beépítéssel rendelkeznek, így a 4 m körüli belmagassággal lehet egyes helyeken számolni. Az újabb beépítések már ennél általában alacsonyabb szintmagasságúak, így jellemzően a 3 méteres szintmagasság dominál.

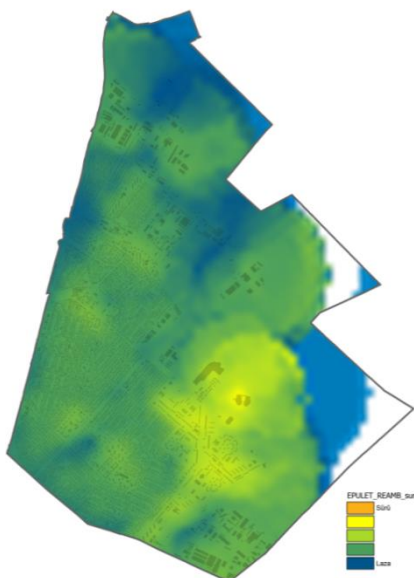
A városközpont környezetében jellemzően magasabb, zárt sorú beépítés dominál, bár a magasság szempontjából ez sem nevezhető homogénnek. A magasabb szintszámú épületek 10-12 méter magas homlokzatokkal rendelkeznek, de az újabb építésű társasházak esetében az F+4 szint miatt 15-16 méterrel is lehet számolni.

Alacsony szintszámú lakótelepek - A kerület jelentős részét lakótelepek foglalják el, melyek hol a kertvárosi területek közé ékelődnek, önálló világot létrehozva, hol pedig teljes egységet képviselnek (pl. Újpalota). A lakótelepeket azonban eltérő szintszám, így eltérő magasság is jellemzi. A régebbi építésű MÁV lakótelepen sok épület 7-8 méter körüli magassággal rendelkezik, de a nagyobb szintszámú épületek esetében a 12 méter is megjelenik. A paneles technikájú lakótelepek esetében sok helyen jellemző az F+3 – F+4 szintes beépítés. Az ilyen típusú épületeknél általában 13 – 17 méter magas épületekről lehet beszélni.

Magas szintszámú lakótelepek - Újpalotát, az F+10 szintes paneles technológiájú épületek jellemzik, de a kerületben több helyen, így a MÁV telep környezetében, és a Csobogós utca mentén is feltűnnek ilyen, 34 méter körüli magassággal rendelkező épületek. Újpalotán emellett egyes helyeken F+12 szint van jelen, mely magasabb, 40 méter körüli magasságot eredményez. A kerület legmagasabb épülete a 71 méter magas, újpalotai F+19 szintes víztorony ház.

Gazdasági területek - A gazdasági területek magasságát a funkciótól függő vegyesség jellemzi. A kisebb alapterületű épületek 4-6 méteresek. Az egyszerűbb nagykereskedelmi, tárolási funkcióknak helyet adó csarnokok magassága általában a 8-12 méter körül mozog. Ez jellemzi például az M3-as menti gazdasági területet. Speciális funkció esetén ennél jóval nagyobb magassággal is lehet találkozni, az északi gazdasági területen lévő filmstúdió épületei 20 méter körüliek, a hulladékhasznosító épülete kémény nélkül pedig kb. 45 méterre tehető.

Jellemző beépítési sűrűség

É24. ábra: Egységnyi területre vetített terepszint feletti beépítés jellemző sűrűsödései

(forrás: saját szerkesztés)

Általánosan elmondható, hogy a kerület legnagyobb részén az lazább, alacsonyabb beépítési sűrűség dominál. A nagy kiterjedésű kertváros bár beépítési mértékében viszonylag magas értékeket adott, a szintszámok viszonylag alacsonyak.

Jól kivehető csomósodások jelennek meg a központi terület térségében, mely nyilván magasabb beépítési sűrűséggel rendelkezik. Ehhez hasonló góccok jelentkeznek a kisebb kiterjedésű lakótelepek környezetében is.

A gazdasági területek is jól megjelennek az ábrán, azonban a sűrűségüket tekintve ezek sem számítanak igazán magasnak.

Jelentősebb sűrűség az Újpalotai lakótelep koncentrált beépítéséből fakad. Itt jól kivehető a lakótelep alap formája, melyre ráerősítenek az attól északra lévő kereskedelmi területek is (Pólus Center, Ázsia Center).

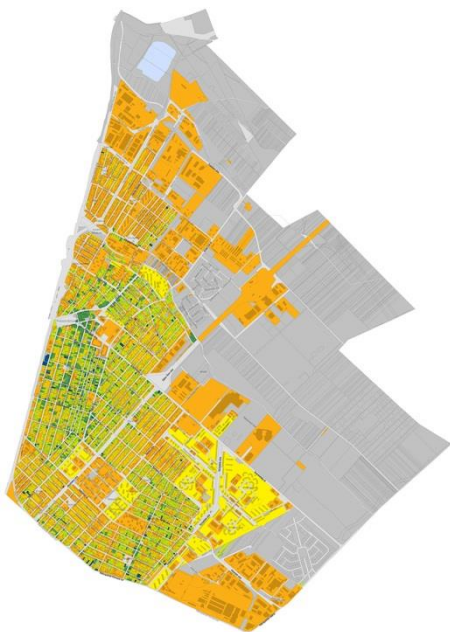
Az egyes sűrűbben beépült területeket jól kivehetően tagolják a vasúti területek, az erdőszávok, vagy épp az M3-as bevezető szakasza.

Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

Jellemző beépítési módozatok, jellegzetes utcakép, térarányok

Rákospalota és Pestújhely is a tradicionális telkes beépítés jellemzőit hordozza magán. Alapvetően az Öregfaluból kinőtt további parcellázások kerületszerte hasonló beépítéseket eredményeztek. Ezekből élesen elkülönül Újpalota lakótelepi beépítése, és egy-két kisebb telepszerű beépítés a kertvárosias, kisvárosias környezetben.

A legkisebb arányban a szabadonálló beépítés jelenik meg. Érdekes megfigyelni, hogy a kertvárosok beépítésének döntő többsége előkert nélkül jött létre, ami alapvetően visszahat az utcák légtérrányára még az alacsony, földszintes beépítés mellett is.

			telepszerű
			oldalhatáron álló
			zártos
	szabadonálló		szabályos és nem szabályszerű beépítési módok vegyesen
üres			üres telek

É25. ábra: Beépítési módok területi megoszlása

(forrás: saját szerkesztés)

Teljesen más érzetűek azok az utcák, ahol mindkét oldalon előkert van, ami – nem minden esetben 5 méter – de jelentősen szélesebb utcai érzetet és lazább beépítést sugall.

Az előkerttől függetlenül érdekes megfigyelni, hogy egyes területek a beépítési időszaktól is függően, egységesen inkább ikres, vagy inkább oldalhatáros jellemzőkkel bírnak. Különösen igaz ez a késői beépítésekre, ahol sokkal tudatosabb szabályok mentén jöttek létre az épületek. A leghatalmasabb az északi kertváros, ahol zömében ikres és szabadonálló beépítéssel lehet találkozni, még ehhez hasonló a központi terület észak-nyugati része. Hasonló szabályosság figyelhető meg a középső kertváros északkeleti részén, vagy a déli kertváros területén, de Pestújhely déli villaterületein is.

Újfaluba beépítése már sokkal kevertebb, sok a zártos beépítés, de nem következetesen jelennek meg az utcákban, inkább csak utcaszakaszokon képződtek. Ezen a területen viszont viszonylag alacsony az ikres beépítés, míg pl. a középső kertvárosban és a déli kertvárosban is tömegesen jelennek meg. Pestújhelyen ilyen szempontból rendszer nélkül található meg az ikres beépítések. Az északi kertváros jelentős területén találkozhatunk ismét ezzel a formával.

Szabadonálló beépítési mód - Kevésbé szokásos beépítés, általában a villanegyedes területeken jellemző, de több esetben ezek is előkert nélkül jelennek meg. Ez jellemző a késői beépítésekre, így az északi és a déli kertvárosra, Pestújhely villanegyedére. A szabadonálló beépítés legtöbb esetben a telepszerű beépítések esetén jelentkezik ott, ahol nem úszótelkes a beépítés, hanem egy telken található több épület, mint pl. a MÁV lakótelepen, de az Észak pesti kórház, a leánynevelő intézet is ilyen jellemzőkkel bír, ahogy az Énekes utcai lakótelep első üteme is.

Ikres beépítési mód - E kedvelt, félig szabadonállónak ható beépítési módnak rendkívül nagy hátránya az építészeti karakterében nyilvánul meg. Az ikres építkezés lényege az lenne, hogy végállapotban az épület egy egységes homlokzat hatását keltse. Ez a legtöbb esetben nem valósult meg, zavaros tetőcsatlakozások, eltérő homlokzatképzések és a formák összevisszasága jellemzi a legtöbb ikres beépítést.

Oldalhatáros beépítési mód - Az oldalhatáros beépítések elsősorban Öregfalura jellemzőek, bár ott is a legtöbb lassan átalakul, ahogy az Újfaluba területén is, és hajlított házként jelenik meg az utcafronton,

jellemzően előkertek nélkül. Sok esetben tapasztalható az ikres jellegű összeépülése a két alapvetően oldalhatáros beépítésnek.

Továbbfejlesztett formája, ha az utcafronti befordulás már hézagosan zárt beépítést, vagy akár teljesen zárt sorú csatlakozást eredményez.

Zárt sorú beépítési mód - Kifejezetten zárt sorú beépítésű terület hosszabb utcaszakaszokon nem jellemző a kerületre. Újfalun egyes utcaszakaszai, vagy a Pestújhelyi út kiépítése volt szándékosan zártabb kialakítású a városiasabb hatás elérése érdekében.

Telepszerű beépítés - Nem nevezhető beépítési módnak, hiszen alapvetően a telek és a közterület viszonyát határozza meg az ún. úszótelkes beépítés, ami a legtöbb lakótelepet jellemzi. Ilyen már az Énekes utcai második üteme, vagy az Újpalotai lakótelep egésze.

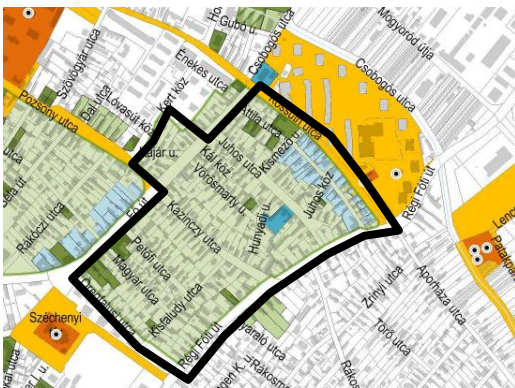
Sátorházas beépítés - A kinézetében sorház, (jogi értelemben pedig sortársasház) szabadonálló beépítéssel is létező forma, de kevés helyen, pl. a Károly Sándor lakótelep keleti részén.

Helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők, történeti értéket hordozó településrészek

Karakter szempontjából négy jellegzetes beépítés különíthető el: a kertvárosias és kisvárosias beépítések, lakótelepi beépítések, városközponti városias beépítések, különleges beépítések. Ezek a XV. kerület történeti értéket hordozó, egyedi arculattal bíró településrészein jelennek meg, melyek az alábbiak:

- Rákospalota – Öregfalun,
- Rákospalota – Újfalun,
- Rákospalota – MÁV-telep,
- Rákospalota – Kertváros,
- Pestújhely – Villanegyed,
- Pestújhely – Órjárt utcai lakótelep.

Rákospalota - Öregfalun (Ófalun)

A régi Palotából alakult Öregfalun a mai napig őrzi falusias jellegét. Ez Rákospalota legrégebben kialakult része, kezdeti magja. Itt és a negyed határán található a két legrégebbi templom és a legrégebbi házak egy része is. Utcái még ma is nagyrészt az egykori gazdálkodói életformát tükröző, oldalhatáron álló, oromfalas-tornácos falusias jellegű lakóházak sorából állnak. A lakóházak egy része átépült, de többségük részben vagy egészben még őrzi eredeti jellegét.

Rákospalota – Üdülőtelep

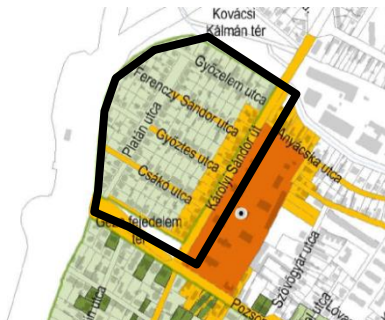
Az Üdülőtelepet egyrészt az 1847-ben megnyitott Budapest-Vác vasútvonal hatására a vasút mentén felépült szebbnél-szebb polgári nyaralóvillák, másrészt - ezzel teljesen ellentétesen- az Öregfalura jellemző oldalhatáron álló oromfalas-tornácos falusias házak utcái alkotják (Rákóczi utca, Bem utca, Bartók Béla utca). Az 1900-as évektől épült nyaralókra pedig főként a saroktornyos vagy az oromzatos megoldás jellemző. Újabban ezekben a harmonikus utcákban is megnőtt az utcaképet rontó átépítések, új épületek száma.

Rákospalota – Újfalú

Elsősorban zárt sorú és hézagosan zárt sorú, ritkábban előkertes magassíkföldszintes lakóházak sorából, köztük néhány jelentős középületből álló (könyvtár, iskola, művelődési ház), fasorral kísért, erős hangulati értékkel rendelkező kisvárosias utcák együttese. A döntően hézagosan zárt sorú beépítés miatt az utcaképben jelentős szerepet játszanak a kerítések, a kertkapuk és a kertek, a sűrűn előforduló utcatalálkozások miatt a jellegzetes levágott sarkú sarokbeépítések. A hosszanti utcák által meghatározott városrész tömb és telekosztása szabályos, de többféle. A kicsi telkeken is lehet találkozni igényes, jó lakóházakkal. A látszólag sík negyed a városközponttól a Dembinszky utca felé és a Rákos úttól a vasút felé érezhetően lejt. A Pázmány Péter utca már erősen külvárosias, a vasút felőli oldalán főleg telephelyek és egy-két gyár, mellettük MÁV tisztviselők lakóházcsoportjai találhatóak. A harmonikus utcákat újabban egyre gyakrabban bontják meg az új vagy átalakított épületek.

Rákospalota – Kertváros

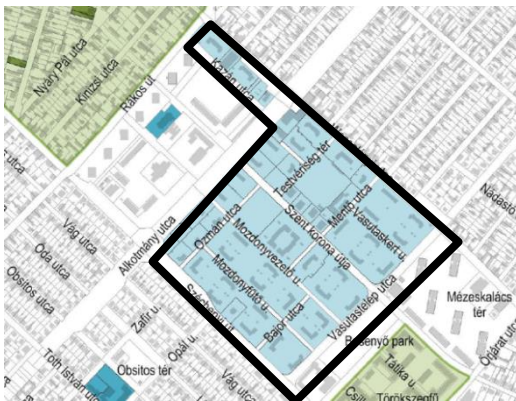

Az 1920-26 között egyforma méretű tömbökre és egyforma 200 négyszögöles telkekre parcellázott Kertváros 1928-1937 között épült be a város tisztviselői számára közel azonos méretű és elsősorban neobarokk stílusú földszintes családi házakkal, villákkal. A kertváros legkülönlegesebb értékét az egyforma szélességű keresztutcák hálózatában a negyedet hosszában átszelő egyetlen széles utca, a lenyűgöző hatású, hármassal beültetett Platánutca jelenti.

Pestújhely

A B.U.R. (Budapest-Újpest-Rákospalota) 1896-tól már villamosjáratot működtetett, ami hozzájárult a nagyközség várossá fejlődéséhez. Az Ófalutól viszonylag távol eső déli községi földeket, ill. a mocsaras területet a falu eladta, – Széchenyi-telep néven – 1897-ben kezdték el parcellázni. Ebből a településrészből jött létre Pestújhely, amely 1909-ben lett önálló község. Miután Rákospalota 1950-ben csatlakozott Nagy-Budapesthez, Rákospalota és Pestújhely egy kerületben fejlődött tovább.

Rákospalota – MÁV telep

A sajátos arculatú típusépületekből álló MÁV-telep is az 1900-as évek elején épült ki. A védett épületegyüttes az Alkotmány utca (M3-as autópálya)-Kazán utca-Rákos út-Wesselényi utca - Vasutastelep utca-Széchenyi út által határolt terület.

Rákospalota – Őrjárat utcai lakótelep és Észak-pesti Kórház

Az 1954 -1956 között épült a háromszintes, keretesen elrendezett épületekből álló kisméretű szocreal Széchenyi-lakótelep, tágas parkosított területen, szellős elrendezésben, jó légtérarányokkal, az épületeken jellegzetes klasszicizáló bejáratokkal, erkélyekkel, a parkban korabeli szobrokkal.

1904 - 1912 között szecessziós stílusban ugyancsak itt épült fel a Niedermann-féle Idegszatórium (a későbbi szovjet katonai kórház, majd Észak-Pesti kórház).

Pestújhely - Villanegyed

A Széchenyi telepként 1890-ben közel egyforma 200 négyszögöles telkekre parcellázott, 1907-ben önálló Pestújhely legszebb utcái a Rákospalotai Körvasúttól induló döntően magasföldszintes villákkal beépült, fasorral kísért keresztutcák. A villanegyed egyetlen terén/parkjában áll Pestújhely r.k. temploma. A régi villák egy része átépülőben van. A villanegyedben az előkertes és szabadon álló beépítések miatt fontos utcaképi szerepet játszanak a kerítések és a kertek.

Lakótelepek

A hagyományos történeti értékű településrészekén túl a kerületben a lakótelepek karakteres világa is markánsan megjelenik. A lakótelepi beépítések között is vannak olyanok, amik védendő építészeti értéket képviselnek.

- 1910-től MÁV Vasutas-telep
- 1931 előtt Olajgyári munkáslakóházak
- 1944-1948 ONCSA-telep
- 1953-1956 Kolozsvár utcai, vagy Széchenyi lakótelep
- 1959-1961 Bezsilla kerti BM lakótelep
- 1966-1969 Epres sori OTP lakótelep
- 1964-1969 Kolozsvár utcai házak
- 1973-1975 Énekes utcai lakótelep első üteme
- 1970-1972 Bánkút utcai társasházi telep
- 1969-1973 Mézeskalács téri (Lenin úti) BM lakótelep
- 1969-től Újpalotai lakótelep
- 1980 FKFV szolgálati lakások
- 1970-1972 Bánkút utcai lakótelep
- 1974-1979 Rákos úti lakótelep első üteme (a MÁV-telep helyén)
- 1972-1975 Frankovics Mihály utcai lakótelep
- 1982-1987 Rákos úti lakótelep második üteme
- 1981-1983 Károlyi Sándor (korábban Ifjúgárda), úti lakótelep.
- 1979-1987 Énekes (Kossuth, vagy Csobogós) utcai lakótelep
- 1989-1990 Rákospalota - Városmegye, (a Sódergödör) lakótelep
- 1960-as, 1990-es évek Szilas-park lakótelep

1.10. KÖZLEKEDÉS

1.10.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

A XV. kerületet a főváros keleti kapujaként is szokták emlegetni, ami elsősorban közlekedési kapcsolatainak köszönhető. A kerület térségi közlekedési kapcsolatai kedvezőek. Az M3 autópálya, az M0 és a 2/A autót az országos és a nemzetközi közlekedési hálózatban fontos szerepet játszik.

Az M0 autót gyakorlatilag a kerület észak-keleti határán vezet, négy csomóponttal a kerületet érintő szakaszon. Az M3-as autópálya, mely az ország keleti részével biztosít kapcsolatot, a kerület határán éri el a fővárost. A 2/A autót az ország északi része felé biztosít összeköttetést, a kerület északi határán csatlakozik az M0 autótúhoz. A Megyeri-híd átadásával a budai területek elérése jelentősen javult a kerület számára.

A fővárosnak és térségének közúthálózata jellemzően sugár irányú, a haránt irányú kapcsolatokat az M0 autótú biztosítja.

A kerület földrajzi elhelyezkedésének és közlekedési kapcsolatrendszerének köszönhető, hogy a térség a gazdasági élet célterületévé vált. A kerületben épült fel Magyarország első bevásárló központjaként a Pólus Center, az első ázsiai kereskedelmi központ, az Ázsia Center, a kerület keleti szélén számos kereskedelmi egység (METRO, Praktiker, Régió játék nagykereskedés), és logisztikai park létesült.

Országos szintű kapcsolatrendszer közúti elemei

Gyorsforgalmi utak

M0 autótú: M5 autópálya és a 11.sz. főút közötti szakasz. Útkategóriája B.II.A., átlagos napi forgalma ÁNF 54 526 Ej/nap

M2 autótú: Budapest (M0) – Vác – Rétság – Hont – Szlovákia (a TEN-T hálózat része). Útkategóriája B.II.A., átlagos napi forgalma ÁNF 23 106 Ej/nap

M3 autópálya: Budapest (M0) – Nyíregyháza (az V. számú páneurópai közlekedési folyosó része), útkategóriája B.I.A., átlagos napi forgalma ÁNF 88 962 Ej/nap

Országos mellékút

2102.j. Újpest – Veresegyház - Galgamácsa összekötő út. 2x1 sávós út, útkategóriája B.V.c.B., átlagos napi forgalma ÁNF 18024 Ej/nap

Országos szintű kapcsolatrendszer vasúti elemei

Budapest – Vác – Szob (70. sz.)

Budapest – Veresegyház - Vác (71. sz.)

Fővárosi szintű kapcsolatrendszer közúti elemei – Főforgalmi utak

M3 autópálya fővárosi bevezető szakasza: 2x3 forgalmi sávval épült, külön szintű csomópontokkal

Illyés Gyula utca: 2x2 sávós osztott pályás út, középen zöldsávval, fasorral. Átlagos napi forgalma ÁNF = 21 140 Ej/nap

Szentmihályi út: 2x2 sávós út, két oldali járdával, melyet keskeny zöldsáv választ el az úttól. ÁNF = 36 320 Ej/nap

Drégelyvár utca: 3 forgalmi sávós út, a 2x1 sávon kívül a városközpont felé busz sávval. ÁNF = 13 120 Ej/nap

Nyírpalota út: 2x2 sávós osztott pályás út, középen széles zöldsávval, fasorokkal. ÁNF = 17 860 Ej/nap

Fővárosi szintű kapcsolatrendszer közúti elemei – Forgalmi utak

Régi Fóti út: 2x1 sávós út, két oldalán irányhelyes kerékpársávval, kétoldali járdával. ÁNF = 11 260 Ej/nap

Rákos út: 2x1 forgalmisávós út, kétoldali járdával, ÁNF = 11 480 Ej/nap

Rákospalotai határút: a XV. és XVI. kerület határán vezető, 2x1 forgalmisávós út, egy oldali járdával

Szerencs utca: 2x1 sávós út, kétoldali járdával, kapubehajtok sokaságával, ÁNF = 6530 Ej/nap

Széchenyi út: 2x1 sávós út, mely az M3 autópályán felüljáróval halad át, ÁNF = 12 140 Ej/nap

Apolló utca: 2x1 sávós út, kétoldali járdával, ÁNF = 5510 Ej/nap

Késmárk utca: tágas, iparterületi jellegű út, 2x1 forgalmisávval, jellemzően egy oldali, néhol kétoldali járdával

Dunakeszi út: 2x1 sávós út, külterületi jelleggel, nyílt csapadékvíz elvezetéssel, járda, és parkolási lehetőség nélkül

Felsőkert utca: 2x1 forgalmisávós út, külterületi jelleggel, nyílt csapadékvíz elvezetéssel, járda, parkolási lehetőség nélkül. ÁNF=6130 Ej/nap

Kolozsvár utca: 2x1 sávós út, közepén villamos pályával, két oldali járdával

Bánkút utca – Vasutastelep utca: 2x1 sávós út, közepén villamos pályával, két oldali járdával, ÁNF = 10 140 Ej/nap

Közvágóhíd utca: 2x1 sávós út, kétoldali járdával

Mogyoród útja: 2x1 forgalmisávós út, egy oldali járdával

Pozsony utca: a vasút alatt aluljáróval kapcsolódik Újpesthez, 2x1 forgalmisávós utca, közepén villamos pályával, kétoldalán aszfalt járdával.

Kazinczy utca: 2x1 sávós út, két oldalán burkolt árokkal, kétoldali járdával, ÁNF = 8 040 Ej/nap

Károlyi Sándor utca: 2x1 sávós út, két oldalán járdával, a páros oldalon nyílt árokkal, ÁNF = 3740 Ej/nap

1.10.2. Közúti közlekedés

A XV. kerület életében az agglomerációval kapcsolatos átmenő forgalom rendkívül jelentős, ami környezeti teherrel jár. Az átmenő forgalom megállítása a városhatáron, kiemelt közlekedési cél, ez azonban jelenleg megfelelő infrastruktúra hiányában nem lehetséges, hiányoznak a megfelelő méretű P+R parkolók, az eszközváltó csomópontok, a kapacitív közösségi közlekedési hálózatok a város illetve kerülethatárán.

Csomópontok

A kerület főúthálózatának csomópontjai, az M3 autópálya bevezető szakaszának kivételével, jellemzően szintbeli csomópontok, jelzőtáblákkal, vagy jelzőlámpás forgalomirányítással, néhány helyen körforgalommal kiépítve. A legtöbb jelzőlámpás csomópont a Szentmihályi úton és a Drégelyvár u. - Nyírpalota út útvonalon létesült. A központi Statisztikai Hivatal által nyilvántartott baleseti adatok alapján, egy korábbi felmérés szerint a legbalesetveszélyesebb csomópontok az alábbiak:

- Szerencs utca – Bánkút utca
- Szerencs utca – Pázmány Péter utca
- Szerencs utca – M3-as
- Szentmihályi út – Bánkút utca
- Szentmihályi út – Nyírpalota út
- Szentmihályi út – Rákospalotai határút
- Hubay Jenő tér
- Apolló utca – Pestújhelyi út
- Drégelyvár utca – Adria utca
- Drégelyvár utca – Molnár Viktor utca

Gépjárműforgalom korlátozása

A gépjármű forgalom korlátozása vonatkozhat a sebességre vagy a járművek súlyára.

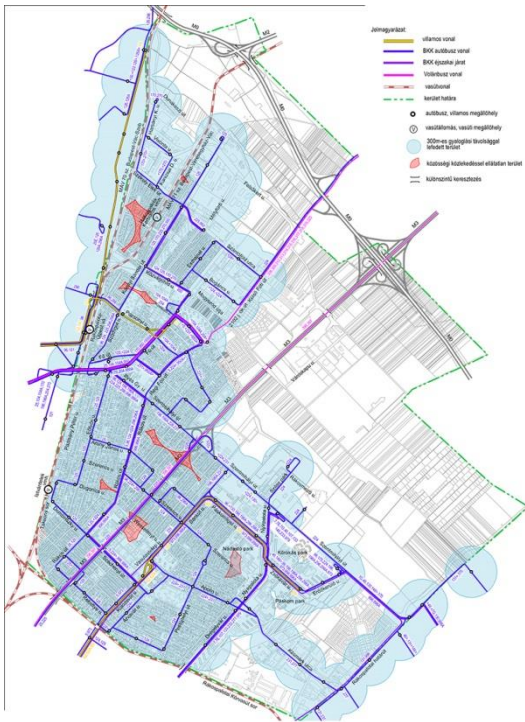
Sebességkorlátozás van érvényben a „Tempo 30” övezetek, és a Lakó - pihenő övezetek” területén. Utóbbira 20 km/ó sebességkorlátozás vonatkozik, és 3,5 t súlykorlátozás is.

A teherforgalom korlátozását súlykategóriánként lehet elrendelni, 3,5 t, 7,5 t és 12 t határértékekben.

Sebességkijelző berendezések kihelyezésével javítható az előírt sebesség betartása.

Fontos, hogy a forgalomcsillapított övezetekben kihelyezett sebesség csökkentő elemek láthatósága biztosított legyen.

1.10.3. Közösségi közlekedés

A közösségi közlekedés kötöttpályás hálózata a MÁV által üzemeltetett vasút vonalakon és a BKK villamos vonalain bonyolódik, a közúti közösségi közlekedést a BKK és a VOLÁBUSZ autóbusz járatai biztosítják. A közlekedési szolgáltatók között nincs menetrendi harmonizáció, nincs egységes jegy- és tarifa rendszer. Hiányoznak a MÁV, a VOLÁN és a BKK együttműködését segítő, a rá- és az elhordásban a munkamegosztás egyeztetését kikényszerítő mechanizmusok.

A villamos és autóbusz járatok útvonalait, megállóhelyeit, és a 300m-es gyaloglási távolsággal lefedett területeket a „jelenlegi közösségi közlekedés” című tervlapon mutattuk be. Van a kerületben pár kisebb ellátatlan terület, ami azonban 350 m-es rágyalogással már ellátottnak tekinthető.

U1. ábra: Közösségi közlekedés
(forrás: saját szerkesztés)

Közúti közösségi közlekedés

A közúti közösségi közlekedést a BKK és a VOLÁBUSZ autóbusz járatai biztosítják. A kerület autóbusz közlekedéssel való ellátottsága nagyon jó, közel 30 viszonylat érkezik a kerületbe, kapcsolatot biztosítva a főváros távoli vagy közelebbi területeivel, Nagytétényvel, Békásmegyerrrel, Újpesttel, Zuglóval (Bosnyák tér, Mexikói út, Őrs vezér tér). A kerületben közlekedő éjszakai buszjáratok száma hat. A BKK által üzemeltetett autóbusz járatok követési ideje a reggeli csúcsidőben 3-30 perc, a délutáni csúcsban 4-20 perc. A legsűrűbben közlekedő járatok az 5, 7, 7E, 25, 196, 196A autóbuszok.

A kerület leginkább terhelt, autóbuszokkal kiszolgált közlekedési útvonala:

- Drégelyvár utca – Nyírpalota út tengely. Utasforgalma a reggeli csúcsidőben 4212 fő/irány, a délutáni csúcsidőben 3408 fő/irány. A sűrű követés ellenére a járatok csúcsidőben zsúfoltak.
- Utasforgalmi szempontból a következő útszakaszok is nagyon terheltek:
- Erdőkerülő utca – Zsókvár utca – Páskomliget utca,
- Kolozsvári utca – Mézeskalács tér – Bánkút utca,
- Szentmihályi út (Bánkút utca – Hubay Jenő tér között) – Árpád úti felüljáró,
- Bácska utca – Fő út,
- Rákos út,

- Eötvös utca,
- Szódliget utca – Pozsony utcai aluljáró.

A közösségi közlekedés színvonalának javítása érdekében nagyon fontos a tömegközlekedés előnyben részesítése, buszsávok kialakításával, a jelzőlámpák átprogramozása, a csomóponti előnyben részesítés érvényesítésével (pl. buszszilip, előnyítás).

A VOLÁNBUSZ által üzemeltetett helyközi autóbusz járatok két útvonalon közlekednek a kerületen keresztül:

- Budapest Stadionok buszvégállomásról indulva, az M3 autópálya bevezető szakaszán haladva (396-397) Mogyoród felé, valamint
- Újpest Városkapu buszvégállomástól, az Árpád úti felüljárón át a Fő út – Kossuth utca – Külső Fóti út útvonalon Fót felé (308-309-310-311-313-314-315-316-317-318-319-320).

Kötőpályás közösségi közlekedés

Vasúti közlekedés

A XV. kerületet két oldalról is vasútvonalak határolják. A zuglói oldalon a Körvasút, míg az újpesti oldalon a 70-71. számú vasútvonal. A vasútvonalakon a meglévő állomások és megállóhelyek távol esnek a nagy lakósűrűségű lakóterületektől, ami környezetvédelmi szempontból kedvező, de emiatt a városrész-széli elhelyezkedésük miatt a vasút kevésbé tud hatékonyan részt venni a kerület közlekedésében.

- A MÁV 70-es számú Budapest – Vác – Szob vasútvonala kétvágányú, villamosított vasútvonal, a magyar és az európai törzshálózat tagja. Két megállója van a kerületben, István–telek vasúti megállóhely és Rákospalota-Újpest vasútállomás.
- A 71. számú Budapest – Veresegyház - Vác vasútvonal egyvágányú vasútvonalként üzemel, három megállója van a kerületben István–telek vasúti megállóhely, Rákospalota-Újpest vasútállomás és Rákospalota – Kertváros vasúti megállóhely.
- Körvasút: Rákospalota - Újpest – (Angyalföld és Rákosrendező felőli becsatlakozással) – Rákosszentmihály – (Rákos felőli becsatlakozással) – Kőbánya felső – Ferencváros – Soroksári út teherpályaudvar.

Utasforgalmi szempontból Rákospalota - Újpest vasútállomás és Istvántelek megállóhely a legjelentősebb. A délelőtti és délutáni csúcsovában megfelelő sűrűséggel követik egymást a vonatok. Tömegközlekedési kapcsolatuk azonban a XV. kerület felől nem megfelelő, így elsősorban csak a közvetlen környezetükben lakók veszik igénybe a vasutat, pedig a Nyugati pályaudvar Rákospalota - Újpesttől 11 perc alatt, Istvántelektől 8 perc alatt érhető el.

A Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. beruházásában a 70-es és a 71-es vasútvonalak felújítása várható, melynek keretében a meglévő vasútállomások, megállóhelyek felújítása, új vasútállomás létesítése várható, P+R parkolók és a B+R kerékpártárolók kialakításával, valamint 71-es vonalon a pálya korszerűsítésen kívül több helyen második vágány is épül, így ezen a vonal is növelhető a járat sűrűség.

A 70-es és a 71-es vasútvonal rekonstrukciója egyúttal a Budapesti Elővárosi Vasúthálózat Fejlesztését is szolgálja.

Villamos közlekedés

A XV. kerület területét jelenleg 4 villamos vonal érinti, melyek a Kolozsvári utca – Mézeskalács tér – Bánkút utca – Páskomliget utca – Nyírpalota út – Zsókavár utca útvonalon, valamint a Pozsony utca – Fő út útvonalon közlekednek:

- 12-es járat: Angyalföld kocsiszín – Rákospalota, Kossuth utca
- 62-es járat: Blaha Lujza tér – Kőbánya - Zugló – Rákospalota, MÁV-telep
- 62/A járat: Kőbánya Alsó vasútállomás – Zugló - Rákospalota, MÁV-telep
- 69-es járat: Mexikói út – Újpalota, Erdőkerülő utca

1.10.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Kerékpáros közlekedés

Önálló kerékpáros infrastruktúrával rendelkező útvonalak

Fő út

Régi Fóti út

Ezen a két kerékpáros infrastruktúráján kívül a kerékpáros közlekedés a kerület kis forgalmú lakó utcáin zajlik. A kerékpáros közlekedés zavartalan bonyolódásában problémát jelent az M3-as autópálya bevezető szakaszának, és a kerületet határoló vasútvonalaknak a keresztezése. Az autópályát biztonságosan csak a Körvasútsor utcánál, a Rekettye utcánál és a Szentmihályi útnál lévő felüljáró alatt lehet keresztezni. Ezen kívül csak gyalogos felüljárók vannak, amik csak lépcsővel használhatók, ezeken kerékpárral átkelni nehézkes.

A Széchenyi utcai közúti felüljáró túl keskeny ahhoz, hogy azon még kerékpárral is át lehessen kelni.

A 70-es vasútvonalon az Árpád úti felüljáró mellett, van egy szintbeni gyalogos átkelőhely, melyet a kerékpárosok is használnak, így szintveszteség nélkül tudnak átkelni a vágányokon.

A gyalogos és kerékpáros közlekedés elősegítésére fontos a meglévő felüljárók felújítása, akadálymentesítése, valamint új gyalogos-kerékpáros kapcsolatok biztosítása, új aluljárók építése. Meglévő felüljárók akadálymentesítése szükséges a Tavasz utcánál, a Dembinszky utcánál, a Szent Korona útnál, a Wesselényi utcánál és az Arany János utcánál.

A rekreációs kerékpáros hálózat kerületben vezető szakasza, a Szilas-patak menti kerékpáros útvonal, melynek egy részére már kiviteli terv is készült.

A kerékpáros hálózat hiányossága mellett a kerékpártárolás hiánya is fennáll a kerületben. Fontos célkitűzés, hogy a kiemelt célállomásokon, vasútállomás, nagyobb üzletek, iskolák, intézmények, vendéglátóhelyek fedett, megvilágított, esetleg kamerával megfigyelt, minőségi feltételeknek megfelelő tárolók álljanak a rendelkezésre.

Gyalogos közlekedés

Az érvényes műszaki előírás a gyalogjárda minimális értékét, a gyalogos úrszelvény (75cm) kétszeresében szabja meg, mely érték kötöttség esetén 1,20 m-re csökkenthető. További általános alapelv, hogy kétoldali beépítés esetén kétoldali járda kiépítése indokolt.

A kerület főút hálózatán a kétoldali járda, a lakó utcákon a min. egyoldali járda megléte jellemzően biztosított. A járdák szélessége, burkolatuk minősége már kevésbé megfelelő, az akadálymentesítés igénye sem biztosított sok helyen.

Általános probléma, hogy a járdafelületeken autók parkolnak akadályozva ezáltal a gyalogosmozgásokat. A buszmegállók közelében fontos lenne, hogy legyen gyalogátkelőhely, mert itt a gyalogosok a viszonylag

távol lévő gyalogátkelők helyett, az úttesten átrohanva érik el a megállókat. Az iskolák környékén az egyedül közlekedő gyermekek közlekedése nem biztonságos, a gépjárművek sebessége miatt.

1.10.5. Parkolás

A parkolás általános helyzete, a parkolási problémák eltérőek a kerületet három nagy területegységében:

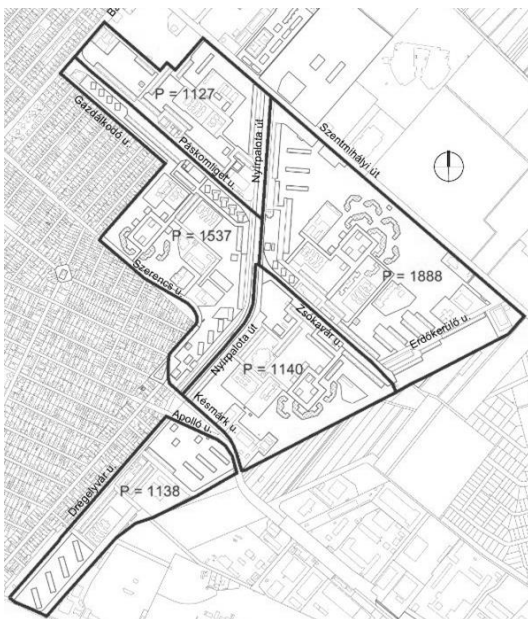
- A kerület északi és nyugati részén elhelyezkedő kereskedelmi, szolgáltató létesítmények területén és iparterületeken;
- A rákospalotai, pestújhelyi családi házas, kertvárosi beépítésű területeken;
- Újpalota területén jellemzően 10 emeletes házakból álló lakótelepen.

Az **iparterületeken** jelentkező teherforgalom áramlásának biztosítása mellett, a tehergépjárművek elhelyezését kell megoldani, amit a szabvány szerint a telekhatáron belül kell biztosítani, őrzött parkolási területek kialakításával. A nagyobb kereskedelmi, szolgáltató létesítmények építésénél a megfelelő számú parkolóhely megvalósult.

A **kertvárosias, családi házas beépítésű lakóterületeken** előírás a parkolás telken belül való megoldása, mely bizonyos esetekben nem lehetséges, vagy, mert a zárt sorú beépítés ezt nem teszi lehetővé, vagy nincs minden telken elegendő hely a járművek tárolására. A szűk keresztmetszetű utcákban az út menti parkolás mellett, a kétirányú forgalom sokszor nehezen tud lebonyolódni.

További problémát jelent a kereskedelmi funkciók megjelenéséből adódó parkolási igény biztosítása. Pl. a Rákos út környezetében a földszintes épületek sorában a lakó funkcióból kereskedelmi funkció kialakulása, olyan forgalmi terhelést eredményezett, ami a közterületen egyre nehezebben kezelhető (Dugonics utca – Szerencs utca közti szakasz).

A közösségi közlekedés megállóhelyeinél, a vasútállomások, vasúti megállóhelyek környékén, az autóbusz és villamos végállomásoknál jelenleg sehol nem épült parkoló. Ismert szándék a Rákospalota – Újpest vasútállomáshoz az Árpád úti felüljáró alatt, a felszámolt kínai piac helyén tervezett P+R parkoló kialakítása.

U28. ábra: Az Újpalotai lakótelepen rendelkezésre álló parkolóhelyek területi eloszlása

(forrás: saját szerkesztés)

A legjelentősebb parkolási probléma az **Újpalotai lakótelepen** tapasztalható. A parkolási gondok a korábbi, jóval alacsonyabb motorizációs foknak megfelelő kiépítés miatt keletkeztek. Az volt az álláspont, hogy később a tartaléknak szánt rendelkezésre álló zöldfelületeken lehet megépíteni a hiányzó parkolókat, de ez nem így történt.

A tömb belsőben létrehozott koncentrált parkolókon kívül, a főutakkal párhuzamosan vezetett szerviz utak két oldalán létesítettek merőleges beállású parkolóhelyeket. Magukon a főutakon is vannak parkolóhelyek kialakítva. A Nyírpalota úton, a vásárcsarnok térségében, a középső zöld sáv helyén épült parkoló nemrég, a piac és környékének parkolási gondjain történő enyhítésre. A piacnak saját parkolója lényegében nincs, az érkező járművek a lakóházak parkolóiban keresnek helyet.

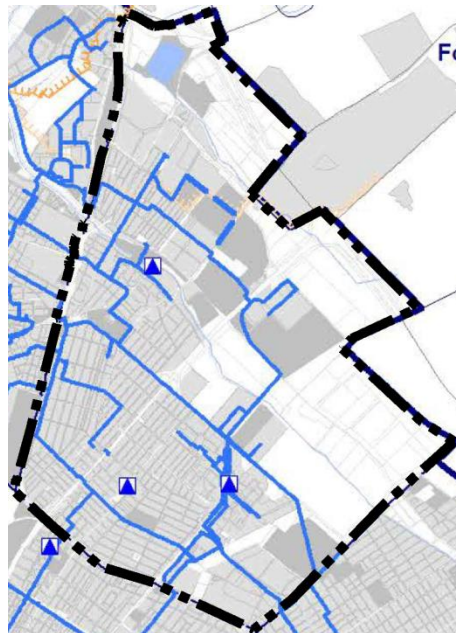
Az Újpalotai lakótelepen összesen 6830 parkolóhely áll rendelkezésre, melynek területi eloszlása a fenti ábrán látható.

1.11. KÖZMŰVESÍTÉS

1.11.1. Vízi közművek

Vízgyűjtés és vízellátás

Az ivóvíz ellátás majdnem településszintű kiépítettségű. A kerület ivóvíz ellátási rendszere a főváros egységes vízellátási rendszeréhez, a főnyomócső és gerinchálózatához csatlakozik. A vízellátás vízbázisai a Duna északnyugati és észak-keleti partjain üzemelő kutak, ahonnan gerincvezetékek szállítják a vizet az egyes ellátási körzetek gépházához. A kerület területének döntő hányada a 20-as számú Pesti alaplónához tartozik, ugyanakkor a kerület nagy kiterjedése és változatos beépítettsége miatt az egyes területszámok vízellátásához további nyomáscsatlakozásokat építettek ki.

Jelmagyarázat:

Meglévő	Tervezett	
		Ivóvíz főnyomóvezeték
		Ipari víz főnyomóvezeték
		Tározómedence
		Gépház
		Tározómedence és gépház
		Víztorony
		Ipari tározómedence
		Ipari gépház
		Víztermelő kút belső védterülete
		Víztermelő kút külső védterülete
		Víztermelő kút hidrogeológiai "A" védterülete
		Víztermelő kút hidrogeológiai "B" védterülete
		Beépítésre szánt terület
		Változással érintett terület
		Kerülethatár
		Közigazgatási határ

KÖ1. ábra: Közmű infrastruktúra –
Vízellátás összefüggései
Forrás: TSZT - részlet

A kerület északi részének ellátásában a 49. számú Énekes utcai zóna, a telepszerű többszintes beépítésű lakótelep épületeinek ellátásában a 45. számú Újpalotai zóna vesz részt. A Rákos út térségében lévő magasabb épületek ellátásában, a szomszédos kerületben, az Újpesten üzemelő 44. számú Újpest zóna hálózati rendszere vesz részt.

A tűzoltó-víz ellátás általánosan az ivóvíz hálózatra telepített tűzcsapokkal megoldott. Egyes még megmaradt ipari üzemeken belül a tűzoltó-víz ellátás korábbi telken belüli megoldása megmaradt.

Mivel a kerületben a nagy vízigényű ipari termelés háttérbe szorult, a közüzemű ipari-víz szolgáltatás már nem üzemel, de hálózata fennmaradt. Jelenleg az egyes, nagyobb vízfogyasztású üzemek a nem ivóvíz minőségű vízigényük kielégítésére helyi saját vízbeszerzést is kiépítettek.

A XV. kerületben termál-gyógyfürdő nincs. Közfürdőként fürdési lehetőség nem áll rendelkezésre, csak egyéb intézményhez kapcsolódóan fordul elő.

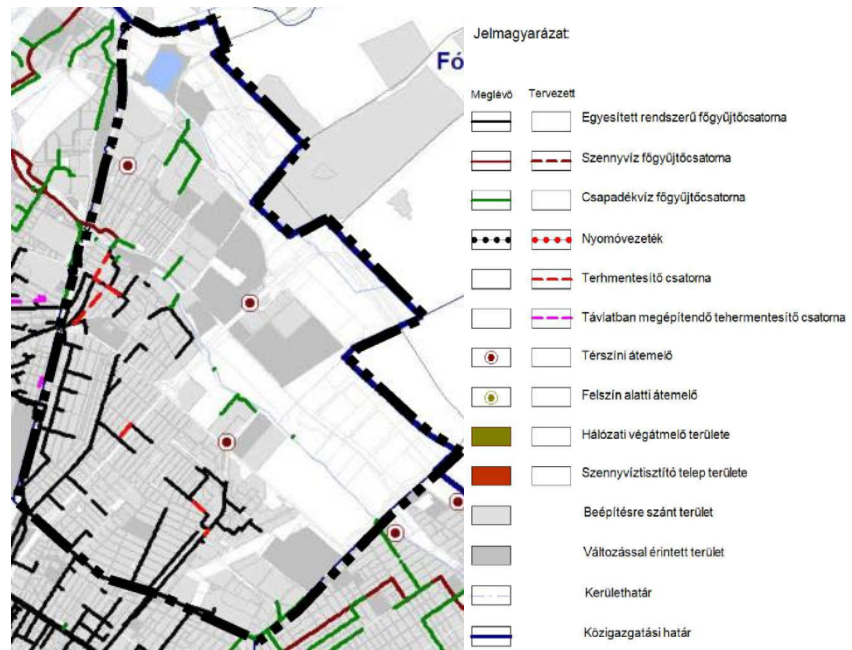
Szennyvízelvezetés

A kerület szennyvíz csatornázottsági mutatója kedvező. A lakásállomány rácsatlakozási aránya már 2011-ben 97,8 %-os volt, majdnem teljes körűnek tekinthető, különös tekintettel arra, hogy azóta további csatorna szakaszok épültek, és több csatorna szakasz építése még folyamatban van. A kerület 99,8 %-os vezetékességi vízellátottsága melletti csatornázottsága jelzi, hogy a kerületben az ezredforduló óta a közműhálózat záródása felgyorsult, a közműhálózat nyílása már csak 1 %-os. A korábban épült egyesített rendszerű, gravitációs csatornahálózattal összegyűjtött szennyvizek fő befogadója a Rákos menti főgyűjtő, amely a

szennyvizeket az Angyalföldi átemelő telepre szállítja és onnan a hálózati rendszer szállítja tovább a befogadó Észak-Pesti Szennyvíztisztító telepre.

A tisztított vizek befogadója a Duna.

Az újonnan csatornázásra kerülő kerületi részekben már elválasztott rendszerű vízvezetést építenek. Az elválasztott rendszerű csatornahálózattal összegyűjtött szennyvizek továbbszállítása a főváros egységes csatornahálózati rendszerén keresztül történik és befogadója az Észak-Pesti Szennyvíztisztító telep.

KÖ2. ábra: Közmű infrastruktúra –Csatornázás összefüggései
Forrás: TSZT - részlet

A fejlesztési területek szennyvízelvezetése

A Szilas pataktól északra eső területek

A Fővárosi Csatornázási Művek Zrt tájékoztatása szerint a Szilas pataktól északra eső területen keletkező szennyvizek befogadója a Szilas menti főgyűjtő, mely a Károlyi Sándor útig már megvalósult. A Károlyi Sándor utcától keletre a Szilas-patak és Csömöri-patak menti területek, M3-as autópálya térségének csatornázása nem megoldott. A térségben tervezett terület fejlesztések megvalósíthatóságának évek óta előfeltétele a főgyűjtő további szakaszának kiépítése, illetve a Mogyoród útján lévő közcsatorna 50-30 cm felbővítése 80-60 cm-re. A főgyűjtő II. ütemére (Károlyi Sándor út - Városcsatorna út között) a XV. kerületi Önkormányzat megbízásából kiviteli terv készült, melyre 007872/2015 üsz-on üzemeltetői hozzájárulást a Fővárosi Csatornázási Művek kiadta.

A Szentmihályi út- M3 autópálya-Szilas patak-Rákospalotai határút közé eső területek

Az általános csatornázási terv szerint a Szentmihályi út- M3 autópálya-Szilas patak-Rákospalotai határút közé eső területek elválasztott rendszerben csatornázandó. A terület vízválasztója a Szilas park és az Ázsia Center közötti út vonala. A vízválasztótól észak-nyugatra eső területen jelenleg üzemelő szennyvízcsatornák befogadója a Szentmihályi úti egyesített rendszerű közcsatorna, attól dél-keletre eső terület (Ázsia Center) szennyvizeinek befogadója a Nyírpalota utcai egyesített rendszerű közcsatorna. A Szentmihályi úti csatornához csatlakozó csatornák esetében a többlet igények ismeretében lehet a megfelelő műszaki megoldásokat meghatározni. Az elválasztott rendszerben csatornázandó területek csapadékvizeinek befogadója a Szilas patak. A Fővárosi Csatornázási Művek Zrt részletes tájékoztatást adott a hálózatának egyes szakaszainak fogadóképességéről. Eszerint kiemelten szükséges fejlesztési feladatok:

- Szentmihályi út-M3 autópálya-Szilas patak-MÁV Veresegyházi vasútvonal által határolt terület a Fő utcai gyűjtő csatorna vízgyűjtőjéhez tartozó egyesített rendszerben csatornázandó terület. A Fő utcai gyűjtő megfelelő szelvényű kiépítéséig a csatorna-hálózat túlterheltsége miatt többlet csapadékvizeket nem tud fogadni.
- A Pozsony utca - Fő utca közé eső területrészt biztonságos vízvezetésének megoldásához a Károlyi Sándor utcai egyesített rendszerű közcsatorna átépítése, megfordítása is szükséges.

- A Nyírpalota utcai befogadó hálózat, az ott üzemelő egyesített csatorna túlterhelt, többlet vizeket nem tud fogadni. Szennyvizeket a meglévő kontingens mértékéig lehet a közcsatornába bevezetni.

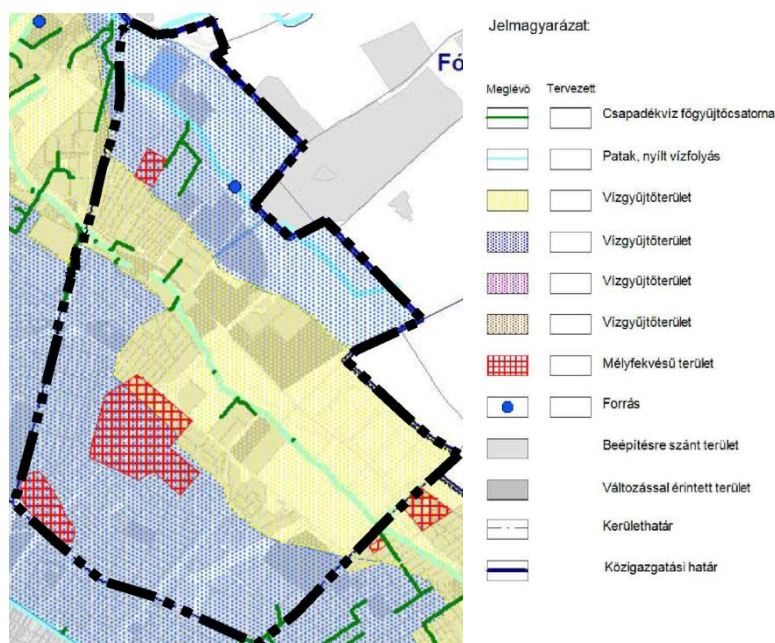
A városrész fejlesztésénél figyelembe kell venni a vízvezető hálózati rendszer korlátozott befogadóképességét és a fejlesztés lehetőségét meghatározó alapként a főváros távlati csatornázási tervét.

Összegzés

Megállapítható, hogy a meglévő hálózat gyakorlatilag telített, többlet vizek fogadására csak korlátozott mértékben képes, illetve a folyamatos fejlesztés igényével kell számolni.

Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A kerület közel síknak tekinthető területén, kelet-nyugat irányba, két patak halad keresztül, az egyik a Csömöri-patak és a másik a Szilas-patak. A kerület területétől délre halad el, szintén kelet-nyugat irányba a Rákospatak, amely közvetlen nem érinti a kerület területét, de a kerület egy részéről elvezetett csapadékvizeket befogadja. A kerület észak-nyugati határát érinti a Mogyoródi-patak. Rákospalota területe három részvízgyűjtőre tagolódik. A kerület északi részéről a felszíni vizeket a Csömöri-patak, a kerület középső részéről a csapadékvizeket a Szilas-patak fogadja be és szállítja tovább. A kerület déli részéről a vizeket a Rákospatak fogadja be.

KÖ3. ábra: Közmű infrastruktúra – Felszíni vízrendezés összefüggései
Forrás: TSZT - részlet

A kerület területére eső csapadékvizek elvezetése a Szilas-pataktól délre eső városrész területén, a lakóteleptől keletre eső terület-rész kivételével, kiépített egyesített rendszerű zárt csatornahálózattal megoldott. A Szilas-pataktól északra és a lakóteleptől keletre eső városrész területén a csapadékvizek összegyűjtése és a befogadóba szállítás jellemzően nyílt árkokkal megoldott. Egy-egy rövidebb szakaszon fordul elő elválasztott rendszerű zárt csapadékcsatorna is. A TSZT-ben három helyen jelölt mélyfekvésű területen jellemző a magasabb talajvízállás.

1.11.2. Energiaellátás, energiagazdálkodás

Villamosenergia-ellátás és közvilágítás

A kerület területén üzemelő iparági 220/132 kV-os alállomás a Zugló alállomás és a Veiki alállomás. A XV. kerületben főelosztóhálózati alállomás nem üzemel. A szomszédos kerületekben, agglomerációs településen levő alállomásokról induló középvezetési hálózatokról látják el a kerület fogyasztóit. A Dunakeszi 132/22 kV-os alállomásról érkező 22 kV-os hálózatok látják el a kerület északi és észak-keleti részén levő fogyasztókat. Újpest és Zuglói 132/10 kV-os alállomásokról érkező 10 kV-os hálózatok látják el a XV. kerület fogyasztóinak döntő hányadát. A 10 kV-os hálózat földalatti elhelyezéssel épült, a 22 kV-os

hálózat jellemzően oszlopokra fektetéssel került kivitelezésre. A középvezettségű 10, ill. 22 kV-os hálózatok fűzik fel az igények kielégítéséhez szükséges fogyasztói transzformátorokat. A fogyasztói igények a transzformátoroktól táplált kisméretű hálózatról nyernek kielégítést. A kisméretű elosztóhálózat részben föld feletti elhelyezéssel, részben földalatti kivitelezéssel épült.

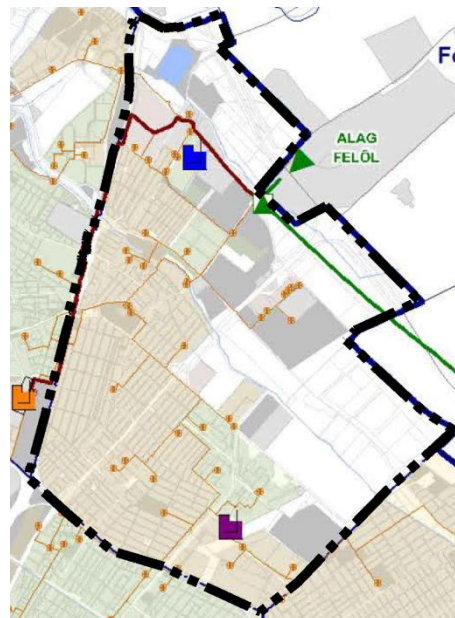
A kerületben az utóbbi időben épített, vagy rekonstrukció során felújított közvilágítású útszakaszokon, már korszerű, energiatakarékos közvilágítást létesítettek, lámpatestek, energiatakarékos világító testek alkalmazásával, de kerületi szinten még ma is jellemzőbb a régi építésű, ma már korszerűtlennek tekinthető közvilágítás. A lakótelepek építésekor korszerűnek tekintett lámpatestek kerültek elhelyezésre, amelyek betáplálása földkábelrel történt. Ezek a lámpatestek mára elavultak, nem energiatakarékosak. A kerületben ma is vannak terülrészek, ahol a közvilágítás a kisméretű elosztóhálózat tartó oszlopaiba szerelt lámpafejekkel megoldott. Ezek a helyeken ma már az elvárható megvilágítási mérték sem biztosított, csak a közlekedés igényeit elégíti ki.

Összegzés

Kerület szinten kimondható, hogy a közvilágítás mennyiségi és minőségi fejlesztése szükséges.

Gázellátás

A kerület gázellátásának bázisa a FGSZ Földgázszállító Zrt kezelésében levő országos nagynyomású földgázszállító hálózati rendszer, amelynek gázátadó állomása üzemel a kerület északi részén. A nagynyomású földgázszállító vezetékhez csatlakozik a főelosztó hálózati rendszert üzemeltető FŐGÁZ üzemeltetésében levő nagynyomású budapesti körgázvezeték is, amely keleti irányba továbbhalad, bekötve a kerületben levő Hulladékhasznosító Művet, majd keresztezve a vasutat Újpesten halad tovább és az Újpesti Erőmű betáplálását is biztosítja.

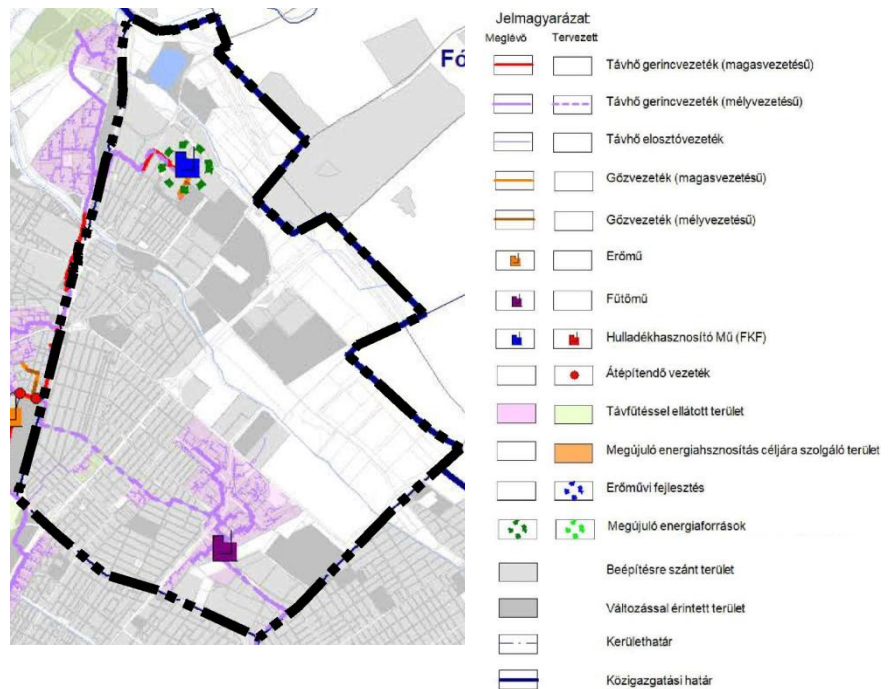
Meglévő	Tervezett	Leírás
		Nagynyomású gázvezeték (MOL)
		Nagynyomású gázvezeték (FŐGÁZ)
		Nagynyomású gázvezeték (ALPIQ)
		Nagy-középnomású gázvezeték (MOL)
		Nagy-középnomású gázvezeték (FŐGÁZ)
		Nagy-középnomású gázvezeték (TIGÁZ)
		Középnomású gázvezeték (FŐGÁZ)
		Kőolajvezeték (MOL)
		Termékvezeték (MOL)
		Gázátadó állomás (MOL)
		Szakaszoló állomás (MOL)
		Nagynyomású nyomásszabályzó (FŐGÁZ)
		Nagy-középnomású nyomásszabályzó (FŐGÁZ)
		Középnomású nyomásszabályzó (FŐGÁZ)
		Erőmű
		Fűtőmű
		Hulladékhasznosító Mű (FKF)
		Megszűnő gázátadó állomás
		Erőművi fejlesztés
		Megszűnő gázvezeték

KÖ4. ábra: Közmű infrastruktúra –
Gázhálózatok összefüggései
Forrás: TSZT - részlet

Az ipari, illetve nagyobb fogyasztók egy részének a gázellátása közvetlenül a nagy-közép-nomású gerincvezetékéről táplált bekötéssel biztosított. A kerületben nagy-közép-nomású közvetlen ellátás a kerület északi részén és dél-keleti részén levő döntően gazdasági hasznosítású területen és annak térségében fordul elő. Növelt-kisnyomású ellátást építettek ki a kerület döntő hányadán, kisnyomású elosztóhálózat a lakótelepen és annak közvetlen térségében fordul elő.

Távhőellátás

A XV. kerület területén a lakótelepek hőellátására 1970-es évektől folyamatosan épült ki a távhőellátó rendszer, amelynek táppontja először a Késmárk utcában épített Újpalotai Fűtőmű volt, amelyet mára Fűtőerőművé fejlesztettek. A hőbázist és a hőelosztó hálózatot is a FŐTÁV Zrt. üzemelteti. A kerületben üzemel a FKF Zrt Hulladékhasznosító Mű (HUHA), amelyben keletkező hulladékhő hasznosításával ez ideig az Újpesti távhőrendszer gazdaságosságát javították.

KÖ5. ábra: Távhőhálózatok és megújuló energiaforrások hasznosításának összefüggései

Forrás: TSZT - részlet

A pályázati támogatással megvalósított beruházás eredményeképpen az Újpalotai Fűtőmű földgáz-felhasználású forróvíz-kazánjaiban megtermelt hőt váltották ki az FKF Zrt. Hulladékhasznosító Műjében (HUHA) megtermelt hővel. A beruházás keretében az Ajándék utca-Csomád utca-Székely Elek út-Harsányi Kálmán utca nyomvonalán új földalatti elhelyezésű távhővezeték nyomvonal épült. A vezeték nyomvonala Elem utca magasságában lép vissza a XV. kerület területére, a Wesselényi utca-Gergő utca nyomvonalon haladó vezeték a lakótelepnél csatlakozik a meglévő távhőrendszerhez. Ezzel megvalósult a HUHA hulladékhőjének hasznosítási lehetősége a kerületben és összekapcsolódott az Újpesti Hőerőmű az Újpalotai Fűtőerőművel is, javítva a hőellátás energiahatékonyságát és kiváltva, illetve csökkentve a gáztüzelésű forróvízes kazánok környezetterhelését. A hőbázisból induló primer gerinc hőtávhővezetéseket építettek a lakótelep ellátására nyugati irányba. A távhőszolgáltatás gazdaságosságát javítják az elmúlt években az egyes épületeknél megvalósított hőfogyasztást csökkentő beruházások.

Hagyományos energiahordozó ellátás

A nem vezetékes energiahordozók (szén, fa, olaj, PB) szerepe korábban, a lakosság komfort igényének növekedésével, az automatikus üzemvitelű hőellátás kialakításával csökkent. Automatikus ellátás lehetőségét nyújtotta a távhőellátás, valamint a vezetékes földgázellátás, amely kiépítettségével a kerület energiaellátásában meghatározó lett. Azonban az utóbbi években a lakosság gazdasági nehézségeinek növekedésével, ahol az ingatlanok ezt lehetővé teszik, az energiaellátás költségeinek csökkentésére törekvenek. Így a távhőszolgáltatásról is volt ingatlan, amely levált, illetve a korábban gázzal fűtők közül is voltak, akik a költségeik csökkentésére visszatértek a hagyományos tüzelőanyag hasznosításra.

Összegzés

Prognosztizálható, hogy a hagyományos nem vezetékes energiahordozóknak jelenleg tapasztalható növekvő hasznosítása várhatóan hosszabb távon is fennmarad.

Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Szélenergia

Budapest, így a XV. kerület nem fekszik a szélenergiát nagyon kedvezően hasznosítható területen. Szélerőmű telepítésére gazdaságos lehetőség nincs, legfeljebb egyedi reklámhordozási célra alkalmas.

Napenergia

Budapest, benne a XV. kerület területén 1800-1900 a maximálisan hasznosítható éves napos órák száma, amelynek hasznosíthatóságát célszerű igénybe venni. **A hasznosítás lehetősége napkollektorokkal termikus célú energiaellátásra, naperőművel villamosenergia termelésre biztosított.** A vizsgálatok szerint a napenergia hasznosítása helyi jelentőséggel, házi hasznosítással egyre növekszik. Az újabb építésű épületeknél már a napenergiát hasznosító napkollektorok, napelemek alkalmazása általánosan megjelenik.

Vízenergia

Vízenergia termelésre a nagyobb vízszint-változású vízfolyások, alkalmasak, mellyel a kerület nem rendelkezik.

Biomassza-biogáz

Biomassza-biogáz előállítására az ország területén mindenhol, így a kerületben is van lehetőség. Meg kell azonban említeni, hogy a biomassza tüzelés környezetvédelmi szempontokból nem kedvező, így azzal együttes mérlegeléssel lehet csak alkalmazni.

Geotermikus energia

A kerületben a földhő hasznosítására hőszivattyú alkalmazásával ingatlanonként van lehetőség, ezt épületgépészeti szinten kell megoldani. A kerület alatti termásvíz bázis az energiatermelésre alkalmas mértékét nem éri el.

1.11.3. Elektronikus hírközlés

Vezetékes elektronikus hírközlés

Budapest, benne a XV. kerület vezetékes távközlési ellátását jelenleg a Magyar Telekom Nyrt. biztosítja. A Budapesti szekunderközpontozó Budapest primer központ a kerület vezetékes távközlési hálózatának bázisa. XV. kerület jelenlegi vezetékes távközlési ellátottsága majdnem teljes körű. A kiépített vezetékes távközlési hálózat részben földalatti elhelyezéssel épült, de a lakótelepektől és a kerületközponttól távolabbra eső területeken a hálózat részben önálló oszlopokra szerelten, részben a kifeszültségű hálózat tartóoszlopaira szerelten épült ki, részben az egyes épületeken átvezetve. A kedvező távközlési ellátottság ellenére üzemelnek nyilvános távbeszélő helyek, részben önálló szabadtéri létesítményként elhelyezve. A korszerű adatátvitel is egyelőre a vezetékes távközlési hálózaton keresztül oldható meg nagyobb biztonsággal. A kiépített másorelosztó kábelhálózatot a vezetékes távközlési hálózattal párhuzamosan részben föld alatt a járdába, vagy részben föld felett, az épületekre szerelten helyezték el.

Vezeték nélküli elektronikus hírközlés

XV. kerület területén valamennyi vezetékek nélküli táv- (Telekom, Telenor, Vodafone) szolgáltató megfelelő vételi lehetőséget tud biztosítani. A jó vételi lehetőséget a kerület területén belül elhelyezett antennák biztosítják. Az antennák a lakótelepeken az épületek tetejére kerültek elhelyezésre, további műszaki

létesítményekre telepítve, valamint a gazdasági területen is többnyire épület, vagy építmény tetejére. A kerület területén áthalad mikrohullámú sáv, amely magassági korlátozást okoz. (Természetesen ez a magassági korlátozás magasabban van a javasolt beépítési magasságnál.)

Vezetékes és vezeték nélküli elektronikus hírközlés hálózata és létesítményei

A településfejlesztési koncepcióhoz készülő elektronikus hírközlési fejezetre vonatkozó tartalmi követelményeket az ágazat a közelmúltban elfogadott 14/2013 (IX.25.) NMHH rendeletben rögzítette. Ennek alapján a hálózatengedélyes szolgáltatók hálózati rendszereit rögzíteni kellene a településfejlesztési- és rendezési eszközök keretében készített infrastruktúra alátámasztó tervében, hogy a fennálló, illetve a tervezés hatására várhatóan keletkező igények, a hálózati ütközési, érintettségi konfliktusok feltárhatók legyenek. A hálózatengedélyesekről nyilvántartás nem érhető el. Az NMHH a területen szolgáltatási jogosultsággal rendelkezőkről vezet nyilvántartást. (A szolgáltatási jogosultsággal rendelkezők köre lényegesen bővebb, mint ahány szolgáltató tényleges szolgáltatást végez, tekintettel arra, hogy az elektronikus hírközlés alanyi jogú szolgáltatás.)

1.12. KÖRNYEZETVÉDELEM

1.12.1. Talaj

A terület talajmechanikai vizsgálatok alapján homok, homokos kavics és kavicsos homok, melynek rétegei közé agyag és homokliszt települt. A homok alapozásra csak korlátozottan alkalmas, illetve alkalmatlan a humusztartalom miatt. Ezzel ellentétben az altalaj alapozásra alkalmas, közepes teherbírású.

A térségben a szennyvízszikkasztásos szennyvízkezelés miatt a talajvízben és a talajban is megemelkedett nitrit és nitrát szennyezéssel kell számolni. A terhelés magasabb lehet a volt TSZ-ek üzemterületei környékén. Potenciális szennyezőknek tekinthetők a régebbi ipari üzemek területei (Késmárk utcai ipari zóna stb.) illetve az újonnan megjelent autóbontó, alkatrész kereskedő és tároló telepek és környezetük. A városból kivezető utak környéke illegális hulladék elhelyezés miatt jelentősen veszélyeztetett.

1.12.2. Felszíni és a felszín alatti vizek

A tervezési terület a 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján **felszín alatti víz szempontjából érzékeny kategóriába sorolt**. A közepes szigorúságú környezetvédelmi besorolás oka, hogy a terület relatíve távol esik a főváros jelentősebb vízbázisaitól, ugyanakkor a térségben szennyeződésre érzékeny alapkőzetek találhatóak.

A területen felszíni vízfolyás a terület vízgyűjtőjeként funkcionáló Szilas-patak. A patakban minimális vízhozam mindig van, vízminősége a térség csatornázottságának növekedése következtében sokat javult. Koncentrált szennyezések egyre ritkábban érik a patakot. A másik felszíni vízfolyás a Csömöri-patak, ami a szomszédos településen ered, és a IV. kerületben torkollik a Szilas-patakba. Vízjárása ingadozó. A területen belül a talajvíz 2-5 m-re a terepszint alatt helyezkedik el. A területen belül felszín alatti vízkivétel nincs.

Minimális mértékű területhasználati korlátozást jelent, hogy a kerület északi részét **érinti a Duna balparti vízbázis hidrogeológiai „B” védőövezetének területe**. A vízbázis maga újpesten a Duna parton található. A 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet előírásai illetve a vízbázis biztonságba helyezési tervében előírt egyedi szabályokat kell betartani a területen.

A területen belül feltárt és azonosított talajvíz szennyeződésről nincsenek információk.

1.12.3. Levegőtisztaság és védelme

A terület légszennyezettségi besorolása a 4/2002.(X.7.) KvVM rendelet alapján a „Budapest és környéke” légszennyezettségi agglomerációba sorolódik. A terület városklimatológiai szempontból közepesnél jobb helyzetű. A város fő átszellőzési sávjain ugyan kívül helyezkedik el, de a területre érkező levegő általában szennyezés mentes térségből érkezik, így ilyen terhelés nem éri. Ebből a szempontból kedvező, hogy a kerület városszéli helyzetű.

A kerületben ugyanakkor jelentős légszennyezők is találhatóak, a legjelentősebb az M3-as autópálya bevezető szakasza, mely lakóterületek között halad át. A másik jelentős légszennyező a Budapesti Hulladékégető Mű, mely bár jelentős korszerűsítésen esett át, jellege, és az elégetett hulladék volumene miatt a térségben mégis jelentős méretű szennyezőforrásnak tekinthető.

A légszennyezettségi határértékeket a 4/2011. (I. 14.) VM rendelet szabályozza. A kerületben folyamatos immisszió mérő állomás működik a Kórákás parkban, ahol a települési háttérszennyezettség mérése történik. Az alábbi táblázatban a mérőpont legfrissebb adatait és a vonatkozó határértékeket vetjük össze.

Légszennyezettségi határértékek összevetése a Kórkás parkban működő mérőpont adataival

Légszennyező anyag	Határérték	BP Kórkás park állomás 2015.12.09. 4 órai értékei	Minősítés	Szennyezőanyag veszélyességi fokozata
Kén-dioxid (SO ₂)	250 µg/m ³ (óra átlagérték)	3,7 µg/m ³	kiváló	III.
Nitrogén-monoxid (NO)	100 µg/m ³ (óra átlagérték)	0,7 µg/m ³	kiváló	II.
Nitrogén-dioxid* (NO ₂)	100 µg/m ³ (óra átlagérték)	14,7 µg/m ³	kiváló	II.
Nitrogén-oxidok (NO _x) (mint nitrogén dioxid (NO ₂))	200 µg/m ³ (óra átlagérték)	15,8 µg/ m ³	kiváló	II.
Szén-monoxid (CO)	10 000 µg/m ³ (óra átlagérték)	305 µg/ m ³	kiváló	II.
Szálló por (PM10)	50 µg/m ³ (24 órás átlagérték)	18 µg/ m ³	kiváló	III.
Ózon (O ₃)	250 µg/m ³ (óra átlagérték)	33,1 µg/ m ³	kiváló	I.

A Kórkás park automata immisszió mérő állomás adatai alapján a már feldolgozásra került 2005-2014 években a levegő minősége összességében javuló tendenciát mutatott. A levegő összesített minősítése a szennyezett (4) minőségűről a jó (2) minőségűre javult. A javulást mutató trendben, 2010 és 2011-ben volt visszaesés. A táblázatból kiolvasható, hogy a PM10 (szálló por), Nitrogén-dioxid (NO₂), Nitrogén-oxidok (NO_x), és tekintetében vannak a területen komolyabb problémák.

Egyes légszennyező komponensek minősítése 2005-2014

Év / szennyezőanyag	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kén-dioxid (SO ₂)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	-	-	Kiváló (1)	Kiváló (1)
Nitrogén-dioxid (NO ₂)	Megfelelő (3)	Megfelelő (3)	Megfelelő (3)	Megfelelő (3)	Jó (2)	Jó (2)	Jó (2)	Jó (2)	Jó (2)	Jó (2)
Nitrogén-oxidok (NO _x) (mint nitrogén dioxid (NO ₂))	Megfelelő (3)	Megfelelő (3)	Megfelelő (3)	Megfelelő (3)	Jó (2)	Jó (2)	Jó (2)	Jó (2)	Jó (2)	Jó (2)
Szálló por (PM10)	Szennyezett (4)	Szennyezett (4)	Szennyezett (4)	Megfelelő (3)	Jó (2)	Megfelelő (3)	Megfelelő (3)	Jó (2)	Jó (2)	Jó (2)
Szén-monoxid (CO)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	-	Kiváló (1)
Ózon (O ₃)	Jó (2)	Jó (2)	Jó (2)	Jó (2)	Jó (2)	Jó (2)	Jó (2)	Jó (2)	Jó (2)	Kiváló (1)
Összesített értékelés	Szennyezett (4)	Szennyezett (4)	Szennyezett (4)	Megfelelő (3)	Jó (2)	Megfelelő (3)	Megfelelő (3)	Jó (2)	Jó (2)	Jó (2)
Kén-dioxid (SO ₂)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	-	-	Kiváló (1)	Kiváló (1)

A kerületben a gazdasági, üzemi területeken számos jelentősebb légszennyezés kibocsátó üzemel. Legjelentősebb hatású közöttük a Fővárosi Hulladékégető Mű, mely ez elmúlt évtized során folyamatos korszerűsítésen esett át, így jelentősen csökkent a szennyezőanyag kibocsátása. Jelentős légszennyező az Újpalotai lakótelep hőellátását biztosító fűtőmű is. Ez is jelentősen korszerűsödött az elmúlt évtizedekben

és a kibocsátás itt is jelentősen csökkent. Mindezen kedvező hatások jelentek meg a mérőhelyen is regisztrált értékekben.

A kerületben számos jelentős forgalmú útvonal található, melyek közül a legjelentősebb az M3-as és M0 autópálya. Kisebb, de jelentős forgalmat bonyolít a Szentmihályi út. Jelentős gyűrűforgalmat bonyolító útvonalak még a Drégelyvár-Nyírpalota út, Rákos-Régi Fóti út és a Rákospalotai határút, a Késmárk utca Szerencs utca vonala.

1.12.4. Zajterhelés

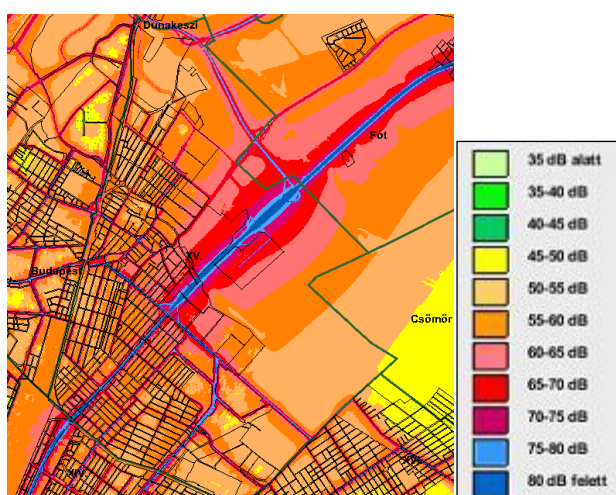
A területi határértékek megállapítását a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 3. számú melléklete alapján végeztük el. A kerület zajterheléssel leginkább érintett területein a nappali zajterhelési határérték 65 dB, míg az éjszakai 55 dB.

Közúti közlekedési eredetű zajterhelés

Budapest Stratégiai zajtérképe alapján a közúti közlekedési eredetű zajterheléssel kapcsolatban az alábbiak állapíthatók meg:

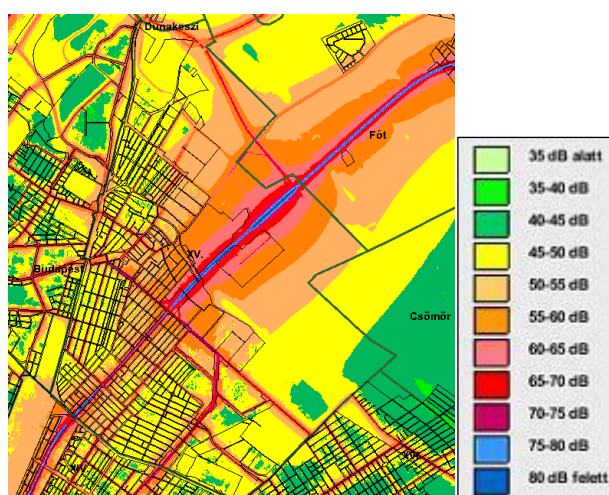
- Legjelentősebb zajterheléssel az M3 és M0 autópályák mentén kell számolni.
- Jelentős határérték feletti kibocsátás tapasztalható az alábbi utak mentén: Szentmihályi út, Drégelyvár utca, Nyírpalota út, Késmárk utca, Szerencs utca, Páskomliget utca, Bánkút utca, Régi fóti út, Rákos út, Pozsony utca.
- A kibocsátások gyakran 10 dB-nél jobban meghaladják a határértéket mind nappal, mind éjjel.
- Az M3 bevezető mellett zajvédő létesítmények létesítése szükséges a kritikus zajterhelésű szakaszokon.
- Vizsgálandó a felsorolt zajos útvonalak mentén is műszaki zajvédelem létesítésének szükségessége.

A Stratégiai zajtérkép készítésekor csak az M0 körgyűrű É-i sektora volt meg. Azóta megvalósult a K-i szektor, ami jelentősen növelte az északi szektor forgalmát is, illetve a térképen nem jelzetten megjelent annak hatása is. Az elkerülő utak a város belső forgalmát csökkentették, a kerületben ez nem jelentkezik érezhető hatásúan.

KÖR1. ábra: Közúti közlekedési eredetű zajterhelés nappal

Forrás: Bp. Stratégiai Zajtérkép

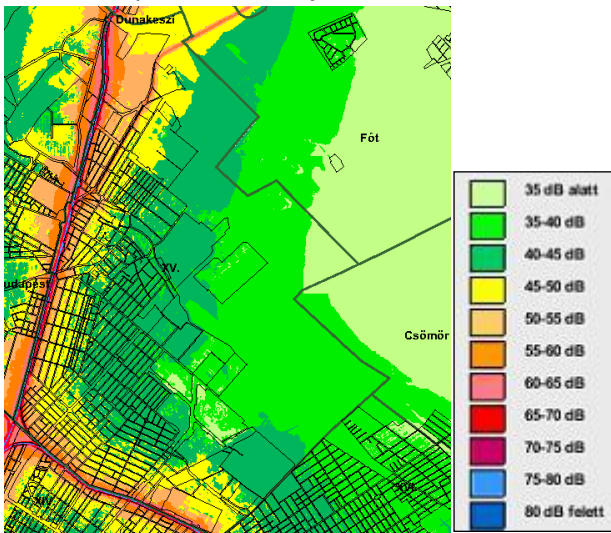

KÖR2. ábra: Közúti közlekedési eredetű zajterhelés éjjel

Forrás: Bp. Stratégiai Zajtérkép

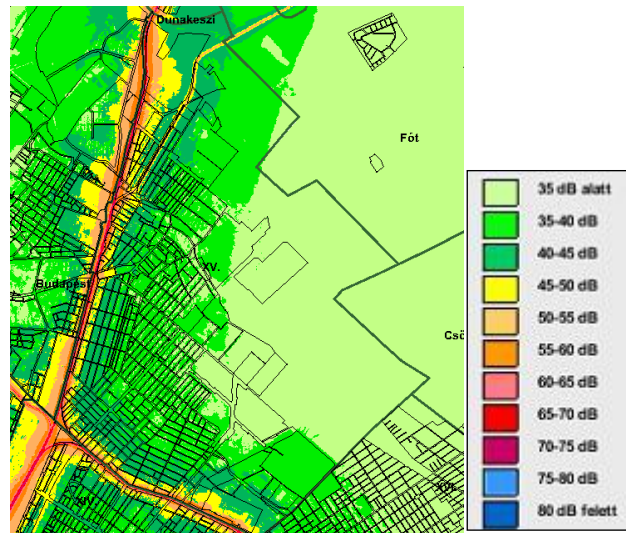
Vasúti zajterhelés

Vasúti zajterhelés szempontjából a kerületen halad át a Budapest-Vác illetve Budapest-Fót vonal, valamint a kerület déli határán a Körvasút. A vasút is számottevő zajkibocsátó, a vasúti területek határán szintén határérték közeli, azt valamelyest meghaladó zajterheléssel kell számolni. A vasúti zajterhelés a pálya közelében nappal 75-77 dB, éjjel 65 dB körüli. Mivel a lakóépületek csak nagyobb távolságra, 30-50 m-re állnak a vasúti pályától, így az épületeknél a zajterhelési értékek határérték közelik, egy-egy esetben azt 1-2 dB-lel meghaladó mértékű lehet. Távlatban vizsgálandó, hogy egyes helyeken a vasúti forgalom növekedése esetén milyen műszaki zajvédelem létesítése szükséges.

KÖR3. ábra: Vasúti közlekedési eredetű zajterhelés nappal

Forrás: Bp. Stratégiai Zajtérkép

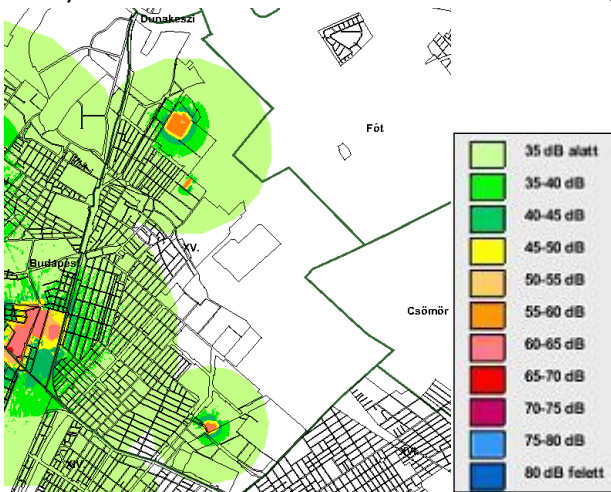

KÖR4. ábra: Vasúti közlekedési eredetű zajterhelés éjjel

Forrás: Bp. Stratégiai Zajtérkép

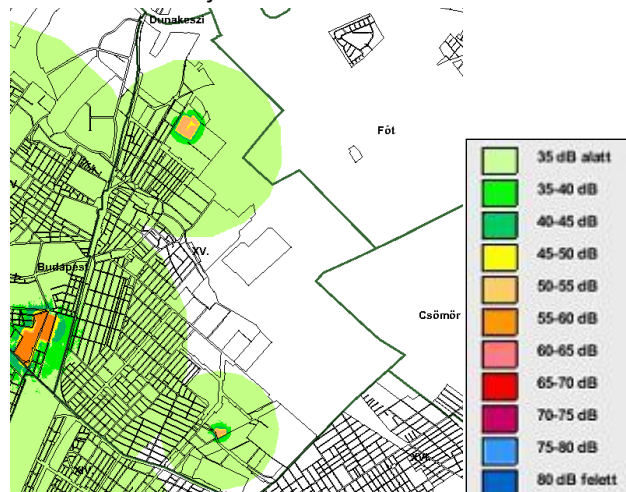
Üzemi zaj

Üzemi zajjal rendelkező legjelentősebb zajforrások a területen az alábbiak: Fővárosi Hulladékégető Mű, Újpesti erdőmű, Újpalotai lakótelep fűtőmű. A stratégiai zajtérkép is jól azonosíthatóan e három létesítményt jeleníti meg. Mindhárom létesítmény jelentős zajhatású, de a legközelebbi védendő funkciók környezetében már nem okoznak határértéket meghaladó mértékű zajterhelést.

KÖR5. ábra: Üzemi eredetű zajterhelés nappal

Forrás: Bp. Stratégiai Zajtérkép

KÖR6. ábra: Üzemi eredetű zajterhelés éjjel

Forrás: Bp. Stratégiai Zajtérkép

Repülési eredetű zajterhelés

A repülési eredetű zajterhelés tekintetében a főváros térségében elsősorban a Ferihegyi Nemzetközi Repülőtér forgalma meghatározó jelentőségű. Budapest Stratégiai zajtérképe a Ferihegyi forgalom zajhatásával nem foglalkozik, csak az egyéb, sokkal kisebb forgalmú, ezáltal minimális zajhatású reptereket veszi figyelembe. A kerület esetében ez is számottevő hatású, mivel a szomszédságban van a Dunakeszi repülőtér, és annak hatása ha kis mértékben is, de megjelenik a kerületben. A kerület lakott részeit kb 42-43 dB-es zajterhelés éri maximálisan a Dunakeszi repülőtér miatt.

1.12.5. Sugárzásvédelem

Sugárzás elleni védelem tekintetében leginkább az elektromos hálózat és transzformátorinak sugárzásával kell számolni a területen. A kerületben az Újpalotai lakótelep mellett több 220kV és 400 kV-os légvezeték is halad. A távvezetékek légkábelben érkeznek, az alállomástól kimenő vezeték már földbe süllyesztetten vannak kialakítva, így hatásterületük sokkal kisebb. Mind a légvezetékek, mind az alállomás jelentős védőterületi igényű.

1.12.6. Hulladékkezelés

A keletkező kommunális hulladékokat az FKF Rt. szállítja el. A kerületben hulladékgyűjtő udvar két helyen, a Károlyi S. u. 119. szám alatt és a Zsókavár utcában található. A lakossági ingatlanokon történő szelektív hulladékgyűjtés megoldott, külön kukákba gyűjtik a műanyag, fém és papír hulladékot. Az elemek gyűjtése iskolákban és a hulladék udvarokban biztosított. A lakossági veszélyes hulladék gyűjtését is a hulladékudvarok végzik. A kerületben is biztosított az évenkénti 1 alkalommal történő lomtalanítás. FKF Zrt. végez komposztálható hulladékok gyűjtését is. A területen számottevő mennyiségű veszélyes hulladék képződésével kell számolni a járműjavítók, autóbontók, használt alkatrész értékesítő telephelyek esetében. A keletkező anyagok: olaj, zsiradékok, olajos rongy, festék és hígítószer maradék, akkumulátor, akkumulátorsavak és lúgok, stb. Az üzemi területeken az adott technológiához kapcsolódóan kell veszélyes hulladékok képződésével számolni. A helyszíni bejárás alkalmával valamennyi telephelynél rendezettnek tűnt a hulladékok gyűjtése és kezelése. A területen kiépített szennyvízcsatorna hálózat üzemel, így a folyékony hulladékok kezelése azokon keresztül a szennyvíztisztítóban történik.

1.12.7. Vizuális környezetterhelés

A területen jelentős vizuális környezetterhelést jelentő problémák nincsenek. Kiseb gondot okoz az egyes elhanyagoltabb üzemi területek látványa. Hasonlóan esztétikailag is zavaróak a kivezető utak melletti illegális hulladék elhelyezések.

1.13. KATASZTRÓFAVÉDELEM, TERÜLETFELHASZNÁLÁST KORLÁTOZÓ, BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK

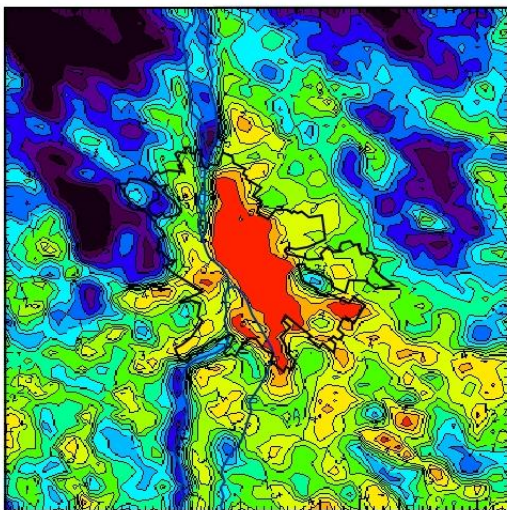
Építésföldtani korlátok

A kerületen belül alábányászott területek, barlangok és pincék nincsenek, csúszás-, süllyedésveszélyes területek nem találhatóak, ilyen jellegű veszélyeztetettséggel várhatóan nem kell számolni, hasonlóan a földrengés-veszélyeztetettség sem érinti a kerület területét. Nem ismertek kedvezőtlen morfológiai adottságokból adódó problémák sem. A területen belül környezeti eredetű mélységi és magassági korlátozások nincsenek.

Tevékenységből adódó korlátozások

A területen belül korlátozást jelent a nagyfeszültségű légvezetékek védősávja, valamint az elektromos alállomás védősávja. Minimális mértékű területhasználati korlátozást jelent, hogy a kerület északi részét érinti a Duna balparti vízbázis hidrogeológiai B védőövezetének területe. Az M0 és M3 autópályák 100 m-es a Rákospalotai határút és a Régi fóti út, valamint a Szentmihályi út külterületi szakaszán 50 m-es védőtávolság betartandó. A vasúti pályák mentén 50 m-es védősáv betartandó, melyen belül a vasút engedélye szükséges épület vagy építmény elhelyezéséhez. A jelentős légszennyező létesítmények egyedi védőterületei betartandók az előírások és a szakhatóságok által meghatározottak szerint.

1.14. VÁROSI KLÍMA

KL1. ábra: Budapest felszínhőmérsékleti anomáliájának átlagos júniusi szerkezete délutáni időszakban 2013-ban (műholdfelvételek alapján)

(Forrás: Bartholy-Pongrácz-Baranka (Ökomet Kft.)

A hőmérsékletet a sugárzási viszonyok és a felszín tulajdonságai együttesen alakítják ki. Emiatt nagy súllyal veendő figyelembe a domborzat és a beépítés jellege. A sűrűn beépített területek hőmérséklete több fokkal magasabb a jelentősebb zöldfelületekkel rendelkező külső területeken mérhető értéknél. A burkolt és beépített felületek kisugárzó hatása a felület melegedési folyamatait elnyújtja, ezáltal nagymértékben befolyásolja a felszíni hőmérsékletét. Ezt a nagyvárosokban kialakuló mezoklimatikus jelenséget városi hősziget-hatásnak nevezik. A természetestől eltérő városi felszíni formák, a felhasznált építő- és burkolóanyagok a természetes felszínektől eltérő fizikai tulajdonságai, a városi légkör eltérő szerkezete és megváltozott összetétele, valamint a városokban fokozottan jelenlévő antropogén hő kibocsátás együttesen felelősek a hősziget jelenség kialakulásáért. A város hőmérséklete a beépítési sűrűséggel arányosan növekszik.

A kerület klímáját közvetlenül, a körülötte lévő városias térséghez hasonlóan, a hősziget-jelenség és a sajátos légmozgási rendszer alakítja. A kerület városszéli elhelyezkedése ellenére a városi klíma hatásai a kerület sűrűn beépített részein érzékelhetők, mivel itt a burkolt és beépített felületek aránya magas a biológiailag aktív felületekhez képest.

Ugyanakkor a kerület egészét tekintve a városi klíma hatása kevésbé érvényesül. Ennek ellenére, hogy a terület nem fekszik a főváros fő átszellőzési sávjainak egyikében sem, a kerületbe érkező levegő a városon kívülről, viszonylag szennyezés mentes területről érkezik.

Jelenős szerepe van a környezetterhelő hatások csökkentésében a kerület nagymértékű fásítottóságának. Mindez a kertek és a közterületek (utcai fasorok) sokaságában jelenik meg. A jelentős lombtömeg összességében már mikroklimatikus viszonyokat módosító tényezőként tud megjelenni a kerületben.

Ezzel összefüggésben a kerület a város egyik legkevésbé szennyezett területévé vált. A II. kerületi levegőminőségi ellenőrző ponton is sokszor rosszabb a levegő minősége, mint a Kőrakás parki mérőhelyen.

A térség porszennyezéssel ugyanakkor erősen érintett, ami elsődlegesen a terület homokos, löszös altalajának a következménye. A földek állandó növényborítása segít jelentősen csökkenteni a porszennyezettség csökkenését, ami egyben az üvegházhatás és a városi klíma kialakulásának gyakoriságát is csökkenti. A fásítás fontos eleme a szállópor megfogásának, ezért azok tudatos telepítése nem csak esztétikai, de egészségügyi szempontból is kiemelt.

2. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

2.1. A HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE, SZINTÉZIS

2.1.1. Településhálózati összefüggések

A XV. kerület szerepkörét alapvetően meghatározza a fővároson belüli pozíciója. Az M0-ás körgyűrű és az M3 autópálya közlekedési kapcsolatrendszere által Budapest „észak-keleti kapujaként” is értelmezhető. Ezt erősíti mind a budai oldal, mind a repülőtér könnyű megközelítése. A fentiek okán a gazdasági élet egyik célterülete, bár e tekintetben jelentős elszívó hatással rendelkezik a fői és a dunakeszi déli részén lévő gazdasági terület. A kerület jó közlekedési kapcsolatrendszere egyben teherként is jelentkezik, mivel jelentős átmenő forgalommal kell számolni, ezért nem tudja tökéletesen beteljesíteni a fent említett kapu szerepet.

A városhierarchiában önálló szerepkörrel nem rendelkezik, így sok tekintetben elsősorban peremterületként vehető számításba. Mindez összefüggésben áll a történeti fejlődésével is. A kerületen belül három jelentősebb központi területről lehet beszélni (Rákospalota, Újpalota Fő tér, Pólus Center), ugyanakkor egyik sem jelentkezik valós kerületközponti szereppel. Rákospalota és Újpalota a mindennapokban jellemzően inkább lokális szereppel bír, a Pólus center környéke pedig bár nagyobb vonzókörzettel rendelkezik, funkcionálisan egysíkú, ezért csupán kereskedelmi szerepe erős, de koránt sem annyira, mint a Pólus megépülésekor.

2.1.2. Fejlesztési és rendezési környezet, illeszkedés

Az országos és a fővárosi fejlesztési dokumentumok a közelmúltban készültek. Bár a fővárosi fejlesztési dokumentumokban a kerület nem kap kiemelt szerepet, azok megfelelő keretet adnak az új kerületi fejlesztési dokumentumok, rendezési eszközök készítéséhez. A kerület eddig is nagy hangsúlyt fektetett az ágazati és átfogó koncepciók készítésére. A 2010-ben elfogadott kerületfejlesztési koncepció a kerület fekvésére, kapcsolatrendszerére alapozva határozza meg jövőképként az észak-keleti pólus pozíció és gazdasági szerep erősítését, valamint az intézményrendszer vonzókörzetének kiterjesztését. Emellett kiemelt jelentőségűnek tartja a megfelelően differenciált, karakterét és identitását megőrző lakókörnyezet biztosítását. A kerületi IVS több ízben is frissítésre került, a koncepcióhoz hasonló elvek mentén. Az IVS-ben a központfejlesztést, a lakóterületek fejlesztését, rehabilitációját, a közlekedési adottságokból fakadó gazdasági fejlesztéseket, és a szociális kiegyensúlyozottság megteremtését helyezték középpontba, melyek ma is releváns célként azonosíthatók.

A 11/2008. (V.15.) önkormányzati rendeletével elfogadott, többszörösen módosított Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota – Pestújhely - Újpalota Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzata (KVSZ) még a korábbi fővárosi tervi környezetben, korábbi jogszabályi háttér alapján készült. A kerület 2015-ben kezdte meg az új Kerületi Építési Szabályzat készítését, mely a TSZT 2015. és a Fővárosi rendezési szabályzat előírásait fogja majd alkalmazni.

A fővárosi TSZT a koncepciókban meghatározott céloknak megfelelő keretet ad, mindeközben tartalékkal is rendelkező szabályozási lehetőséget nyújt a készülő kerületi terveszköz számára. E területi tartalékok elsősorban a gazdasági területeken jelentkeznek, de egyes kertvárosi területeken is lehetőség nyílik a beépítés sűrítésére, urbanizációs hatékonyságának növelésére. A kerület emellett jelentős kiterjedésű zöldmezős fejlesztési területtel is rendelkezik, melyek fejlesztésével hosszú távon is számítani lehet.

2.1.3. Társadalom

Budapest XV. kerület társadalmi helyzetértékelése a viszonylagos kedvezőtlen helyzetekre hívja fel a figyelmet. A korábbi IVS által feltárt társadalmi helyzetben jelentős változás, nagymértékű javulás nem következett be, sőt a 2008/2009-es válság elhúzódó hatásai, társadalmi következményei értékelhetőek a kerületben.

A népesedési folyamatok közül legmeghatározóbb a népességfogyás, amely nagyjából a természetes fogyásból adódik, mert az utóbbi években mérséklődött a kerületből való elköltözés. A másik meghatározó demográfiai jelenség a kerületben az elöregedés, amely hat a helyi népesség egészségi állapotára, szociális szükségleteire és az aktív korúak munkaerő-piaci pozíciójára. Mindezek mellett a népesség budapesti átlaghoz képesti alacsonyabb iskolai végzettsége és magasabb munkanélkülisége kedvezőtlenebb jövedelmi helyzetet teremt.

A térbeli-társadalmi konfliktusok alapján a XV. kerületben jelen van szegregációval veszélyeztetett kerületrész. A veszélyeztetett terület valós veszélyeztetettségét a statisztikai adatok alapján csak kisebb részben bizonyított. Ugyanakkor a kerületben jelenlévő krízis- és veszélyeztetett tömbök területi koncentrációja alapján körülhatárolható akcióterület, amelyen belül szociális jellegű beavatkozásokra van szükség.

A helyi lakosok életminőségét kedvezően befolyásolják a kerületben található zöldfelületek és egyéb sportolási lehetőségek. Az Önkormányzat számos módon támogatja a helyi identitástudat erősödését, az összetartó közösség létrejöttét.

2.1.4. Humán infrastruktúra

A XV. kerület rendelkezik az egészségügyi és szociális alapellátáshoz, valamint a közoktatás működtetéséhez szükséges megfelelő humán infrastruktúrával. Emellett az egészségügyi és szociális szakellátás egyes szolgáltatásai is jelen vannak a kerületben, valamint az Önkormányzat önként vállalt feladatokkal kiegészíti a gyermekjóléti és családsegítő szolgáltatásokat. Az elmúlt években az Önkormányzat folyamatosan bővítette szociális támogatások körét, ezzel javította az esélyegyenlőség feltételeit.

A XV. kerület Önkormányzat Egészségügyi Intézménye egészségügyi alap- és szakellátással, valamint gondozással kapcsolatos feladatokat is ellát. A szociális ellátás központi intézménye az Egyesített Szociális Intézmény (ESZI), amely szociális alap- és szakosított ellátásokat is megszervezi. A kerületi egészségügyi és szociális intézmények jól kiépített és szerteágazó feladatokat látnak el, működésük hatékonyságát növelheti az egyes ellátásfajták egymásra építése és a hálózatfejlesztés.

A XV. kerület alap- és középfokú nevelési-oktatási intézményei állami fenntartásban vannak, ezeknek az intézményeknek működtetője az Önkormányzat. A hátrányos helyzetű gyermekek oktatási integrációja és a közoktatási esélyegyenlőség széleskörű biztosítása érdekében az Önkormányzat együttműködésben van a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ XV. kerületi Tankerületével.

A közintézmény kapacitás-elosztása és –kihasználtsága nem egyenletes az egyes kerületrészekben. Az Önkormányzat a közfeladatok ellátásába a civil szervezetek is bevonja. A kulturális és közművelődési feladatellátásban, valamint a helyi sportéletben fontos szerepet töltenek be az önkormányzati fenntartású intézmények, amelyek így a helyi identitástudat erősödéséhez is közvetlenül hozzájárulnak. Az esélyegyenlőség helyi szintű biztosításában elsődleges szempont a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok életminőségének javítása (pl. romák, mélyszegénységben élők, nők, gyermekek, idősek, fogyatékkal élők).

2.1.5. Gazdaság

A XV. kerület gazdaságát alapvetően meghatározza annak peremkerületi elhelyezkedéséből fakadó alvóvárosi jellege. Ezen jellemvonások megfigyelhetők a vállalkozássűrűség és a munkaerő-piaci viszonyok vonatkozásában egyaránt. A kerület elhelyezkedése mindemellett fejlődési lehetőségeket is meghatároz, a XV. kerületet hagyományosan Budapest keleti kapujának hívják, ami a földrajzi helyzet mellett jó közlekedési kapcsolatokkal is párosul. Mindennek pozitív hatásai megfigyelhetők a logisztikai ágazat az elmúlt két-két és fél évtizedben megfigyelhető töretlen fejlődésében.

A kerületben nincsen nagy, a kerület gazdaságának arculatát önmagában is meghatározni képes vállalat. A vállalkozások túlnyomó többsége a mikro-, kis- és középvállalatok közé tartozik. A XV. kerületi vállalkozások tőkeellátottsága alacsony, különösen szembeűnő, hogy a kerületben a külföldi tőke aránya a budapesti átlag 40%-át sem éri el. Mindemellett a kerületben működő vállalkozások szektorális megoszlása feltétlenül pozitívumként értékelendő, a vállalkozások nagy része a magas hozzáadott értéket termelő szolgáltató szektorban működik. A magas hozzáadott értékű szektorok fejlődése szempontjából azonban nem előnyös a XV. kerület fővárosi átlaghoz mérten alacsonyabb ellátottsága felsőfokú végzettséggel rendelkező munkaerővel.

A fentieknek is köszönhetően az egy főre jutó társasági adóbevételek nagyságát figyelembe véve a XV. kerület a fővárosi kerületek élmezőnyébe tartozik. Az önkormányzat gazdálkodása kiegyensúlyozott a működési költségeit működési bevételekből képes fedezni a kerület. A bevételek egy részét pályázati forrásokkal kiegészítve fejlesztésekre fordítja az önkormányzat. A megvalósított fejlesztések illeszkednek a helyi igényekhez, és a helyi közösség hosszútávon fenntartható jólétét szolgálják.

2.1.6. Táj és természeti adottságok, zöldfelületi rendszer

Tájhasználat értékelése

A kerületben tájképvédelmi szempontból kiemelt védendő területek nincsenek. Jelentős tájhasználati konfliktust okoz ugyanakkor az M3 autópálya bevezető szakasza, mely főként kertvárosias lakóterületeken halad keresztül jelentősen terhelve azokat.

A megszűnt, vagy leépülő félben lévő mezőgazdasági üzemi területek (volt TSZ központ kertészeti termeszőtelep) hasznosítatlansága, vagy az ott megjelenő ideiglenes használat – jellemzően autóbontás, alkatrész kereskedelem, járműkereskedelem – potenciális környezetszennyezési forrásként jelentkeznek.

A nagyfeszültségű légvezetékek az Újpalotai lakótelep melletti erdős területen vannak. A vezetékek környezetében védőterületen belül nem lehet fa, így az erdők hiányosak, egy részük erdőként való kezelése is megszűnt.

A „tervezett amerikai lakópark” a Rákospalotai határút mentén konfliktust okoz, mivel a terület 20 éve fátlan és a beépítés sem kezdődött meg. A terület tipikusan allergén gyomnövény élőhely.

Zöldfelületi ellátottság értékelése

A terület zöldfelületi ellátottsága kedvezőnek mondható. Valószínűleg az egyik legmagasabb itt az egy lakosra jutó fák száma a fővárosban. A kerületből hiányzik a városi szintű park, amit a lakosságszám indokolna. A többi zöldfelületi jellegű intézményből elegendő és megfelelő nagyságú terület áll rendelkezésre, többségében fejlesztési kapacitásokkal is rendelkezik.

A zöldfelületi rendszer fő alkotója és összekötő elemei az utcai fasorok. A fasorok nagy száma és jelentős aránya miatt a zöldfelületi rendszer egy nagyon finom hálószerű zöldfelületet képez, mely csaknem

az egész kerületet lefedi. A fasorokban tapasztalhatók fahiányok, de jellemzően sok és összefüggő fasor található a kerületben.

E szövet mellől hiányoznak az igazán nagy területű parkok, amiket valamennyire a lakótelepek zöldfelületei helyettesítenek, melyek jelentős zöldfelületekkel rendelkeznek. Mennyiségi hiány szinte sehol sem, minőségi inkább tapasztalható. Főleg a régebbi kis lakótelepek játszókertjeinek felszereltsége ma még általában elmarad a ma korszerűen felújított, átalakított játszókertek színvonalától.

Területi aránytalanságot okoz, hogy a közjóléti erdők egyetlen tömbben összpontosulnak, bár az kifejezetten az igények helyén található. Az Újpalotai lakótelep melletti közjóléti erdő jelentős rekreációs potenciálú és jelentős számú embernek nyújt megfelelő kikapcsolódási lehetőséget. A lakótelep körül igény lenne az ilyen jellegű erdőterületek növelésére.

2.1.7. Épített környezet

A XV. kerület szerkezete mozaikos, a település szerkezetét meghatározó közlekedési vonalak (M3 autópálya, vasútvonalak) városszerkezeti szinten nehezen kezelhető, elválasztó hatású elemként jelennek meg. A hálózati elemek közötti teret az egybefüggő lakóterületi szövet határozza meg, melytől elválik az Újpalotai lakótelep és a kerületközpont környezete, illetve a kerület keleti és északi részén fekvő, folyamatosan növekvő gazdasági területek. Ugyanakkor a kerület meg tudta őrizni a városhatár mentén fekvő erdő- és mezőgazdasági területeit, beépített területei nem nőttek össze az agglomeráció környező településeivel, mely pozitívumként kezelendő.

A kerület területhasználatában a lakó funkció dominál, ezen belül legnagyobb arányban a kertvárosias és a főként alacsony szintszámú, kisvárosias jellegű területek jelennek meg, melyeket telepszerű kis,- és nagyvárosias lakóterületek egészítenek ki. Meghatározóak a kerület gazdasági és gazdaságfejlesztési potenciállal bíró területei. A kerületben működő kereskedelmi központok vonzáskörzete elér a környező településekig. A beépítésre nem szánt területeken jelentős arányt képviselnek mezőgazdasági területek mellett a közlekedési területek is.

A kerület jelentős tartalékterületekkel rendelkezik. Meghatározóak a zöldmezős gazdaság- és intézményfejlesztési területek (M3 autópálya mentén, Cinkotai földeken kijelölt gazdasági- és intézményterületek). A lakóterületi fejlesztés lehetőségét barnamezős (volt növényolajgyár) és zöldmezős terület (Újpalota-Parkváros) biztosíthatja. Az intézményhálózat fejlesztésére alkalmas az alulhasznosított területen fekvő Észak-Pesti Kórház – műemléki védelem alatt álló – épületegyüttesének felújítása. A fejlesztéssel a kerület egészségügyi intézményhálózatában rejlő potenciál kiaknázható, az intézményrendszer vonzáskörzete kiterjeszhető, a kerület mikro-regionális ellátó szerepet vállalhat.

A kerület ingatlanjaira vonatkozó építési paraméterek vizsgálatából megállapítható, hogy a kerület a beépítési sűrűség tekintetében, az FRSZ-ben rögzítettek szerint jelentős fejlesztési potenciállal rendelkezik. A főváros új településszerkezeti terve a kerület tartalékterületein a fejlesztés lehetőségét biztosítja.

A mozaikos szerkezet következményeként értelmezhető a hiányzó valódi városközpont. A térszerkezet kiegyensúlyozásának fontos eleme lehet a kerületközpont kiépítése, a funkcióhiánnyal jellemezhető kerületi alközpontok fejlesztése. A kerület területén található műemlékek, számos helyi védelem alatt álló épület, utcaszakasz és településrész értékmegőrző szemléletű kezelést igényel a hagyományos kisvárosias karakter védelme érdekében.

2.1.8. Közlekedés

Közúti közlekedés

A kerület térségi közlekedési kapcsolatai nagyon kedvezőek, az M3 autópálya, az M0 és M2 autópályáknak köszönhetően. A kerület városszéli elhelyezkedésének következtében a Budapestre befutó közlekedési folyosók áthaladnak a kerületen. Az M3-as autópálya bevezető szakasza okozza a legnagyobb forgalmi és környezetterhelési problémát. Az M3-as autópálya, valamint a 70-es és 71-es vasútvonal és a Körvasút elvágó hatása súlyos közlekedési és városszerkezeti problémát jelent. A területen az agglomerációval kapcsolatos átmenő forgalom jelentős, ami szintén környezeti teherrel jár. Az átmenő forgalom megállítása a városhatáron kiemelt közlekedési cél. Ennek feltétele a megfelelő méretű P+R parkolók, az eszközváltó csomópontok, és a kapacitív közösségi közlekedési hálózatok kiépítése.

Közösségi közlekedés

A MÁV által üzemeltetett vasútvonalak meglévő állomásai távol esnek a nagy lakósűrűségű lakóterületektől, emiatt a vasút kevésbé tud hatékonyan részt venni a kerület közlekedésében. A 70-es és a 71-es vasútvonalak felújítása várható, melynek keretében a meglévő vasútállomások, megállóhelyek felújítása, új vasútállomás létesítése várható, P+R parkolók és a B+R kerékpártárolók kialakításával. A kerület területét 4 villamos vonal, közel 30 autóbusz viszonylat és 6 éjszakai járat érinti, melyeket a BKK és a VOLÁBUSZ üzemeltet. A kerület közösségi közlekedéssel való ellátottsága megfelelő. Színvonalának javítása a tömegközlekedés előnyben részesítésével, buszsávok kialakításával, a csomóponti előnyben részesítés érvényesítésével fokozható.

Kerékpáros és gyalogos rendszer

A kerületben kerékpáros infrastruktúra jelenleg két helyen található, a Fő út mentén és a Régi Fóti úton. Mind a gyalogos, mind a kerékpáros közlekedés elősegítésére fontos a meglévő felüljárók felújítása, akadálymentesítése, valamint új gyalogos-kerékpáros aluljárók építése az M3 bevezető szakaszán és a vasútvonalakon. Összefüggő kerékpáros hálózat építendő ki a közintézmények elérésével. A kerékpártárolás fennálló hiányának megszüntetése érdekében a célállomásokon (vasútállomás, intézmények, vendéglátóhelyek) tárolók létesítése szükséges. A kerület főút hálózatán a kétoldali járda, a lakó utcákon a min. egyoldali járda megléte jellemzően biztosított. A járdák szélessége, burkolatuk minősége már kevésbé megfelelő, az akadálymentesítés sok helyen nem biztosított.

Parkolás

Parkolással kapcsolatos feszültség tapasztalható az Újpalotai lakótelepen, a nagyobb közösségi közlekedési megálló környékén, a családi házas területek szűk beépítésű utcáiban. Utóbbi esetben a parkolás telken belül való megoldását a zártos beépítés, vagy a telek kis mérete akadályozza. Problémát jelent ezeken az utcákon a kereskedelmi funkciók megjelenéséből adódó parkolási igény biztosítása, itt az átgondolt egyirányúsítás vezethet eredményre. Az Újpalotai lakótelepen tapasztalható parkolási probléma oka, hogy eredetileg három – a pótlólagos építésekkel - ma két lakáshoz tartozik egy parkolóhely, az intézmények parkolási igénye szintén kielégítetlen. A parkoló autók nehezítik a gyalogos mozgásokat, rontják a zöldterületek állapotát, ami az ingatlan árak csökkenéséhez vezet, ez kedvezőtlen irányba mutató lakossági cserét eredményez, ami a közbiztonság romlásához vezethet. A szlömösödési folyamat elkerülése érdekében a közterületek rehabilitációja, a megkezdett rehabilitációk folytatása szükséges. A parkolóhelyek pótlása a zöldterületek rovására, de a közterületi minőség javulásával történhet. A parkolási gondok

enyhíthetők a belváros felé a gyors és kényelmes tömegközlekedési kapcsolat biztosításával, az intézményeknél fizetős zónák kialakításával, parkoló házak, mély garázsok létrehozásával.

2.1.9. Közművek és elektronikus hírközlés

A villamosenergia, a vezetékes vízellátás, a közcsatornás szennyvízelvezetés, valamint a vezetékes termikus energiaellátás (távhő és földgázellátás) kiépítettsége a kerületben kedvező, a mennyiségi igények kielégítésére rendelkezésre áll. A közműigények mennyiségi kielégítését érintően a felszíni vízrendezés területén vannak hiányok, várhatók jelentős fejlesztési igények, illetve megállapítható, hogy a meglévő csatornahálózat gyakorlatilag telített, többlet vizek fogadására csak korlátozott mértékben képes, itt a folyamatos fejlesztés igényével kell számolni.

A közműfektetés módját érintően különösen a régebbi beépítésű területeken, jelentősebb fejlesztési feladatok szükségesek. A területeken jellemző föld felett üzemelő villamosenergia és vezetékes elektronikus hírközlési elosztóhálózatok jelentős helyfoglalásukkal környezeti terhelést okoznak, ezek felszámolása hosszabb távú célként figyelembe veendő.

Az ellátás minőségének javítása szükséges a klímaváltozás kompenzálására és a fenntarthatóság javítása érdekében. A nagyobb csapadékesemények a beépítésre szánt és nem szánt területeket egyaránt veszélyeztetik. A vízelvezető rendszerek a nyílt árkos vízelvezetésű városrészekben, illetve a befogadó vízfolyásokat tekintve a rövid idő alatt jelentkező nagy intenzitású záporok levezetését nem tudják biztosítani. A megfelelő vízelvezetés kialakításának hiánya az utaknál elöntés veszélyeztetést, komoly eróziót, a vízfolyások környezetében időnként elöntéseket okoz. Fejleszteni kell a vízelvezetés hálózati rendszerét, a patakok medrét fel kell készíteni a nagyobb intenzitású záporok fogadására.

A klímaváltozás okozta hatás a csapadékesemények hiánya is, hatására a talajvízszint süllyedése jelentkezik, ennek kezelésére növelni kell a víz-visszatartás lehetőségét. Erre a célra a patak medrek melletti sávok hasznosíthatók legkedvezőbben, ezek a patak revitalizációjának részeként valósíthatók meg.

A klímaváltozás okozta felmelegedés, a nyári túlmelegedés kezeléséhez szükséges energiaellátás többlet költségei csökkenthetők a megújuló energiahordozók nagyobb arányú bevonásával. A megújuló energia hasznosítására a kerületben elsődlegesen a napenergia vehető igénybe, napkollektorok-napelemek alkalmazásával, továbbá a föld energiája hasznosítható.

A régebbi beépítésű területeken jellemző a szilárd tüzelőanyag hasznosítására való visszatérés. Prognosztizálható, hogy a hagyományos nem vezetékes energiahordozóknak jelenleg tapasztalható növekvő hasznosítása várhatóan hosszabb távon fennmarad, fejlesztési kihívásként rögzíthető ennek visszaszorítása.

A kerület arculatát befolyásolja kiépített közvilágítása, amely a kerület régebben beépített részein jellemzően csak a minimálisan előírt közlekedésbiztonságot szolgálja. A vagyonvédelem, és a társadalmi közérzet javítására is a közvilágítás mennyiségi és minőségi fejlesztése szükséges.

2.1.10. Környezetvédelem, katasztrófavédelem

A kerületben a levegőminőség alapvetően jónak mondható, de a főutak mentén jelentősebb szennyező sávok problémát okoznak. A kerület fő környezeti problémáját az áthaladó M3 autópálya és más kisebb forgalmú utak jelentik. A vasút is jelentős zajforrás, így egyes helyeken vizsgálandó a műszaki zajvédelem szükségessége. A levegőtisztaság védelmével szembe megy a kertvárosokban tapasztalható szilárd tüzelőanyagok használata, mely környezetvédelmi és lakossági feszültségeket is okoz. A talajadottságok

miatt mindemellett a szállópor jelenléte jelent komolyabb problémát, melyet a szárazság, a beültetés és az öntözés hiánya jelentősen növelhet.

A felszíni és felszín alatti vizekre veszélyt jelenthetnek az üzemi területeken a nem megfelelően kezelt veszélyes hulladékok, az illegális személtlerakatok. A régi iparterületek is potenciálisan szennyezettek lehetnek. A felszíni vízfolyások (Szilas-patak, Csömöri-patak) kis vízhozamuk miatt fokozottan érzékenyek a szennyezésekre. Mindezt tovább fokozza, hogy egyes – főként kertvárosi – területeken nem megfelelő a felszíni vízvezetés, mely a csatornahálózat túltelítettségével, az egyesített rendszerek esetleges kiöntésével járhat, így jelentős környezeti problémagócként jelentkezik már ma is, de a jövőben prognosztizálható csapadékesemények tekintetében még inkább.

Tevékenységből eredő korlátozást jelent a nagyfeszültségű légvezetékek védősávja, valamint az elektromos állomás védősávja. Minimális mértékű területhasználati korlátozást jelent, hogy a kerület északi részét érinti a Duna balparti vízbázis hidrogeológiai B védőövezetének területe.

2.1.11. Városi klíma

A kerület pozíciója révén kevésbé számít kitétnak a városi klíma negatív hatásainak. Ennek ellenére a kerület sűrűn beépített részein a hősziget hatás érzékelhető, mivel itt a burkolt és beépített felületek aránya magas a biológiailag aktív felületekhez képest. Nagy szerepet játszanak ebben a jelentős beépítettséggel és burkolt felületekkel rendelkező gazdasági területek, ahol pontszerűen, de intenzíven jelentkezik a hősziget hatás. A gazdasági területek pozíciója révén a nem beépített mezőgazdasági és erdőterületek felől gyengén áramló hűsebb levegő a hőszigetek hatására felmelegszik, így a lakóterületeket már melegebb légáramlatok érik el.

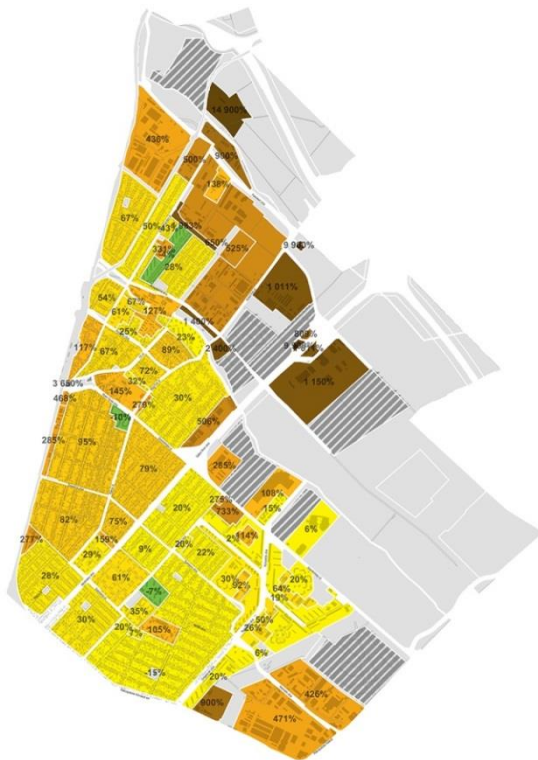
A változó klimatikus viszonyok a kerületet is negatívan érinthetik. Jelenleg is problémás a kerület egyes helyein a felszíni vízvezetés. A jövőre tekintve a hirtelen lehulló, nagy intenzitású csapadékesemények gyakoriságának növekedése prognosztizálható, ami időszakosan túlterheli a csatornarendszert, mely főként az egyesített rendszereknél jelenthet komolyabb problémát. A nem kívánt problémák és károk enyhíthetők többek közt az esővizek gyűjtésével, szikkasztásával, a zöldfelületek és fásítások növelésével, a burkolt felületek vízáteresztőképességének növelésével.

A klímaváltozás másik, kerületet érintő fő hatása a száraz, meleg időszakok növekvő száma, elhúzódása. Ennek hatására a mezőgazdasági területek öntözése nem csupán a termelékenység, de a pormegkötés miatt is egyre fontosabbá válik. A forró nyári napok számának megnövekedése a lakosság szempontjából kiemelt kérdéskör, mivel ilyenkor egyaránt érzékelhetően megnő a hűtés miatti energiafogyasztás, és az egészségügyi panaszok száma. A hőterhelés elleni védekezés ezért kiemelt jelentőségű.

2.2. A TELEPÜLÉS ADOTTSÁGAINAK, LEHETŐSÉGEINEK ÉS A FEJLESZTÉSI KORLÁTAINAK ÖSSZEFOGLALÁSA

2.2.1. Fejlesztési lehetőségek a településrendezés tükrében

A kerület fejlesztéseit alapvetően határozza meg a TSZT-ben és az FRSZ-ben rögzített területfelhasználások és a sűrűségi értékek alapján készülő, (tervezési fázisban lévő) Kerületi Építési Szabályzat. Az új szabályozás a fővárosi tervekben lévő tartalékokat tudja felhasználni, ezért az FRSZ-ben meghatározott értékek és a meglévő beépítési sűrűségek összevetése célszerű.

20%	Beépítési sűrűség maximális tartalék (%) a jelenlegi beépítés sűrűségéhez képest	2500 % felett	100 - 250 %	0 - (-20) %
10%	Tartalék az FRSZ-ben meghatározott BSÁ érték megegyező kibocsátásig a jelenlegi beépítési sűrűség megegyezését az FRSZ-ben meghatározott BSÁ értékkel	1000 - 2500 %	75 - 100 %	(-20) - (-40) %
0%	Jellemzően beépítetlen, az TSZT alapján beépítésre szánt terület	700 - 1000 %	50 - 75 %	(-40) - (-80) %
		500 - 700 %	25 - 50 %	(-60) - (-80) %
		200 - 500 %	0 - 25 %	(-80) % alatt

A térképről leolvasható, hogy az FRSZ-ben meghatározott beépítési sűrűség értékek (BSÁ értékek) mennyire felelnek meg a valóságnak, illetve mennyi tartalékkal rendelkeznek az egyes területek az FRSZ-ben meghatározott BSÁ érték maximális kihasználásáig.

Az összehasonlítás alapja a jelenlegi beépítési sűrűség értéke. A jelenlegi állapot és az FRSZ-ben meghatározott BSÁ érték közötti eltérés százalékosan kerül megjelenítésre. Amennyiben a jelenleginél nagyobb értéket határoz meg az FRSZ, a százalékos érték pozitív, ha kisebbet, negatív. A százalékos arány a jelenlegi beépítéstől való eltérés mértékét, vagyis a tartalékot fejezi ki.

Példaként tehát, ha egy területfelhasználási egység területén 1,0 a jelenlegi beépítési sűrűség, és az FRSZ 2,0 értéket határoz meg, úgy az eredmény 100% lesz, hiszen még egyszer annyit építhető, mint amennyi jelenleg van a területen.

Visszafelé mindez ugyanígy az 1,0 –es jelenlegi értékkel, és 0,7-es BSÁ értékkel -30% lesz, hiszen a jelenlegi beépítési sűrűség 70%-át lehetne megépíteni.

Tartalékok

Az FRSZ készítésekor a beépítési sűrűségek meghatározásánál metodikai alapvetés volt, hogy a jelenlegi becsült sűrűségi értékek legalább minimális fejlesztési potenciált tartalmazzanak. Ennek megfelelően a kerület legnagyobb része jelentős tartalékkal rendelkezik.

Az összevetés eredményeként jól látszik, hogy a kerület belső részén lévő kertvárosi területek jórészt 20-30 százalékos tartalékkal rendelkeznek. A vasúthoz és a központhoz közelebb eső kertvárosias területek, így a központi terület nyugati része, és az északi kertváros nyugati része számára is ennél jóval magasabb, 50-60%-os tartalék áll rendelkezésre. Rákospalota Újfalú területén és a Középső kertvárosban szintén jelentős – 75-95%-nyi tartalék van. Szintén jelentős tartalékkal rendelkezik a MÁV lakótelep.

A viszonylag alacsony sűrűséggel rendelkező lakótelepek esetében szintén lehetőség van még fejlesztésekre. Újpalota lakóterületi besorolású területein a jelenlegi sűrűség 20-30%-os bővítésére, a lakótelepi intézményterületeken ennél magasabb, 50-100%-os bővítésre nyílik lehetőség.

Óriási sűrűségi tartalékkal rendelkeznek a gazdasági területek, ahol a jelenlegi sűrűség megnégyszerezését, az alulépített területeken akár megtízszerezését engedi az FRSZ, mivel a gazdasági területeknél általánosan a maximálisan meghatározható értékkel számolt az FRSZ.

Újonnan beépülő területek

A térképen szürke sraffal jelölt lehatárolások azok a zöldmezős fejlesztési területek, melyek ma még jellemzően nem rendelkeznek beépítéssel, de a TSZT-ben beépítésre szánt területek. Ezek főként lakó, gazdasági, és rekreációs területek. Itt az összehasonlítás értelemszerűen nem releváns, hiszen a százalékos érték nem adna eredményt.

2.2.2. SWOT analízis

A SWOT elemzéssel feltérképezhetjük a kerület életképességét, illetve megismerhetjük, hogy mely feladatok a legfontosabbak stratégiai szempontból.

A SWOT egy angol mozaikszó, 4 szó kezdőbetűiből áll össze:

- **Strengths** - erősségek
- **Weaknesses** - gyengeségek
- **Opportunities** - lehetőségek
- **Threats** - veszélyek

Erősségek - Belső tényezők

Pozitív dolgok egy helyzetről, vagy tevékenységről ami jól működik, és lehet rá befolyása kerületnek, hogy még jobban működjön.

Gyengeségek - Belső tényezők

Olyan dolgok, amik nem jól működnek, de lehet rá befolyása kerületnek, hogy jobb legyen a helyzet.

Lehetőségek - Külső tényezők

Olyan adottságok, amelyeket nem tud a kerület befolyásolni, de rájuk építve kihasználhatja az erősségeit.

Veszélyek - Külső tényezők

Olyan korlátok, amelyeket nem tud a kerület befolyásolni és csökkentik a növekedés esélyeit.

SWOT / Településhálózat, fejlesztési és rendezési környezet, épített környezet

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none">▪ a kerület „Budapest észak-keleti kapujaként” értelmezhető;▪ jól elérhető a városközpont (a belső kerületek)▪ a hatályos kerületi és fővárosi fejlesztési szándékok alapvetően összhangban vannak;▪ a fővárosi rendezési dokumentumok kiemelt szerepet biztosítanak a fejlesztési területeknek;▪ a TSZT-ben kijelölt gazdasági területek aránya a beépítésre szánt területek 25%-át teszik ki;▪ kedvező arányú, vegyes területfelhasználás jelenléte.▪ karakteres, védett épületállomány, jelentős helyi építészeti örökség;▪ a kerület szabad lakó és gazdasági fejlesztési potenciállal rendelkezik;▪ a fővárosi központrendszer része a Pólus kereskedelmi központ;▪ fővárosi és agglomerációs vonzáskörzettel bíró, határterületeken létesült kereskedelmi területek;▪ fővárosi és agglomerációs vonzáskörzettel bíró egészségügyi, szociális és középfokú oktatási intézményhálózat;▪ az intézményhálózatban rejlő potenciálra építve a mikro-regionális ellátó szerep erősítése.	<ul style="list-style-type: none">▪ a városhierarchiában önálló szerepet nem tölt be;▪ nem rendelkezik kiemelt (regionális-agglomerációs és fővárosi) szerepkörrel;▪ a fővárosi központrendszer elemei közül csak a hierarchia alsóbb szintjein elhelyezkedő elemek vannak jelen;▪ a fővárosi fejlesztési dokumentumokban a kerület nem kap kiemelt szerepet;▪ nincs a kerületnek – klasszikus értelemben vett – városközpontja;▪ a három városrész alközpontjai funkcióhiányosak▪ elszigetelt, monofunkcionális lakóterületek kialakulása;▪ Észak-Pesti Kórház épületeinek állaga felújítás hiányában tovább romlik;▪ a kisüzletek és szolgáltató egységek elsorvadása a kerületben;▪ a tartalékterületek jelentős kiterjedése miatt a fejlesztések koordináltságának elmaradása;▪ az önkormányzati oktatási és nevelési intézmények épületeinek többsége felújításra szorul;

LEHETŐSÉGEK

- térségi kapcsolatokat kínáló pozíció;
- kedvező térségi közlekedési kapcsolatok;
- közvetlen kapcsolat az agglomeráció északi szektorával;
- a Megyeri híd és a nemzetközi repülőtér közelsége;
- a meghatározó kerületi fejlesztési lehetőségek területi szinten a főváros új rendezési eszközeiben kijelölésre kerültek;
- a rendezési környezet biztosítja a barnamezős, alulhasznosított területek fejlesztését, lakóterületi fejlesztéseknek, logisztikai funkció telepítésének, munkahelyi és gazdasági terület kialakításának lehetőségét.
- a kerületet érintő, összvárosi jelentőségű közlekedésfejlesztési projektek, villamos, Körvasúti körút kiépülése;
- **jelentős fejlesztési potenciállal rendelkező beépítetlen, illetve barnamezős területek aktiválása;**
- kapcsolódás az agglomeráció északi szektorában létrejött kereskedelmi központok rendszeréhez.

VESZÉLYEK

- a közlekedési vonalak elválasztó hatása továbbra is megmarad (az M3 nyomvonala kettévágja a kerületet, a vasútvonal akadályt jelent a kerületközi kapcsolatokban);
- kívül esik Budapest fő központi térségén;
- fővárosi és szomszédos kerületi közlekedésfejlesztési szándékok elmaradása;
- a 300 m² alatti ingatlanok építésére vonatkozó új szabályok városképi, városüzemeltetési, környezetvédelmi problémákhoz vezethet;
- **az épített környezet vizuális védelmének jogi eszköztelensége.**
- **az M0-M3 autópálya csomóponti terület gazdasági területté történő átsorolása Fót területén az M3 menti gazdasági terület potenciálját csökkentheti;**
- a fejlesztési területek elhamarkodott, koncepció nélküli fejlesztése;
- a szomszédos agglomerációs települések olcsóbb területkínálata csökkenti a kerület gazdasági potenciálját;
- nem kellő sűrűségű területfejlesztések gazdaságtalan városüzemeltetéshez vezetnek;
- a fővárosi kezelésben lévő közmű rendszerek nem tudják kiszolgálni a fejlesztési igényeket;

SWOT/ Társadalom és humán infrastruktúra

ERŐSSÉGEK

- **humán infrastruktúra megfelelő intézményi ellátottsága, amelyek széleskörűen nyújtanak szolgáltatásokat;**
- Önkormányzat erős proaktív szerepe a szociális ellátás szervezésében;
- **Élhetőség szempontjából kedvező zöldfelületi arány;**
- Jól működő adminisztráció a kerület működtetésében, a közfeladatok szervezésében.

GYENGESÉGEK

- **Népesség kedvezőtlen korösszetétele, különös tekintettel az aktív korúak csökkenő részarányára és az idősödés kibontakozására;**
- Természetes népességfogyás, ami az alacsony gyermekvállalási kedvből ered;
- Helyi lakosság kedvezőtlenebb munkaerő-piaci helyzete és így jövedelmi viszonyai;
- **Szegregációval veszélyeztetett terület megjelenése a válság óta, vagyis egyes területeken a lakás- és szociális problémák fokozódása figyelhető meg;**
- Egyes társadalmi csoportok kedvezőtlenebb életkörülményei és hátrányos társadalmi-gazdasági helyzete. Ezek alapján krízis- és veszélyeztetett tömbök léteznek a kerületben, amelyek területi koncentrációja akcióterületként értelmezhető.

LEHETŐSÉGEK

- **Meglévő humán szolgáltatások közötti együttműködések és partnerség erősítése;**
- A helyi identitás erősítése és a nemzetiségi hagyományok ápolása.

VESZÉLYEK

- A kedvezőtlenebb munkaerő-piaci helyzettel rendelkező társadalmi csoportok romló szociális helyzete, amely többletterhet jelent a helyi támogatási rendszerben;

- **Idős népesség növekvő részaránya, ami miatt folyamatosan fokozódnak az igények az egészségügyi és szociális ellátások iránt;**
- Lakásállomány leromló műszaki állapota, szegregálódó kerületrészek létrejötte;
- A kerületben élő hátrányos helyzetű csoportok társadalmi helyzetének romlása.

SWOT / Gazdaság

ERŐSSÉGEK

- **működő, aktív gazdasági jelenlét a kerületben;**
- **kedvező közlekedési kapcsolatokkal rendelkező gazdasági területek;**
- a helyi kínai közösséggel fennálló gazdasági kapcsolatok;
- **az önkormányzat katalizátor szerepe a gazdasági területek helyzetbehozása érdekében;**
- fejlődési potenciállal bíró logisztikai ágazat;
- fejlesztésbarát adópolitika;
- tercier szektorban működő vállalkozások nagy száma.

GYENGESÉGEK

- magasan képzett munkaerő alacsony aránya;
- **infrastruktúra hiányos gazdasági területek;**
- **meglévő alulhasznosított gazdasági területek jelenléte (pl.: megszüntetett mezőgazdasági üzemi területek)**
- a kisüzletek és szolgáltató egységek elsorvadása a kerületben.

LEHETŐSÉGEK

- jó közlekedési kapcsolatok, autópályák közelségének kihasználása;
- **fejlesztési potenciállal bíró beépítetlen területek állnak rendelkezésre;**
- proaktív beruházás-ösztönzési tevékenység;
- jelentős a K+F+I vállalkozások jelenléte;
- meglévő térségi partnerségi kapcsolatrendszer;
- Első Tengerentúli Kereskedelmi és Logisztikai Együttműködési Övezethez kapcsolódó lehetőségek kihasználása;
- versenyképes kerületi ingatlanárak;
- az új családi otthonteremtési kedvezmény keresletet teremt új lakásokra;

VESZÉLYEK

- Alacsonyabb képzettséget igénylő, alacsonyabb státuszú munkahelyek kerülnek a kerületben többségbe;
- A vállalkozások alacsonyabb tőkeellátottsága miatt a fejlődéshez szükséges beruházások elmaradása.

SWOT/ Táji és természeti adottságok, zöldfelületi rendszer

ERŐSSÉGEK

- területarányosan elhelyezkedő köztertek, közparkok;
- jelentős a közterületi faállomány (38.000 db fa), és évek óta jól működő fásítási program;
- **kedvező zöldfelületi ellátottság a lakó- és intézményi területeken, jelentős zöldfelületű intézmények, és jelentős méretű zöldfelületekkel rendelkező lakótelepek;**

GYENGESÉGEK

- **városi szintű park hiánya;**
- a zöldfelületi hálózat fenntartásainak nehézségei;
- egyes keskeny utcák zöldfelületi aránya nem megfelelő;
- a koncentrált gazdasági területeken tapasztalható alacsony zöldfelület intenzitás városi hőszigetként jelentkezik;

- jelentős területű közjóléti célú erdő van az Újpalotai lakótelep mellett;
- a kerület legjelentősebb természeti értékei helyi védelem alatt állnak;
- az értékes természeti területek a kerületben az ökológiai hálózatba tartoznak;
- a még meglévő szántók nagy része jó termőhelyi adottságú;
- a kerület határán, illetve a vízfolyások mentén húzódó nagyobb kiterjedésű zöldfelületek.

LEHETŐSÉGEK

- az észak-pesti kórház környezete magas rekreációs értékkel bíró közhasználatú zöldfelület;
- Szilas-patak zöldfelületi rendszere;
- M3 bevezető mentén zöldterületi, erdőterületi bővítésre alkalmas területek vannak;
- **barnamezős területek rehabilitációja során új zöldfelületek kialakítása lehetséges a magánszektor bevonásával;**
- erősödik a lakosság természetvédelem iránti elkötelezettsége;
- Palota-tó rekreációs fejlesztési lehetősége.

VESZÉLYEK

- fokozódó járműpark, telken kívüli parkolás miatt a zóldsávok mérete és ezzel a fasorok faegyedeinek száma csökkenhet;
- növekszik a zöldmezős beruházások iránti igény (M3, M0 autópályák menti területek);
- a megszűnt mezőgazdasági üzemi területek hasznosítása potenciális talaj- és talajvízszennyező forrásként jelentkezik;
- a homokos talajadottságok miatt a burkolatlan és növényvel nem fedett felületeken jelentős a porképződés.

SWOT / Közlekedés

ERŐSSÉGEK

- **M3 autópálya bevezető szakasz könnyű elérhetősége, „kapu” hatása;**
- belső kerületek és a városközpont jól elérhető;
- kedvező országos és nemzetközi közlekedési kapcsolatok;
- a kerület autóbusz közlekedéssel való ellátottsága nagyon jó.

GYENGESÉGEK

- M3-as autópálya bevezető szakaszának forgalmi és környezetterhelési problémái;
- a vasút nem kellő hatékonysággal vesz részt a kerület közösségi közlekedésében;
- kerületközi kapcsolatok hiánya;
- **a meglévő és a potenciális gazdasági területek feltárásának hiánya;**
- az agglomerációval kapcsolatos átmenő forgalom rendkívül jelentős;
- az Újpalotai lakótelepen kevés parkolóhely áll rendelkezésre.

LEHETŐSÉGEK

- vasút fejlesztések növelik a közösségi közlekedési hajlandóságot;
- az országos repülőtér könnyű elérésének kihasználása;
- M0 által kínált logisztikai lehetőségek;
- **villamosközlekedés kiterjesztése javíthatja a kerület elérhetőségét;**
- a budapesti kerékpáros közlekedési hálózat

VESZÉLYEK

- vasút fejlesztések elmaradása;
- **dugódíj bevezetése mellett a P+R parkolók kiépítésének elmaradása a parkolási helyzet romlásához vezethet;**
- tervezett kötöttpályás fejlesztések megtorpanása;
- a lakótelepen szabálytalanul parkoló autók rontják a zöldterületek állapotát.

részeként a kerületi hálózat fejlesztése.

SWOT / Közművek és elektronikus hírközlés

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none">▪ a teljes közműellátottság a jelenleg beépített területeken;▪ közmű bázislétesítmények kerületen belüli elhelyezkedése;▪ új vagy felújított útszakaszokon energiatakarékos közvilágítás létesítése;▪ elektronikus hírközlés kiépítettsége.	<ul style="list-style-type: none">▪ felszíni vízvezetés kiépítettségének hiányosságai, a befogadó patakok feliszapolódott medrének korlátozott befogadóképessége;▪ a régebbi beépítésű területeken a villamosenergia elosztó- és a vezetékes elektronikus hírközlési oszlopokra fektetett hálózatok helyfoglalása (rendezetlen utcakép, fa-sor telepítés korlátozása);▪ a szennyvízvezetés tekintetében a meglévő hálózat telítettsége;▪ egy-újonnan beépülő, vagy jelentősen átépülő területek szennyvízvezetésének megoldatlansága.

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none">▪ közműbázisok és hálózatok szabad kapacitással állnak rendelkezésre;▪ megújuló energiahordozók közül a napenergia rendelkezésre álló hasznosítási lehetősége;▪ a távhőszolgáltatás gazdaságosságának javításával, a paneles épületállomány energetikai felújításával a távhő versenyképességének további javítása.	<ul style="list-style-type: none">▪ a jogszabályi környezet ellehetleníti a megújuló energiaforrások terjedését, a megfelelő támogatási rendszer nélkül az energiahatékonysági és klímavédelmi törekvések által generált projektek, a megújuló energiahasznosítást szolgáló beruházások az elvárt megtérülés hiánya miatt nem indulnak el;▪ megfelelő támogatás biztosítása nélkül a felszíni vízrendezés, csapadékvíz elvezetés fejlesztése nem valósítható meg;▪ kerület területén áthaladó gerincvezetékek (nagy nyomású földgázszállító vezeték, 1200-as vízvezeték, nagyfeszültségű átviteli hálózat nyomvonala) helyfoglalása;▪ megfelelő támogatás nélkül a klímaváltozás hatásaira való felkészülés lehetőségét (fasortelepítés napárnyékolásra) gátolja a felszín feletti és felszín alatti közművek jelenléte és helyfoglalása;▪ a klímaváltozás hatásaira az egyes közművek időszakosan túlterhelté válhatnak (hirtelen csapadékesemények, légkondicionáló berendezések terhelése, stb.);▪ mélyfekvésű, magasabb talajvízállású területek jelenléte.

SWOT/ Környezetvédelem, katasztrófavédelem

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none">▪ a levegőminőség a kerület nagy részén jónak tekinthető, folyamatosan javult a minősége;▪ Újpalotán automata imisziómérő állomás működik	<ul style="list-style-type: none">▪ illegális hulladéklerakatok főleg a kivezető utak mentén nagy számban képződnek újra;▪ a kertvárosi részeken a csapadékelvezető rendszer nem

(Kőrakás park); ▪ zöldhulladék-gyűjtés megoldott; ▪ az M3 autópálya bevezető mentén a legzajosabb részekben zajvédő fal létesült; ▪ a kerületben két helyen is van szelektív hulladékgyűjtő udvar; ▪ részben kiépült korszerű katasztrófavédelmi rendszer.	tudja elvezetni a nagy mennyiségű csapadékot; ▪ potenciálisan szennyezett talajúak lehetnek a régi ipari területek; ▪ a talajvízben és a talajban is megemelkedett nitrit és nitrát szennyezéssel kell számolni; ▪ jelentős a közúti és vasúti közlekedési eredetű zajterhelés a forgalmas szakaszok mentén; ▪ lakóterületen működő kisüzemek zajterhelése helyenként zavaró lehet.
--	--

LEHETŐSÉGEK

- az épületek korszerűsítésével jelentősen csökkenthető a lakossági hűtési és fűtési energia felhasználás;
- lehetőség a helyi energiák jobb hasznosítására (napenergia, földhő);
- **EU pályázati lehetőségek környezetvédelmi beruházásokra intézmények és magánszemélyek számára;**
- a hulladék újrahasznosítási arányának növelését az EU kiemelten támogatja.

VESZÉLYEK

- a dugódíj bevezetése növeli a kerületre nehezedő parkolási nyomást;
- a gyakoribbá váló időjárási szélsőségek negatív hatása, a szárazság növelheti a porszennyezettséget a kerületben;
- a felszíni vízfolyások kis vízhozamai miatt fokozottan érzékenyek a szennyezésekre (Szilas-patak, Csömöri-patak);
- az üzemi területeken számottevő mennyiségű veszélyes hulladék képződésével kell számolni.

2.3. PROBLÉMATÉRKÉP

2.4. ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRÉSZEK

2.4.1. Településrészek kijelölése, rövid bemutatása

A mai XV. kerület területe 26,95 négyzetkilométer, ebből belterület 17,12 négyzetkilométer, külterület 9,83 négyzetkilométer.

A kerületben 3 fő karakterű városrész található, amelyek lehatárolását a 94/2012. (XII.27.) Fővárosi Közgyűlési rendelet tartalmazza, de amelyeken belül a kerületrészek egyedi sajátosságaik szerint további részekre bonthatók

A kerületet két oldalról határoló elem a vasút észak-déli és harántoló eleme. Meghatározó a Szilas-patak folyásiránya, ami haránt irányban tagolja a kerületet, mind a mai napig fontos szerkezeti tényező. A főközlekedési elemek tekinthetők a harmadik tényezőnek, melyek kapcsolatokat és határvonalakat egyaránt képeznek. A hálózati elemek közötti teret alapvetően a nagy egybefüggő lakóterületi szövet határozza meg, amelytől három területegység válik el: az Újpalotai lakótelep, a kerületközpont környezete, Palota Újfalú beépítetlen területe, és a kerület keleti és északi részén fekvő folyamatosan növekvő gazdasági területek. Mindezeket a beépítetlen zöldöv szegélyezi a városhatár mentén, amelybe immáron beletartozik egy másik harántelem, az M0.

Utólagos, és városszerkezetiileg mind a mai napig kezeletlen és idegen test az M3 nyomvonala, ami kettévágja a kerületet, és jelentős zavarokat okoz mind a mai napig a kerületen belüli mozgásokban.

A főváros új TSZT-je a kerületközpont helyét meghatározónak tartva rögzíti. A vegyes használatú intenzív és laza városias területen belül ugyanakkor a központi terület növekedését, más területhez való kapcsolódását nem prognosztizálja, ebből is adódik, hogy a kerület központja belső igények kielégítésére fog szolgálni továbbra is, kevésbé fog szerepet játszani a fővárosi központok rendszerében, elsősorban lokális kerületközpont.

A beépítésre szánt területeken belül a kerületben összességében a lakófunkció és a gazdasági területhasználat a jellemző, míg a beépítésre nem szánt területeken jelentős arányt képviselnek mezőgazdasági területek mellett a közlekedési területek is.

A kerület egyes városrészi lehatárolásai egyenként, esetenként kisebb csoportokat képezve jól jellemzik a jelenlegi területfelhasználást.

Pestújhely

A kerületrész határa a Gazdálkodó utca a Bánkút utcától - Pörge utca délkeleti oldalán fekvő telkek délkeleti oldalát összekötő vonal-Szerencs utca - Hősök útja-Madách utca-Drégelyvár utca-MÁV Körvasút - Árvavár utca-Adria utca-Őrjárat utca Bánkút utca a Gazdálkodó utcáig. A kerületrészben a kertvárosias lakóterület dominál, de megjelennek az intézményi területek is. A városrészen belül önálló egységet képez a volt Észak-pesti Kórház műemléki környezet státuszú tömbje.

Rákospalota

Területét a főváros határa a MÁV váci vonalától-Rákospalotai határút-Szentmihályi út-Bánkút utca - Mézeskalács tér északkeleti oldala-Őrjárat utca-Adria utca - Árvavár utca-MÁV Körvasút-MÁV váci vonala határolja a főváros határáig. Rákospalota lakóterületi részein a kisvárosias és kertvárosias lakóterületek jellemzőek. A kerületközpont területére jellemző a legvegyesebb területhasználat, itt a kisvárosias és kertvárosias mellett a telepes beépítésű lakóterületek is megjelennek az intézményi területek mellett.

Rákospalota északi részén fekvő gazdasági terület, M3 menti gazdasági területek, a Metró áruház és környezete és a Pólus Center és környéke jellemzően gazdasági területek, köztük megjelennek intézményi és különleges kereskedelmi területek is. Rákospalota északi részén, a kerülethatár menti területek és a Cinkotai földek kerületrészei többségében beépítésre nem szánt, erdő- ill. mezőgazdasági területek, valamint közlekedési területek, melybe beékelődik a Károlyi Sándor út végénél kezdődő Újmajor gazdasági fejlesztési területe, valamint mellette, a vasút és Újpest között a Bányató és környezete rekreációs területe

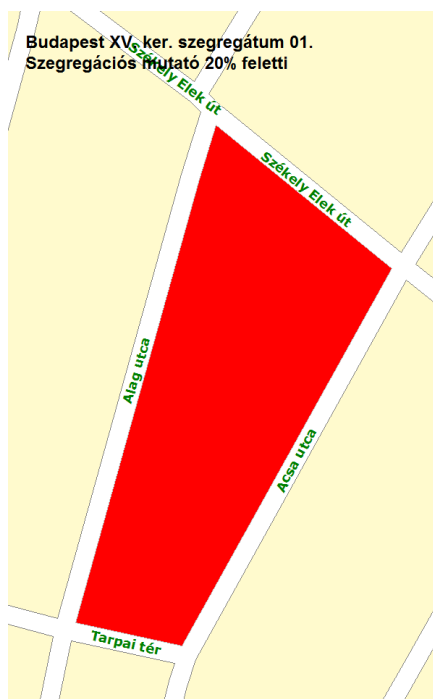
Újpalota

Határa a Szentmihályi út a Bánkút utcától-Rákospalotai határút-Vezseny utca-MÁV Körvasút-Drégelyvár utca-Madách utca - Hősök útja-Szerencs utca - Pörge utca délkeleti oldalán fekvő telkek délkeleti oldalát összekötő vonal - Gazdálkodó út-Bánkút utca a Szentmihályi útig. A kerületrész három markánsan elkülönülő egységre bontható, a lakótelepen telepszerű nagyvárosias lakóterület és intézményi területek, Újpalota-parkváros területe lakó és intézményi jellegű jelenleg beépítetlen fejlesztési terület, míg a Késmárk utca menti gazdasági területen a jellemzően raktározásra és termelésre szolgáló gazdasági területek jellemzőek.

2.4.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

A KSH szegregátumokra vonatkozó számítási módszertana és a 2011. évi népszámlálási adatok alapján egy szegregációval veszélyeztetett terület körülhatárolható a XV. kerületben. Ennek határai: Székely Elek utca – Acsa utca – Tarpai tér – Alag utca által határolt terület Rákospalota külső északi részén. A veszélyeztetett területen szegregációs mutató értéke 20% feletti, emiatt általános bemutatása és részletes helyzetelemzése javasolt a XV. kerület Antiszegregációs Tervében.

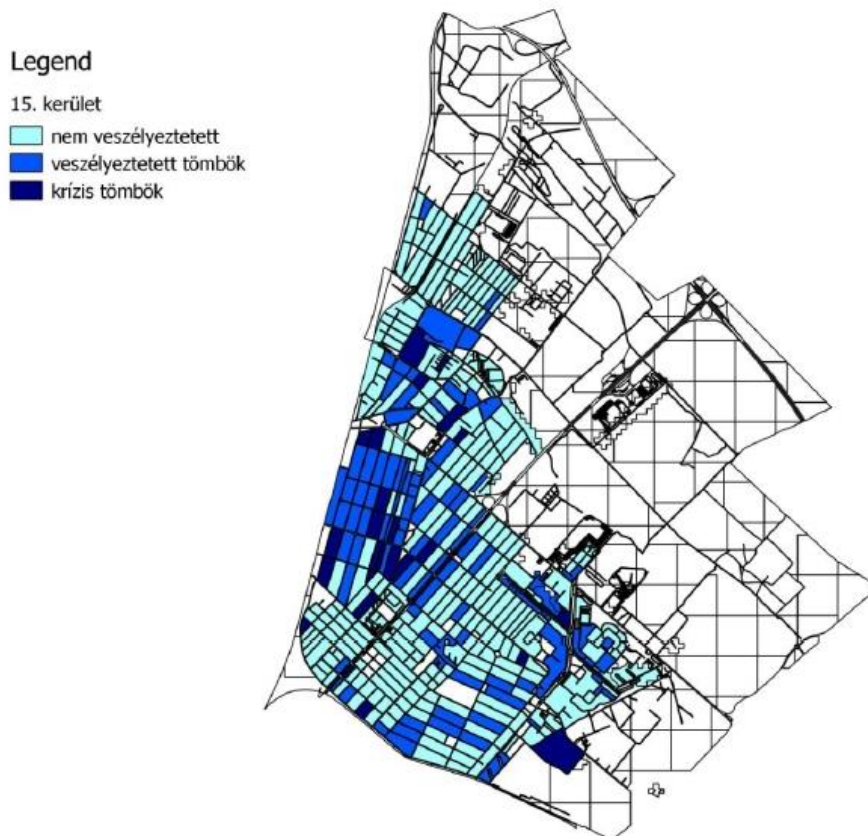
A veszélyeztetett területre vonatkozó demográfiai és munkaerő-piaci helyzetre vonatkozó adatok csak részben támasztják alá a terület valós veszélyeztetettségét. Ugyan a helyi népesség viszonylagos kedvezőtlen helyzete tapasztalható a kerületi átlagokhoz képest, ez viszont nincs alátámasztva a Rákospalotára vonatkozó adatokkal összehasonlítva. A veszélyeztetett terület hasonló kihívásokkal néz szembe (pl. előregedés, alacsony iskolai végzettség, romló lakáskörülmények), mint amelyek általánosságban érvényesek a kerület egészére.

A XV. kerület szegregációval veszélyeztetett területe (2011)

Forrás: KSH adatszolgáltatás

A „Szociális Városrehabilitáció Tematikus Fejlesztési Program – Krízisterületek lehatárolása Budapesten” c. dokumentum (2014) alapján a XV. kerületben definiált krízis- és veszélyeztetett tömbök területi koncentrációja elsősorban Rákospalotán, annak központi területén figyelhető meg, területi összefüggőem. A tömbök legrosszabb 20%-ának lehatárolásával kijelölt krízistömbök összefüggő területet alkotnak a Pázmány P. u. – Wysocki u. – Nyáry Pál u. – Dugonics u. – Rákos út – Illyés Gyula u. – Bácska u. által határolt területen. Javasolt ezt a területet akcióterületté nyilvánítani a krízis- és veszélyeztetett tömbök területi megjelenése alapján, valamint általános bemutatását és részletes helyzetelemzését elkészíteni a XV. kerület Antiszegregációs Tervében.

A tömbök legrosszabb 20%-ának lehatárolásával kijelölt krízistömbök a XV. kerületben (2011)
Forrás: Szociális Városrehabilitáció Tematikus Fejlesztési Program – Krízisterületek lehatárolása Budapesten (2014)

A krízis- és veszélyeztetett tömbök alkotta javasolt akcióterületen a krízistömbök veszélyeztetettsége társadalmi és fizikai mutatók alapján definiálható, míg a veszélyeztetett tömbök ugyan nem a leghátrányosabb helyzetűek, de a társadalmi és fizikai mutatók alapján helyzetük további romlása várható. Mindezek miatt a krízis- és veszélyeztetett tömbök esetében szociális jellegű beavatkozásokra van szükség (pl. szociális városrehabilitáció), amelynek előfeltétele akcióterületi körülhatárolás. krízis- és/vagy veszélyeztetett tömbökből és az azokat körülvevő tömbökből az önkormányzat által kijelölt összefüggő terület.

Budapest kerületeire elkészített „Szociális Városrehabilitáció Tematikus Fejlesztési Program – Krízisterületek lehatárolása Budapesten” c. dokumentum (2014) alapján használt alábbi mutatók alátámasztják a XV. kerületben javasolt akcióterület kijelölését:

Társadalmi mutatók: Legfeljebb 8 osztály végzettségűek aránya 15-59 éves népességben; Munkanélküliek aránya az aktív korúakon belül; Felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya.

Fizikai mutatók: Túlzsúfolt lakások aránya az összes lakáson belül; Szubstandard lakások aránya az összes lakáson belül; Önkormányzati lakások aránya az összes lakáson belül.

2.4.3. Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek (potenciális akcióterületek)

Alulhasznosított és barnamezős területek

Növényolajgyár

A kerületben az egyik tipikusan barnamezős terület a Szilas-patak mentén található volt Növényolajgyár területe, amely 166 évig volt a település egyik meghatározó létesítménye. A gyárat 1840-ben alapították és 2006-ban zárták be.

1964-ben létrejött a Növényolajipari és Mosószergyártó Országos

Az épület a rendszerváltás után

"Szilas Városközpont" A lakópark terve
Forrás: In-Construction Kft.

Vállalat, melynek 6 gyár volt tagja, egy Budapesten - a rákospalotai -, a többi vidéken. A rendszerváltásig több-kevesebb sikerrel folytatódott a termelés Rákospalotán is.

A rendszerváltás után 1992-ben a gyár az olasz Cereol Rt.-hez került, majd 1996-ban vásárolta ki a Cereolból az Unilever a palotai termelés maradványát. Ettől kezdve az egyes termékek, üzletágak, márkák ki- és beszerzése, költöztetése történt az Unilever-tulajdonban lévő hazai élelmiszeripari gyárak között.

2006-ra az Unilevernek négy magyarországi gyára maradt, a rákospalotai üzemben a margarin- és dresszingszertelés folytatódott. Ezeket a tevékenységeket vitte ki külföldre az Unilever, ami a Rákospalotai Növényolajgyár végleges bezárását is jelentette. Az üzem területe 2006 óta üresen áll, jelenleg biztonsági szolgálat vigyázza. A terület jelenlegi tulajdonosa az Indotek Zrt., mely "Szilas Városközpont" néven hatalmas lakópark építését tervezi.

Észak-Pesti Kórház

A lakóterületekbe ékelődve, egész tömbnyi területet foglal el a volt Észak-Pesti kórház területe. Jelenleg az épületek túlnyomó része használaton kívül és leromlott állapotban van. Az Őrjárat utca felőli bejáratnál működik az egyik épület, mint rendelőintézet.

A terület újrahasznosítására nézve az önkormányzat konkrét tervekkel rendelkezik, az épületek zömének egészségügyi funkciót szánva. A fejlesztéshez szükséges 25-30 Mrd Ft-tal az önkormányzat nem rendelkezik, azt külső források, támogatások bevonása nélkül nem tudja megvalósítani.

Forrás: www.indafoto.hu

Az Észak-Pesti Kórház története a századfordulóra nyúlik vissza. A XX. század elején magánszemélyek vásárolták meg a területet, mely 1904 és 1912 között a Niedermann-féle Idegstanatóriumként működött. 1912 és 1945 között Biztosítói Tüdőgyógyintézet volt, majd

1945-től 1991-ig - amíg a szovjet katonák el nem hagyták az országot - orosz katonai kórház lett belőle. 1992-ben egy kormányrendelet az ingatlant osztatlan közös tulajdonba adta a fővárosnak és a kerületnek azzal a feltétellel, hogy 1995. december 31-ig a kórháznak meg kell kezdenie a működését. Több terv is készült a hasznosításra, de a kórház az anyagi források hiánya miatt sosem készült el.

A fővárosi és a XV. kerületi önkormányzat megállapodott abban, hogy az ott működő szakrendeléseket és gondozókat 2006. január 1-től a kerületi önkormányzat, mint jogutód működteti tovább és a 7 hektáros alapterületet hasznosítja.

Nemrégiben lakossági fórumon mutatta be az önkormányzat a terület fejlesztésének terveit: eszerint leghamarabb a 13. és a 3. számú épületek felújítására kerülhet sor. Az Adria utca felőli 13. számú épület egészségügyi intézmény lesz: ennek földszintjére költözik a Szentmihályi úti tüdőszűrő állomás, míg az első emeletre a jelenleg a Hősök útján található fizikoterápia és gyógytorna részleg fog költözni, valamint a Bezilla utcai háziorvosi rendelő. Az épület környezetét is rendezik, valamint bejáratot nyitnak az Adria utca felől.

A 3. számú, kétszárnyú épület, mely szintén az Adria utca felőli oldalon található, időseket kiszolgáló intézmény lesz. A földszinten idősek klubját alakítanak ki, ahol helyben is lehet majd étkezni. Az első és a 2. szinten idősek átmeneti otthona épül, a harmadik szinten pedig idősek demens, fekvőbeteg ellátásának kialakítását tervezik.

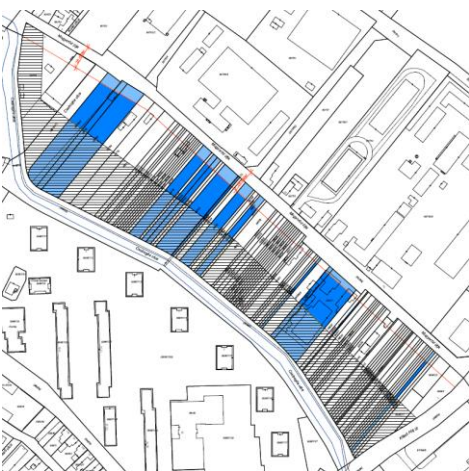
Több épületet el fognak bontani, ami a jelenlegi állapotokat elnézve nem meglepő. Számos ötlet vetődött fel a terület illetve az épületek további hasznosítására. Ami viszont biztosnak tűnik, hogy uszodát fognak építeni, hiszen ennek a tervezését már elkezdték. Ezek szerint egy 33 méteres tanuszoda létesül a területen, amely elsődlegesen az iskolákat szolgálja, de délutánonként és hétvégente a lakosság is használhatja majd. A tanmedence mellett egy kisebb, 10x20 méteres medence is az uszoda részét képezi, melyet az óvodások használhatnának. Szintén itt tervezik kialakítani a távol-keleti (kínai) hagyományos orvoslás gyógyító-oktató központját. Az ötletek között szerepel még dietetikai központ, felnőttorvosi ügyelet, egynapos sebészet, diagnosztikai központ kialakítása is.

Mogyoród útja menti tömb

Mogyoród útja menti tömb légifelvétele

Forrás: google earth

XV. kerületi Önkormányzat
önkormányzati tulajdonok

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

Rákospalota északi részén, a volt Növényolajgyár, a Csobogós utcai lakótelep, a Régi Fóti út és az északi gazdasági területek által határolt „Mogyoród útja menti terület” a kerület régóta problémás területe.

A terület rendkívül összetett tulajdonosi struktúrával rendelkezik. A mindössze 6,8 hektáros tömböt 100 telek alkotja. Az 100 telek közül 14 100%-osan, egy pedig 86%-os részarányban a kerületi önkormányzat tulajdonában áll (forrás: önkormányzati adatszolgáltatás 2015).

Az terület javarészt beépítetlen, keskeny „nadrágszj” telkekből áll, melyek főként hasznosíthatatlanok. Egyes szélesebb telkeken ugyanakkor telephely, raktár és lakófunkció is megjelenik vegyesen.

Mivel a tömböt délnyugati irányból a Szilas patak határolja, mely az országos ökológiai hálózat része, így az azt kísérő sáv erdő övezetbe lett sorolva. A hatályos KVSZ övezeti terve szerint a tömb kb. fele E-TG/XV (turisztikai erdő) övezetbe tartozik, míg a tömb másik fele IZ/XV (nagy zöldfelületű intézmény) építési övezetbe. Ezt a megosztást az új TSZT is tovább élteni, a délnyugati részt EK (közjóléti erdő), a tömb észak-keleti részétés Vi-2 (intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület) területfelhasználásba sorolta.

A bonyolult, elaprózódott tulajdonosi struktúra miatt a terület átalakulása magától nem várható, így külső beavatkozást igényel. A megfelelő fejlődési irány érdekében a tulajdonosi struktúra újrendezése szükséges, mely figyelembe veszi a TSZT-ben meghatározott területfelhasználást. A terület fejlődését mind településrendezési, mind egyéb eszközökkel segíteni kell.

A terület intézményi irányú funkcióváltása kiváló átmeneti sávként szolgálhat a Csobogós utcai lakótelep, és az északi gazdasági területek között. A volt Növényolajgyár területén tervezett fejlesztésekkel összefüggésben a lakótelepi oldalon a Szilas patak revitalizációjával minőségi, természetközeli rekreációs zöldterület létrehozására nyílt lehetőség, mely mind a lakótelepet, mind az új intézményi területet szolgálhatja.

MELLÉKLETEK

INTÉZMÉNYELLÁTÁS

Nevelési és oktatási intézmények

Bölcsődék

XV/1-es Bölcsőde	Arany János u. 35
XV/2-es Bölcsőde	Bezilla Nándor u. 17.
XV/3-as Bölcsőde	Fő út 33.
XV/5-ös Bölcsőde	Kavicsos köz 6.
XV/6-os Bölcsőde	Wesselényi u. 33.
XV/10-es Bölcsőde	Kontyfa u. 6.
XV/12-es Bölcsőde	Nádastó park 1.
XV/1-es Bölcsőde	Arany János u. 35

Családi Napközik

Kékmadár Óvoda és Családi Napközi	Beller Imre u. 19.
Morzsza Családi Napközi és Sportóvoda	Szódliget u. 16.
Magvető Családi Napközi	Kinizsi u. 86
Naspolya Családi Napközi	Kolozsvár u. 19.
Habos Kakaó Magánóvoda	Nádastó u. 54.
Iciri-piciri Családi Napközi	Régi Fóti út 69/B.

Óvodák

Ákombákom Tagóvoda	Tóth I. u. 98.
Ákombákom Óvoda (Patyolat Tagóvoda)	Patyolat u. 5-7.
Hartyán - Árendás Összevont Óvoda	Hartyán köz 3.
Hartyán - Árendás Összevont Óvoda (Árendás Tagóvoda)	Árendás köz 4.
Madárka Magánóvoda	Platán u. 4.
Micimackó Óvoda	Kontyfa u. 1.
Molnár Viktor óvoda	Molnár Viktor u. 94-96.
Mosolykert Óvoda	Kavicsos köz 6.
Mosolykert Óvoda (Páskom Tagóvoda)	Páskom park 37.
Mozdonyvezető Óvoda	Mozdonyvezető u. 3-5.
Napsugár Összevont Óvoda	Nádastó park 2.
Napsugár Összevont Óvoda (I. sz. Tagóvoda)	Nádastó park 1.
Palotai Vadvirág Óvoda	Aulich Lajos u. 46-62.
Palotai Vadvirág Óvoda (Mézecska Tagóvoda)	Wesselényi u. 29.
Pestújhelyi Óvoda (Bújócscsa Tagóvoda)	Őrjárat u. 9.
Pestújhelyi Óvoda (Manóvár Óvoda)	József A. út 59-61.
Rákospalotai Hetedhét Óvoda	Klapka Gy. u. 27
Rákospalotai Hetedhét Óvoda (Bocskai Tagóvoda)	Bocskai u. 65.

Rákospalotai Kertvárosi Összevont Óvoda	Szövőgyár u. 24
Rákospalotai Kertvárosi Összevont Óvoda (Régi Fóti úti Tagóvoda)	Régi Fóti út 14
Rákospalotai Kertvárosi Összevont Óvoda (Vácrátót téri Tagóvoda)	Vácrátót tér 4-12.

Általános Iskolák

Budapest XV. Kerületi Hubay Jenő Zeneiskola és Alapfokú Művészeti Iskola	Bocskai u. 74-76.
Budapest XV. Kerületi Károly Róbert Általános Iskola	Bogáncs u. 51-53.
Budapest XV. Kerületi Kossuth Lajos Általános Iskola	Kossuth u. 53.
Budapest XV. Kerületi László Gyula Gimnázium és Általános Iskola	Kavicsos köz 4.
Czabán Általános Iskola	Széchenyi tér 13.
Hartyán Általános Iskola	Hartyán köz 2-4.
Kolozsvár Utcai Általános Iskola	Kolozsvár u. 1.
Kontyfa Középiskola, Szakiskola és Általános Iskola	Kontyfa u. 5.
Magyar-Kínai Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola	Kavicsos köz 2-4.
Neptun Általános Iskola	Neptun u. 57.
Pattogós Általános Iskola és Pedagógiai Szakszolgálat	Pattogós u. 6-8.
Pestújhelyi Általános Iskola	Pestújhelyi út 38.
Rákospalotai Meixner Általános Iskola és Alapfokú	Tóth I. u. 100.
Művészetoktatási Intézmény Szent Korona Általános Iskola	Szent Korona útja 5.

Többcélú oktatási intézmények

"Szépmíves" Szakképző Iskola	Bocskai u. 70-76.
Angol - Magyar képző és Továbbképző Központ Két Tanítási Nyelvű Idegenforgalmi és Nemzetközi Vendéglátó Szakközépiskola	Kozák tér 13-16.
Bethlen Gábor Közlekedési és Közgazdasági Szakközépiskola	Árendás köz 8.
Budakalász Gimnázium Újpalotai Tagintézménye	Kontyfa u. 5.
Budapest XV. Kerületi Dózsa György Gimnázium és Táncművészeti Szakközépiskola	Fő út 70.
Innovációs Szakképző, Továbbképző Iskola Központ és Gimnázium	Bocskai u. 70.
Kontyfa Középiskola, Szakiskola és Általános Iskola	Kontyfa u. 5.
Kovács Pál Gimnázium	Radda Barnen u. 20.
László Gyula Gimnázium és Általános Iskola	Kavicsos köz 4.
Száraznád Szakiskola	Neptun u. 57.

Egészségügyi intézmények

XV. kerületi Önkormányzat Egészségügyi Intézménye	Rákos út 77/a.
---	----------------

Szakorvosi rendelők, gondozók

Rákos úti Szakrendelő	Rákos út 77/A
Órjárt utcai Szakrendelő	Órjárt utca 1-5.
Hősök úti Rendelő	Hősök útja 3/A
Tüdőgondozó	Szentmihályi út 17.

Tüdőszűrő	Szentmihályi út 17.
Pszichiátriai Gondozó Intézet	Rákos út 58.
Addiktológia	Rákos út 58.
Drogambulancia	Arany János utca 73.
Gazdasági Igazgatóság	Rákos út 58.

Háziorvosi rendelők

Opál u. 11.

Hősök útja 1.

Deák u. 2.

Kossuth u. 3.

Rákos út 77/a

Bezilla Nándor u. 29/a.

Zsókavár u. 42-44.

Népfelkelő u. 76.

Házi gyermekorvosi rendelők

Rákos út 77/a.

Zsókavár u. 42-44.

Szódliget u. 32.

Órjárt utca 4/b.

Fogorvosi rendelők

Rákos út 77/a.

Hősök útja 1.

Bezilla Nándor u. 29/a

Zsókavár u. 42-44.

Gyermekfogászati rendelők és fogsabályzás

Bezilla Nándor u. 29/a.

Hősök útja 3/B.

Felnőtt ügyelet

Rákos út 58.

Szociális intézmények

Egyesített Szociális Intézmény (ESZI)	Széchenyi tér 10.
---------------------------------------	-------------------

Területi gondozás

Gondozó Ház	Erdőkerülő u. 34.
-------------	-------------------

Idősek Klubja és Házi Gondozó Szolgálat, Szociális Konyha	Klebensberg Kúnó u. 20/a.
---	---------------------------

Idősek Klubja, Szociális Konyha	Kontyfa u. 3.
---------------------------------	---------------

Idősek Klubja, Szociális Konyha	Arany János u. 51.
Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona	Árendás köz 4-6.
Fejlesztő Gondozó Központ	Molnár Viktor u. 94-96.
Újpalotai Családsegítő Szolgálat	Árendás köz 4-6.
Nappali Melegedő és Utcai Gondozó Szolgálat	Kontyfa u. 3.
Munkanélküli Fiatalok Tanácsadó Irodája (MUFTI)	Kontyfa u. 3.
"FIÓKA" Gyermek- és Ifjúsággondozó Központ	Kolozsvár u. 4/b.

Kulturális intézmények

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár XV. kerületi könyvtárai

XV/1. könyvtár	Eötvös u. 8.
XV/3. könyvtár	Zsókavár utca 28.
XV/4. könyvtár	Szűcs István u. 45.

Sport, rekreációs intézmények

Műfüves labdarúgó pályák

Szántóféldi úti sporttelep	Szántóféld út 3.
Budai II. László Stadion	Széchenyi tér 8-10.
Pestújhelyi Községi Ház	Szűcs István utca 45.
László Gyula Gimnázium	Kavicsos köz 4.
Dózsa György Gimnázium	Bartók Béla utca 19-25.
Hartyán Általános Iskola	Hartyán köz 2-4.
Szent Korona Általános Iskola	Szent Korona útja 5.
Kontyfa Általános Iskola	Kontyfa utca 5.
Czabán Általános Iskola	Széchenyi tér 13.
Kossuth Lajos Általános Iskola	Kossuth utca 53.
Molnár Viktor Óvoda	Molnár Viktor utca 94-96.
Vadvirág (Mézes) Óvoda	Wesselényi utca 29.
Meixner Általános Iskola	Tóth István utca 100.

Aszfaltozott és egyéb sportpályák

Árendás köz(iskola mellett)	gördeszka pálya
Árendás köz – Szentmihályi út	2 db 12,5 x 25 m-es kiskapus focipálya
Erdőkerülő úti idősek otthona mögött	2 db aszfaltozott teniszpálya
Hartyán iskola mögött	2 db kosárlabdapálya
Kazán utca	17,5 x 30 m-es kiskapus focipálya
Kontyfa utca 5. mögött	2 db 12,5 x 25 m-es kiskapus focipálya
Kontyfa utcai iskola előtt	1 db kosárlabdapálya
Kórákás park 63. mögött	2 db 12,5 x 25 m-es kiskapus focipálya
Nádasztó park – Szerencs utca felől	2 db 12,5 x 25 m-es kiskapus focipálya
Nyírpalota út 1-21.	42,5 x 25 m-es focipálya kézilabdakapuvál, keresztben kosárlabdapálya

Obsitos tér	17,5 x 30 m-es focipálya kézilabdakapuvál
Ozmán utca – Szent Korona útja	strandröplabdapálya, 4 db ping-pong asztal, felnőtt fitnessz eszközök, 3 db sakk asztal
Páskomliget utca 17-27.	17,5 x 25 m-es focipálya
Páskomliget utca 59-75.	400 m-es mulcsos futópálya, 1 db 12,5 x 25 m-es pálya, állítható magasságú hálóval (lábtenisz, tollaslabda, röplabda, ping-pong asztal
Pestújhelyi tér	14 x 24 m-es filces kosárlabda és focipálya
Szilas park 12-18.	15 x 22,5 m-es kiskapus focipálya
Tarpai tér	füves kézilabdapálya
Zsókavár utca 12. mögött	3 db szabványos tollaslabdapálya
Páskomliget utca 6. mellett – Gazdálkodó utca felől	1 db 10 x 17,5 m-es műfüves sportpálya

Fitness parkok, futópályák

Sárfű utca	felnőtt játszótér
Ozmán utca	felnőtt játszótér
Zsókavár utca	felnőtt játszótér
Száraznád utca	felnőtt játszótér
Páskom liget	tornapálya, futópálya

Egyházi intézmények

Egyházak

Katolikus Egyház
Református Egyház
Evangélikus Egyház
Budapesti Zsidó Hitközség
Magyarországi Baptista Egyház

Templomok

Rákospalota - Kertvárosi Árpád-házi Szent Margit plébániatemplom	Károlyi Sándor u. 105.
Rákospalotai Szentháromság Kistemplom	Kossuth u. 39-41.
Budapest – Rákospalota – Óvárosi Református Egyházközség temploma	Kossuth u. 1.
Budapest – Rákospalota – Újvárosi Református Egyházközség temploma	Rákos u. 71-75.
Rákospalotai Evangélikus Egyházközség kistemploma	Juhos u. 28.
Rákospalotai Evangélikus Egyházközség nagytemploma	Régi Fóti út 73.
Rákospalotai Baptista gyülekezet	Kinizsi u. 86.
Rákospalotai Magyarok Nagyasszonya főplébániatemplom	Széchenyi tér 1.
Rákospalota –MÁV-telepi Jézus Szíve plébániatemplom	Mozdonyvezető u. 2.
Rákospalota –MÁV-telepi református templom	Széchenyi út 20.
Újpalotai Urunk színeváltozása és Boldog Salkaházi Sára templom	Pattogós u. 1.
Pestújhelyi Keresztelő Szent János plébániatemplom	Klebersberg Kúnó u. 43.
Pestújhelyi Református Egyházközség temploma	Sztárai Mihály tér 3.
Pestújhely-Újpalotai Evangélikus Egyházközség temploma	Templom tér 10.

Nem templomban működő gyülekezetek

Pestújhelyi Bárka Gyülekezet	Adria u. 24.
Újpalotai Misszió Egyházközség (közösségi házban)	Zsókavár u. 15.

Kereskedelem, szolgáltatás

Piacok

Palotai Állandó Novák Piac	Pázmány Péter utca 1.
Újpalotai Vásárcsarnok és Piac	Nyírpalota út 52.
Kolozsvár utcai Piac	Kolozsvár utca 48-50.
Wesselényi utcai Vásárcsarnok és Piac	Wesselényi utca 1-3.
Palota Piac	Aporháza utca

Turizmus

Szálláshelyek

típus	név	cím	szobák v. területegységek száma (db)	ágyak száma (db)
panzió	Palota Panzió	1158 Klebelsberg K. u. 21.	8	20
panzió	Marika Panzió	1158 Bezilla N. u. 44. 82080 hrsz.	6	13
panzió	Pestújhely Panzió	1158 Klebelsberg K. u. 19. 82049/2 hrsz.	7	15
hotel	Pólus Hotel	1152 Szentmihályi út 131.	134	250
panzió	PLUSZ Panzió	1158 Klebelsberg K. u. 17.	7	20
panzió	KÁLA Panzió	1158 József A. u. 11/B. 82144 hrsz.	5	10
közösségi szálláshely	YOUST Hostel	1158 Drégelyvár u. 57.	8	42
szálloda	HOTEL PALOTA CITY	1152 Régifóti út 59. 90669 hrsz.	19	40
egyéb szálláshely	Egyéb (fizetővendégl.)	1152 Bp. Toldi sor 5. 90264. hrsz.	5	15
egyéb szálláshely	-	1158 Bp. Molnár V. u. 28/b. 82212 hrsz.	2	6
egyéb szálláshely	-	1158 Bp. Thököly u. 39. 83067 hrsz.	2	6
egyéb szálláshely	-	1158 Bp., Bezilla N. u. 30. 82067 hrsz.	2	5
egyéb szálláshely	-	1158 Bp., Thököly u. 84. 82544 hrsz.	3	6
egyéb szálláshely	-	1158 Bp., Molnár Viktor utca 26. 82208 hrsz.	2	6
egyéb szálláshely	-	1158 Bp., Bezilla N. u. 30. 82067 hrsz.	2	6
egyéb szálláshely	-	1152 Bp. Beller I. u. 4. III/9.	1,5	3
panzió	COLOR PANZIÓ	1158 Bp., József Attila u. 11/B. 82144 hrsz.	9	11
egyéb szálláshely	-	1152 Bp., Palánk u. 67. 86605 hrsz.	3	6
egyéb szálláshely	-	1158 Bp., Thököly u. 84. 82544 hrsz.	4	8

AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET ÉRTÉKEI

Régészeti védettségek

azonosító	megnevezés	védelem
15156	Rákospalota, Bogács utca 3. (Tejipari Vállalat)	szakmai
15157	Rákospalota, Énekes utca 10.	szakmai
15158	Rákospalota, Kajár utca 7.	szakmai
15159	Karatna tér, Rákospalota	szakmai
15160	Rákospalota, Kossuth utca 15.	szakmai
15161	Rákospalota, Kossuth Lajos utca 39-41.	szakmai
15162	Rákospalota, Mogyoród útja 42.	szakmai
15155	Rákospalota	szakmai
15163	Őrjárat utca 1.	szakmai
15164	Késmárk utca - Körvasút sor között, Ferroglobus	szakmai
15165	Rákospalota, Régi Fóti út	szakmai
15166	Rákospalota, M0 1. lh. 72,7 km-szakasz, ÉNy-i vasútoldal	szakmai
57235	Felsőkert utca – Szántófield utca – Régi Fóti út között	szakmai
63232	Piócásdűlő	szakmai
71773	Rákospalota, Lucernás-belső	szakmai
73133	Sín utcai temető, Rákospalotai püspökvilla mellett	szakmai
76417	Mogyoród útja	szakmai
84089	Palota föld	szakmai
85729	Fóti úti- dűlő	szakmai
10339	Sikátorpuszta	szakmai

Műemlék, műemlékegyüttes

törzsszám	azonosító	megnevezés	védelem	cím	védelmi ügyiratok	helyrajzi szám
16172	17323	Az ÉPK ingatlanjának műemléki épületein kívül fennmaradó része műemléki környezet	kijelölt műemléki környezet	Őrjárat u. 1-5.	27/2005. (X. 7.) NKÖM	82285
16172	16308	(11.sz) bejárati igazgatási épület	műemlék	Őrjárat u. 1-5.	27/2005. (X. 7.) NKÖM	82285
16172	16309	(10. sz.) egykori női szociális pavilonok	műemlék	Őrjárat u. 1-5.	27/2005. (X. 7.) NKÖM	82285
16172	16310	(14. sz.) egykori konyhaépület, kápolna	műemlék	Őrjárat u. 1-5.	27/2005. (X. 7.) NKÖM	82285
16172	16311	(15. sz.) egykori női inszociális pavilonok	műemlék	Őrjárat u. 1-5.	27/2005. (X. 7.) NKÖM	82285
16172	16312	(19. sz.) egykori ravatalozó, könyvtár	műemlék	Őrjárat u. 1-5.	27/2005. (X. 7.) NKÖM	82285
16172	16313	(4. sz.) egykori személyzeti ház	műemlék	Őrjárat u. 1-5.	27/2005. (X. 7.) NKÖM	82285
16172	17263	(16. sz.) egykori férfi inszociális pavilonok	műemlék	Őrjárat u. 1-5.	27/2005. (X. 7.) NKÖM	82285
16172	17264	(6. sz.) egykori férfi szociális pavilonok	műemlék	Őrjárat u. 1-5.	27/2005. (X. 7.) NKÖM	82285
16336	13946	Magyarok Nagyasszonya római katolikus főplébánia templom	műemlék	Széchenyi tér 11. (Bácska u. 3.)	53/2011. (VIII. 25.) NEFMI 90237	
16336	18453	Magyarok Nagyasszonya római katolikus főplébánia templom műemléki környezete	kijelölt műemléki környezet	Széchenyi tér	53/2011. (VIII. 25.) NEFMI 90236	
15976	1243	Rákospalotai Leánynevelő Intézet épületegyüttese	műemlék	Pozsony utca 36.	21/1996.(X. 1.) KTM-MKM	88311
15976	20192	Rákospalotai Leánynevelő Intézet	ex-lege	Pozsony utca 26/a-		88304, 88307, 88308, 88309, 88310, 88312,

		épületegyüttese ex-lege műemléki környezete	műemléki környezet	32., Szövőgyár utca 1/a-23., Énekes utca 33.		88313, 88322, 88323, 88324, 88325, 88422, 88263, 88265, 88266/2, 88267, 88268, 88269, 88270, 88271, 88272, 88273, 88276, 87807, 87808, 87812, 87813, 87816, 87817, 87818, 87931, 88240, 88163, 88162, 88161, 88152, 88143, 88142, 88141, 88140, 88131, 88122, 88121, 88120, 88119, 88081, 88058, 88057, 88056, 88055, 88054, 88053, 88052, 88051
15897	1240	un. Liva malom épülete	műemlék	Patakpart utca	644/1987. OMF	90989
15897	20783	molnárlakás	műemlék	Patakpart utca	644/1987. OMF	90989
15897	20838	fürdőpavilon	műemlék	Patakpart utca	644/1987. OMF	90989
15897	20784	un. Liva malom épülete ex-lege műemléki környezete	ex-lege műemléki környezet		644/1987. OMF	98093/30, 98093/1, 91184/2, 90988, 91000, 90999, 90998, 90997, 90996, 90995, 90994, 90993, 90992, 90990
15772	1241	Volt Rákospalotai Múzeum	műemlék	Kossuth Lajos utca 55.	4904/1983. OMF	89867/5
15772	24291	Volt Rákospalotai Múzeum ex-lege műemléki környezete	ex-lege műemléki környezet			89867/22, 89867/38, 89867/77, 89961, 89958, 89939, 89867/33, 89867/28, 89867/23
15773	1242	R.k. kápolna	műemlék	Kossuth Lajos utca 55/a.	22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	89867/7
15773	24292	R.k. kápolna ex-lege műemléki környezete	ex-lege műemléki környezet			89867/17, 89867/18, 89867/22, 89867/23, 89867/28, 89867/33, 89867/38, 89867/6

Fővárosi helyi védelem

A XV. kerület fővárosi helyi védettségű építészeti örökségének jegyzéke — Építmények

helyszín	helyrajzi szám	megnevezés
Juhos u. 28.	90104	Juhos utcai evangélikus (kis)templom és egykori parókia (ma szeretetotthon)
Kossuth u. 1.	89867/30	"tűtornyos" református templom
Kozák tér 13-16.	84747/1	iskola
Rákos út 71-75. = Arany János utca 49.	86682	„Magyar Sáfárság” nevezetű református templom
Régi Fóti út 73. = Cserba Elemér út 1.	90250	evangélikus (nagy)templom
Szent Korona útja 3/a. = Mozdonyvezető utca 4/a.	80744/2	római katolikus templom
Szódliget u. 9.	87885	kúria "kúria-szerű villa"
Templom tér 10.	83576	Pestújhelyi evangélikus templom
Tóth István utca 98-100. = Perczel Mór utca 1-3. = Vasvári Pál utca 2-4.	81009, 81010	iskola és óvoda (Rákospalotai Meixner Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola és Ákombákomp Óvoda)

A XV. kerület fővárosi helyi védettségű építészeti örökségének jegyzéke — Épületegyüttesek

helyszín	helyrajzi szám	megnevezés
Alkotmány utca (M3-as autópálya)-Kazán utca- Rákos út-Wesselényi utca - Vasutastelep utca- Széchenyi út által határolt terület	80754/1, 80754/2, 80772, 80771, 80774, 80756/4, 80756/2, 80756/3, 80758, 80769, 80767, 80760/1, 80760/2, 80762, 80763, 80765/1, 80765/2, 80780/1, 80780/3, 80784/4, 80784/5, 80784/6, 80784/7, 80784/9, 80788, 80780/2, 80780/4, 80784/10, 80784/11, 80786, 80782/4, 80782/5, 80782/2, 80782/3, 80784/1, 80784/2, 80735/1, 80735/2, 80735/3, 80735/4, 80735/5, 80735/6	MÁV Vasutastelep 1904-1907
A Fő út páros oldala a Pozsony utcától a Rákóczi utcáig	87730/2, 87729, 87728, 87724, 87723, 87720, 87719, 87715/1, 87713/2, 87710, 87709, 87704, 87703/1, 87699	Fő út védett épületegyüttes

Az Attila utca páros oldala a Kismező utcától a Régi Fóti útig, a Kossuth utca páros oldala a Kismező utcától a Kossuth utca 34-ig	90008, 90006, 90003, 90002, 90001, 89993, 89991, 89977, 89976, 89975, 89974, 89973, 89950, 89951, 89952, 89953/1, 89953/2, 89954, 89956, 89957, 89958, 89961, 89964, 89965, 89968, 89969	Attila utca védett épületegyüttes
--	--	-----------------------------------

Kerületi helyi védelem

A kerületi helyi védelem alá helyezett épületek

ssz.	cím	helyrajzi szám
1.	Ady Endre utca 13.-15. – Szűcs István utca 24.	81990
2.	Ady Endre utca 20.	81994
3.	Ady Endre utca 32. – Klebelsberg Kunó utca 18/ a.	82136
4.	Ady Endre utca 34.	82137
5.	Ady Endre utca 36.	82138
6.	Ady Endre utca 41.	82195
7.	Ady Endre utca 47.	82278
8.	Attila utca 6.	90025
9.	Attila utca 8.	90016
10.	Attila utca 14.	90026
11.	Árvavár utca 7/a.	82020
12.	Árvavár utca 19.	82161
13.	Árvavár utca 21/a., b. – Molnár Viktor utca 1/a.	82163, 82164
14.	Bartók Béla utca 14/a.	87831
15.	Batthyány utca 7. – Rákóczi utca 19.	87712/1
16.	Batthyány utca 22.	87796
17.	Batthyány utca 26.	87806
18.	Batthyány utca 31/b.	87883
19.	Batthyány utca 34.	87814
20.	Batthyány utca 36.	87815
21.	Batthyány utca 37.	88008
22.	Batthyány utca 40/b.	88013
23.	Bácska utca 1. – Széchenyi tér 5. – Jókai utca 4.	87659
24.	Bácska utca 3.	87660
25.	Bácska utca 17. – Bethlen Gábor utca 2.	87570
26.	Bácska utca 25. – Pázmány Péter utca 6.	87587
27.	Beller Imre utca 76.	86596
28.	Beller Imre utca 163.	80561
29.	Beller Imre utca 165/a.	80565
30.	Bethlen Gábor utca 3.	87581
31.	Bethlen Gábor utca 5.	87580
32.	Bethlen Gábor utca 7.	87579
33.	Bethlen Gábor utca 9. – Dobó utca 6.	87573
34.	Bethlen Gábor utca 11.– Dobó utca 9.	87349
35.	Bethlen Gábor utca 41.	87310
36.	Bethlen Gábor utca 51.	87288
37.	Bethlen Gábor utca 57.	87283

38.	Bethlen Gábor utca 71.	87048
39.	Bethlen Gábor utca 103.	86972
40.	Bethlen Gábor utca 109.	86977
41.	Bethlen Gábor utca 121.	86996
42.	Bethlen Gábor utca 124.	86927
43.	Bezsilla Nándor utca 17.	82004
44.	Bezsilla Nándor utca 29.	81987
45.	Bezsilla Nándor utca 36.	82072
46.	Bocskai utca 38.	87480
47.	Bocskai utca 45.	87440
48.	Bocskai utca 53. – Radda Barmen utca 27.	87205
49.	Bocskai utca 64. – Radda Barmen utca 29.	87203
50.	Bocskai utca 65.	87220
51.	Bocskai utca 70 -78.	87185
52.	Bocskai utca 103.	87129
53.	Bocskai utca 175.	80517
54.	Dobó utca 3.	87345
55.	Dobó utca 5.	87346
56.	Dobó utca 18.	87545
57.	Eötvös utca 3.	87565
58.	Eötvös utca 8.	87535
59.	Eötvös utca 10.	87536
60.	Eötvös utca 15/b – Dobó utca 14.	87549
61.	Eötvös utca 17. – Dobó utca 17.	87355
62.	Eötvös utca 18. – Dobó utca 19.	87403
63.	Eötvös utca 19.	87356
64.	Eötvös utca 46.	87437
65.	Eötvös utca 67.	87248
66.	Eötvös utca 69.	87249
67.	Eötvös utca 71.	87250
68.	Eötvös utca 79.	87260
69.	Eötvös utca 135/a., b.	86930, 86929
70.	Eötvös utca 151.	80467
71.	Énekes utca 10/b. – Horváth Mihály utca 9.	88432
72.	Fő út 2. – Énekes utca 1/a.	88417
73.	Fő út 33. – 35.	90183
74.	Fő út 39.	90230
75.	Fő út 41.	90231
76.	Fő út 62.	87704
77.	Fő út 76.	87784
78.	Fő út 86.	87877
79.	Gergő utca 85. - Hősök útja 6. sarok (feszület)	83376/1
80.	Gubó utca 2.- 4.	88258/9

81.	Horváth Mihály utca 1 - 5. (ipari épületek)	88258/7
82.	Illyés Gyula utca 15. – Beller Imre utca sarka	90240
83.	József Attila utca 49.	82726
84.	Juhos köz 4.	89978
85.	Kert köz 2.	88371
86.	Kinizsi utca 86. Rákospalotai Baptista Gyülekezet	86718
87.	Kisfaludy utca 14.	90209
88.	Klebelsberg Kunó utca 24.	82125
89.	Klebelsberg Kunó utca 39.	82077
90.	Klebelsberg Kunó utca 43.	82082
91.	Kossuth utca 10. – Kismező utca – Attila utca 9.	89948
92.	Közvágóhíd utca 13. – Esthajnal utca 2.	89405
93.	Közvágóhíd utca 30.- 31. (volt vágóhíd)	88258/1
94.	Molnár Viktor utca 59.	82801
95.	Pázmány Péter utca 1/c.	87602
96.	Pázmány Péter utca 98. – Szerencs utca 3.	86969
97.	Pázmány Péter utca 111.	80386
98.	Pestújhelyi tér - Pestújhelyi Keresztelő Szent János r. k. Plébániatemplom	82088
99.	Pestújhelyi út 31. – Molnár Viktor utca 53/a.	82809
100.	Pestújhelyi út 35/b.	82721
101.	Pestújhelyi út 72.	83581
102.	Pestújhelyi út 74. – Templom tér 6.	83582
103.	Pozsony utca 26/a., 26/b.	88316, 88317
104.	Pozsony utca 37.	87812
105.	Pozsony utca 39.	87813
106.	Pozsony utca 47. – Sződliget utca 2.	88017
107.	Pozsony utca 51.	88019
108.	Pozsony utca 57. – Sín utca 2.	88047
109.	Rákos út 52.	85966
110.	Rákos út 58.	85829/1
111.	Rákospalotai körvasútsor 43. (feszület)	81727
112.	Rákospalotai Körvasútsor 49.	81858
113.	Régi Fóti út 42.	90132
114.	Régi Fóti út 75. Református Imaház	90248
115.	Régi Fóti út 77. Zsinagóga	90246
116.	Sín utca 7. – Batthyány utca 45.	88004
117.	Sín utca 10. – Batthyány utca 47/a.	88039
118.	Sín utca 12.	88037
119.	Sín utca 13. – Morzsa utca 2.	87999
120.	Sín utca 15. – Morzsa utca 1.-3.	87988/2
121.	Sín utca 17.	87988/1
122.	Sín utca 24.	88029/2
123.	Sín utca 25.	87975

124.	Szódliget utca 19.	87894
125.	Szódliget utca 21.	87895
126.	Szódliget utca 24-30. iskola	87976
127.	Szódliget utca 40.	87945
128.	Szódliget utca 43.	87920
129.	Sztárai Mihály tér 3. Pestújhelyi Református Egyházközség Temploma	82496
130.	Szűcs István utca 14.	82003
131.	Szűcs István utca 16.	82002
132.	Szűcs István utca 20.	81998
133.	Szűcs István utca 23.	81880
134.	Szűcs István utca 75.	82914
135.	Vörösmarty utca 19.	90053

A kerületi helyi védelem alá helyezett településrészek

megnevezés	határoló utcák
Rákospalota—Öregfalu—Ófalu	Öregfalusi utca – Fő út – Kossuth Lajos utca – Régi Fóti út
Rákospalota—Üdülőtelep	Vasútvonal – Pozsony utca – Fő út
Rákospalota—Újfalu	Dembinszky u. – vasút – Bácska u. – Szőcs Áron út – Rákos út
Pestújhely, villanegyed	Szűcs István utca (László utca) – Pestújhelyi út (gr. Andrássy Gyula út) – Molnár Viktor utca (Pál utca) - Árvavár utca
Rákospalota—Kertváros	Géza fejedelem tér – Károlyi Sándor utca – Szilas patak – vasútvonal
Pestújhely, Őrjárat utcai (Széchenyi) szocreál lakótelep	Őrjárat utca – Szent Korona útja – Kolozsvár utca – Széchenyi út

A kerületi helyi védelem alá helyezett utcaszakasz

Pozsony utca 10. és 20. közötti szakasza egy telek mélységig
Régi Fóti út a 45/a-b. és 53. szám közötti szakasza egy telek mélységig (falusias, hossztornácos házsor)
Pestújhelyi út mindkét oldala a Molnár Viktor utca és a Szerencs utca között egy telek mélységig
Gubó utca 6.- 8. (munkáslakóházak együttese) 88258/9, 88258/10